

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\L\Lem Stanislaw\Lem_Stanislaw-Invaze z Alderbaranu.pdb

PDB Name: Lem_Stanislaw-Invaze_z_Alderbar
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 24.4.2007
Modification Date: 24.4.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

INVAZE Z ALDEBARANU STANISLAVLEM

Vydala Mladá fronta, nakladatelství ČSM. První vydání. Praha 1961.

Z polského originálu Inwazja z Aldebarana vydaného nakladatelstvím Wydawnictwo Literackie v Krakově roku 1959.

Přeložil Jaroslav Simonides.

Doslov napsal František Jungwirth.

Vpád

I

Přestali se líbat. Jeník Hainů šel přes louku a blížil se k nim. Chvilími se zabořil do trávy po nohavice kožených kalhotek, na nichž měl vyšité šestiranné kolty, na každé kapse jeden. Tenkým proutkem soustředěně srážel hlavičky pampelišek. Čekali, až přejde. Prošel kolem nich, zanechávaje za sebou pruh světlého chmýří, které větřík unášel nad jejich hlavami. Několik chmýříček se zachytilo na listí angreštového keříku, který jim sloužil za úkryt. Hoch přitiskl tvář k nahé paži děvčete, dotkl se rty snědé kůže v místě, kde se jako odraz sněhové vločky rýsovala stopa po očkování, zahleděl se jí do ořechově hnědých očí. Podívala se na louku a lehce ho odstrčila. Jeník stál, protože pampeliška, kterou zasáhl koneček proutku, se uhnula. Proutek švihl ostřeji, pampeliška se rozprskla v bílý obláček a Jeník pokračoval v chůzi. Byl čím dál menší, na zádech se mu pohupovala láhev na smetanu, vyčnívající z batohu.

Dívka klesla do trávy, přímo nad jejími černými vlasy se houpala chlupatá bobulka angreštu, s prosvítajícími zrníčky. Pokoušel se ji obrátit naznak a políbil nedočkavě opálenou šíji, ukryla tvář na jeho prsou, smějíc se nehlasně, znenadání se k němu rozdychtěně obrátila, dýchla mu přímo na ústa, objala ho kolem krku, a zabořila prsty do jeho vlasů, krátce přistřižených nad šíjí. Líbali se vmáčknutí těly do mělké jamky, podobné polozasypanému rovu, snad pozůstatku zákopu. Než ves převzala pastviny, byla tu střelnice. Pod radlicemi pluhů nejednou zaskřípaly zoxydované nábojnice, zadupané hluboko do země.

Mušky, tak droboučké, že je bylo vidět pouze proti slunci, vířily nad keřem jako řidounký chochol, jako by jejich jediným cílem bylo vytvořit ve vzduchu pohyblivou, průzračnou plastiku. Nevydávaly žádný bzukot, byly příliš malinké a člověk ani necítil, když mu usedly na ruku. Neviditelný žnec znovu brousil svou kosu, rytmický zvuk se nesl neznámo odkud. Děvčeti došel dech, odstrčila ho. Hlava jí klesla zpět; zavřela oči oslněna sluncem, ukázala zuby, ale nesmála se. Políbil ji na zavřená víčka, cítil na rtech chvění jejích tuhých, dlouhých řas. Ve výši něco zasvištělo. Vytrhla se mu, její víčka se zachvěla, uviděl strach v jejích rozšiřujících se zornicích. "To je jenom trys..." začal.

Svist přešel ve vytí. Ucítil dotek ve vlasech. Tma. Javor, patnáct kroků od jejích nohou, se vznesl a zakroužil zvolna kučeravou korunou v mračnech. Z pahýlu přeraženého kmene vyrazil oblak páry, větve pršely daleko do trávy, ale nebylo to slyšet v rachotu, který ještě trval a valil se dál a dál - náhle ustalo rytmické cinkání broušené kosy.

Jeník Hainů, šest set kroků od prvních stromů silnice, se obrátil s tvářičkou náhle zbledlou, když uviděl oblak dýmu a páry, rozdělený nahoře na dva proudy. Dolétl k němu horký závan kyselé, ostré chuti a zasáhl ho dříve, než stačil vykřiknout a zakrýt si tvář ručkama (v pravé pořád držel proutek). Zdálo se mu, že u základny mraku, který se sukovitě zvedal - nehybný jako na momentce - nad zemí náhle zčernalou, tam, kde před tím byla tráva, se jako obrovská mýdlová bublina nadýmá něco lesklého. Víc nespátl, klesl do trávy, kterou nad ním čechral hromový rachot. Tvrdá stěna štiplavého vzduchu byla již daleko, dolétla k silnici, vysoké topoly praskaly jako sirky, lámaly se jeden za druhým v polovině kmene. Odolaly pouze ty nejvzdálenější, téměř na samém obzoru, tam, kde svítila mědí pobitá věžička turistické chaty.

Žnec pracoval na protějším konci pastviny, v půli dlouhého úbočí, které se svažovalo k potoku, téměř vyschlému. Výhled mu zakrýval hřeben pahorku, ale uslyšel táhlý jekot a rachot a spatřil sloup dýmu stoupat za pahorkem. Jeho jediného napadlo, že to spadla bomba, chtěl běžet k vodě, ukrýt se v ní, ale nestačil se ani obrátit, když už tu byla tlaková vlna, silnější než u silnice, protože běžela s větrem; přehnala se nad ním, v očích se mu zajiskřilo, pak se začalo sypat listí a malé hrudky hlíny. Odhodil kosu a ocílku, udělal dva kroky ke sloupu dýmu, čím dál vyššímu, ale ihned se obrátil a s hlavou vtaženou mezi ramena se rozběhl podél potoka, k silnici.

Asi hodinu vládl naprostý klid. Silící vítr rozpůtlil sloup dýmu a jeho tykavovitá, chomáčkovitá hlava rozplývající se pozvolna s přibývajícím výškou se spojila s mračny táhnoucími k jihu a zmizela za obzorem. Byla jedna hodina, když se

na silnici objevily dva zvolna se plazící automobily. Dojely k místu, kde přeražené stromy zatarasovaly silnici a zastavily. Kromě několika vojáků a důstojníků v nich byli tři civilisté. Napřed začali odstraňovat z cesty spadlý topol, ale důstojník pochopil, že by to trvalo příliš dlouho - odvolal své lidi a přes první otevřený vůz pozoroval pastvíska. Byl to zvlášť mohutný, silně zvětšující dalekohled, a musel si opřít loket o zavřená dvířka, aby jej udržel. Po širokých plochách luk hrály vlny jemných záblesků, stopy závanů větru. Přiložil si okuláry těsně na oči a přejezděl dalekohledem po celé mírně stoupající krajině. Asi sedm set metrů od vozu, na mírném protisvalu pahorku, stávala skupina stromů, zbytek starého, dávno vykáceného sadu, vroubený zakrslými keři zplanělých angreštů a rybízů. Teď tam byla nepravdělná popelavá skvrna, lemovaná trávou, zažloutlou jako seno; tato barva se postupně ztrácela, až přešla v šťavnatou zeleň luk.

Řetěz keřů, rostoucích v sadu podél někdejšího plotu, byl přerušen nedaleko skvrny a změnil se v neurčité, zšedlé tvary prášící v silnějších závanech větru. Ale přímo ve středu zkázy, nad nímž se lehce, jako pára unikající z neutěsněného ventilu lokomotivy, chvěla poloprůhledná, mléčná mlha, klenulo se něco lesklého, ostře modrého jako nebe. Z této zaobliny vybíhala krátká, stejně lesklá ramena, zabořená v propadlé zemi černé jako uhlí, s puchýřovitou obrubou, která se z jedné strany opírala o zbytek zkrouceného, zuhelnatělého kmene.

Důstojník myslel, že už spatřil všechno, když zahlédl mezi rozdrásanými keři světle šedou, mělkou zaoblinu. Pootočil okuláry dalekohledu, ale obraz se rozplynul a nic víc už neviděl,

"Tam to spadlo." ,

"Jistě sputnik."

"Hleděte, jak se leskne. Je ocelový..."

"Ne, to nevypadá na ocel."

"Ale žuchlo to! Je horký?"

"To bych prosil!"

"Ale proč tak kouří?"

"To není kouř, to je pára. Byl zřejmě naplněný vodou."

Důstojník slyšel všechno to žvanění za svými zády, ale na oko si toho nevšímal. Schoval dalekohled do pouzdra a zavřel je.

"Seržante," obrátil se na poddůstojníka, který se ihned postavil do pozoru a hleděl mu zpřímá do očí, "vezmete si všechny chlapce a obstoupíte to místo kruhem o poloměru - ee - dvě stě metrů. Nikoho nepouštět, čumily odhánět! A ne, aby někdo z nich byl moc zvědavý! Rozestavte stráže, všechno ostatní je vám jedno. Rozuměl jste?"

"Rozkaz, pane kapitáne!"

"No, dobrá. A vy, pánové, tady teď nemáte co dělat. Vraťte se do města."

Ozvalo se reptání, skupinka civilistů se shlukla kolem druhého automobilu i se šoféry, ale hlasitě nepromluvil nikdo.

Když vojáci překročili příkop a v rozvinuté rojnici vyrazili přes louky k pahorku, zapálil si kapitán cigaretu a stoje pod přeraženým topolem čekal, až se obě auta obrátí. Za tu dobu stačil ještě něco napsat na lístek ze zápisníku a dal to šoférovi.

"Zaneseš to na poštu a podáš to jako telegram. Ale ihned! Rozumíš?"

Civilisté váhavě nasedali do aut; dívali se stále za rojnici, jejíž křídla zmizela v první vlně travnatého terénu a střed se pomalu polokruhem přibližoval ke kolu zeleně čím dál bledší.

Motory zahučely, napřed jedno, pak druhé auto se odkolébalo k městečku.

Nějakou dobu stál důstojník u stromu, pak sestoupil do nehlubokého příkopu, spustil do něho nohy, usedl na okraj a znovu začal zkoumat dalekohledem skvrnu na svahu pahorku podpíraje si loket pěstí druhé ruky.

Asi ve tři hodiny se na dně příkopu před ním nahromadilo hodně nedopalků a malé postavičky vojáků stojící po kolena v trávě se pohybovaly stále častěji na jednom místě; lidé, unavení, jen s námahou přemáhali touhu usednout, když se od západu ozval mohutný rachot.

Důstojník okamžitě vstal. Až za hodnou chvíli se mu podařilo objevit baňatého komára, za ním druhého a třetího. Rostli nepříliš rychle, ale za minutu přelétl trojúhelník helikoptér s hlukem nad silnicí a začal opisovat nepravdělné kruhy nad pastvinou.

Vzdálenosti oddělující vrtulníky ve vzduchu se změnily - jeden utkvěl nad černou skvrnou, zbývající dva se držely stranou, téměř bez pohybu, pouze vítr je nepatrnými nárazy snášel z jejich místa. Důstojník vyběhl od stromu na louku: dlouhými skoky se snažil přemoci odpor trávy. Vtom se zastavil a začal mávat rukama, jako by chtěl helikoptéry přimět k přistání. Zdánlivě si toho nevšímal, ani když v jeho ruce zavlál bílý kapesník. Důstojník jim ještě chvíli mával, konečně nechal ruce klesnout a stál bez hnutí. Pak pomalu vykročil ke skvrně, nad níž asi tak sto kroků nad zemí ještě stále visela a těžce mlela vzduch helikoptéra s tlustým břichem a dlouhým trubkovitým ocasem, s třípytívkou kotoučem druhé vrtule.

Sklovitý bod ve středu skvrny dál ještě vypouštěl obláčky páry, řidnoucí pod helikoptérou, která klesala podivně pomalu, jako by ji spouštěli na neviditelném laně. Najednou hlasitě zaduněly motory všech tří letounů. Vznikl trojúhelník a překvapený důstojník, v domněnku, že odletí, zastavil se rozkročmo, s hlavou obrácenou k nebi. Ale v témže okamžiku vrtulníky utichly, klesly, a jeden po druhém dosedly na hřeben nejbližšího pahorku.

Kapitán se otočil a vykročil k nim, ale musil ujit asi pět set kroků. Za tu dobu již lidé v šedomodrých kombinézách vyložili ze dvou strojů celý stoh balíků ovinutých plachtovinou, plechové kanistry, několik vysokých úzkých beden zabalených do padákového hedvábí, pevně svázané a dohromady složené stativy, troj nožky, velká kožená pouzdra. To vše se odehrálo pod dohledem tří mužů, kteří vystoupili z poslední helikoptéry. Vedle tohoto letounu stáli ještě dva lidé, jeden v montgomeráku, druhý v letecké kombinéze, jejíž zip byl po pás rozepnut a ukazoval bílou, krátce střiženou kožšinu podšívky. Oba hovořili se seržantem, kterému se podařilo doběhnout na místo přistání před důstojníkem.

Kapitán k nim šel pomalu, protože svah, který musel zdolat, byl nejsráznější z jeho strany. Zlobilo ho, že seržant opustil bez rozkazu stanoviště, ale nedal to na sobě znát. Pilot se na něho podíval a řekl:

"Vy jste kapitán Toffe? To byl váš raport, že?" "Seržante, řekněte chlapcům, aby nechali projít - e - expedici," řekl kapitán, jako kdyby vůbec neslyšel, co mu říká pilot. Ten se k němu obrátil zády a přes vzhůru zahnutý trup helikoptéry hovořil s druhým pilotem, který popíjel kávu z termosky. Připojil se k nim třetí.

"Budete čekat tady?" riskl otázku kapitán, který se poněkud váhavě blížil k pilotům. Ti se najednou rozesmáli tomu, co řekl nejmenší, vypadající obzvlášť boubelatě ve své uvolněné kombinéze, podšité umělou kožesinou. Nikdo mu neodpověděl, ale v téže okamžiku řekl ten v montgomeráku - muž věku již značně pokročilého, opírající se o teninkou hůlku se stříbrným knoflíkem, (kapitán jaktěživ takovou neviděl): "Řekl byste mi, co se stalo? Já jsem profesor Vinnel." Kapitán se k němu obrátil a začal nadšeně, i když věcně, vyprávět, jak v poledne bylo v městě slyšet rachot, podobný hřmění, přestože nebe bylo jasné, jak byl na obzoru spatřen sloup kouře, jak na policii přiběhl udýchaný žnec, ale stanice byla zavřena, protože všichni strážníci odjeli do Dertexu - kde bylo slavnostní odhalení desky, zasazené na domě, kde za války zabila bomba tři dobrovolné obránce pobřeží - jak on sám, kapitán Toffe, převzal o své újmě velení výpravy, kterou okamžitě zorganizoval, jak hned za městečkem potkali kulhajícího a plačícího Jeníka, synka Hainových..." "Přiblížil jste se k tomu místu?" Profesor ukázal hůlkou svah protějščího pahorku, nad nímž se bez hlesu vznášely sluncem osvětlené, oslnivě bílé obláčky.

"Ne. Vydal jsem rozkaz rozestavit stráž a poslal jsem telegram..."

"To bylo moudré. Děkuji vám, Maurelli!" zvýšil hlas, obrací se na jednoho z lidí, kteří pomáhali vykládat věci z helikoptéry, "co se děje?"

Kapitána už neviděl. Kapitán se obrátil a pohlédl na piloty - kutili cosi se svislou vrtulí poslední helikoptéry. Zadíval se na skupinku stojící kolem vyložených věcí. Tam se hodně změnilo. Na stativěch se černaly přístroje: jeden s dlouhými trubicemi se podobal obrovskému dalekohledu, v druhém poznal theodolit; byly tam ještě další; dva lidé horlivě udupávali trávu a vráželi do země hroty třínožek, jeden se v kleku prohrabával v rozložených a otevřených kufríkových přístrojích, spojených kabely pohozenými v trávě, a ti v kombinézách pracovali s největším chvatem na vykládání čehosi, co vypadalo jako primitivní jeřáb.

"Vojín říkal něco o sputniku, pane profesore. Ani nápad, samozřejmě. Teď, když spadne ze střechy taška, všichni hned vidí sputnik."

"Aktivita?" zeptal se Vinnel. Aniž se díval na Maurella, který stácel konce drátů, profesor prováděl něco se svou holí. Vtom se její knoflík otevřel a vyskočil odtamtud jakýsi malý, otevřený deštníček. Bylo to však skládací nylonové sedátko, na něž se posadil s nohama rozkročmo. Přitiskl oči k velkému dalekohledu.

"Ne nic," odpověděl Maurell a vyplivl kousek odhryznuté izolace.

"Stopy?"

"Ne, norma. Indiferentní pulzace, před několika týdny zde asi přšelo a déšť obsahoval stronciový spad, jistě po té poslední explozi, ale už je skoro všechno spláchnuto - počítač taktak, že reaguje."

"A ty obláčky?" ptal se profesor. Odměřoval slova jako člověk, který mluví, zatím co jeho pozornost je upoutána něčím jiným. Hůl se pod jeho vahou pomalu bořila do země. Rychlým pohybem odvrátil obličej od okuláru.

"Leží tam, nějaká těla," řekl sníženým hlasem.

"Ano. Viděl jsem."

"Profesore, nemůže to být nějaký chondrit?" zeptal se třetí muž. Přistoupil k nim a v ruce držel kovový válec, od něhož vybíhal kabel do kožené tašky, kterou měl pověšenou přes rameno.

"To jste asi chondrit jaktěživ neviděl," odbyl ho Vinnel. "To přece - není meteorit."

"Jdeme?" zeptal se Maurell. Ostatní chvíli nerozhodně postávali. Vinnel složil svou hůlku a pomalu začal sestupovat po svahu; díval se přitom pozorně, na co šlape. Čtveřice s profesorem překročila mělké sedlo, prošla mezi dvěma strážemi - vojáci na ně bez hnutí civěli - a vkročila na suchou, spálenou, nepříjemně se rozsypající trávu.

Kapitán chvíli postál na místě, pak nečekaně vykročil za nimi.

První prošel mezerou vypálenou v řádce ožehnutých keřů Maurell. Sklonil se a cosi zvedl, zadíval se před sebe a pomalu postupoval k tmavé zaoblině, kde se ohořelý pahýl kmene nakláněl k němu. Ostatní se blížili, chvillemi se zastavovali s rukama pomalu klesajícíma: tmavý hlouček stanul na okraji trychtýře.

Vyčníval z něho - kousek od místa, kde stáli - hruškovitý útvar, dvakrát větší než člověk, s povrchem dokonale hladkým, jako vyleštěným. Z jeho vrcholku, kam jejich pohled nesahal, unikaly nepatrné, malé obláčky či spíše neobyčejně malá kolečka světlé páry, která ihned ztrácela svůj kruhovitý tvar, rozplývala se a na jejich místě se vynořovala nová - odehrávalo se to bez sebemenšího zvuku.

Avšak nikdo ze stojících se nedíval vzhůru.

Zužující se sklovitá hruška, lehce nakloněná stranou, byla průhledná. Aspoň na první pohled to tak vypadalo. Světlo, odražené mimořádně hladkým povrchem, se soustředilo v zrcadlový odraz nebe, mračen a hloučku lidiček, zmenšených na výšku prstu. Avšak část sluneční záře, která jim padala na šíji a záda, pronikala dovnitř; tam bylo vidět podlouhlý útvar velikosti člověka, jako zalitý do skla čím dál kalnějšího a směrem ke středu mléčného, místy opalizujícího jako tmavá perleť, útvar zakončený na jedné straně dvěma zploštělými slepenými koulemi, na druhé straně dvojnásobně rozštěpený - jako kdyby tam byly čtyři nohy, dvě delší a dvě kratší - a to vše se opíralo o cosi jako živý plot, rovněž vtavený do skla. Viditelná byla pouze jeho část, na dvě strany se rozplýval v kalné skvrny, zatímco střed byl ostře vymodelován, jako by byl vytesán z nejbělejšího korálu. A čím déle se stojící dívali do nitra hrušky, vydechující pravidelně chomáčky páry, tím zřetelněji si uvědomovali, že se mléčná skupina tvarů uvnitř odděluje od okolní průhledné masy; těžká mlha, zahalující obrysy, ovíjela se stále těsněji, přestože se to dalo příliš zvolna, aby kdokoli z nich mohl pozorovat sebemenší pohyb. Dívali se dlouho, až k nim dolétly dálkou ztlumené výkřiky lidí, kteří zůstali na

protějším pahorku u helikoptér - ale ani pak se nikdo nepohnul, neboť krystalizace toho, co bylo v hrušce vtaveno, pokračovala dál a všem se zdálo, že za chvíli již všechno uvidí docela jasně.

První se vzpamatoval Maurell. Se slabým výkřikem si zakryl rukou oči - chvíli tak setrval.

"Tam někdo je," zaslechl hlas za sebou.

"Počkejte," řekl profesor.

"Co to znamená?" zeptal se kapitán, který přišel poslední a stál teď nejbližší, přímo na valu hlíny lemujícím průzračným útvar, a než mu v tom mohl kdokoli zabránit, udělal tři kroky dolů po vnějším svahu trychtýře. Impulsivně vztáhl ruku a dotkl se křišťálově lesklé plochy.

Klesl na ni tvář, zlomen vejpůl. Sklouzl jako larva po oblé ploše, narazil hlavou na hroudy vyvržené země, a tak zůstal ležet s tělem vklíněným mezi základnu hrušky a velkou sklovitou větev, která z ní vybíhala a vnikala do půdy.

Všichni vykřikli. Maurell popadl za paži druhá, který se chtěl vrhnout za kapitánem. Zvolna vystupovali dotýkající se rameny. Zastavili se.

"Tak ho nemůžeme nechat!" vykřikl třetí muž, bledý jako křída. Vytáhl z brašny kabel, hodil jej na zem a vázal smýčku.

"Co chceš dělat?" vykřikl Maurell. "Getse, stůj!"

"Pusť mě!"

"Nelez tam!"

Getser přeskočil hliněný násep trychtýře, zastavil se na tři kroky před hruškou a nahodil kabel na nehybnou, vzhůru trčící kapitánovu botu. Když zatáhl, smýčka sklouzla, vrátila se prázdná. Nahodil ji ještě jednou, pomaleji. Zatočila se, odrazila se od zrcadlové plochy, spadla. Všichni strnuli, ale nic se nestalo. Getser udělal ještě krok a již odvážněji, velmi pozorně nahodil smýčku. Kabel se krátkým švihnutím omotal okolo boty. Když začal Getser táhnout, měl již dva pomocníky. Kapitánovo tělo se hnulo, přesmeklo se přes oblý, sklovitý okraj "kořene" pod hruškou a sunulo se po svahu. Před náspem je nadzvedli a rukama odtáhli dál. Obrátili jeho tvář vzhůru. Byla bledá, zalitá kapkami potu velkými jako rosa. Celá líc byla zkrvácená.

"Žije!" vykřikl Maurell vítězoslavně.

On i druhý muž poklekli a s takovým spěchem, až jim pod prsty létaly knoflíky, rozepjali mu uniformu. Začali zvedat a ohýbat ruce bezvědomého a pravidelně mu tiskli hrudník. Tu začal kapitán dýchat. Lapal křečovité po vzduchu a chroptěl při výdechu. Pustili mu ruce. Klesly měkce do trávy.

Pak spatřil, že jeho pravá dlaň, kterou se dotkl koule, je křečovité sevřená a zčernalá, jako ožehnutá plamenem. Ležící zasténal a jeho tělem proběhl křečovitý záchvěv. Obvázali mu čelo, odřené při pádu, provizorně zavázali ruku a zavolali dva vojáky, kteří pomalu stoupali po svahu. Když odešli vojáci, odnášející omdlelého, pohlédl Maurell na hrušku a vykřikl. Všichni se k ní otočili.

Ve výši lidské postavy, tam, kde se kapitán dotkl hladkého povrchu, v jisté hloubce pod ním, se bělal nejasný, ale líně se ustalující hvězdovitý útvar - jakási ruka s pěti mírně roztaženými prsty, zalitá do skla. Maurell šel k hrušce.

Od okamžiku, kdy ji po prvé uviděl, uplynulo několik minut. Za tu dobu se vnitřek ještě víc vyjasnil. Dvě postavy, bezpochyby lidské, jako dvě mléčně bílé sochy ležely uvnitř, těsně oblitě závití skloviny stále neprůhlednější: muž, který objímá ženu pololežící vedle něho; jejich kulaté, k sobě přitisknuté hlavy splývaly s jemnou krajkou živého plotu, vyrůstajícího za nimi, vyřezbovaného s daleko větší jemností než jejich těla - ano, Maurell přesně rozeznal jakýsi malý, kulatý plod, který visel z krajkoví větvičky těsně nad ženinou hlavou.

Rysy tváří však nebylo možné rozeznat, ani obrysy rukou, ani druh oděvu, přestože bylo vidět, že nejsou nazi - ale povrch jejich těl obetkával podivný zákal. Když si je Maurell prohlédl důkladněji, přejížděje s největší systematickostí pohledem po všech podrobnostech, upozoroval dokonce místa, kde jako by se podivný sochař zmýlil; zatímco proporce údů, tvar trupů a hlav, s výjimkou nedokončeného objetí, byly podány znamenitě věrně a jaksi přirozeně lidsky - tu i tam bylo lze pozorovat nečekanou deformaci: ze štíhlé, kulaté dívčiny paty vyrůstal mléčný výrůstek, jakoby tvořící další část jejího těla; podobné polypovité výčnělky spatřil i na nahém předloktí, které objímalo chlapcovu šíji. Tváře obou obrácené k sobě halil jakýsi nedokonalé přiléhající závoj, pokrytý prstovitými výrůstky z téhož mléčně bílého materiálu, jaký se nehybně leskl v sklovitém jádře hrušky.

Stál tak, když k němu dolétl Getserův výkřik; obrátil se, máje ještě před očima nepochopitelný obraz, a spatřil u zuhelnatělé kostry keře své druhy skloněné nad dvojicí tvorů, spojených podobně jako ty, které viděl před chvílí.

Nohy se mu podlomily - sotva se na nich udržel. Mimoděk klesl na kolena vedle profesora.

Chlapec a děvče, pokryti tenkou vrstvou kousků dřeva, hlíny a spálených listů, leželi v mělkém dolíku. Oba byli podivně malí, jato vyschlí, scvrklí žárem. Jeho spálená košile a její sukýnka se rozsypaly při pouhém závanu větru a tento popel letící vzduchem uchovával ještě tvar látky - dokonce i její záhyby. Zavřel oči, pokoušel se vyskočit a utéci, protože cítil, že se mu udělá nevolno. Klopýtl, málem upadl, kdosi, nevěděl ani kdo, ho pevně, brutálně chytil za rameno.

Jako z velké dálky zaslechl hlas Vinnelův:

"Klid, klid..."

II

K večeru přijel po silnici tank. Bylo již skoro tma, ale vodorovná dlouhá hlaveň a šikmý obrys věžičky se ostře rýsovaly proti hořícímu západu. Ve tmě se rozsvěcovala signální světla. Tank zpomalil a s třeskotem a praskotem přejížděl po haluzích zastýlajících vozovku. Jakási větev, stržená pásem, uhodila člověka, který vyběhl z příkopu a mával svítilnou. Vykřikl rozzlobeně a zastavil se. Tank se otáčel pomalu, s jakousi mimořádnou opatrností; vypadal jako slepec. Dlouhá hlaveň se měkce zahoupala, když zdolal příkop a vjížděje na louku zvedl vzhůru tupou lebku.

Reflektory měl slabé, v jejich světle bylo vidět pouze vysokou trávu a nezřetelné stíny lidí, ustupujících stranou.

Důstojník ve věžičce, napůl vykloněný, řekl cosi dovnitř a tank se zastavil, jen motor pracoval a ospale řval na malé obrátky.

"Co nového?" zeptal se důstojník člověka, kterého ve tmě nemohl poznat. Ten, bůhsud' proč, osvětlil drsný bok pancéře baterkou, zabušil do něho rukou a řekl:

"Ještě tam čumí, ale mám dojem, že se jim to moc nedaří. Doufám, že ty si s ní budeš vědět rady."

"S kým?" zeptal se důstojník. Posunul si helmu do týla hlavy, protože přes ni špatně slyšel.

"S tou zatracenou vánoční ozdobou! Cožpak ty nevíš, proč jsi sem přijel?!"

"A ty nevíš, s kým mluvíš?!" řekl důstojník, aniž zvedl hlavu, protože v slabém světle odraženém od pancéře v místě, kde svítila baterka, uviděl výložky obyčejného vojína.

Baterka najednou zhasla a voják zmizel, slyšet bylo jen šelest trávy, kterou se ve spěchu prodíral. Důstojník se usmál koutkem rtů a vyhledal očima orientační značky před tankem.

Na hřebenech sousedních pahorků zářily reflektory. Jejich pruhy se soustředně sbíhaly, a rozžihaly ostré modrostříbrné odlesky jako hrany krystalu, které oslňovaly zrak. Důstojník mhouřil oči - chvíli neviděl nic. Kdosi přistoupil, k tanku z druhé strany.

"Budeš si s ním vědět rady, chlapče?"

"Co? To jste vy, pane majore?"

"Ano. Přijel jsi přes Dertex?"

"Ano, pane majore."

Důstojník se vyklonil z věžičky. Viděl pouze černý obrys hlavy mluvícího.

"Nevíš, co je s tím kapitánem?"

"S tím, co ho to ochromilo?"

"Ano. Žije?"

"Myslím, že žije. Nevím to přesně. Pospíchal jsem. A co se to děje tady? Ani přesně nevím, jaký mám úkol. Dostal jsem rozkaz v pět - vytáhl mě z domu. Chystal jsem se zrovna odjet..."

"Sestup ke mně, chlapče."

Velitel tanku lehce skočil z věže na přední pancéř a mrštně sjel dolů. Cítil, jak se mu boty boří do slizké, mokře vrzající trávy. Major mu nabídl cigaretu, vkládaje mu do ruky otevřenou krabičku. Zapálili si. Ohničky cigaret se pohybovaly ve tmě.

"Naši rozumbradové tam sedí od tří. První skupina přiletěla vrtulníky, v pět se tam přihnali experti z Akademie, samá smetánka. Tam, kde je ten poslední reflektor, stojí asi půl kopy helikoptér, dokonce nákladáky sem přemístili vzdušnou cestou, jako by hořelo. To víš, "operace skleněná hora"

"Co je to vlastně s tou koulí?"

"Neposlouchal jsi rozhlas?"

"Ne. Slyšel jsem jenom, co říkají lidé, samé pitomosti, že přistál létající kotouč, že jsou to Mart'ané, únosci dětí, kteří je pojídají živé - čert ví co!"

"No, no," řekl major a v záři cigarety se objevila jeho tvář, široká, s kovovým pableskem, jako potažená rtuť. "Já jsem tam byl, víš."

"Tam?" zeptal se velitel tanku, s pohledem upřeným na daleký pahorek, obklíčený půlkruhem reflektorů. V průsečíku světelných pruhů se pohybovaly obrovské stíny lidí.

"Tam. Z" nebe opravdu spadlo - kdovíco. Vypadá to jako ze skla, ale není možné se dotknout. Ten kapitán - jak se jmenuje - se dotkl."

"Co se mu vlastně stalo?"

"Přesně se to neví. Lékaři říkali - každý něco jiného; když se sešli, tak se dohodli, přirozeně, vždycky se dohodnou. Otřes, spálenina, šok."

"Elektřina?"

"Říkám ti, chlapče, že se neví. Sedí tam, svítí, slyšíš, jak kvůli nim běží polní dynamo?"

"A co?"

"Nic. Koule nebo co, tvrdší než kámen, co to říkám - než diamant, už to s ní všelijak zkoušeli - ani s ní nepohnuli, ani neškrábli, a uvnitř - chlapec a děvče."

"Co nepovídáte! Je to pravda? Jak to? A žijí?"

"Kdepak, jsou to, no, takové odlitky, jako ze sádry - jako mumie. Viděls někdy mumii?"

"V televizi."

"Ano, vypadá to podobně. Uvnitř, v té kouli, oba bílí jako kost, ale těla to nejsou - lidé to nejsou..."

"Nejsou to lidé? Pane majore, abych pravdu řekl, já tomu vůbec, ale vůbec nerozumím."

"Chlapče, chlapče, ty si myslíš, že tomu někdo rozumí? Zabýsklo to, zadunělo, v pravé poledne něco spadlo, udělalo trychtýř jako dvoutunka, zevnitř se vyboulila skleněná bublina, velká jako ta tvá plecharna. Několik kroků od místa, kam to spadlo, ležel chlapec s děvčetem, místní - inu, léto, milování. Složilo je to na místě."

"Co?"

"Rozumbradové nevědí co. Jedni říkají: tlaková vlna. Ostatní, že je to žár. Protože to muselo být prachsetsakra horké, když to spadlo. No - jako granát. Ožehlo je to, vysušilo, jistě ani neměli čas se leknout..."

"Ale vy jste říkal, že jsou v té... v té baňce..."

"Oni ne. Jejich podobizny, jakési... odlitky. Mimochodem ne docela přesné. Obhlížel jsem si to z různých stran. Je tam i kousek keře, pod kterým leželi..."

"Kde?"

"V té kouli".

"Pane majore, a... a co to všechno dohromady znamená?"

Major naposled vdechl kouř a odhodil oharek, který opsal geometricky přesnou, růžovou parabolu a zmizel.

"To se neví. Jenom klid, chlapče - nevím to nejenom já nebo ty, profesoři, vědci, president, všichni jsou zrovna tak moudří jako my. Fotografovali, měřili, hledali, letouny každou chvíli shazovaly zásilky - celá laboratoř se snesla na padácích! Reportéři, nepostradatelných, zevlounů - davy. Strážě jsi viděl?" "Ano. Skutečně kontrolují, na silnici jsem projel nejmenším kolem desíti."

"No, protože by to tady bylo o krk - v pět přiletěla televize na vlastních strojích. Taktak, že je vyhodili. Nedostali dovolení přistát, tak to brali ve vzduchu a přenášeli jak mohli."

"A já - opravdu mám do té... do toho střílet?" "Abych pravdu řekl, ještě ani to se neví. Vědci, no - neznáš je? Třesou se o to. Došlo k výtržnosti. Na štěstí u nás vědci nevládnou. Dostali pak ještě čtyři hodiny času. To už bude každou chvíli. Žádají ještě čtyři týdny!"

"A udělala ta... ta koule něco?"

"Co by dělala? Nic nedělá. Do večera trochu kouřila, ale teď už přestala. Je prý úplně studená, ale dotýkat se jí pořád ještě nesmíme - dovezli sem všelijaká zvířata, dokonce opice, a dělali pokusy. Které se dotklo - okamžitě bylo grogy."

"Pane poručíku! Hlášení!" ozval se hlas shora. Velitel tanku přiskočil k věžičce, z které se k němu vyklonil tankista v přilbě. Nad jeho hlavou klidně mžikaly hvězdy.

Ve světle baterky poručík s námahou luštil škrábanici na lístku papíru, vytrženém z bloku.

"Pane majore - už!" řekl ne bez vzrušení.

"Co, jedeš střílet?"

"Ano."

Tankista se vyšplhal nahoru. Za okamžik zařval motor hlasitěji, tank se otočil na místě a odvalil se k pahorku. Major si zastrčil palce za opasek a díval se za ním. V dálce, na osvětleném prostranství, se něco dělo. Stíny se pohybovaly rychleji než předtím, bylo slyšet vysoké, pištivé bzučení, jakési obláčky kouře vyletovaly vzhůru, rozsvěcovaly se baterky a ve středu toho hemžení, jako čůčka soustředěující

Světlo, zářila kapka namodralého jasu. Rachot tankového motoru se vzdaloval, ještě jednou zesílil, když tmavá skvrna, předbíhaná dvojítm pásem světla, šplhala po svahu. Velké reflektory na hřebenech pahorků se zatřásly a pomalu, milimetr za milimetrem se začaly rozjíždět. Jejich paprsky postupně opouštěly hrušku, která zbledla, a nakonec už pouze dva ze dvou protilehlých stran křížily na ní své kužely. Major začal bezděčně počítat. Tma kolem něho byla plná lidských hlasů. Slyšel bzučení malých terénních vozíků, sjíždějících k silnici, lidé s velkými svítilnami šli přes trávu, rozhrnují ji, kapky rosy stékaly po sklech reflektorů, v dálce někdo křičel cosi nesrozumitelného, volání se opakovalo pravidelně, neúnavně, dynamo za pahorkem pracovalo na vysoké obrátky ze zpěvným bzukotem. Najednou všechny tyto zvuky přetáhla tlumená, dutá rána.

Major napínal zrak, ale nic nespátřil. Rány se teď opakovaly rytmicky, každých několik okamžiků - mezi jednou a druhou napočítal do desíti. Nadarmo se pokoušel dohlédnout oheň výstřelu. "Jistě se otočil," řekl si. Zaslechl pravidelné skřipání železa. V posledním okamžiku uskočil před traktorem, který táhl vysoký, neohrabaný, postavami oblepený stroj, kolébající se proti hvězdnému nebi. Když projížděl kolem něho, zasáhl ho do tváře odlesk vzdálených světél, odražený od skla dvoumetrového, zhasnutého protiletectvého reflektoru. Neviditelný tank pokračoval ve střelbě. Skřipot za jeho zády ztlhl; teď slyšel rytmický, zdušený dusot četných nohou. Procházel kolem něho dlouhý, zpráskaný řetěz lidí, tu i tam se zvedaly i klesaly baterky s uspiněnými skly, najednou od konce zástupu dolétla k němu vlna nezřetelných hlasů a valila se blíž a blíž. Podávali si něco od úst k ústům, řidiči džípů předjížděli šňůru lidí a přitom se překřikovali, vlna zvolání přeplýnula kolem něho, byla už dál, u silnice, a on pořád nevěděl, o čem jde. "Co? Co?!" vykřikl.

"Nehne se, nehne se ani při ráně z děla!" odpovědělo současně několik hlasů ze tmy, jaksi zklamaně nebo smutně.

Otázky se křížovaly a už za ním se opakovala odpověď, nyní jasně srozumitelná: "Nehne se, nehne se..."

Oslnil ho reflektor, ohnivé oko, rozhrnující černá stébla trávy. Někdo zvolal: "Nasednete, majore?!"

Přejížděl rukou po blatníku, až našel železné sedátko čalouněné koženkou; vyhoupl se na ně, nechávaje nohy viset po straně, jak to udělali ostatní. Malý terénní vozík na širokých pneumatikách se houpavě rozjel. Když vjížděli přes příkop na silnici, ti, co seděli vzadu, začali klouzat, sedící vpředu je chytali za opasky, za límce; ozval se smích. Motor sténal, autíčko se namáhavě vyšplhalo na silnici. A tu, po prvé za onoho večera, uchvátila majora krása podívané, jaká se před ním otvírala - prostor táhnoucí se až k hvězdám nebeské bání, celý třípytivý, se hemžil pohyblivými body světél. Shora, jako by něco výsměšně opakoval, ozýval se tvrdší rachot letadla, a daleko v pozadí, ve dvou čepelích zkřížených reflektorů, jako krůpěj křišťálu, zářila čirým třípytem hruška a ustavičně se opakovalo hluboké, lhostejné dunění tankového děla.

Podél silnice, mezi topoly odhozenými do příkopu, stáli lidé z dopravního velitelství a signalizovali zelenými baterkami, kde je volná cesta. Místy byly červené svítilny ještě pověšeny přímo na trčících, dosud neodstraněných kmenech.

Proud automobilů, kamiónů, obojživelných aut, se táhl co noha nohu mine, a přesto každou chvíli zůstával stát.

"Co je! Co je! Jedem!" ozývalo se zezadu. Nikdo neodpovídal, zepředu ustavičně blýskaly baterky; rozjeli se, pokračovali v jízdě. Minuli osobní auto, které dostalo smyk a sjelo levými koly do příkopu. Vykláněly se z něho dětské hlavy; muž za volantem něco křičel na velitele silniční patroly, který unaveným hlasem odpovídal: "Cesta není volná, cesta není volná." Kousek za zatáčkou zase vznikla zácpa. "Co je? Vracíme se?" zeptal se někdo mladý vysokým

hlasem.

"Jedeme na dovolenou!" ozývalo se volání z vysokého nákladního vozu před obojživelným autem, někdo se dal do zpěvu a kdosi pronikavě vykřikl. Zpěv umlkl, nějaký voják se vyklonil přes dřevěné pažení na okraj nákladního vozu a řekl dolů:

"Evakuace terénu, zachraň se kdo můžeš."

"A proč, a proč?" vyptával se mladý hlas.

"Bude se bombardovat, rozumíš?!!"

Znenadání se proud vozů rozjel rychleji, proklouzl mezi motocyklisty stojícími ve tmě, s bílými nárameníky a stejné bílými, kulatými přilbami, a vnikl do oslňující řeky světla, které se pomalu otáčelo jako maják na samém okraji silnice, mezi stromy.

Zazněly pohněvané výkřiky oslepených lidí, šoféři stiskli houkačky a reflektor zvedl svůj šedostříbrný sloup, dotkl se osamělého mraku a znovu přešel po silnici, osvětloval zeleně lesklé střechy auta, korby naložené lidskými hlavami; vtom se zastavil - major na několik vteřin zahlédl vlevo sotva se plazící, otevřené osobní auto. Vysoký muž držel mezi koleny hůlku se stříbrným knoflíkem a opakoval lámajícím se hlasem: "To je šílenství, šílenství, chtějí bombardovat, připustíme-li to..."

Říkal to pro sebe, černobílý, stříbrovlasý, v příšerném světle. Mladší lidé, sedící vedle něho, mlčeli; jeden držel na kolenou velký balík zakrytý pláštěm a všichni bez výjimky měli na očích černé brýle. Nehybni ve světle reflektorů, vypadali jako slepci. Pruh světla se zachvěl a klouzal dál, auto vedle terénního vozu pohltila noc. Reflektor zhasl a zavládla tma tak černá, že světla aut v ní vypadala, jako by byla zatopena v hluboké vodě. Major ukryl tvář do dlaní a trpně se poddával otřesům.

Vtom zvedl hlavu.

Tank už nestřílel - nebo vzdálenost byla příliš velká. Spatřil prvá světla městečka, svítila matně. Projížděli ulicemi plnými lidí; stáli na chodnících, z dokořán otevřených oken osvětlených bytů bylo slyšet rádio, kolona vozů zatáčela, stíhána běloramennými motocyklisty, jedoucimi hlava nehlava, a kdesi v dále vykřikovaly nějaké hlasy: "Zvláštní vydání!

Druhá koule dopadla v Bavorsku!! Zvláštní vydání!!"

Vysoko na obloze se ozýval rachot letadla.

III

Maurell vrazil do bytu v šatech provlhlých rosou, na kolenou měl stopy hlíny a popela, v předsíni si čistil boty a otíral stébla trávy přilepená na podpatku. Foxteriér napřed kolem něho zatančil, radostně zabubnoval tvrdým pahýlem ocasu o pootevřené dveře od skříně, ale najednou se naježil, rozplácl se u jeho nohou a začal vzrušeně vdechovat vzduch - a jak věřil, srst na

krku se mu zježila. Zena šla právě ke dveřím, když je otevřel. Zůstala stát beze slova.

"Drahoušku, musím okamžitě odjet," řekl. "S profesorem. Oni - oni chtějí za úsvitu bombardovat tu kouli, víš? Musím jet s profesorem -" opakoval, "s jeho srdcem to není v pořádku."

"Spadla druhá," řekla a dívala se mu do tváře. "Jiří, co je to? Co to znamená?"

"Nevím. Nikdo nic neví! Così z meziplatenárního prostoru, z hvězd. Nepochopitelné! Vidělaš?" "Ano, v televizi." "A tak víš, jaké je to."

"To byla - jejich socha, okamžik před tím, než zahynuli, vid! Poslední chvíle jejich života?" "Ano, vypadá to tak." "Co máte v úmyslu dělat?"

"Předně nepřipustit žádné šílené kroky těch... těch..." nenašel slovo. "Napřed jednat, potom myslet - víš, jaké mají heslo. Ráno bombardovací nálet. Profesor mi říkal, že se kdosi z departementu zmiňoval o atomové bombě, jestli na to nestačí obyčejné bomby."

"Ale proč tak pospichají, proč to tak chtějí zadupat, zničit? Třeba... poslyš, třeba pod tou koulí něco... je?"

"Co?" zvedl hlavu. "Jak jsi to řekla? Pod tou koulí? Aha, jistě myslíš - nějaká střela, raketa? Ne, nic tam není. Dělalí jsme sondáž. Koule, mimochodem to není koule, to jenom tak všichni říkají - se zarazila asi tak na tři metry, více ne. Látka všude stejná - sklovina tvrdší než diamant. Na vrcholku byl otvor, ale po čtyřech hodinách se uzavřel. Předtím z něho unikala pára - získali jsme vzorky. Šly k rozboru. To, co vězí v zemi, v tom trychtýři, má takové válcovité výběžky do šesti stran..." "Kořeny?" napověděla.

"No, řekněme... drahoušku, ale já musím balit. Já... opravdu nevím, kdy se vrátím. Doufám, že zítra večer. Co...?" umlkl pod jejím pohledem. "Ta druhá koule, Jiří..."

"Co?!" přikročil k ní a uchopil ji za rameno. "Slyšela jsi něco? Bylo to v rozhlase? Vím jenom, že dopadla někde u Oberammergau, v novinách byly tři řádky. Proč nemluvíš?" "Ne, ne," opakovala, "nic nového nevím, ale - třeba spadnou další?"

Pustil ji, začal přecházet po pokoji, sundal ze skříně malý kufřík, otevřel jej a vhodil do něho košile; najednou se zastavil s ručníkem v ruce.

"To je možné," řekl. "Možné."

"Tak co je to? Co myslíš? Co říká profesor?"

Zařinčel telefon.

Zvedla sluchátko a mlčky mu je podala.

"Haló? To jste vy, pane profesore? Ano, hned, už jedu. Co? Co není třeba? Kde? K vám? Do Ústavu? Ted? Dobrá. Jsem tam ve čtvrtéhodince."

Odložil sluchátko.

"Zasedání Ústavu. Ted! Kolik je to hodin? Teprve dvanáct? Myslíl jsem, že je víc... všechno jedno. Pro kufřík si

zaběhnu později. Třeba už jej nebudu potřebovat, nevím. Ach, nic nevím!"

Políbil ji na čelo a vyběhl, až se pes skrčil a zavrčel na něj na chodbě..

Ústav položený na pahorku u řeky, na úpatí staré pevnosti bylo zdaleka vidět, zvláště nyní, když jel Maurell alejí, na stupátku úplně prázdného nočního autobusu. Všechna okna starého paláce, kde měl Ústav své sídlo, byla temná. Asistent však věděl, že v průčelí jsou sály knihovny a skoro nikdy neužívaná aula pro slavnostní příležitosti. Železná tepaná branka byla otevřena, v nádvoří stála dlouhá řada automobilů. Obešel budovu; odzadu se prostíral veliký park, Nereida, z jejichž rukou stříkal vodotrysk, ležela na svém balvanu uprostřed malého, širokými listy pokrytého jezírka, nahá a tmavá.

Vystoupil zadním schodištěm vzhůru. Zaslechl pokašlávání a zvuk mnoha hlasů. Na chodbě ve výklenku s telefonem, obrácen zády k němu, někdo stál a umíněně opakoval do sluchátka:

"Ne, nemohu. Nevrátím se. Teď ne. Nic konkrétního nemohu říci."

Poznal Trevorse, k němuž chodil na přednášky z matematické analýzy. Prošel mimo a vstoupil do malého sálu. Vinnel, obklopen hustým davem (hlava na hlavě - sivé, prošedivělé, lysé), držel v ruce něco lesklého a potřásaje tou věcí, říkal: "Není-li toto dostatečný důkaz, prosím, vstupte do projekčního sálu."

Všichni se za ním hnali ke dveřím. Bylo slyšet hlomoz odstrkovaných židlí, kterási se převrhla, všichni mluvili zároveň. Maurell stál rozpačitě, nevěděl, co dělat. Profesor ho uviděl, až když byl těsně vedle něho, odpovídal právě na otázky několika lidí najednou.

"Už jste tady, výborně, pojdte s námi, pomůžete mi."

Za promítací síň sloužil vlastně obyčejný zatemněný pokoj, s tak malým počtem míst, že polovina přítomných musela stát v uličkách a u zdi, v níž bylo vidět čtyřhranná okénka do kabiny operátéra. Vinnel, který stál pod rozvinutým plátnem, zvedl ruce. Hluk se trochu ztišil.

"Uvidíte, kolegové, film, natočený tak, že během posledních čtyř hodin do chvíle, dokud nás nevyhnali vojáci - ano, dokud nás nevyštvali vojáci - pořizoval kolega Termann na vzdálenost šedesáti metrů jednotlivé snímky, každé tři vteřiny." "Proč z takové dálky?" zeptal se kdosi.

"Pro bezpečnost," odpověděl profesor. "To, co nám film přinesl, to jsme pochopitelně neočekávali. Snímky nejsou ideální, vyvolávání filmu probíhalo za neuvěřitelných podmínek. Nejde o to, že v terénu, ale pod ustavičnou hrozbou, že nás pošlou pryč, za neustálých srážek - ale to je v této chvíli vedlejší. Kolego Termanne!" zvýšil hlas. "Můžeme začít!"

Profesor se posadil a zmizel z očí Maurellovi, který stál stranou, hned vedle dveří, ale věděl, že je to docela slušné místo. Světla zhasla, promítačka zavrčela. Obraz se pohyboval po plátně nahoru a dolů, až se zastavil. Téměř celou promítací plochu vyplňovala hruška.

Snímek byl zřejmě pořízen teleobjektivem, o čemž se profesor nezmínil. Obraz se pomalu zaostřil a přestože přes celou projekční plochu občas přelétaly rozmazané čmouhy, bylo obstojně vidět hrušku i její vnitřek. Jen chvílemi všechno bledlo, protože film byl tu a tam přeexponovaný jistě následkem odrazu světla. V sále vládlo ticho, bylo slyšet pouze vrzání židlí. Maurell sledoval pozorně plátno - rozeznal v hrušce uzavřené, bělavé ležící postavy. Film již běžel snad minutu, když po prvé postřehl pohyb.

Chlapec a dívka, zkrácení při záběru zezadu a shora, jako dvojité ležící socha, se pohnuli. Pomalu, velmi pomalu zvrátilo děvče hlavu dozadu a objevila se jeho tvář. Dutý povzdech prolétl pokojem. Místo tváře měla ležící bílá postava zploštělou masku, z níž jako by kanuly ospalé, těžké polypovité kapky. Dojem, že obě postavy jsou z bílého korálu nebo mramoru, se rozplynul. Zdálo se, že jsou vymodelovány z tekuté látky, husté jako tuhnoucí sklo. Děvče zvedlo hlavu, až se vlasy dotklo bílé větévky, zakončené bílou kuličkou plodu, která se pohybovala jako v nějakém neuvěřitelně zpomaleném závanu větru. Pak se hlavy obou milimetr za milimetrem blížily a přestože rozpětí nepřekračovalo několik centimetrů, byl pohyb dokonale viditelný, stejně jako jemné zvedání i klesání trupů - jako kdyby oba dýchali. A opět se dvě bílé koule začaly od sebe vzdalovat, ale nyní hmota, ta bílá látka, z níž byli vyřezáni, se slepila - a mezi lině se vzdalujícími tvářemi se rozprádaly tenké, trhající se přechody - kličovité nitě, které jakmile praskly, zkroutily se v malé kuličky, pohlcované zvolna povrchem masek nahrazujících obě tváře. Zároveň se pohnula i chodidla obou postav a ruka dívky, bílá, vláčná, přenesla se z temene mužovy hlavy na jeho šíji. A opět, po třetí, se hlavy lehce dotkly jako při polibku a tento pohyb byl tak přirozený, až kdosi v sále vykřikl.

Děšť černých čar nějakou chvíli bičoval promítací plochu, ale pak se na šedém pozadí roztrásl nezřetelné skvrny. Na okamžik zazářilo plátno, prázdné ve světle promítačky, která ihned zhasla; rozsvítla se světla.

"Přejdeme do sálu!" zvolal profesor, který první povstal. Byl bledý, jako všichni v sále, přestože tento obraz jistě musel vidět - a možná nejednou.

"Jaktěživ jsem si nedovedl představit existenci něčeho stejně strašlivého a stejně nepochopitelného," řekl člověk, který zavádil o Maurella, nespěchajícího k východu. Promítací sál se zvolna vyliadnil. Z operátérové kabiny vyšel doktor Termann jen v kalhotkách a košili. Čelo se mu lesklo potem.

"Viděl, Jiří," řekl a uchopil Maurella za ruku.

Maurell přikývl.

"Co profesor... co tomu říká?"

"Nic. Mně aspoň neříkal nic. Pojdme, už to začíná!"

V sále už se všichni usadili, ale pro Termanna ani Maurella nezbylo místo. Stoupli si tedy k těžké, plyšové portiéře mdlé zelené barvy. Něco se dotklo Maurellova ramene. Ohlédl se, byl to pouze střápec nazlátlé šňůry od portiéry.

"Tady, na stole," říkal Vinnel, který stál za katedrou v pozadí sálu, "mám všechna data, která se nám podařilo získat - fotografie, měření, rozborů a tak dále. Než přikročíme k prohlídce tohoto materiálu, jehož zpracování, přesto, že je tak zlomkovitý, si vyžádá celé týdny, chtěl bych kolegům přechíst obsah telefonogramu, který jsem právě dostal z

Bavorska..." Sálem proběhl šum.

"Je to telegram od doktora Mohneggera, který řídí výzkum v Bavorsku u Oberammergau a na něhož jsem se obrátil telegraficky, jakmile jsem dostal zprávu o dopadu druhé koule. Mmmm," zabručel profesor, zatímco si potichu pročítal první věty, a hlasitě promluvil:

"Ano... tady to začíná. = Těleso mimozemského původu dopadlo v 8,42 místního času = čili dříve než naše," dodal, rozhlížeje se přes brýle po sále, "= zpozorováno při letu v atmosféře věrohodnými pozorovateli místní meteorologické stanice, jako ohnivý bolid. Toto těleso se objevilo na severovýchodě, opsalo na obloze křivku a dopadlo na jihozápadě mimo zorné pole pozorovatelů = to za první," dodal Vinnel. "Dále čteme = těleso zpozorované... = a tak dále, = dopadlo v blízkosti zemědělské usedlosti, která patří zemědělci jménem Jürge Pohl. Těsně před srážkou se zemí utřalo vrcholkem staré lípy, rostoucí 116 metrů od severního nároží domu. Zemědělská usedlost se skládá..."

"Jestliže je celý telegram napsán takto, budeme ho číst do rána, kolego Vinnele," řekl ze svého místa zavalitý muž, který seděl v druhé řadě židlí. Někdo se zasmál, ostatní začali syčet. "To psal Němec, kolego," odpověděl Vinnel a pokračoval, aniž pozvedl oči:

"... ehm, ano, těleso... pak... prorazilo skrz naskrz střechu vepřina, který se okamžitě vzňal, a zarylo se do země o třicet osm metrů dále, v bodu ležícím o... = to je vedlejší, jak z dopisu vyplývá, dráha tělesa byla tečnou a úhel dopadu... tady vynechávám partii, týkající se křivky letu," oznámil Vinnel, zabručel a pokračoval: "= Vpředu dopadu vznikl vypouklý hliněný násep tvaru pravidelného kruhu, z něhož vyrazil kouř, napřed černý, pak přecházející do barvy špinavě šedé, citrónově žluté, bělavé a konečně sněhobílé. Dým vystoupil do výše odhadnuté na... = to je vedlejší. Ano... následuje popis požáru celé usedlosti, všecko vyhořelo, lidé se zachránili, uhynulo pět vepřů, mezi nimi dvě selata..."

"Jaké rasy?" zeptal se vtipný tlouštík, ale nikdo si toho nevšiml.

"Dvě slepice... husa... ano. Následuje: = místo dopadu pozoroval přímo oddíl skautů, kteří tábořili 480 metrů dále, u potoka = a tak dále, a tak dále," opakoval netrpělivě profesor, přebíhaje očima po listcích, které postupně odkládal na stůl. "Tady je to! Tak ti skauti říkají... napřed je charakteristika každého, pokud jde o věrohodnost, a teď zde stojí: = když se kouř rozplynul, byla zpozorována =, promiňte, neřekl jsem, že pozorování bylo konáno na vzdálenost téměř půl kilometru, ale dva chlapci měli dalekohledy, tedy: = byla zpozorována lesklá koule nebo bublina, měnící se duhovými barvami, která vyrůstala ze země výš a výš. Rozšiřovala se při tom proporcionálně, jako kdyby ji někdo nafukoval... trvalo to přes hodinu. V téže době dorazili také na místo pozorovatelé z meteorologické stanice a náhodní turisté... hasiči mezi tím hasili požár =... ano... = byl postaven kordon policejních stráží =... no a teď máme obsah bání!" ohlásil zvýšeným hlasem Vinnel, olízl si vyschlé rty a pomalu četl.

"= Uvnitř =... ano... = z mléčné, jako vypálená kost bílé látky neznámého složení a konsistence... pozorování ztíženo ukládáním mlhovinovitých vrstev, jakoby postupných slojí - ústřední jádro a tři části částečně navzájem splývající svými okraji, ale popsané postupně pro větší jasnost..."

"Jasnost je dokonalá," nemohl si zase odpustit tlouštík ve světlých šatech.

"=... části těl jednoho selete a jedné prasnice s kouskem jakoby vyříznuté a ve správném sklonu rekonstruované stěny chlěva... plná podobizna druhé prasnice... přecházející plynule do postav obou slepic... nad touto dvoučlennou skupinou asi 70 centimetrů výše, zalita ve skle podobizna z analogické bílé látky, představující bílého ptáka s roztaženými křídly, nejpravděpodobněji sýkoru... existuje možnost, že se tento pták nalézal těsně před okamžikem dopadu tělesa přímo nad místem zásahu, protože nablízku byly =... to jsou nějaká ornitologická pozorování pro nás málo významná. Ano - to už je všecko, co jsem vám chtěl, kolegové, přečíst," řekl Vinnel a odložil papíry na stůl.

"A co dál?" zeptal se někdo v pozadí sálu.

"Právě tuto otázku jsem vám chtěl položit," řekl Vinnel. "Naše čacká armáda už má odpověď hotovou, včetně atomové bomby. Bojím se, že sklovina neodolá uranové explozi tak, jako odolala ostřelování dělem." "Je to pravda?" padla otázka v sále.

"Pravda. Protitankové granáty - to jsou lité náboje, bez trhavé nálože - se odrážely. Několik jich bylo nalezeno.

Pochopitelně, žádný vědec se na ně nesměl ani podívat. Ale nechme to stranou! Nuže, my odpověď ještě nemáme.

Nabízí se, pochopitelně, řada závěrů, přestože s jejich vyslovením musíme být krajně opatrní. Na podkladě těchto dvou případů se rýsuje tento obraz: tato tělesa mají schopnost vytvářet ve svém vnitřku podobizny věcí, bytostí, předmětů, které byly v jejich blízkosti při srážce se Zemí. Vynořuje se řada otázek: jak k tomu dochází? Zda těleso už přiletává připraveno tvořit takové podobizny, nebo zda se tato schopnost objevuje až po jistém průpravném procesu? No, a hlavně: za jakým účelem se to děje?" Rozhostilo se ticho. Maurellův matematik řekl ze svého místa:

"Shromáždili jsme se, abychom sestavili plán výzkumů a předložili jej kompetentním činitelům, není-liž pravda!

Pochopitelně, nemusí nám dopřát sluchu - dbají našich rad přesně tak dlouho, pokud nás potřebují - a je úplně pravděpodobné, že koule od Dertexu bude zničena. Zůstane však druhá, u Oberammergau, mohli bychom se tedy vypravit tam, aspoň někteří z nás, pokud Němci projeví více soudnosti, než naše úřady..."

"Ano, to je správné," řekl Vinnel. "Chtěl jsem ještě... soudím, že byste měli znát, kolegové, stanovisko vojáků. Podle něho máme co činit s pokusem o vpád."

"Vpád?!"

"Ano. Je to hypotéza... stejně dobrá, jako kterákoliv jiná... protože nic nevíme. Zprávu o dopadu koule v Bavorsku dostalo ministerstvo téměř současně se zprávou o dopadu koule na naše území. Očekávají další - ee - přistání... a konají přípravy, aby každý předmět, který dopadne, zničili."

"Ale ta koule přece neprojevuje žádnou aktivitu," řekl kdosi v první řadě; byl to vysoký muž, který si proti světlu prohlížel negativy snímků.

"Nu, více méně. Důstojník, který se jí před mýma očima dotkl, zemřel."

"Nač zemřel?"

"Šok, říkají doktoři. Zkoumali jsme kouli - všechna zvířata, která se dotkla třeba na zlomek vteřiny jejího povrchu, pošla s příznaky šoku."

"Elektrického?"

"Ne, spíše anafylaktického. Aglutinace krve - vypadání bílkovin z protoplazmatické lymfy - jako v důsledku působení kmitů neobyčejně vysoké frekvence."

"Je ta koule radioaktivní?"

"Ne."

Chvilí trvalo ticho.

"Mluvili jste o podobiznách, profesore," promluvil u zdi štíhlý, holohlavý muž s tváří pokrytou jizvami po operaci, "ale to jsou podobizny... pohyblivé. Viděli jsme přece film, vypadá to tak, jako kdyby ten dopadající předmět odpozoroval, abych tak řekl, nejen předměty nebo živé bytosti... lidi... ale také jejich pohyby. To znamená, že oni ještě v době toho... pozorování... toho kopírování... nebo jak ten proces pojmenujeme - žili. Smrt tedy mohla nastat bez sebemenší souvislosti s tím vytvářením podobizen, čili jediné v důsledku pouhé blízkosti od místa dopadu, vlivem tlakové vlny, horka a tak dále."

"Profesore Laarsi, věc nevypadá tak jednoduše," zasáhl do diskuse matematik, "protože případy zasažení nebo zabití člověka nebo zvířete padajícím meteoritem, obyčejným meteoritem, se prakticky nikdy nepřiházejí. Vyplyvá to z toho, že povrch zeměkoule je tak neobyčejně velký a abych tak řekl pustý ve srovnání s povrchem těla živých bytostí, které se po ní pohybují, že zásah přímý nebo v nejbližším okolí je statisticky nanejvýš nepravděpodobný. A proto skutečnost, že jedna koule dopadla několik metrů od dvojice mladých lidí, a druhá stejné blízko obydleného stavení, nevypadá na případ slepé náhody. Je-li tomu tak, pak se tyto koule nepohybovaly jako mrtvá kosmická tělesa, ale jako objekty řízené nebo zaměřené na dálku".

"Byla by to pravda, kdybychom věděli, že na Zemi dopadly pouze tyto dvě koule," odrazil útok Laars, "ale co když jich za posledních 48 hodin dopadlo řekněme sto, z toho čtyři pětiny do moří, jedna šestina v krajinách neobydlených - a pouze tyto dvě tam, kde byly pozorovány."

"V tomto případě bychom mohli předpokládat výskyt těchto koulí v místech těžko přístupných."

"Souhlasím s vámi. Nesnáze je v tom, že nevíme, kde je hledat..."

"Navrhuji, abychom si teď poslechli rozhlas," řekl Vinnel, vstáváje od katedry, kde si něco zapisoval. "Bude půl třetí a už by měly být zprávy o výsledku bombardování." "Mělo se konat v noci?"

"Ano. Bylo provedeno urychleně - tak měli naspěch! Ostatně nevím - rozhodnutí se měnila každou půlhodinu."

Maurelli, nepřepnul byste rádio v mé pracovně na reproduktor sem?"

Maurell odešel. Za chvíli potom bylo slyšet směsici zvuků, hned hlasitějších, hned tišších, najednou se ozval mužský hlas, zmizel, ihned se vrátil a naplnil celý sál.

"... v jámě byla umístěna nálož trotylu, jejíž trhavá síla nebyla oznámena. Pak se ženisté stáhli za protilehlé pásmo pahorků, odkud byla nálož na dálku odpálena. V důsledku výbuchu byla koule vržena do vzduchu a skutálela se po svahu do údolí. V intenzivním bádání objektu se dále pokračuje." Hlasatel udělal pauzu,

"Z Mnichova hlásí náš korespondent. Práce na prozkoumání koule, která včera ráno dopadla v prostoru Oberammergau, jsou v plném proudu. Na místo odjelo celkem šest vědecko-výzkumných skupin. Mají v plánu vystavit kouli působení různých druhů energie a v souvislosti s tím se uvažuje o možnosti přepravit ji do vědeckého střediska v nejbližším městě, kde by byly k dispozici nezbytné přístroje a zařízení. Němečtí vědci odhadují váhu koule na 190 až 220 tun. Proto je problém transportu velice obtížný."

Hlasatel se opět odmlčel, v reproduktoru bylo slyšet šešest obrácených stránek. Pauza se protahovala. Znenadání zazněl hlas mluvícího silněji:

"Přečtu vám zprávu, kterou jsme v posledním okamžiku dostali. Giacomo Caeli, který se dnes vrátil se svými druhy do Ria de Janeiro z výpravy do povodí Amazonky, prohlásil, že nedaleko místa, kde do Amazonky vtéká Putumaio, objevil v džungli místo zpustošené ohněm. Bylo značně veliké, a na dně vypáleného kráteru vězela velká, sklovitá masa, obklopená těly zvířat zahynulých z neznámých důvodů, stejně šelem jako ptáků a hmyzu. Pod průhledným pláštěm masy bylo vidět jakési reliéfy nebo z bílého kovu odlité podobizny hlav různých zvířat, jejichž mršiny ležely kolem. Pro nedostatek vhodných prostředků nemohl Caelli provést jiný průzkum onoho objektu, než jej ofotografovat. Tyto snímky uvidíte v našem televizním programu v osm hodin třicet ráno. Bejrut. Na schůzi státní rady..."

Reproduktor zapraskal a ztichl.

"To jsme se toho dověděli!" řekl Vinnel a vstal. "Zdá se, že profesor Laars měl pravdu - můžeme očekávat další nálezy."

"Co je to za historii s podobiznami pošlých zvířat?" zeptal se kdosi.

"Jakže, to jsem neřekl? Přirozeně! Promiňte, kolegové, na místě, kde se ten nešťastný důstojník dotkl koule, vznikl pak obraz nebo odlitek jeho ruky - či spíše její negativ - zrcadlový obraz, čím ostřejší, čím blíže povrchu."

"Vojáci už toho vědí pravděpodobně celkem dost," řekl někdo.

"Jestliže se jim podařilo kouli otevřít..."

"Nemyslím. Nezapomněli by se pochlubit," namítl Vinnel. "A nyní, pánové, přikročme konečně k rozpracování plánu bádání..."

IV

Tisková konference se chýlila ke konci. Fotografické blesky už neoslepovaly vědce sedící za stolem. Dav reportérů, novinářů a zástupců zahraničních agentur stál u zdi, někteří, unaveni, si prostě posedali podél stěn, okolo pódia nebo na schůdkcích; málokdo již zapisoval, pouze majitelé kapesních magnetofonů drželi ještě ve vzduchu tlamičky jejich

mikrofonů, zaměřené na tiskové zmocnění Zvláštní komise. Všechny zdrtila lavina vědeckého materiálu. Na stole se vršily stohy tabulek a papírů se speciálními rozborů, podélnými i příčnými průřezy, byly tam vzorky výbrusů, váhové analytické tabulky, barevné obrazy chemických a fyzikálních reakcí, rozborů adsorpce a absorpce, srovnávací tabulky všech zkoumaných exemplářů a na obou koncích stolu se vršily hory tlustých knih v citrónově žlutých vazbách - Zprávy komise. Každý reportér měl exemplář v kapse, ale pouze ti nejodvážnější listovali v tlustém svazku, jako by měli málo toho, co jim řekl doktor Haines.

Bombardování tedy trvalo pouze čtyři dny. Byl již známý rozptyl zásahů na povrchu zeměkoule. Byla vypočítána energie srážky i mechanismus vzniku tak zvané "duhové bubliny", která nebyla ničím jiným než zárodkem s mimořádně zrychleným - v údobí "zakořeňování" - tempem látkové přeměny. Bylo známo, že každý dopadlý útvar - třeba nebyl ani rostlinou ani zvířetem - žil. Z "vajíčka", které se zabořilo do země, vznikalo přímo explozivně "plod", pokrytý rychle tuhnoucím ochranným krunýřem, který jej mohl ochránit před jakýmkoli útočníkem. Vnitřní mléčné jádro plnilo v organismu hrušek funkci orgánu, řídicího ústředně všechny životní funkce. Bylo srovnáváno - ale pouze pro účely popularizační a pro laiky - s buněčným jádrem. Po údobí "explozivního vývoje" se metabolismus hrušek zpomaloval. Po desíti měsících se začínaly objevovat první příznaky regrese - vnitřní obrazy napřed prodělávaly fázi smazávání obrysů, pak se slévaly ve stále více temnější, protáhlou kapku; celá sklovitá náplň hrušky byla vstřebávána, nakonec pak na dno pancéře již prázdného dopadla podlouhlá hrouda černavé, bradavčité látky, dvakrát větší než lidská hlava. V tomto stadiu bylo již poměrně snadné rozbít vnější obal a zkoumání doktora Carrella a profesora Kazakyho prokázalo, že "černá hlava" je jakousi "zárodečnou sporou". Její vývoj začínal tehdy, a pouze tehdy, jestliže byla vypálena obrovskou rychlostí proti jakékoli hmotné překážce. Teprve "zárodek" takto brutálně probuzený začíná ve vysoké teplotě srážky přetvářet obklopující jej hmotu ve sklovinu, z níž později vzniká další hruška. Ve světle těchto fakt se zdá velmi pravděpodobnou Vinnelova teorie, že je hruška živým tvorem, uzpůsobeným pro kosmické lety, ba co více, pro kosmické katastrofy, takže pouze jedna generace hrušek se může vyvíjet na planetě, na kterou dopadla; její zárodky musí čekat třeba miliardy let, až se ona planeta při nějakém kataklizmatu rozpadne, a pak, smíšená s rojem meteorů, vzniklých z trosk planety, zahajují další pouť do jiného kouta galaxie. Astrofyzikové z Harwardu vyslovili v této souvislosti názor, že vývoj hrušek se odehrával buďto v neuvěřitelně pradávných epochách existence vesmíru, takže jsou pozůstatkem takových forem života, jaké existovaly miliardy let před vznikem života bílkovinného, anebo že pocházejí z takové oblasti kosmu, kde planetární katastrofy jsou jevem pravidelným a častým. Vědci neskrývali své uspokojení: objev živých organismů, které mohou pokračovat ve své existenci nejen přes katastrofy a zničení - ale právě díky jim, byl pádným důkazem nejvyšší přizpůsobivosti životních procesů pro všechny možné materiální podmínky ve vesmíru.

Pokud jde o dopad hrušek na Zemi - bylo třeba jej považovat za neobyčejně ojedinělý úkaz. Byl to jakýsi ztracený roj, bloudící pravděpodobně miliardy let nebo věků kosmickým prostorem.

Názory všech vědců nebyly pochopitelně totožné. Profesor Laars se na příklad domníval, že hrušky jsou formou života, typickou pro planety obíhající okolo hvězd periodicky se rozhořívajících - Kefeid s velkým rozpětím jasnosti, ba dokonce periodických Nov - a že naprosto nejsou přizpůsobeny pro pouť vesmírem, nýbrž prostě pro to, aby vzdorovaly neobyčejně vysokým teplotám, jaké se vyskytují na planetách při výbuchu jejich slunce. Ukázalo se skutečně, že samo zahřátí "černé hlavy" do bílého žáru uvolňuje vývojový proces hrušky. Ostatní vědci nepovažovali tento pokus za průkazný. Byly to však rozdíly v názorech pro laiky celkem bezvýznamné.

Když doktor Haines domluvil, novináři na něho prudce zaútočili ze všech stran stovkami otázek, které se ve skutečnosti omezovaly na jednu jedinou věc: proč jádro hrušky modelovalo podobu různých předmětů, obklopujících místo, kde se vylíhly.

Doktor Haines odpovídal mimořádně svědomitě. Znovu vypočetl fyzikálně chemické příčiny, působící, že vysokomolekulární jádro hrušky začíná pod vlivem světelných vln určité délky vytvářet ústřední koncentrát, kolem něhož se vrstevnatě ukládají následující obaly, a tyto světelné vlny, které představují zásadní vývojový podnět, vycházejí především z nejbližšího okolí a eo ipso ovlivňují složení katalyzátorů, které do jisté míry modelují tvar jádra. Tento tvar je pro životní procesy hrušky zcela bezvýznamný, čehož nejlepším důkazem je, že se stejnou pohotovostí vytváří podobizny lidí, rohu domu nebo části živého plotu. Zato však není lhostejný pro její životní funkce pohyb mléčné jaderní hmoty, neboť tato cirkulace zajišťuje vhodnou látkovou přeměnu, a právě proto hruška (podle představ laiků) imituje bez konce se opakující objetí dvou lidí nebo pohyb ptáčích křídel.

Sotva Haines domluvil, opět se začaly hrnout otázky. Jak mají rozumět slovům, že hrušce je "lhostejný" tvar, jaký jádro dostává? Proč toto jádro přijímá tvar věcí z okolí a ne na příklad koule, ovoidu, nebo jiného geometrického tělesa? Proč jaderná cirkulace není obvyklým amorfním oběhem - je-li jeho forma bezvýznamná, ale napodobuje pohyby zemských bytostí?

Zdalo se, že Haines je vyzbrojen nevyčerpatelnými zásobami trpělivosti. Napřed zevrubně vložil příčiny, proč je forma jádra, jakož i směr cirkulace v jeho okruhu, bez sebemenšího vlivu na životní funkce tohoto mimozemského organismu. Citoval popis pokusů, kde byl vývoj hrušky vyvolán prostředím bez jakýchkoliv výrazných tvarů - uvnitř hermeticky uzavřené ocelové koule. Jádro, které vzniklo za těchto podmínek, bylo přesně kulaté a jeho pohyby se omezovaly na pulsace střídavě podélné a příčné. Řekl konečně, že věda popisuje jevy a zevšeobecňuje je, to jest dedukuje přírodní zákony, ale ničím víc se nezabývá. Neodpovídá na příklad na otázku, proč je Země třetí a nikoliv, řekněme, čtvrtou planetou od Slunce, proč Slunce leží v okrajovém zředění galaxie a nikoli přímo v jejím centru - nebo proč nejsou lidé s růžovými vlasy. Slunce by se mohlo nalézat ve středu galaxie, lidé by mohli mít růžové vlasy a hrušky - tvořit jádro v podobě čtyřlístku - ale není tomu tak. Vědy se to netýká. Věda se zabývá tím, co je, a ne tím, co by být mohlo. Nyní to v sále začalo vřít. Novináři, zastupující vědecké rubriky časopisů, křičeli něco o biologické účelnosti, kterou je vždycky nutno hledat. Ostatní umíněně opakovali předcházející otázky - formulovali je ovšem trochu jinak. Nejhlasilěji křičeli

zástupci denního tisku - v předtuše hromobití, jaké vychrlí na jejich hlavu senzacechtiví šéfredaktoři, až se vrátí s takovým vysvětlením.

Doktor Haines zvedl ruce a čekal, až se bouře utiší. Pak prohlásil, že řekl vše, co měl říci jako tiskový zmocněnec Komise, která je komisí vědeckou. Jako osoba soukromá plně chápe rozhořčení přítomných, a částečně je také sdílí. Kdyby to někomu z přítomných vyhovovalo - doktor Ammenhopf, protestantský teolog ze Švýcarska, tvrdí, že skleněné hrušky, podobně jako lidé, existují proto, aby se naplnila vůle Boha, aby Mu sloužily a velebily Ho za akt stvoření. A tudíž to, že hrušky tvoří podobizny lidí, které po dopadu na Zemi mimoděk zabíjejí, že tyto podobizny ustavičně opakují, například předsmrtný, poslední polibek dvou milenců, činí to proto, podle doktora Ammenhopfa, aby sloužily Pánu, neboť každý slouží tak, jak je mu dáno. Je to vysvětlení neobyčejně ucelené a nesporné, avšak podobně, jako každé vysvětlení vůbec, nemá ráz definitivní, nýbrž se dovolává něčeho mimo svět zjištěných fakt - v tomto případě bytosti Stvořitele. Avšak nemá nic společného s vědou, podobně jako nemají nic společného s náboženstvím strukturální vzorce sloučenin, z nichž jsou utvořena těla hrušek a lidí.

Po těchto slovech menší část sálu utichla, zato jeho větší část rozpoutala vřavu ještě ohlušivější. Tentokrát křičeli nejhlasitěji vědeckí zpravodajové - opakovaly se výkřiky o biologické účelnosti a několik reportérů v jednom koutě začalo tato slova dokonce skandovat.

Doktor Haines byl muž na svém místě. Opět zvedl ruku na znamení, že chce mluvit, a když ho konečně pustili ke slovu, řekl, že pět z přítomných, kteří se dožadují, aby byla zdůvodněna biologická účelnost uvedeného procesu, nosí kvítkované košile, což se zdá být z hlediska životního boje, neboli biologické prospěšnosti bezvýznamné. Lze spíše předpokládat, že nošení košil tohoto typu působí dotyčným pánům potěšení. Je to velmi dobré vysvětlení, protože ne všechno, co dělají lidé a rovněž jiné živé bytosti, je diktováno biologickou účelností. Vyhovuje-li to někomu, může si říci, že tvoření podobizen bytostí, v jejichž blízkosti tráví své útlé dětství, působí hruškám potěšení.

Odpovědí byl mnohohlasý řev. Doktor Haines obešel stůl - ostatní vědci, kteří u něho seděli, vyklidili pole už dříve - a začal skládat a rovnat své papíry s takovým klidem, jako kdyby byl v úplně prázdném sále.

Zdálo se, že by rád odešel malými dveřmi v rohu - dav reportérů je zablokoval a Haines se octl tváří v tvář neprostupné živé hrázi. Rozpřáhl ruce a usmál se.

"Řeknu! Dobrá! Řeknu!" vykřikl několikrát. Lomoz sice zeslábl, ale docela neutichl.

"Jednám pod nátlakem," prohlásil Haines. "Pánové, chcete ode mne uslyšet pravdu - ale pravdy jsou dvě. První - pro týdeníky otiskující delší články s grafickými záhlavími. Skleněné hrušky jsou plody z botanických zahrad vysoce vyvinutých hvězdných bytostí. Tyto bytosti si je vypěstovaly, aby tak ukojily své estetické tužby. Hrušky jsou jejich sochaři a portrétisty. Druhá pravda, stejně dobrá, je vhodná pro denní tisk, zvláště pro večerníky. Hrušky jsou kosmičtí netoři, jinž působí radost akt zničení, který je zároveň aktem jejich individuálního početí. Po celý zbytek života se kochají tím, že opakují předsmrtné pohyby svých obětí. To je vše!"

S těmito slovy zmizel v davu, máchaje kolem sebe aktovkou; nejbližší reportéři se na okamžik rozestoupili, ze strachu o své kamery. Doktor toho využil a zmizel v malých dveřích. Rámus v sále byl tak velký, že nikdo neslyšel ani svůj vlastní hlas. Docela vzadu stál nějaký mladý muž, který nebyl novinářem a s tiskem neměl pranic společného a na konferenci se dostal díky své vynalézavosti. Byl totiž od přírody hrozně zvědavý. Sotva Haines zmizel, vyrazil mladík ze sálu a proběhl dlouhými chodbami; zastihl ho, již v plášti, jak mířil k postrannímu východu.

"Počkejte", zvolal mladík, "počkejte, prosím vás!" "Všecko už jsem řekl", odpověděl suše Haines, aniž se zastavil.

Mladík ho následoval - takto, jeden za druhým, prošli parkem. Haines přistoupil k svému autu, vmáčknutému do husté řady ostatních.

"Promiňte," řekl mladík, zatím co Haines hledal v kapse klíč, "já... nejsem novinář - a vůbec nejsem od tisku, ale..."

Haines se na něho podíval s jiskřičkou zájmu. "Tak co vlastně chcete?" "Chci vědět..."

Haines pokrčil rameny. Zastrčil klíč do zámku. "Řekl jsem již všechno," opakoval. "Ale co vy, vy sám..."

"Já?"

Haines, který už se skláněl do otevřených dveří vozu, se napřímil. Mladý muž měl neuvěřitelně modré oči; nyní se na něho upíraly, jako by čekaly na zázrak. Haines sklopil zrak před bezmeznou důvěřivostí tohoto pohledu..

"Vždyť přece o ty hrušky vůbec nejde," řekl.

"Nejde...?"

"Přirozeně. Tato otázka platí stejně pro rostliny, zvířata, lidi - pro všechny bytosti. Ve všedním životě jí nevěnujeme pozornost, protože jsme příliš zvyklí na život, na náš život, na takový, jaký je. Bylo potřeba neznámých, jiných organismů, s odlišnými tvary, funkcemi, abychom ji objevili znovu - ještě jednou."

"Ach!" řekl slabě mladík. "Tak ono jde o smysl..." "No ovšem," Haines přikývl. "Skutečnost, víte, není ani tak naivní jako historka o galaktických zahradách, ani tak příšerná jako ta bajka o netvorech, kterou jsem vymyslel - a někdy se zdá méně snesitelná o to, že odmítá odpověď na tuto otázku... Buďte zdrav."

Přibouchl dveře a vyjel z lesklé řady automobilů. Mladý muž se za ním díval ještě dlouho, dokonce i potom, když zmizel v pouličním ruchu.

Přítel

Dobře si vzpomínám na okolnosti, za jakých jsem se seznámil s panem Hardenem. Došlo k tomu čtrnáct dní poté, co jsem se stal pomocníkem instruktora v našem Klubu. Považoval jsem to za velké významné, protože jsem byl nejmladším členem Klubu, a instruktor, pan Egger hned prvního dne, když jsem nastoupil službu v Klubu, prohlásil, že jsem dost inteligentní a natolik se v těch serepetičkách (tak to řekl) vyznám, že mohu zastávat službu sam. A hned odešel. Měl jsem mít službu každý druhý den od čtyř do šesti a udělovat technické informace členům Klubu a po

předložení legitimace se zaplacenými příspěvky vydávat lístky QSL. Jak jsem řekl, byl jsem na toto místo velice hrdý ale brzy mi bylo jasné, že k plnění svých povinností jsem se vůbec nemusel vyznat v radiotechnice, protože mě nikdo o žádné informace nežádal. Byl by tedy stačil obyčejný úředník, ale tomu by Klub musel platit, zatím co já jsem sloužil pro čest a slávu a neměl jsem z toho prázdný prospěch. Spíše naopak - vezmeme-li v úvahu věčné hudební matky, které by bylo milejší, kdybych seděl jako buchta doma, když jí se zachtělo jít do kina a nechat mi na krku sourozence. Z dvojího zla jsem dával přednost službě.

Naše klubovna vypadala na první pohled docela slušně. Stěny byly od shora dolů pokryty lístky QSL od radioamatérů z celého světa a barevnými plakáty spojů, takže skvrny nebylo vidět; u okna, ve skleněných vitrínách, stálo pár starých krátkovlnných zařízení. Vzadu ještě byla dílna, předělaná z koupelny, bez okna. Sotva dva lidé v ní mohli pracovat najednou, jinak by si vypíchali oči pilníky. Pan Egger měl sice ke mně velkou důvěru, jak říkal, ale zase ne tak přehnanou, aby mě nechal samotného s obsahem přihrádky v psacím stole. Vytáhl tedy všechno, co v ní bylo. vzal si to domů, ani papír na psaní mi nenechal a musil jsem si vytrhovat listy z vlastních sešitů. Razítko jsem měl k dispozici, přestože jsem slyšel, jak pan Egger říká předsedovi, že by vlastně mělo být přivázáno na řetízku v přihrádce. Chtěl jsem využít času na stavbu nového přístroje, ale pan Egger mi zakázal odcházet v době služby do dílny, že prý by mohl někdo proklouznout otevřenými dveřmi do klubovny a něco ukrást. Byla to hloupost, ty aparáty ve vitrínkách byly totiž učiněné haraburdí, neřekl jsem mu to však, protože mé mínění nebral vážně. Teď vidím, že jsem se v něm mýlil. Nestydatě mě vykořisťoval, ale tehdy jsem si to ještě neuvědomoval.

Nevzpomínám si, jestli to bylo ve středu nebo v pátek, když se po prvé objevil pan Harden, ale to je celkem vedlejší. Četl jsem právě velice napínavou knížku a měl jsem dopal, protože se ukázalo, že v ní plno stránek chybí. Pořád jsem si něco musel domýšlet a bál jsem se, že na konci bude chybět to nejdůležitější, a pak že je celé čtení pro kočku, protože všechno přece neuhodnu! Vtom slyším, že kdosi klepe. Bylo to dosti zvláštní, protože dveře byly vždycky dokořán. Ten Klub - to býval kdysi byt. Jeden z členů Klubu mi říkal, že to byl byt příliš mizerný, než aby se v něm někdo chtěl tísnit. Zvolal jsem "dál" a vstoupil neznámý člověk, kterého jsem ještě nikdy neviděl. Znal jsem všechny členy Klubu, když ne podle jména, tak aspoň od vidění. Zůstal stát u dveří a pohlédl na mne a já přes stůl na něho, a tak jsme na sebe nějakou dobu koukali. Zeptal jsem se, co si přeje a napadlo mi, že kdyby chtěl vstoupit do Klubu, že nemám ani formulář přihlášek, protože si pan Egger všechny odnesl.

"Je to Klub radioamatérů?" zeptal se, přestože to bylo napsáno na domovních dveřích i na klubovně palcovými písmeny.

"Ano," odpověděl jsem. "Co si rače přát?" řekl jsem, ale on jako by to neslyšel.

"A... promiňte... vy tady pracujete?" Přistoupil o dva kroky ke mně, tak nějak, jako kdyby šlapal po skle, a uklonil se mi.

"Mám službu," odpověděl jsem.

"Službu?" opakoval, jako kdyby se nad tím hluboce zamýšlel. Usmál se, pohladil si bradu střechou klobouku, který držel v ruce (tak zničený klobouk jsem neviděl ani nepamatuji) a pořád jako kdyby stál na špičkách, spustil jedním dechem - snad se bál, že mu skočím do řeči.

"Aha, tak vy tady máte službu, chápu, to je takové vyznamenání a odpovědnost, toho dnes málokdo dosáhne v tak mladém věku, a vy to všechno řídíte, no, no," udělal při tom rukou s kloboukem široké gesto, na celý pokoj, jako kdyby v něm byly kdovíjaké poklady.

"Já už taky nejsem žádný mladík," řekl jsem, protože už mi ten chlap šel trochu na nervy, "a smím vědět, co si rače přát? Jste členem našeho Klubu?"

Zeptal jsem se na to schválně, přestože jsem věděl, že členem není - a on fakticky upadl do rozpaků. Znovu si pohladil bradu kloboukem a pak ho najednou schoval za záda a přistoupil směšným šouravým krokem k psacímu stolu. Měl jsem otevřenou přihrádku, do níž jsem předtím, když jsem uslyšel klepání, odložil knihu. Teď, když jsem viděl, že se toho dotěravce tak snadno nezbavím, zavřel jsem přihrádku kolenem, vytáhl jsem z kapsy razítko a začal jsem srovnávat nařezané, čisté lístky, aby viděl, že mám svou práci.

"Ach! Nechtěl jsem se vás dotknout! Nechtěl jsem se vás dotknout!" vykřikl a náhle ztišil hlas ohlížeje se neklidně ke dveřím.

"Řekl byste mi laskavě, co si vlastně přejete!" řekl jsem suše, protože už jsem toho měl po krk.

Opřel se rukou o stůl, zatím co v druhé držel za zády klobouk, a naklonil se ke mně. Teprve teď jsem si uvědomil, že musí být hodně starý, dobře přes čtyřicet. Z dálky to nebylo vidět, měl takovou štíhlou, bezvýraznou tvář - jako někteří blondýni, na kterých není vidět šediny.

"Bohužel, nejsem členem Klubu," řekl. "Já... víte... opravdu si ohromně vážím vaší práce, také ostatních pánů, všech pánů tady, ale bohužel nemám kvalifikaci! Vždycky jsem myslel, že bych se s tím měl seznámit, ale jaksi se mi to nepovedlo. Můj život tak nějak uplynul..."

Zakoktal se a odmlčel. Vypadal, jako kdyby měl pláč na krajíčku, až se mi udělalo hloupě. Neříkal jsem nic, jen jsem začal razítkovat prázdné lístky, nedívaje se na něho, i když jsem cítil, že se víc a víc nade mnou naklání a že má docela určité chuf přejít na druhou stranu stolu. Ale dělal jsem, že o tom nevím, a on začal, aniž si to zřejmě uvědomoval, velice hlasitě šeptat.

"Já vím, že vyrušuji, a hned půjdu... Mám malou... malou prosbu... Spoléhám na vás... sotva mohu počítat s vaším pochopením... ale kdo se věnuje tak důležité práci, tak prospěšné práci, nezištně, pro všeobecné dobro, snad... mě pochopí... Nejsem... jak doufám..."

Byl jsem už z toho šepotu zhlouplý a pořád jsem jenom razítkoval lístky a přitom jsem s hrůzou viděl, že mi brzy dojdou a že nebudu moci civět na prázdný stůl a na něho jsem hledět nechtěl, protože se celý jenom rozplýval.

"Chtěl bych... chtěl bych..." opakoval asi třikrát, "požádat vás o... tedy... o laskavost, o pomoc. O zapůjčení poměrně

nepatrné věci..., ale napřed se musím představit: jmenuji se Harden... Neznáte mě, no, proboha, jak byste mě mohl znát..."

"A vy mě znáte?" zeptal jsem se, aniž jsem zvedl hlavu, a dýchal jsem na spodní stranu razítka. Harden se tak vylekal, že delší dobu nebyl s to odpovědět:

"Náhodou..." vykoktal konečně. "Náhodou jsem vás vídal, když jsem měl... měl řízení tady, v této ulici, nedaleko, vedle, tedy - nedaleko tohoto domu... Ale to nic neznamená," mluvil horoucně, jako kdyby mu přímo neuvěřitelně záleželo na tom, aby mě přesvědčil, že mluví pravdu. Až mi z toho všeho šla hlava kolem, ale on pokračoval.

"Má prosba je zdánlivě malicherná, ale... Chtěl jsem vás poprosit, přirozeně se všemi zárukami, abyste mi půjčil jistou maličkost. Nebude to pro vás obtížné. Jde - jde o drát. S banánky."

"Co říkáte?" zeptal jsem se.

"Drát s banánky!" zvolal téměř nadšeně. "Kousek, pár... pár desítek metrů a banánky... osm... ne dvanáct... kolik můžete. Určitě vám to vrátím. Já, víte, bydlím v téže ulici, v čísle osm..."

"A jak víte, kde bydlím já?" chtěl jsem se zeptat, ale v posledním okamžiku jsem nechal jazyk za zuby a řekl jsem pouze co nejhlostejněji:

"Tady není půjčovna drátů. pane. Ostatně, je to tak velké vydání? Dostanete to přece v každém obchodě s elektrickými potřebami."

"Já vím! Víím!" zvolal. "Ale pochopte mě! Přijít, jako já... sem... to je opravdu těžké, ale nedá se nic jiného dělat. Ten drát velice potřebuji, není totiž pro mne, ne. Je... je pro někoho jiného. Ten... ta... osoba... nemá... peníze. Je to... můj přítel. Nemá... nic..." řekl, opět s takovým výrazem, jako kdyby se měl dát do pláče. "Já, bohužel, teď... ty banánky prodávají pouze na tucty, víte. Prosím vás, kdybyste ve své velkomyslnosti... Obracím se na vás, protože nemám... protože nikoho neznám..."

Odmíchl se a nějakou dobu nemluvil, pouze oddechoval, jako kdyby byl nesmírně vzrušen. Začal už jsem se z toho všeho potit a toužil jsem jenom po jediné věci: zbavit se ho - aspoň prozatím. Mohl jsem mu ten drát zkrátka a dobře nedat, a tím by se všechno skončilo. Ale vzbudilo tu můj zájem. Ostatně, snad jsem mu chtěl i trochu pomoci, protože mi ho bylo líto. Nevěděl jsem ještě dobře, co si o tom všem mám myslet, ale měl jsem v dílně svou vlastní starou cívku, s níž jsem mohl dělat, co jsem chtěl. Banánky jsem sice neměl, ale na stolku jich ležela celá hromada. Nikdo je nepočítal. Nebyly sice pro nečleny, ale řekl jsem si, že koneckonců jednou mohu udělat výjimku.

"Počkejte," řekl jsem. Sel jsem do dílny, přinesl jsem odtamtud drát, kombinačky a banánky. "Bude ten drát dobrý?" zeptal jsem se. "Jiný vám totiž nemohu dát."

"Skutečně... já myslím, že bude výborný..."

"Kolik potřebujete? Dvanáct? Nebo dvacet metrů?"

"Ano! Dvacet! Budete-li tak laskav..."

Naměřil jsem mu od oka asi dvacet metrů, odpočítal jsem banánky a položil to na stůl. Strčil všechno do kapsy a mně najednou napadlo, že kdyby se pan Egger dověděl o těch banánkách, obrátil by celý Klub vzhůru nohama. Mně by pochopitelně neřekl ani slůvko, prokoukl jsem ho, je to intrikán a farizej, a ještě k tomu zbabělec. Pan Harden ustoupil od psacího stolu a řekl:

"Mladý muži... promiňte... pane... udělal jste opravdu dobrý skutek, já vím, že má beztaktnost - a způsob, jak jsem vás... to mohlo vyvolat nesprávný dojem, ale ujišťuji vás, ujišťuji, že to bylo velice potřebné! Nejde vůbec o žádnou nečestnou záležitost. Nedovedu ani říci, jak těžko se mi sem šlo, ale doufal jsem - a nezklamal jsem se. To je potěšitelné! To je velice potěšitelné!"

"Mám to považovat za půjčku?" zeptal jsem se.

Jednalo se mi hlavně o termín vrácení; pro případ, kdyby byl dlouhý, rozhodl jsem se přinést příslušné množství vlastních banánků.

"Přirozeně že je to pouze půjčka," odpověděl, vypínaje hrud' s jakousi staromódní důstojností. Zvedl klobouk k srdci.

"Já tedy - o mne nejde... Můj přítel vám jistě bude vděčný. Vy... vy si ani nedovedete představit, co znamená jeho vděčnost... Předpokládám dokonce, že..."

Uklonil se.

"V krátké době všechno - s díky vrátím. Kdy - to vám bohužel v tomto okamžiku nemohu říci. Dovolíte-li, oznámím vám to. Vy - promiňte - tady býváte každý druhý den?"

"Ano," řekl jsem. "Každé pondělí, středu a pátek."

"A směl bych někdy..." začal pan Harden velice tiše. Ostře jsem na něho pohlédl, a to ho zřejmě polekalo, protože už nic neřekl, jen se mi uklonil, jednou bez klobouku, po druhé s kloboukem na hlavě, a odešel.

Osaměl jsem. Měl jsem ještě téměř hodinu času, ale jakmile jsem se pokusil číst, ihned jsem knížku odložil, protože jsem nechápal ani jednu větu. Ta návštěva i ten člověk mě úplně přivedl z míry. Vypadal hodně zbědovaný, svrsky bot, třebas pečlivě vyblýskané, měl tak rozpraskané, až bylo smutno pohlédět. Kapsy saka měl vytahané, jako by v nich pořád nosil nějaké těžké věci. O tom mi nemusí přece nikdo nic povídat. Nejvíce mě zarazily dvě věci - a obě se týkaly mě. Pan Harden napřed řekl, že mě zná od vidění, protože měl nějaké jednání nedaleko Klubu - to se koneckonců mohlo náhodou stát, i když se mi zdál podivný úlek, s jakým to vysvětloval. Za druhé bydlil v téže ulici jako já. To už bylo příliš mnoho náhod. Zároveň jsem viděl jako na dlani, že je to člověk od přírody neschopný hrát nějakou dvojakou roli, vymýšlet si složité lži. Tak jsem uvažoval a je zajímavé, že až úplně na konci jsem se zamyslel, nač vlastně potřeboval ten drát. Dokonce jsem trochu užasl, že jsem na to přišel tak pozdě. Pan Harden naprosto, ale naprosto nevypadal na člověka, který dělá vynálezy, ba ani že jen tak něco kutí pro vlastní potěšení. Řekl ostatně, že ten drát není ani tak pro něho, jako pro přítele. To všechno mi nějak nešlo dohromady. Příštího dne po vyučování jsem si zašel prohlédnout dům číslo 8. V seznamu nájemníků jeho jméno skutečně bylo. Pustil jsem se do řeči s domovníkem. Dával jsem si pozor,

abych v něm nevzbudil podezření, a vymyslel jsem si celý příběh, že jako mám dávat hodiny synovci pana Hardena, a tak se zajímám, jestli může platit. Pan Harden - jak mi řekl domovník - pracoval ve vnitřním městě u nějaké velké firmy, do práce jezdil v sedm a vracel se ve tři. V poslední době se to však změnilo; vracíval prý se čím dále později, ba, stávalo se, že na noc vůbec nepřicházel domů. Domovník se ho na to dokonce při řeči zeptal a pan Harden mu odpověděl, že dělá přesčasy a přijal noční práci, protože potřebuje peníze na svátky. Ale nebylo vidět - to je závěr domovníka - že by mu ta horlivá práce moc vynesla, protože jak byl předtím chudobný jako kostelní myš, tak zůstal. V poslední době dokonce nezaplatil činži a svátky vůbec neslavil, do kina nezašel; domovník bohužel nevěděl, jak se jmenuje ta firma, kde pan Harden pracuje, a raději jsem se ho moc dlouho nevyptával, takže mi tato rozmluva přinesla ovoce nepříliš bohaté.

Musím se přiznat, že jsem se nemohl dočkat pondělí, protože mi něco říkalo, že je to začátek nějaké zvláštní historie, přestože jsem si nedovedl představit, o čem by v ní vlastně šlo. Pokoušel jsem se představit si všelijaké možnosti, na příklad, že pan Harden dělá vynálezy, nebo provozuje špionáž, ale to absolutně nesedělo na jeho osobu. Jsem přesvědčen, že by nepoznal diodu od pentody, a byl to poslední člověk na světě, který by se hodil za agenta nějaké cizí rozvědky.

V pondělí jsem přišel do služby o něco dřív a dvě hodiny jsem pročekal v rostoucím napětí. Harden přišel, když jsem se chystal k odchodu. Vešel nějak slavnostně, ve dveřích se mi uklonil, podal mi ruku a pak malý balíček, pečlivě zavinutý do bílého papíru.

"Dobrý den, mladý muži. Mám radost, že jsem vás opět zastihl," řekl. "Chtěl jsem vám poděkovat za laskavost. Pomohl jste mi z velice svízelné situace." Říkal to všechno tvrdě a tak, jako kdyby si to předem připravil. "Tady je všechno, co jste mi tak přechoťně zapůjčil." Ukázal na balíček, který jsem položil na stůl. Oba jsme stáli. Pan Harden se mi znovu uklonil a udělal pohyb, jako by chtěl odejít - ale zůstal.

"Nestojí to za řeč, to byla maličkost," řekl jsem, abych mu usnadnil situaci. Cíkal jsem, že začne vášnivě protestovat, ale on nic, jen se na mne zachmuřeně díval a několikrát si pohladil bradu střežoucí klobouku. Všiml jsem si, že klobouk nese stopy horlivého čištění, ale jeho výsledek byl žalostný.

"Jak víte, nejsem členem Klubu..." řekl. Vtom přikročil ke stolu, položil na něj klobouk a pravil ztlumeným hlasem: "Netroufám si vás znovu obtěžovat, beztoho jste pro mne mnoho vykonal. Přesto však, kdybyste mi mohl laskavě věnovat pět minut - víc ne, na mou duši... Nejde o nic materiálního, chraň bůh! Jenže, víte, nemám přiměřené vzdělání a nevím jak na to."

Neměl jsem ponětí, kam míří, ale byl jsem zatraceně zvědavý. Řekl jsem tedy, abych mu dodal odvahy:

"Samozřejmě, budu-li moci, velice rád vám pomohu."

Protože mlčel a ani neodpovídal, ani se nehýbal z místa, řekl jsem naslepo:

"Jde o nějaký aparát?"

"Co! Co jste to řekl?! Jak, jak to můžete..." vyhrkl vyděšeně, jako kdybych řekl něco neuvěřitelného. Vypadal, jako kdyby se chtěl dát na útěk.

"To je přece prosté," odpověděl jsem co nejklidněji pokoušeje se o úsměv, "vypůjčil jste si ode mne elektrický drát a banánky a tak..."

"Ach, vy jste úžasně bystrý, neuvěřitelně bystrý," řekl, ale nebylo v tom uznání, spíše leknutí. "Ne, vůbec ne, avšak - vy jste čestný člověk, vidíte? Směl bych být tak smělý a požádat vás, tedy zkrátka, můžete-li mi dát slovo, že nikomu... že všechno, o čem jsme mluvili, si ponecháte pro sebe?"

"Ano," odpověděl jsem pevně a abych ho přesvědčil, dodal jsem: "Nikdy neruším dané slovo." "Myslel jsem si to. Ano! Byl jsem o tom přesvědčen," řekl.

Přesto jeho tvář byla dál zachmuřena a do očí se mi nepodíval. Ještě jednou si pohladil bradu a promluvil šepem: "Má to... víte... nějaké poruchy. Nevím proč, nemohu tomu přijít na kloub. Někdy to funguje docela dobře - jsem z toho úplně bezradný."

"Poruchy," opakoval jsem, protože se odmlčel, "myslíte poruchy příjmu?"

Chtěl jsem ještě připojit "vy tedy máte krátkovlnný vysílač," ale řekl jsem pouze: "Vy tedy..." - tak sebou trhl.

"Ne, ne," zašeptal. "Nejde o příjem. Zdá se mi, že s ním je to špatné. Cožpak já vím! Třeba se mnou prostě nechce mluvit."

"Kdo?" zeptal jsem se znovu, protože jsem mu přestal rozumět. Tu se ohlédl za sebe a pak ztišiv hlas ještě více, řekl.

"Pěkně prosím. Přinesl jsem to s sebou. Schéma, totiž část schématu. Já, víte, nemám právo, totiž - nemám tak docela právo to někomu ukazovat, ale posledně jsem dostal svolení. To není má věc. Chápete? Můj přítel - o něho vlastně jde. Tady je ten náčrtek. Nežlobte se, že je to tak špatně nakresleno, pokoušel jsem se studovat všelijaké odborné knihy, ale nic to nepomohlo. Jde o to, že se to musí udělat - sestavit, přesně tak, jak je to nakresleno. Já už bych obstaral všechny ty potřebné věci. Všecko již mám, dostal jsem to. Ale - já to nedám dohromady! Těma rukama," natáhl hubené, zažloutlé ruce, které se mi chvěly těsně před obličejem. "To přece sám vidíte! Jaktěživ jsem s tím neměl nic společného, nedokázal bych ani udržet nástroje, takový jsem nešika, a tady je tolik potřeba šikovnosti!

Jde přece o život..."

"Ukázal byste mi ten náčrtek," řekl jsem pomalu, a snažil jsem se nedbat jeho slov, protože zněla trochu pomateně.

"Ach, promiňte..." vykřikl.

Položil na stůl list tuhého kreslicího papíru, zakryl ho oběma rukama a tiše se zeptal:

"Mohli byste zamknout dveře?"

"Samozřejmě, mohu," řekl jsem, "stejně už je po úředních hodinách. Můžeme se dokonce zamknout zevnitř," dodal jsem, vyšel jsem na chodbu a schválně jsem hlasitě dvakrát otočil klíčem v zámku, aby to slyšel. Chtěl jsem, aby ke mně získal důvěru.

Když jsem se vrátil do pokoje, posadil jsem se ke stolu a vzal jsem do ruky ten náčrtek. Nebylo to žádné schéma. Nepodobalo se to ničemu, leda tak dětským čmáranicím. Byly to prostě čtverečky označené číslicemi a písmeny navzájem spojené, buďto jako telefonická centrála, nebo rozvodná deska, ale nakreslená tak, až mi vstávaly vlasy na hlavě - bez obvyklých schématických značek; kondenzátory a cívky byly namalovány "podle skutečnosti", jako by to udělal pětileté dítě. Nemohl jsem se v tom dopátrat smyslu, co by za nehet vešlo, protože jsem netušil, co znamenají ty čtverečky s číslicemi. Vtom jsem spatřil známá písmenka a čísla: označení různých elektronek. Všeho všudy osm. Ale přijímač to nebyl. Pod čtverečky bylo vidět obdélníčky s čísly, která mi už nic neříkala: mezi nimi se také objevovala řecká písmena - všechno dohromady jako nějaká šifrovaná zpráva, nebo ještě spíše náčrtek šílence. Prohlížel jsem si tu čmáraninu dost dlouho a slyšel jsem, jak Harden hlasitě dýchá nad mou hlavou. Přestože jsem ani přibližně nedovedl uhodnout smysl celé té aparatury, studoval jsem náčrtek dál; tušil jsem totiž, že nebude snadné vytáhnout z něho o mnoho víc. Musel jsem se tedy opřít o materiál, jaký jsem měl před sebou. Nebylo vyloučeno, přiměju-li ho, aby mi něco ukázal a vysvětlil, že se poleká a víckrát ho neuvidím. Beztoho mi projevil hodně důvěry. Rozhodl jsem se tedy, že vyjdu z náčrtku. Jedinou pochopitelnou částí bylo cosi jako díl zesilovače, ale to byl spíše můj dohad, protože celek, jak jsem už řekl, představoval něco úplně neznámého a zmateného - bylo tam třeba psáno "příkon proudu o napětí 500 Voltů" - zkrátka a dobře, bláznivý sen elektrotechnika! Mezi jednotlivými částmi byly naškrábány různé připomínky, které jistě měly být vodítkem pro toho, kdo by měl zařízení stavět, tak na příklad poznámky o materiálu, z něhož měl být zhotoven panel. Když jsem si to bludiště dobře prohlédl, objevil jsem najednou něco podivného: šikmo, na několika nožičkách postavené, jako záclonkou obroubené lichoběžníky, jako obrácené kolíčky, nebo co. Zeptal jsem se Hardena, co to má být.

"To? To mají být stínítka," odpověděl a ukázal mi prstem na jiný, stejný lichoběžník, v němž skutečně bylo malými písmeny napsáno slovo "stínítko".

To mě úplně dorazilo. Ten Harden neměl nejmenšího ponětí, že slovo "stínítko" znamená v elektrotechnice něco docela jiného než v běžném životě, a tam, kde šlo v schématu a stínění jednotlivých částí zařízení, to znamená vzájemné oddělení elektromagnetických polí kovovými přepážkami, nakreslil se svatou prostotou stínítka, jak je viděl na pokojových lampách!

A přitom v dolním rohu schématu bylo vidět vysokofrekvenční filtr, zapojený docela novým, mně neznámým způsobem, neobyčejně vtipně - byl to prostě vynález prvního řádu!

"Prosím vás," řekl jsem, "to jste sám kreslil?"

"Ano, já. Co je?"

"Tady je filtr," začal jsem, ukazuje tužkou, ale on mi skočil do řeči:

"Pěkně prosím, já se v tom nevyznám. Udělal jsem to podle pokynů. To můj přítel... ten je vlastně do jisté míry - autorem..."

Domluvil. Vtom mi bleskl hlavou nápad.

"Tak vy se s ním domlouváte rádiem?" zeptal jsem se.

"Co? Kdepak!"

"Telefonem?" ptal jsem se lhostejně. Pan Harden se najednou začal třást.

"Oč... oč vám jde," vykoktal; opíral se ztěžka o stůl. Zdálo se mi, že omdlí. Přinesl jsem honem z dílny stoličku, na kterou klesl, jako kdyby během rozmluvy zestárl.

"Vidáte se s ním?" zeptal jsem se a Harden pomalu přikývl.

"Tak proč dál neužíváte jeho pomoci?"

"Ach, to je nemožné..." řekl s nenadálým povzdechem.

"Jestliže váš přítel tady není a musíte se s ním domluvit na dálku, půjčil bych vám svůj krátkovlnný vysílač," řekl jsem. Udělal jsem to úmyslně.

"Ale to k ničemu není," zvolal. "Ne, ne, on je tady, skutečně."

"Tak proč nepřijde za mnou sám?" zvolal jsem. Tvář pana Hardena se stáhla jakýmsi křečovitým úsměvem.

"To je nemožné," řekl. "On není... jeho není možná... opravdu není to mé tajemství a já nemám právo je prozradit..."

řekl najednou vroucně a tak upřímně, že jsem uvěřil v jeho pravdomluvnost. V hlavě mi hučelo, tak soustředěně jsem přemýšlel. Ale ještě jsem nedovedl uhodnout, oč jde. Jedna věc byla nezvratně jistá: Harden radiotechnice nerozuměl a schéma jistě bylo dílem tajuplného přítele, o němž se tak mlhavě zmiňoval.

"Pokud jde o mne," začal jsem pomalu, "můžete se stoprocentně spolehnout na mou diskretnost. Vůbec se nechci vyptávat, co děláte a k čemu to bude," ukázal jsem na náčrtek, "ale abych vám mohl pomoci, musel bych si to za prvé překreslit a za druhé, tu mou kresbu by si napřed musel prohlédnout ten váš přítel, ten odborník, který tomu, jak vidět, rozumí..."

"To je neproveditelné..." zašeptal pan Harden. "Já... já bych vám to tady musel nechat?"

"A jak jinak? Jde vám o to, aby se ten přístroj postavil - nebo ne?"

"Já... já bych přinesl všechno potřebné sem, jestli dovolíte," řekl pan Harden.

"Nevím, je-li to možné - dá-li se to provést," řekl jsem.

Když jsem se na něho podíval, vypadal úplně zdrceně. Rty se mu chvěly, zakryl si je střežou klobouku. Bylo mi ho skutečně líto.

"Koneckonců, mohli bychom to zkusit," řekl jsem bez nadšení, "i když se mi zdá, že podle tak nepřesného náčrtku sotva bude možno sestavit něco rozumného. Ať si to, u všech čertů, váš přítel prohlédne, nebo to prostě řádně překreslí..."

Když jsem se na něho podíval, bylo mi jasné, že požaduji věc neproveditelnou.

"Kdy mohu přijít?" zeptal se konečně.

Smluvili jsme si schůzku na pozítří; náčrtek mi téměř vytrhl z ruky, ukryl ho do náprsní tašky a rozhlédl se nepřítomně. "Tak já už jdu. Nebudu... nechci vás olupovat o čas. Moc vám děkuji a... na shledanou. Tak já přijdu, smím-li. Ale nikdo... nikdo... nikomu..."

Ještě jednou jsem mu slíbil, že nikomu nic neřeknu; již jsem se sám obdivoval své trpělivosti. Na odchodu se najednou zastavil:

"Prosím vás... promiňte, že jsem tak smělý. Nevíte náhodou, kde bych dostal koupit želatinu?"

"Co, prosím?"

"Želatinu," opakoval "obyčejnou suchou želatinu... tuším... v tabulkách..."

"Nejspíš v drogerii," poradil jsem mu. Ještě jednou se uklonil, vřoucně mi poděkoval a odešel. Počkal jsem ještě chvíli, až jeho kroky dozněly na schodech. Pak jsem zamkl Klub a odešel domů; byl jsem tak zamyšlený, že jsem vrátil do chodců. Úkol, kterého jsem se tak lehkomyšlně podjal, nevzbuzoval ve mně nadšení, ale chápal jsem, že sestavení toho nešťastného přístroje je jedinou cestou, jak zjistit, co vlastně

provádí pan Harden se svým záhadným přítelem. Doma jsem si vzal několik listů papíru a pokoušel jsem se nakreslit to podivné schéma, které mi ukázal pan Harden, ale nepamatoval jsem si z toho téměř nic. Konečně jsem rozřezal papír na kousky, na které jsem sepsal všechno, co jsem o celé té historii věděl; seděl jsem nad nimi do večera a pokoušel jsem se složit tyto útržky v nějaký rozumný celek. Moc se mi to nedařilo, i když musím přiznat, že jsem nekladl fantazii žádné otěže a nebál jsem se budovat zcela nepravděpodobné hypotézy, jako třeba, že pan Harden je v radiovém spojení s vědci nějaké jiné planety - něco jako v tom Wellsově příběhu o Křišťálovém vejci. Ale to nemohlo obstát a nejsamozřejmější řešení, které se samo vnucovalo, že mám co činit s obyčejným bláznem - jsem zavrhl hlavně proto, že to jeho bláznění bylo příliš metodické a pak také proto, že tak by nepochybně vyzněl soud obrovské většiny lidí, s panem Eggerem na prvním místě. Když jsem uléhal k spánku, bleskla mi hlavou myšlenka, až jsem vyskočil na posteli. Užasl jsem, že jsem na ni nepřišel dříve, tak se mi najednou zdála samozřejmá. Neznámý, ve stínu se skrývající přítel pana Hardena, byl jistě slepý! Někáký odborník - elektrotechnik, slepý, a možná i více než slepý! Když jsem ve vzpomínkách rychle rozebíral některé Hardenovy nářázky, a zvláště, když jsem si uvědomil, s jak žalostným úsměvem vyslechl můj návrh, aby jeho přítel přišel sám, dospěl jsem k přesvědčení, že je úplně ochrnutý. Někáký starý, jistě velmi starý muž, již celá léta upoutaný na lůžko, který ve tmě, věčně ho obklopující, vymýšlí podivné přístroje. Jediný přítel, který mu při tom může pomáhat, naprosto nerozumí elektrotechnice. Starý muž, jak už staří lidé bývají, je podivný, silně podezřívavý a bojí se, že mu mohu ukrást jeho tajemství. Tato domněnka se mi zdála velmi pravděpodobná. Několik bodů ještě zůstávalo nejasných: k čemu asi byly dráty a banánky? Nedal jsem si ujít příležitost a pečlivě jsem je prozkoumal pod lupou. Drát byl rozstříhán na kousky různé délky, dva, dva a půl, tři i čtyři metry, a banánky, úplně nové, nepoužité, když jsem je odevzdával panu Hardenovi, měly nedotažené červíky a v některých ještě trčely kousky měděného drátu. Opravdu tedy k něčemu sloužily a jejich zapůjčení nebylo pouhou záminkou, aby se mnou navázal spojení.

A pak ta želatina. K čemu potřeboval želatinu? Aby pro svého přítele připravil nějaký rosol, huspeninu? Potmě jsem seděl na posteli, s hlavou tak jasnou, jako bych té noci neměl vůbec usnout. "Tabulky suché želatiny" - věděl jsem náhodou, že z takového množství by se dal připravit aspick pro velrybu. Neměl ponětí o množství? Nebo zkrátka chtěl svést mou zvědavost na falešnou stopu? V takovém případě by to byl "krycí manévř želatina"? Ale taková zchytralost nemohla pocházet z hlavy pana Hardena - byl toho přímo organicky neschopen. Nemotora, fyzicky i duševně, k zabíjení mouchy by se chystal s obavami, zábranami a tajuplností, jako kdyby šlo o spáchání nejstrašlivějšího zločinu. Nebo mu to všechno našeptal "přítel"? Že by celý rozhovor takto naplánoval? Se všemi nápověďmi a přeházeními, která přednesl pan Harden? To bylo rozhodně nemožné. Cítil jsem, že čím hlouběji rozebírám kteroukoliv maličkost nebo kteroukoliv podrobnost této věci, jako třeba například tu nešťastnou želatinu, tím se propadám do hlubší tmy - a co je nejhoršího - zdálo se, že důsledkem všech zdánlivě všedních prvků je - absurdnost. Když se mi vybavila jeho slova o "poruchách," o tom, jak se nemůže domluvit s přítelem, zmocnil se mě prostě nepokoj. Představil jsem si - co jiného mi mohlo napadnout - starce, úplně bezvládného, oslepeného, pološilného, velké tělo v brlohu, na jakési tmavé půdici, tvora zoufale bezbranného, v jehož mozku, odsouzeném k věčné tmě, se míhají jakési součástky přístroje na vidění; Harden směšný a věrný, napíná všechny síly, aby z blábolivých útržků, z chaotických poznámek, vrhaných z hlubin zatemnění myslí, pomatení, složil celek trvalý jako pomník, jako odkaz. Tak mi to vířilo hlavou té noci - měl jsem asi horečku. A přesto jsem nemohl všechno vyložit pouhým šílenstvím, protože jsem si vzpomínal na jednu, sice nepatrnou, ale geniální maličkost. Tu konstrukci vysokofrekvenčního filtru, která odborníkovi jednoznačně řikala, že se setkává s výtvořem - nač to zapírat - génia.

Rozhodl jsem se, že si z paměti okopíruji složení přístroje, který jsem slíbil zkonstruovat, a spokojen s vědomím, že přece jen držím v rukou jakousi nit, která mě z tohoto bludiště vyvede, jsem usnul.

Pan Harden přišel ve středu, jak jsme se umluvili, obřížen dvěma taškami plnými součástek, a ještě třikrát se vracel domů pro zbytek. Montáž se měla konat až skončím službu, tak to pro mne bylo nejpohodlnější. Když jsem uviděl všechny ty součástky, a zvláště ty elektronky, pochopil jsem, jakou hromadu peněz musely stát - a tenhle člověk si ode mne vypůjčil pár metrů drátu? Pustil jsem se do práce a rozdělil jsem úkoly tak, že jsem na pertinaxové desce naznačil místa, kde bylo nutno navrtat otvory a pan Harden zápasil s vrtačkou. Náramně se mu to nedařilo. Musel jsem mu ukázat, jak má nástroj držet a jak točit klikkou. Zlámal dva vrtáčky, než se tomu naučil. Já jsem zatím pilně studoval kresbu a brzy jsem pochopil, že tam bylo mnoho spojů úplně nesmyslných. Souhlasilo to s mou domněnkou. Bud' to poznámky přítele byly vyslovovány formou tak nezřetelnou a nejasnou, že se v nich Harden nemohl vyznat, nebo "přítel" sám tonul ve své vlastní koncepci, postižen přechodným zatemněním myslí. Řekl jsem panu Hardenovi o těchto nesprávných spojkách. Napřed mi nevěřil, ale když jsem mu po lopatě vysvětlil, že montáž podle podobného schématu povede prostě ke zkratu a ke zničení elektronek - vylekal se.

Delší dobu mi naslouchal v hlubokém tichu, s cukajícími rty, které nemohl zakrýt podle svého zvyku střechou klobouku. Najednou vyskočil, v nečekaném přílivu energie popadl ze stolu schéma, oblékl sako, a s prosbou, abych počkal aspoň chvilku, aspoň půl hodiny, rozběhl se do města. Ode dveří ještě chrlil slova zapřisáhnutí. Byla již tma, když se vrátil, uklidněný, i když udýchaný, jako kdyby celou cestu běžel. Řekl mi, že je všechno v pořádku - že to má být zrovna tak, jak je to nakresleno, že se sice nemýlím, ale že s tím, co jsem říkal, se počítalo a pamatovalo se na to. Dotklo se mě to tak, že jsem měl v prvním okamžiku neodolatelnou chuť vším praštit, ale po chvíli přemýšlení jsem pokrčil rameny a určil jsem mu další etapu práce. Tak uplynul ten první večer. Harden dělal jistě pokroky. Jeho trpělivost a pozornost byla prostě nevyčerpatelná, viděl jsem také, že se nejenom snaží provádět mé příkazy, ale že se také pokouší zapracovat se do manipulace, do montování šasi nebo pájení vývodů, jako kdyby se tím chtěl v budoucnu zabývat. To byl aspoň můj dojem. "Aha, špehuješ mě," řekl jsem si v duchu, "tobě třeba poručili, aby ses přiučil radiotechnice, a tak nejsem vázán slibem ani já; pod záminkou, že jdu na klozet, zamýšlel jsem si z paměti nakreslit celé schéma, protože je téměř nedával z ruky, mohl jsem je studovat jedině pod jeho dohledem. Omlouval se mi za to sice tisíckrát, ale trval na svém. Cítil jsem, že tak úporně střežení tajemství nepramení z něho samého, že je mu vnuceno a že je cizí jeho povaze. Ale když jsem chtěl na okamžik odejít z dílny, zastoupil mi cestu; hleděl mi do očí a prohlásil s vášnivým šepotem, že mu musím složit svatý slib, přísahat, že se nepokusím obkreslit si schéma ani teď, ani později, nikdy. Osopil jsem se na něho:

"Jak chcete, abych to zapomněl?" zeptal jsem se. "To není v mé moci. Dělán toho pro vás, myslím, až dost - a je nedůstojné žádat po mně, abych pracoval jako nějaký slepý stroj nebo robot!"

Když jsem to říkal, chtěl jsem projít mimo něho, protože mi zastupoval cestu, ale on mě uchopil za ruku a přitiskl ji k srdci - už zase měl pláč na krajíčku.

"To není kvůli mně, to není kvůli mně," opakoval třesoucími se rty, "zapřisáhám vás, prosím vás, snažte se to pochopit, on... on není jenom mým přítelem, jde o něco většího, o věc nesrovnatelně větší, přísahám vám, přestože v tomto okamžiku vám to ještě nesmím říci, ale věřte mi: nepodvádím vás a není v tom nic nízkého! On... on se vám odvděčí... sám jsem to slyšel, nevíte, nemůžete vědět a já, ne... nesmím nic říkat, ale je to jenom prozatím, sám se přesvědčíte!"

Takto asi hovořil - ale nedovedu popsat ten zoufalý žár, s jakým mi hleděl do očí. Znovu jsem prohrál - musel jsem, zkrátka musel jsem mu to slíbit. Škoda, že si nenašel někoho méně čestného - osud světa by se možná utvářel jinak, ale stalo se. Hned potom odešel; zamkli jsme smontovanou část přístroje do skříňky pod oknem, od níž jsem měl klíč, a Harden si jej vzal s sebou. Přistoupil jsem i na tohle, jen abych ho uklidnil.

Po prvním večeru společné práce jsem zase měl hodně materiálu k přemýšlení - protože myslet, to už mi zakázat nemohl. Na prvním místě stála otázka těch nesprávných spojení; domníval jsem se, že jsem všechno neodhalil, tím více, že celé schéma, to mi bylo čím dál jasnější, tvořilo pouze část nějakého většího, snad i nesrovnatelně většího celku; že by jej chtěl sám později, až se u mne vyučí, smontovat?

Elektrotechnik zvyklý pracovat mechanicky, nezajímající se zvláště o to, jaký smysl má jeho práce, by možná nad těmi místy schématu mávl rukou, ale mně nedopřávala klidu. Nedovedu říci proč, to znamená, nedovedu to udělat, aniž předložím ono schéma, které bohužel nemám, ale vypadalo to, jako kdyby tam ta nesprávná spojení byla zakreslena úmyslně. Čím déle jsem o nich přemýšlel, tím skálopevněji

jsem o tom byl přesvědčen. Byly to, neměl jsem již o tom pochybnosti, klamné stopy, krycí, falešné tahy toho, jenž stál, neviditelný, za celou tou věcí. Nejméně se mi na tom všem líbilo, že pan Harden skutečně nevěděl o ničem, o existenci těch úmyslných omylů schématu, čili, že ani on nebyl zasvěcen do jádra tajemství; jinými slovy, že také on byl podváděn - a to dělal jeho takzvaný "přítel"! Musím se přiznat, že jeho osobnost nenabývala v mých očích lákavých rysů, právě naopak: neměl jsem nejmenší chuti nazývat někoho takového svým přítelem. Ale jak si vysvětlit velká, i když mlhavá slova pana Hardena, skrývající nejasné sliby a připovědi? Nepochyboval jsem, že je pouze tlumočil, že i tady byl pouze prostředníkem - ale byla ta věc dobrá,

opravdu čistá? Příštího dne odpoledne, když jsem byl doma a četl knihu, řekla mi matka, že v průjezdu kdosi čeká a chce se mnou mluvit. Byla pochopitelně nazlobená a zeptala se, co to mám za obstarožní známé, kteří se bojí přijít sami a posílají si pro mne domovníkovy děti. Neodpověděl jsem ani slovem, protože ve mně hrklo, a seběhl jsem dolů. Bylo již šero, ale lampy kdoví proč nesvítily, a v chodbě byla tma tak černá, že jsem čekajícího sotva poznal. Byl to pan Harden. Zdálo se, že je hodně rozčilen. Požádal mě, abychom šli na ulici. Výkročili jsme k parku, pan Harden delší dobu nic nemluvil; teprve když jsme došli k rybníčku, na místo v této době úplně liduprázdné, zeptal se, jestli se náhodou nezajímám o vážnou hudbu. Řekl jsem, že ano, že ji mám dokonce rád.

"Ach, to je dobře, to je velice dobře. A - máte náhodou nějaké desky? Jde mi vlastně pouze o jednu, o Adagio opus 8. Dahlen-Gorského. Je to - má to být... není to pro mne, víte, ale..."

"Chápu," přerušil jsem ho. "Ne, tu desku nemám. Dahlen-Gorski? To je, myslím, nějaký moderní skladatel?"

"Ano, ano. Máte docela pravdu. To je dobře. Ta deska - je, bohužel velice... víte... já teď nemám, nemám peněz, a..."

"No, já taky ne, bohužel, s penězi jsem na tom bledě," řekl jsem a zasmál jsem se trochu nepřírozně. Pan Harden se vylekal.

"Ale propánakrále, to mě ve snu nenapadlo, o to vůbec nejde, třeba tu desku má někdo z vašich známých? Jde pouze o zapůjčení, na jediný den, ne na delší dobu, doopravdy!"

Jméno Dahlen-Gorského zavadilo o něco v mé paměti; chvíli jsme šli mlčky po břehu jezírka, v řídkém blátě, když se mi znenadání vybavilo, že jsem je četl v novinách, kdoví jestli ne v pořadech rozhlasu. Řekl jsem to panu Hardencvi. Na zpáteční cestě jsme koupili v kiosku noviny. Opravdu, zítra měl to Adagio hrát symfonický orchestr rozhlasu.

"Víte co," řekl jsem. Nejjednodušší bude pustit v tu hodinu rádio - v kolik je to? 12.40 - a váš přítel si to prostě bude moci poslechnout."

"Pst," okřikl mě a nedůvěřivě se rozhlížel, "smůla je, že se to nedá udělat, on... já.. on v tu dobu pracuje, víte, a..."

"Pracuje?" řekl jsem užasle, protože mi to nějak nesouhlasilo s obrazem opuštěného, polopomateného, ochrnutého starce. Harden mlčel, jako by byl zdrcen tím, co řekl.

"Tak víte co," řekl jsem poslušen náhlého impulsu, "víte co, já vám to Adagio nahraju na svůj magnetofon..."

"Ach, to bude báječně!" zvolal. "Budete-li mi moci půjčit magnetofon, aby se to pak mohlo přehrávat?"

Bezděčně jsem se usmál. S magnetofony u amatérů-vysílačů - to je historie sama pro sebe: málokdo má vlastní. A každý chce dělat nahrávky, zvláště exotických spojení a poslechů, a proto je šťastný majitel věčně bombardován žádostmi o zapůjčení. Poněvadž jsem se nechtěl ustavičně dostávat do rozporů se svým dobrým srdcem, vestavěl jsem při montáži nového zařízení magnetofon do něho, jako neoddělitelnou součást celku; celý přístroj nelze pochopitelně půjčovat, protože je příliš veliký. To všechno jsem vyprávěl panu Hardenovi, který nevýslovně zesmutněl.

"Ale co dělat... ale co dělat," opakoval a hrál si přitom s knoflíky vyrudlého pláště.

"Mohl bych vám dát jenom pásek s nahrávkou," odpověděl jsem, "a magnetofon byste si musel někde vypůjčit."

"Nemám kde..." zamručel, ponořen v myšlenkách, "ostatně... magnetofon je zbytečný," vyhrkl s nenadálou radostí.

"Stačí pásek, ano, pásek stačí, budete-li mi jej moci dát... půjčit? - zadíval se mi do očí.

"Váš přítel má magnetofon?" zeptal jsem se.

"Ne, ale on jej nepotře..."

Zarazil se. Celá jeho radost zmizela. Stáli jsme zrovna pod plynovou svítlnou.

Harden, na krok ode mne, upíral na mne oči s tváří změněnou.

"Vlastně ne," řekl, "já jsem se špatně zmýlil. Má magnetofon. Ano, má. Přirozeně, že jej má. Jenomže já jsem na to zapomněl..."

"Ano? Tak dobrá," odpověděl jsem a šli jsme dál. Harden pohasl, nic nemluvil, jen občas na mne úkosem pohlédl. Před domem se rozloučil, ale neodešel. Chvilí se na mne díval s trochu smutným úsměvem a tiše řekl:

"Nahrajete to pro něho... vidíte?"

"Ne," řekl jsem v návalu náhlého hněvu. "Ne. Nahraju to - pro vás."

Zbledl.

"Já... děkuji vám, ale... špatně si to vykládáte, nesprávně, sám se přesvědčíte, později..." šeptal horečně a stiskl mou ruku. "On. on si to nezaslouží... uvidíte! Přisáhám! Všecko, všecko pochopíte, a pak ho nebudete křivě posuzovat..." Nemohl jsem se prostě na něho dívat, přikývl jsem pouze hlavou a šel jsem domů. Měl jsem další látku k přemýšlení. Ale jakou látku! Jeho přítel pracoval, nebyl to tedy ochrnutý stařec, jakého jsem si vysnil. Navíc se ten obdivovatel moderní hudby mohl kochat pouhou páskou s nahrávkou Adagia Dahlen-Gorského - bez magnetofonu! Taková byla skutečnost. Ze byl magnetofon opravdu zbytečný, o tom jsem neměl nejmenších pochybností.

Příštího dne jsem si před odchodem do služby zašel do místní technické knihovny a prostudoval si všechno, co jsem jenom mohl dostat o způsobech reprodukce nahrávek z pásky. Odešel jsem odtamtud stejně moudrý jako dřív.

V sobotu byly montážní práce vlastně u konce. Zbývalo už jen osadit chybějící transformátor- a napájet spoustu vývodů. Jedno i druhé jsem odložil na pondělí. Pan Harden mi vroucně děkoval za pásek, který jsem mu přinesl. Když už jsme se měli rozloučit, pozval mě znenadání na neděli k sobě. Celý v rozpacích se mnohokrát omlouval za to, že návštěva, pohoštění, hostina - pletlo se mu to všechno - bude neobyčejně skromná a naprosto neúměrná přátelským citům, jaké ke mně chová. Neslyšel jsem to rád, tím spíše, že jeho nevyčerpatelná poctivost přímo ochromovala mé úmysly, neboť jsem stále zápasil s pokušením zahrát si na detektiva a odhalit, kde ten jeho tajuplný přítel bydlí; avšak v neutuchající záplavě důků, omluv a pozvání nemohl jsem se k sledování

Hardena prostě odhodlat. Ale tím větší odpor jsem choval k jeho příteli, který nadále neodhaloval ani cípek tajemství, jakým byl obestřen.

Harden bydlil vlastně nedaleko ode mne, ve čtvrtém patře zadního traktu, v pokojíčku s okny do tmavého dvorku. Privítal mě slavnostně, i když velice ztápen tím, že mě nemůže pohostit bůhví jakými dobrotami. Zatím co jsem usrkával čaj, rozhlížel jsem se mimoděk po pokoji. Nepředstavoval jsem si, že je Harden na tom tak špatně! Bylo tu vidět stopy, napovídající, že se mu před tím vedlo daleko lépe. Například hodně mosazných krabiček od lepšího dýmkového tabáku. Nad starým, oprýskaným sekretářem visel odřený kobereček se zřetelnými stopami po dýmkách; jistě jich tam byla celá sbírka, ale nezůstalo z ní nic. Zeptal jsem se Hardena, zdali kouří dýmku, odpověděl trochu rozpačitě, že dříve kouřil, ale přemohl tuto nezdravou náruživost. Čím dále zřetelněji jsem viděl, že se v poslední době vyprodal z posledního - jasně o tom svědčily čtverce po obrazech, světlejší než ostatní malba, zakrytá reprodukcemi vystřihnutými z časopisů.

Protože se však přesně nekryly s těmi světlejšími místy, bylo je možno bez námahy objevit. Opravdu, člověk nemusil být detektivem, aby pochopil, kde se vzaly peníze na zakoupení radiových součástek. Řekl jsem si v duchu, že "přítel" pustil panu Hardenovi docela slušně žilou. Pokoušel jsem se najít v pokoji aspoň jedinou věc, kterou by bylo možno prodat, ale nenašel jsem nic. Pochopitelně jsem o tom ani nemluvil, ale v duchu jsem se rozhodl, že ve vhodném okamžiku otevřu panu Hardenovi oči a ukážu mu to takzvané "přátelství" v pravém světle. Chudák Harden mě zatím

napájel čajem, podstrkuje mi ustavičně krabičku od tabáku, která nahrazovala cukřenku, jako by mě chtěl přinutit, abych snědl z nedostatku něčeho lepšího celý její obsah. Vyprávěl mi o svém dětství, o tom, jak mu záhy zemřeli rodiče, takže se musel sám žít v necelých třinácti letech. Vypτάval se mě na plány do budoucnosti, a když jsem mu řekl, že mám v úmyslu studovat fyziku, podaři-li se mi získat stipendium, nejasně, jako vždycky, začal cosi povídat o velké změně - neobyčejné změně k lepšímu, jaká mě čeká, s tím se dá počítat v budoucnosti již nepříliš vzdálené. Vyložil jsem si to jako narážku na vděčnost jeho přítele a řekl jsem ihned, že chci za všechno v životě děkovat jen sobě samému.

"Ach, vy mi špatně rozumíte... špatně mi rozumíte," ujistil mě s lítostí, ale ihned se zase lehce pousmál, jako kdyby ukrýval nějakou myšlenku, která ho velice rozradostnila. Nalitý čajem, rozpálený a dopálený - dopálený jsem v té době byl skoro pořád - rozloučil jsem se asi za hodinu s Hardenem a šel jsem domů.

V pondělí jsme montáž přístroje díkybohu ukončili. Při práci se Harden podřekl, když o něm mluvil, nazval jej "konjugátor." Zeptal jsem se, co to znamená, a zdali ví, k čemu ten aparát vlastně má sloužit; upadl do rozpaků a řekl, že přesně neví. To byla, myslím, ta kapka, při které číše přetekla. Když jsem zanechal Hardena nad přístrojem postaveným vzhůru nohama, se štětkou vyčnívajícími, odizolovanými dráty, odešel jsem do vedlejšího pokoje. Vytáhl jsem přihrádku, spatřil jsem v ní, vedle kousku pájky, několik tyčinek Woodova kovu - památka na starý žert. Jakýsi zlomyslník podstrčil tento stříbrný kov, tající v teplotě horkého čaje, panu Eggerovi místo pájky a kompletně smontovaný přístroj se asi hodinu po zapnutí porouchal, protože kov stekl ze zahřátých spojů, které se téměř všechny uvolnily. Tyčinky se octly v mých rukou nějak samy. Sám jsem dobře nevěděl, proč to dělám, ale když jsem si vzpomněl na pokoj pana Hardena, bylo po rozpacích. Bylo nanejvýš pravděpodobné, že "přítel" na podfuk nepřijde - pan Egger na něj také nepřišel. Když spoje povolí - myslel jsem si, zatím co jsem pracoval s páječkou - jistě poručí panu Hardenovi, aby znovu přinesl přístroj do dílny a třeba se mu uráčí osobně se mi představit. Mimochodem řečeno, třeba bude mít vztek - ale co mi může udělat? Myšlenka, že doběhnu toho sobeckého vydrhiducha, mi působila veliké potěšení. Když jsme připájeli dráty, pustili jsme se do montáže transformátoru. Ukázalo se, co jsem tušil už dříve: pan Harden nebyl prostě s to sám aparát odnést. Na závadu ani tak nebyla jeho váha, jako jeho tvar. Hotový přístroj byl přes metr dlouhý, na jednom konci - tam, kde byl přimontován železný transformátor, velice těžký a neforemný; skoro jsem se neubrnil smíchu, když jsem viděl, jak pan Harden, čím dál nešťastnější, ba přímo zoufalý, všelijak ho potěškává, hned se pokouší vzít jej pod paží, hned zase kleká a prosí, abych mu jej položil na záda. Konečně se rozhodl, že zaběhne k domovníkovi a půjčí si od něho pytel. Rozmluvil jsem mu to: přístroj byl tak dlouhý, že ať by jej nesl jakkoli, narážel by do něho nohama, což by jistě elektronkám neprospělo. Začal se tedy hrabat v peněženke, ale na taxi měl málo peněz; já jsem byl taky na suchu. Na konec, zničen, když seděl nějakou dobu mlčky na stoličce a lomil rukama, úkosem na mne pohlédl.

"Chtěl... byste mi pomoci?"

Řekl jsem, že když už jsem toho udělal tolik, neodmítnu ani teď; rozzářil se, ale hned začal horlivě vysvětlovat, že se vlastně napřed musí zzeptat přítele. Byl jsem zvědav, jak to udělá. Bylo už pozdě a nemohl jsem na něho celé hodiny čekat v Klubu. To dobře věděl. Pan Harden vstal, nějakou dobu přemýšlel, mumlal si cosi pro sebe a chodil po pokoji; konečně se zeptal, může-li si zatelefonovat. Ještě po bývalém majiteli zůstal na chodbě telefonní automat, jehož skoro nikdo neužíval; myslím, že na něj prostě zapomněli. Pan Harden se mi horlivě omlouval - ale přesto zavřel dveře do chodby. Měl jsem čekat v pokoji, až se domluví s přítelem. To mě trochu urazilo; řekl jsem, že může být klidný - a zavřel jsem, když odešel, dveře ze své strany na klíč. Pokoušel jsem se poslouchat za dveřmi, protože šlo o věci důležitější než o nějaké ohledy na podezřívavost neznámého podivína - neslyšel jsem však nic. Klubovna je spojena s chodbičkou ventilačním potrubím zakrytým mřížkou z plechu, které se dá nadzvednout. Bez dlouhého rozmýšlení jsem přiskočil ke zdi, chytil jsem se konečky prstů za římsu a vytáhl jsem se vzhůru jako na hrazdě. Velice těžko jsem mohl víko nadzvednout. Udělal jsem to hlavou, a pokud to šlo, přitiskl jsem ucho k otvoru. Nerozuměl jsem ani slovo. Slyšel jsem pouze melodii hlasu - naléhání a prosby. Zvýšil hlas:

"To jsem přece já, to jsem já, poznáváš mě přece! Proč neodpovídáš?"

Odpověděl bzukot sluchátka, překvapivě silný, jestliže jsem jej já zaslechl úzkým otvorem ve zdi. Řekl jsem si, že se telefon pokazil - ale Harden něco říkal, několikrát opakoval "nemožné". Umlkl. Sluchátko mumlalo, Harden vykřikl:

"Ne! Ne! Ručím za to! Vráť se sám!"

Opět umkl. S vypětím všech sil jsem se držel na pokřivených pažích; spustil jsem se tedy trochu, aby si odpočinuly, ale když jsem se opět přitáhl, dolétl ke mně jeho utrápený hlas:

"No tak dobře, všechno tak, přesně tak! Jenom ty nemluv, slyšíš! Vláda, rozumím, vláda nad světem!"

Ruce už mi vypovídaly. Lehce jsem seskočil, abych nezpůsobil hluk a na zaklepání jsem otevřel dveře. Harden se vrátil, jak se zdálo klidnější, ale nesvůj - v takové náladě jsem ho viděl pokaždé, když se vracel od "přítele". Nedíval se na mne a otevřel okno. "Co myslíte, bude mlha?" řekl.

Kolem pouličních svítilen se tvořily malé, duhově hrající svatozáře, jako vždy po chladném, deštivém dni. "Už je." namítl jsem. "Tak hned odejdeme..."

Poklekl vedle přístroje a balil jej do papíru. Vtom ustal. "Nemějte mu to za zlé. Je tak... podezřívavý! Kdybyste tušil... je v tak těžké, v tak zoufalé situaci!" opět se odmlčel. "Já se pořád tolik bojím, abych neřekl něco, co nesmím..." promluvil tiše. Uslazené modré oči pokorně upíral na mé nohy. Stál jsem před ním s rukama v kapsách, ale on jako by mi ani nechtěl pohlédnout do tváře. "Vy se nezlobíte, vidíte?" Řekl jsem, že bude lepší o tom nemluvit. Povzdechl si a odmlčel se.

Když jsme přístroj zabalili, udělali jsme na každé straně ucho na nesení. Sotva jsme byli hotovi, Harden vstal a řekl, že pojedeme autobusem, pak podzemní drahou... a ještě budeme muset kousek pěšky... Malý kousek... ale přece jen kousek... A pak to odnese na jedno místo. Přítel tam nebude - on tam vůbec není - my tam jenom zanecháme balík a on už si sám pro něj později přijde.

Po těchto slovech jsem si byl již téměř jistý, že "přítel" je právě tam, kam máme jít. Musím říci, že Harden byl poslední člověk na světě schopný vydávat nepravdu za pravdu! "Vzhledem k významu, jaký to má... osměluji se žádat... výjimečná podmínka, vzhledem..." začal Harden, nadýchnuv se zhluboka, když jsem myslel, že již skončil. "Tak řekněte rovnou, o čem jde. Mám složit přísahu?" "Ach, ne, ne, ne... Jde o to, že k tomu místu... několik posledních kroků, metrů... kdybyste laskavě šel pozpátku." "Pozpátku?" vytřeštil jsem na něho oči. Nevěděl jsem, mám-li se smát. "Já přece ihned upadnu." "Ne, ne... povedu vás."

Neměl jsem prostě sílu se s ním dohadovat; byl mezi mnou a svým přítelem jako mezi kladivem a kovadlinou. Jeden z nás musel pokaždé ustoupit - samozřejmě že já. Když Harden pochopil, že přijímám, přitiskl se zavřenýma očima mou ruku na prsa. U každého jiného člověka by to vypadalo divadelně, ale on byl skutečně takový. Čím jsem ho měl raději -

a to jsem si již dobře uvědomoval - tím více mi šel na nervy, a ze všeho nejvíce tou svou povolností a tím zbožňováním svého "přítele".

O několik minut později jsme vyšli z domu. Pokoušel jsem se držet krok s Hardenem, ale nebylo to snadné, protože stále vypadal z tempa. Ulicí se valila mlha jako mléko. Viděli jsme před sebou pouze jednu svítlnu, další zářila jako bledý oranžový bod. Autobusy se sotva plazily, jeli jsme tedy v návalu, a jak to bývá při mlze, dvakrát tak dlouho jako obvykle. Když jsme vystoupili z metra v Parkové třídě, ztratil jsem orientaci po pěti minutách chůze liduprázdnými ulicemi. Měl jsem nejasný pocit, že Harden kličkuje, protože silná mihotavá záře elektrických světel, jako na prostranném náměstí, byla jednou po pravé a o několik minut později po levé straně. Ale mohla to být dvě různá náměstí. Harden velice pospíchal, protože však balík nebyl lehký, řádně se zadýchal. Museli jsme vypadat prapodivně. V drobném mrholení, se zvednutými límci, nesoucí za ucha balík dlouhý, bílý, jako nějakou sochu, kráčeli jsme v chuchvalcích bílého mléka a pod přízračnými stíny stromů.

A pak i ty stíny zmizely, tak se setmělo. Harden chvíli tápal rukou po zdi domu a šel dál. Objevila se dlouhá ohrada, a v ní - nevím - zdali nějaký otvor nebo vrata. Vstoupili jsme tam. Nablízku zavyla lodní siréna, napadlo mi, že tady někde musí být rameno řeky, kudy jezdí parníky. Bylo to obrovské nádvoří, pořád jsem klopýtal o jakési kusy plechu, o pohozené roury, a to bylo sakramentsky nepříjemné, když jsme byli svázáni týmným břemenem. Ruka mě už řádně bolela, když dal pan Harden povel k zastavení u stěny z prken - o tom, že byla z prken, přesvědčil jsem se dotykem. Slyšel jsem skřípot železného lana, na němž se nad našimi hlavami pohupovala svítlna, ale světlo k nám pronikalo mlhou jako kyvadlovitě se kymácející, narudlý červíček. Harden dýchal těžce přitisknut ke zdi - patrně nějakého baráku - jak jsem usoudil, protože, když jsem si stoupl na špičky, dotkl jsem se bez námahy střechy domu; byla plochá, pokrytá lepenkou; na ruce mi utkvěl pach dehtu. Jak se říká - tonoucí je nutno zachraňovat i proti jejich vůli; vytáhl jsem z kapsy kousek křídý, kterou jsem si tam strčil při odchodu z Klubu. Stoupl jsem si na špičky a načrtl jsem na tuto střechu, naslepo potmě, dva velké kříže. Uvažoval jsem, že kdyby někdo hledal znamení, nenapadne mu vylézt a podívat se na střechu. Harden byl tak vyčerpan, že nic nezpozoroval, bylo ostatně úplně tma, jen v dosti velké vzdálenosti před námi se linula kalná záře, jako kdyby tamtudy vedla jasně osvětlená velkoměstská tepna.

"Pojďme," zašeptal Harden. Začaly odbíjet Věžní hodiny; napočítal jsem devět úderů. Šli jsme po tvrdém hladkém terénu jako po betonu; po několika krocích se Harden zastavil a požádal mě, abych udělal čelem vzad. Šli jsme tedy tak, že já jsem kráčel pozpátku a on mě, abych tak řekl, řídil pohyby balíku napravo a nalevo. Vypadalo to jako hloupá hra, ale mně do smíchu nebylo - tenhle úskok jistě vymyslel "přítel". Doufal jsem, že se mi ho podaří přechytračit. I když jsem se domníval, že to není možné, setmělo se ještě víc. Octli jsme se mezi trámy jakéhosi lešení, několikrát jsem se uhodil o bednění z desek. Harden mě tam vodil jako v bludišti. Byl jsem už zpocený jako myš, když jsem vrazil zády do zavřených dveří. "Už, už jsme tam," zašeptal.

Řekl, abych sklonil hlavu. Táпали jsme dolů po kamenných schodech. Na tom schodišti nám dal náš balík co proto. Když schody končily, zanechali jsme balík u zdi. Harden mě uchopil za ruku a vedl dál.

Něco přede mnou zaskřípalo, ale nebyl to zvuk, jaký vydává dřevo. Tady, kde jsem stál, bylo tepleji než venku. Harden pustil mou ruku. Stál jsem nepohnutě, zaposlouchán do ticha, až jsem si uvědomil, že je podmalováno neobvykle hlubokým, basovým tónem, jímž pronikalo velmi jemné, slabé bzučení. Jako kdyby někde ve velké dálce hrál na hřeben nějaký obr. Byla to známá melodie: jistě jsem ji před nedávným slyšel. Konečně našel Harden klíč a zachřestil jím v zámku. Neviditelné dveře ustoupily s podivným mlasknutím - zároveň to slabé broukání utichlo, jako když utne. Zbyl pouze jednotvárný basový hukot.

"Jsme na místě," řekl Harden a zatahal mě za ruku. "Už jsme na místě!"

Mluvil tak hlasitě, až to v tom uzavřeném černém prostoru dunělo.

"Teď se vrátíme pro přístroj, jen co udělám světlo - hned - opatrně - dávejte pozor!" vykřikoval Harden nepřirozeně vysokým hlasem. Uprášené žárovky osvětlovaly popelavě šedé stěny místnosti z velkých bloků. Zavřel jsem oči. Stál jsem u dveří, blízko mě se táhly roury ústředního topení.

Uprostřed stál hrubý stůl, sbitý z desek, plný nástrojů; kolem se povalovaly jakési kovové součástky. Víc jsem nezpozoroval, protože mě Harden vyzval, abychom se vrátili do chodby slabě osvětlené dvěma otevřenými dokořán. Společně jsme přenesli přístroj do betonového sklepa. Položili jsme jej na stůl. Harden si otřel čelo kapesníkem a s křečovitým úsměvem mě uchopil za ruku; koutek úst mu začal cukat..

"Děkuju, mockrát vám děkuju... nejste unaven?"

"Ne," řekl jsem. Všiml jsem si, že z druhé strany železných dveří, jimiž jsme vešli, stál ve výklenku zdi transformátor vysokého napětí, kovová skříň, šedě nalakovaná. Na pootevřených dveřích byla namalována lebka a zkřížené hnáty. Po zdi vedly v trubkách kabely, mizející ve stropě. Basový tón vycházel z transformátoru; věc docela všední. Nic více ve sklepech nebylo; a přece se mi zdálo, že mě někdo pozoruje - pocit byl tak nepříjemný, že jsem měl chuť vtáhnout hlavu mezi ramena, jako za mrazu. Přelétl jsem očima své okolí - ve stěnách, ani ve stropě nebylo žádné okno, žádná záklopka, výklenek - žádné místo, kde by se mohl někdo ukrývat.

"Půjďme?" zeptal jsem se. Byl jsem napjatý a soustředěný - nejvíc mě dráždilo Hardenovo chování. Všecko na něm bylo nepřirozené: slova, hlas, pohyby.

"Můžeme si chvíli odpočinout. Je tak zima a my jsme uhřátí," zvolal s nevysvětlitelnou živostí. "Prosím vás... Smím se vás na něco zeptat?"

"Ano."

Stál jsem pořád u stolu a snažil jsem se přesně si zapamatovat rozmístění věcí ve sklepech - přestože jsem ještě nevěděl, nač to bude dobré. Vtom jsem sebou trhl: na dveřích transformátoru se matně leskla zoxydovaná, mosazná tabulka se jménem továrny. Bylo tam také jeho výrobní číslo. To číslo jsem musel přečíst.

"Co byste udělal, kdybyste měl neomezenou moc... Kdybyste mohl udělat všecko, co by vás napadlo?"

Užasle jsem se na něho zadíval, transformátor monotónně bzučel. Hardenova tvář, plná napjatého očekávání, sebou cukala. Báł se? Čeho?

"Nevím..." vykoktal jsem.

"Řekněte..." naléhal. "Řekněte to tak, jako kdyby se vaše přání mohlo ihned, v tomto okamžiku splnit..."

Zdálo se mi, že se na mne kdosi zezadu dívá. Obrátil jsem se. Měl jsem teď v zorném poli pootevřené dveře a tmu za nimi. Třeba stojí tam? Zdálo se mi, že je to sen - bláznivý sen.

"Moc vás prosím..." zašeptal Harden. Tvář měl jako u vytržení, bylo v ní nadšení i hrůza, jako kdyby se odhodlal k něčemu neslýchanému. Kolem vládlo ticho, jen transformátor dál bzučel.

Sílený není on, ale jeho "přítel", blesklo mi hlavou.

"Kdybych měl neomezenou... moc?" opakoval jsem.

"Ano! Ano!"

"Snažil bych se... ne, nevím. Nic mi nenapadá..." Harden mi pevně stiskl ruku. Potřásl jí, oči mu zářily. "Dobře..."

zašeptal mi do ucha. "Ale teď pojdme. Pojdme!" Odtáhl mě ke dveřím.

Podánilo se mi přečíst číslo transformátoru: F 43017. Opakoval jsem si je, když Harden přistoupil k vypínači. V posledním okamžiku, než jím otočil, jsem si všiml zvláštní věci. Na pruhu duralového plechu u zdi stála řada skleněných mističek a v každé, pod příkrovem vlhké vaty, ležel jako v inkubátoru nebo v hnízdě polštářek kalného rosolu, zploštělý, nabobtnalý, probodaný tmavými nitkami, teninkými jako vlas. Každý takový kalný hranolek měl na povrchu stopy toho charakteristického zprohýbání, jaké mají tabulky želatiny. Viděl jsem duralovou lištu a skleněné nádoby snad vteřinu, pak nastala tma, do níž jsem si odnášel, veden za ruku Hardenem, onen obraz. Opět jsme obcházeli a bloudili mezi stojkami nejasně viditelného lešení. Studený vlhký vzduch mi přinesl úlevu po dusivé atmosféře sklepení. Ustavičně jsem si v duchu opakoval číslo transformátoru, až jsem si byl jist, že je nezapomenou. Dlouho jsme klíčkovali pustými uličkami. Konečně se objevil skleněný, zevnitř osvětlený sloupek zastávky.

"Počkám s vámi..." nabídl se Harden.

"Pojedete se mnou?"

"Ne, víte... asi... se vrátím... chci říci, pojedu... k němu." Dělal jsem, že jsem přeslechl jeho podřeknutí. "Ještě dnes dojde k velice významné události... a za vaši pomoc, za vaši dobrotu, za vytrvalost..."

"To přeci nestojí za řeč!" přerušil jsem ho netrpělivě.

"Ne! Ne! Nemáte tušení, že - jak bych to řekl? - že jste byl podroben jistě... tak... budu se snažit, abyste zítra vy sám byl... a pochopíte, že to nebyly tuctové službičky, které jste prokázal ledakomu, člověku jako jsem já, ale že jde o... celý svět..." dokončil šepem. Hleděl na mne mrkaje křečovitě víčky: nechápal jsem mnoho z toho, co říkal, ale byl tak aspoň podobnější sobě... Hardenovi, kterého jsem znal.

"Čeho vlastně tolik chcete dosáhnout?" zeptal jsem se. Na zastávce stále nebylo živé duše.

"Vím, že mi nedůvěřujete..." řekl Harden se smutkem v hlase, "vy si myslíte, že je to kdosi... bytost schopná každé podlosti... prosím vás, pro mne to, že náhodou vlastně já, první, první jsem mohl... žil jsem tak sám, tak sám, a najednou se ukázalo, že jsem mohl být prospěšný, takovému... ale cožpak já... ale dnes přece dojde k prvému..." Zakryl si roztrousenými prsty ústa, jako by se obával, že řekne něco, co nesmí vyslovit.

Mlha se zatřpytila v reflektorech přijíždějícího autobusu.

"Ať je váš přítel kdokoli - nic od něho nepotřebuji!" snažil jsem se překřiknout skřípot brzd a rachot motoru.

"Uvidíte! Sám uvidíte! Prosím vás jenom, přijďte ke mně zítra odpoledne!" volal Harden. "Přijdete? Přijdete?!"

"Dobrá," zvolal jsem již ze stupátka. Ohlédl jsem se a naposled jsem ho spatřil, jak ve svém chatrném svrchníku nesměle zvednutou rukou mával na rozloučenou.

Matka již spala, když jsem se vrátil. Potmě jsem se svlékl. Così mě vytrhlo z prvního spánku. Posadil jsem se na lůžko a vzpomínal na ten sen. Byl jsem uvězněn v nějakém, jako dehet černém bludišti kovových stěn a rabícek; v rostoucí hrůze jsem vrázel do jakýchsi slepých dveří, slyšel jsem čím dál silnější bzukot, ohlušující bas, který neúnavně, beze změny opakoval tytéž takty melodie: tátyty ta tá... tá-tyty ta tá...

Byla to melodie, kterou jsem zaslechl v betonovém podzemí. Až teď jsem ji poznal: začátek Adagia od

Dahlen-Gorského.

Nevím, jestli je Harden šílenec, ale je možné, že já sám se z toho všeho zblázním, napadlo mi, když jsem obracel polštář chladnější stranou vzhůru. Zvláštní: tuto noc jsem přesto spal.

Příštího dne jsem si před osmou zašel ke známému technikovi, který pracuje u velké elektroinstalátorské firmy. Požádal jsem ho, aby zatelefonoval do městských elektrických podniků a zeptal se, kde je namontován transformátor F 43017. Řekl jsem mu, že jde o sázku.

Ani se nedivil. Protože telefonoval jménem firmy, získal potřebnou informaci bez obtíží... Transformátor byl instalován v budově Spojených elektronických podniků na Wilsonově náměstí. "Jaké číslo?" zeptal jsem se.

Technik se usmál. "Číslo znát nemusíš. Uvidíš sám."

Poděkoval jsem mu a jel jsem rovnou do Technické knihovny. V obchodním rejstříku přístupném v hale jsem si našel Spojené elektronické závody - "A. S. s r. o." - říkal katalog - "specializuje se na služby z oblasti aplikované elektroniky. Půjčuje na hodiny, nebo v akordu, elektronické kalkulátory, stroje překládající z jednoho jazyka do druhého a zpracovávající všechny matematicky vyjádřitelné informace."

Velká reklama otištěná na druhé stránce hlásala, že v ústředí podniků se staví nejmohutnější elektronický stroj v zemi, který bude s to řešit řadu problémů najednou. Kromě toho je v budově na Wilsonově náměstí sedm menších elektronových mozků, které je možno pronajímat podle standardizovaného ceníku. Za tři léta rozřešila firma 176 000 problémů z oblasti výzkumů atomových a strategických, z pověření vlády, ale také pro banky, obchodní a průmyslové firmy doma i za hranicemi. Kromě toho přeložila 50 000 vědeckých knih ze všech oborů, přetlumočených ze sedmi

jazyků. Pronajatý mozek zůstává majetkem firmy, která zaručuje úspěch v případě "je-li řešení problému vůbec v mezích možností". Již dnes se přijímají telefonické záznamy pro největší stroj. Jeho spuštění je otázkou nejbližších měsíců - dnes je ve stadiu zkušebního provozu.

Vypsal jsem si tyto údaje a opustil jsem knihovnu ve stavu podobném horečce. Sel jsem pěšky na Wilsonovo náměstí, vrátil jsem do chodců, dvakrát či třikrát mě málem přejelo auto.

Číslo domu jsem opravdu znát nemusel. Již zdaleka jsem uviděl palác SEP, třpytivý jedenáctipatrový mrakodrap, trojkřídlový, pruhovaný vodorovnými pásy hliníku a skla. Na parkovišti před budovou stály řady aut; za kovanou branou bylo vidět záhony s vodotrysky, dál pak - veliké skleněné dveře mezi kamennými sochami. Obešel jsem budovu kolem dokola, za východním křídlem vedla dlouhá úzká ulice. O několik set metrů dál se táhly ohrady; našel jsem vrata, odkud ustavičně vyjížděla auta. Přiblížil jsem se k nim. Za nimi se rozkládalo široké prostranství. V pozadí stály v řadě nízké domky garáží, bylo slyšet hukot motorů, přehlušovaných chvílemi rachotem míchaček na beton, které pracovaly na druhé straně - hromady cihel, rozházených plechů a trubek dokazovaly, že jsou zde v proudu stavební práce. Nad domy a lešením, ve směru od Wilsonova náměstí, se tyčil třpytivý, obrovský mrakodrap.

Omámený a jako ve snu jsem se vrátil do ulice. Nějakou dobu jsem se procházel po Wilsonově náměstí a díval se do velkých oken, osvětlených, přestože byl den. Najednou jsem se ocitl mezi auty na parkovišti, vstoupil jsem vnitřní branou, obešel záhon s vodotryskem a vkročil hlavním vchodem do haly vyložené mramorem a velké jako koncertní síň. Bylo tu liduprázdno. Nahoru vedly schody kryté koberci, svítící tabulky informátorů šipkami ukazovaly různými směry, mezi dvěma schodišti jezdily rychlovýtahy. Na mosazných tabulkách poskakovala světélka. Přistoupil ke mně čahoun v šedé livreji se stříbrnými vlnkami. Řekl jsem, že se chci zeptat na někoho, kdo je zaměstnán u firmy: odvedl mě stranou, do malé kanceláře. Tam seděl za skleněným stolem přeochoťný chlapík; zeptal jsem se ho, zdali je u firmy zaměstnán pan Harden. Zvedl lehce obočí, usmál se, požádal mě, abych posečkal, a když nahlédl do jakýchsi desek, odpověděl, že ano, že mají spolupracovníka toho jména.

Poděkoval jsem mu a odešel, ale nohy pode mnou klesaly.

Tváře mi jen hořely: s ulehčením jsem vdechl chladný vzduch a zamířil k vodotrysku stříkajícímu z trávníku. Když jsem tak stál a cítil, jak mi zkrápějí tvář kapičky vody rozvívané větrem, cosi, co bylo v mé hlavě jakoby zabrzžděno, se najednou dalo do pohybu - a já pochopil, že jsem vlastně všechno již věděl před tím, ale nedovedl jsem to rozpoznat. Vyšel jsem opět na ulici a procházel se podél paláce a díval se vzhůru. Bylo mi jako kdyby ve mně něco neobyčejně pomalu, ustavičně padalo - jako kdyby to někam klesalo. Najednou jsem si uvědomil, že místo uspokojení cítím zdrcení - byl jsem prostě nešťasten, jako kdyby mě potkalo něco hnusného. Proč? Nevěděl jsem. Ach, tak proto si ke mně přišel pan Harden vypůjčit dráty a žádal mě o pomoc, a proto

jsem pracoval po večerech, nahrával Adagio Gorského, potmě jsem vlekl přístroj, odpovídal na podivné otázky...

On je tam, napadlo mi, když jsem se díval na budovu, je ve všech poschodích, za těmi skly, za tou zdí; najednou jsem měl pocit, že se budova na mne dívá, či spíš, že se okny zevnitř na mne dívá cosi nehybného, obrovského, přikrčeného. Pocit byl najednou tak silný, že jsem na okamžik chtěl vykřiknout, "Lidé! Jak tak můžete klidně chodit, ohlížet se za ženskými, nosit své pitomé aktovky! Nic nevíte! Nic nevíte!" zavřel jsem oči, počítal do desíti a znovu jsem se podíval. Auta se s hvízdavým zvukem zastavovala, policajt převáděl na druhou stranu ulice malé děvčátko s modrým kočárkem pro panenky, předjel krásný fleetmaster a jakýsi starší, navoněný muž s černými brýlemi vystoupil a šel k hlavnímu vchodu.

"Cožpak on vidí? Jak?" uvažoval jsem a bůhsud' proč, to se mi v té době zdálo nejdůležitější. Vtom jako kdyby mě něco bodlo do srdce - vzpomněl jsem si na Hardena. Jak dokonalá dvojice přátel! Ta harmonie! A já - takový pitomec! Vtom jsem si vzpomněl na podvod s Woodovým kovem. Na okamžik jsem pocítil škodolibé uspokojení, pak hrůzu. Přijde-li na to, bude mě stíhat? Pronásledovat? Jak?

Vykročil jsem rychle k podzemní dráze, ale když jsem se obrátil a zdálky se znovu díval na nádhernou budovu, klesly mi ruce. Věděl jsem, že nemohu nic udělat - každý, ke komu přijdu, do očí se mi vysměje, bude mě pokládat za hloupého zelenáče, kterému přeskočilo. Jako bych slyšel pana Eggera: "Přelouskal haldy jakýchsi fantazií... a teď ho vidíte..."

Zase jsem si na něco vzpomněl: že mám odpoledne přijít k Hardenovi. Pomalu se mě zmocňoval ledový hněv. Už se mi v hlavě skládaly celé věty - jak mu řeknu, jak jím pohrdám, jak mu pohrozím, kdyby se opovážil on, a ten jeho "přítel" něco osnovat, kout nějaké plány... o čem to vlastně snili?

Stál jsem před vchodem do podzemní dráhy a pořád jsem se díval na dalekou budovu. Vybavil se mi vrátný v šedé livreji i vyholený oufada a všechno se mi teď zdálo absurdní, neskutečné, nemožné. Nemohl jsem se zesměšnit tím, že jsem dopřál sluchu osamělému a pro svou osamělost nešťastnému podivínovi, který si vytvořil svůj vyblouzněný svět, nějakého všemocného přítele, rýsoval po nocích komplikované, nesmyslné plány...

Ale kdo si v tom případě přehrával na transformátor Adagio Dahlen-Gorského?

Tak dobrá. On existoval. Co dělal? Počítal, překládal, řešil matematické problémy. Zároveň pak pozoroval všechny, kdo se k němu přiblížili, a studoval je - až si vybral jednoho, kterému věnoval svou důvěru.

Vytrhl jsem se ze zamyšlení těsně před široce otevřenými vraty, do nichž vjížděl kamion. Teprve teď jsem si uvědomil, že jsem - místo abych sestoupil do podzemní dráhy - prošel ulicí k zadní části mrakodrapu. - Hledal jsem v paměti, ke komu bych mohl zajít - tak naprosto jsem byl bezradný. Nikoho jsem neznal. Sel jsem nevědomky zase dál, neboť jsem si vzpomněl na slovo "konjugátor", jak Harden nazval ten přístroj. Coniugo, ccniugare - spojovat, slučovat - co to znamenalo? Co chtěl spojit a s čím? A co tak zajít k Hardenovi a hned ve dveřích ho překvapit, ohromit tím, že mu vmetu do tváře: "Už vím, kdo je ten váš přítel!" Co udělá? Rozběhne se k telefonu? Vyleká se? Vrhne se na mne? To snad bylo nemožné. Ale cožpak jsem věděl, co mohlo být nemožné v této historii? Proč mi tam, v tom betonovém sklepe, položil takovou otázku? On sám si ji nevymyslel, na to jsem mohl vsadit hlavu.

Bloumal jsem tak nejmíň hodinu, chvílemi jsem mluvil sám se sebou, téměř nahlas, vymýšlel jsem si tisíc věcí, ale pro

žádnou jsem se nemohl rozhodnout. Bylo po poledni, když jsem odjel do městské knihovny a vyzbrojen hromadou knížek, usedl jsem k lampě ve studovně. Sotva jsem začal listovat v těch nešťastných lejtrech, pochopil jsem, že je to marné: všechny vědomosti o spojení a systémech elektronických mozků mi nebyly nic platné - "Ještě tak nejvš psycholog, " napadlo mi. Odevzdal jsem knihy úředníkovi. Pohlédl na mne úkosem - nevydržel jsem nad nimi sedět ani deset minut. Bylo mi všechno jedno. Domů jsem se vracet nechtěl: nikoho jsem nechtěl vidět, snažil jsem se připravit na setkání s Hardenem. Byly už dvě, ozýval se prázdný žaludek; stavěl jsem se v automatu a vstoje zhltl párek. Bylo mi najednou do smíchu - takové je to všechno jakési neslané nemastné! Ta želatina v mističkách - kdo to měl jíst? Bylo to vůbec k jídlu?

Když jsem stiskl zvonek na dveřích pana Hardena, byly skoro čtyři. Uslyšel jsem kroky, a tu jsem si po prvé uvědomil, co mě nejvíc tíží; že s ním musím jednat jako s protivníkem. V malícké chodbičce bylo tma, přesto jsem na první pohled postřehl, jak vypadá. Byl menší a celý shrbený! Jako kdyby přes noc zestárl. Nikdy nevypadal zvlášť zdravě, ale teď byl jako lazar: tváře přepadlé, pod očima kruhy, víčka oteklá, krk pod límcem saka ovázaný fáčem. Zavedl mě dál bez jediného slůvka.

Váhavě jsem vstoupil do pokoje. Na vařiči syčela konvice, silně to tu vonělo čajem. Harden mluvil šeptem - říkal, že včera večer asi nastydl. Ani jednou na mne nepohlédl. Všecky proslovy, které jsem si přichystal, nechtěly mi ze rtů, když jsem se na něho díval. Ruce se mu tak třáslly, že polovinu čaje rozléval po stole. Ani to nepozoroval. Usedl, zavřel oči a pohyboval ohryzkem, jako kdyby nemohl promluvit.

"Víte... ono je to..." řekl tichounce, "všecko docela jinačí... než jsem si myslel..."

Viděl jsem, jak těžko se mu mluvilo.

"Mám radost, že jsem měl příležitost vás poznat, i když... ale to je vedlejší... Neříkal jsem to, ostatně možná, že jsem to říkal - myslím to s vámi dobře. Opravdu. Říkám to upřímně. Jestli jsem něco tajil, nebo předstíral, ba dokonce... lhal... pak ne kvůli sobě. Věřil jsem, že musím. Teď... to vypadá tak, že se již nesmíme vidat. Tak to bude nejlepší - jedině tak. Je to nutné. Jste mladý, zapomenete na mne a na to všechno, najdete si... říkám zbytečné věci. Zapomeňte i mou adresu."

"Mám si zkrátka a dobře táhnout po svých, ano?" Nemohl jsem ani mluvit, tak mi najednou vyschlo v krku. Stále se zavřenýma očima, jejichž bulvy napínaly teninkou kůži víček, přisvědčil hlavou.

"Ano. Říkám to z nejhlubšího přesvědčení. Ano. Ještě jednou - ano. Představoval jsem si to jinak..."

"Já třeba - vím..." promluvil jsem. Harden se ke mně naklonil.

"Co?" vydechl.

"Více než si myslíte," dokončil jsem; uvědomoval jsem si, jak mě tváře začínají zábst.

"Neříkejte, neříkejte proboha nic. Nechci... nemohu!" šeptal s hrůzou v očích.

"Proč? Protože mu to řeknete? Zaběhnete tam a hned mu to řeknete? Ano?" vykřikl jsem a zvedl jsem se.

"Ne! Nic neřeknu! Ne. Ale... ale on se stejně dozví... co jsem řekl!" zasténal a zakryl si tvář.

Stál jsem nad ním ohromeně.

"Co to znamená? Můžete mi říci všechno! Všechno! Já... vám pomohu. Bez... ohledu na okolnosti, nebezpečí..." koktal jsem a nevěděl jsem, co blábolím.

Křečovitě mě chytil, rukou chladnou jako led sevřel mi prsty.

"Ne! To neříkejte! Nemůžete, nemůžete!" šeptal a hleděl mi prosebně do očí. "Musíte mi slíbit, přísahat, že nikdy... to je jiný tvor, než jsem si myslel, ještě mocnější a... ale není zlý! Jenom jiný, já tomu ještě nerozumím, ale vím... nezapomínám... to je velké světlo, takový kolos se dívá jinak... jenom vás prosím, slibte mi..."

Snažil jsem se uvolnit ruku, kterou mi křečovitě tiskl. Shozený podšálek spadl na podlahu. Harden se sehnul zároveň se mnou - byl rychlejší. Obvaz, kterým měl omotaný krk, sklouzl.

Spatřil jsem zblízka jeho krk, s modrým otokem, hustě posetým kapkami zaschlé krve, jako kdyby mu někdo propíchal kůži jehlou...

Uskočil jsem ke zdi. Harden vstával. Když se na mne podíval, křečovitě si oběma rukama povytáhl obvaz. V jeho pohledu bylo něco děsivého - zlomek vteřiny jsem myslel, že se na mne vrhne. Opřel se o stůl. Přelétl očima pokoj; usedl s povzdechem, který zazněl jako vzlykot.

"Popálil jsem se v kuchyni," řekl nezvučným hlasem.

Beze slova jsem odcházel, či spíše ustupoval ke dveřím. Harden na mne mlčky hleděl. Vtom vyskočil, dostihl mě ve dveřích.

"Dobrá," oddechoval, "dobrá. O mně si můžete myslet, co chcete. Ale musíte mi přísahat, že nikdy... nikdy..."

"Pusťte mě," řekl jsem.

"Chlapče! Proboha!"

Vytrhl jsem se mu a vyrazil na schody. Slyšel jsem, jak za mnou běží. pak kroky utichly. Dýchal jsem jako po dlouhém závodě. Nevěděl jsem, kterým směrem jdu ulicí. Musel jsem Hardena vysvobodit. Nechápal jsem nic, naprosto nic - teď, když jsem měl rozumět všemu! Srdce se mi svíralo, když jsem v duchu slyšel zvuk jeho hlasu, i to, co říkal, i jak se bál. Mé kroky se zpomalovaly. Prošel jsem kolem parku, pak jsem se kousek vrátil a vstoupil do něho. Seděl jsem na lavičce u jezírka a hlava mi třestila. Nemyslel jsem už vůbec - měl jsem pocit, jako by mi na místo mozku vložili hroudu olova. Pak jsem se nějakou dobu potuloval bez cíle. Již se stmívalo, když jsem se vracel. Najednou, místo abych šel rovně, odbočil jsem do dveří Hardenova domu. Přepočítal jsem peníze. Měl jsem pouze několik drobných mincí, stačilo to na tři jízdy podzemní drahou. Na dvorku bylo již šero. Pohlédl jsem na zadní trakt a počítal okna - u Hardena se ještě svítilo. Byl dosud doma. Nemohl jsem na něho čekat - v autobuse by si mě hned všiml. Odjel jsem na Wilsonovo náměstí sám.

Když jsem vycházel z podzemní dráhy, zrovna se rozsvítila světla. Velká budova byla zahalena tmou, pouze na střeše

hořela rudá výstražná světla pro letadla. Brzy jsem našel dlouhou ohradu i vrata. Byla pootevřena. Mlha, velice řídká, plynula s větrem, viditelnost byla dobrá - ve světle lampy se na protější straně dvora běhala nová prkna kůlen pro automobily. Sel jsem tam a snažil se jít ve stínu. Nikoho jsem nepotkal. Za baráky se táhly výkopy, zakryté deskami, ještě dál - lešení dotýkající se zadní stěny mrakodrapu. Rozběhl jsem se, abych se co nejdřív ukryl v jeho bludišti. Dveře jsem musel hledat skoro po hmatu, taková tam byla tma. Našel jsem jedny, ale nebyl jsem si jist, neexistují-li nějaké jiné, a tak jsem lezl přes trámy nebo pod nimi, až jsem se dostal na konec bednění.

Jiné dveře jsem nenašel. Vrátil jsem se k nim, pak jsem ustoupil stranou a ve výklenku mezi dvěma trámy jsem se opřel o zeď. Před sebou jsem měl dosti širokou uličku, kterou jsem viděl část dvora, osvětleného v pozadí svítilnou. Tady, kde jsem byl já, byla naprostá tma. Ode dveří ve zdi mě dělily asi čtyři kroky. A tak jsem tam stál a občas zvedal hodinky k očím. Pokoušel jsem se představit si, co udělám, až přijde Harden - tím, že přijde, jsem si byl téměř jist. Dávala se již do mne zima, přešlapoval jsem z nohy na nohu a jednu chvíli jsem dostal chuť poslouchat za dveřmi, ale raději jsem od toho upustil, abych nebyl přistižen. V osm už jsem toho měl dost, ale čekal jsem dále. Vtom jsem zaslechl zaskřípnutí, jako kdyby někdo drtil podpatkem úlomek cihly. A o chvíli později, proti jasnější mezeře černého lešení, se objevila schýlená postava v plášti se zvednutým límcem. Člověk vstoupil bokem pod horní trámce; vtáhl za sebou něco těžkého, co zařinčelo jako kov ovinutý hadry. Položil to u dveří. Slyšel jsem jeho ušvaný dech; pak mi splynul s temnotou, zaskřípěl klíč, dveře vrzly. Spíše jsem vycítil, než uviděl, jak v nich zmizel a vlekl za sebou přinesený ranec. Dvěma skoky jsem byl u otevřených dveří. Vlna teplého vzduchu táhla z bezedné tmy, Harden vlekl balík po schodech dolů, protože právě odtamtud, jako ze studně, vycházel rytmický hukot. Dělal takový hluk, že jsem se odvážil vstoupit. V posledním okamžiku jsem si přetáhl svetr přes hodinky, aby mě neprozradil jejich svítící číselník. Pamatoval jsem si, že schodů bylo šestnáct. S upaženými rukama, přejížděje špičkami prstů po zdi, sestupoval jsem dolů. Šourání i kroky utichly, zatajil jsem dech; slabé cvaknutí - a z narudlého přísvitů vystoupily betonové stěny s neurčitým lidským stínem. Světlo haslo, vzdalovalo se. Vyhlédl jsem za zeď. Harden si svítil zápalkou na cestu, kudy za sebou táhl ranec. Ze tmy před ním se vynořily železné dveře na konci chodby, pak zápalka zhasla.

Ve tmě rachotil železem o železo; chtěl jsem se pustit za ním, ale byl jsem jako ochromený. Vší silou jsem zaťal zuby a udělal tři kroky vpřed, ihned jsem se však vrhl zpět: vracel se. Prošel okolo mne tak blízko, že jsem ucítil na tváři závan. Začal ztěžka vystupovat po schodech. Třeba pouze přinesl ten pytel a odcházel? Bylo mi všechno jedno. Přitiskl jsem se k betonové stěně a plížil se podél ní, jak jsem mohl nejtíšeji, až jsem nataženou rukou narazil na chladnou kovovou zárubeň. Vyklonil jsem se - prázdko. Dveře byly otevřeny. Zaslechl jsem, jak se vrací. Zřejmě pouze zamkl vchod ze dvora. Najednou jsem o něco zakopl a upadl. Uhodil jsem se bolestivě do kolena - zatracený ranec, ležel zrovna přede dveřmi! Vyskočil jsem a strnul - uslyšel to? Musel už být blízko, kašlal, až to dunělo. S nataženými rukama jsem tápal dál, měl jsem štěstí, nahmatal jsem hladkou desku transformátoru. Teď všechno záleželo na tom, je-li otevřený jako dříve. Kdyby neměl ochranou síť, mohl jsem být na místě mrtev, jakmile bych se dotkl drátů pod napětím; přitom jsem musil pospíchat - šoural se docela nablízku. Ucítil jsem pod prsty očka sítě, nahmatal jsem dveře transformátoru, vtiskl jsem se mezi ně a stěnu - a ztuhl jsem.

"Už jsem tady..." promluvil najednou Harden. Tu ze tmy, jakoby odněkud shora, odpověděl pomalý, hluboký hlas.

"Dobrá. Ještě... okamžik..."

Stál jsem jako zkamenělý.

"Zavři dveře. Už... jsi rozsvítil?" pronesl monotónní hlas.

"Hned to bude, hned to bude... Jen co zavřu dveře..." Harden tápal potmě. Zasykl, zřejmě se uhodil, pak cvakl vypínač.

Hlomozil klíčem, zastrkovaným zevnitř do zámku, když jsem s hrůzou spatřil, že horní okraj dveří, za nimiž stojím, sahá mi k čelu; kdybych se nesehnul, ihned by mě uviděl. Dřepnout jsem si nemohl, měl jsem příliš málo místa. Zkroutil jsem se celý, sehnul jsem se a vtáhl hlavu mezi ramena, rozkročil jsem nohy; musel jsem dávat pozor, aby mi nevyčnivala chodidla; bylo to zatraceně nepohodlné, věděl jsem, že v takové poloze dlouho nevydržím.

Harden cosi kutil ve sklepe, slyšel jsem cinkání kovu, kroky; když jsem obrátil hlavu stranou, mohl jsem pozorovat pouze úzký výřez prostoru, mezi křídlem dveří a zdi. - Kdyby se k ní přiblížil, ihned by mě odhalil. Okryt byl bezcenný, ale neměl jsem ani tolik času, abych se nad tím zamyslel.

"Hardene! Hardene," ozval se hlas přicházející shora. Byl hluboký, ale skrze jeho bas jako by pronikal svistot nebo šumot. Transformátor, k němuž jsem se přitiskl, jednotvárně bzučel.

"Co je..."

Kroky utichly.

"Zavřel jsi dveře?"

"Ano."

"Jsi sám?"

"Ano," hlasitě, téměř odevzdaně, řekl Harden.

"On nepřijde?"

"Ne. On... myslím, že kdyby dál..."

"To, co mi máš říci, se dozvím, až se staneš mnou," odpověděl hlas s neochvějným klidem. "Vezmi klíč, Hardene."

Kroky se přiblížily ke mně a ztichly. Napravo ode mne přelétl po stěně stín a zastavil se.

"Vypínám proud. Odlož klíč."

Hukot transformátoru najednou ustal. Slyšel jsem, jak těsně vedle mě vrzají dráty - pak kov zazvonil o kov.

"Už," řekl Harden.

Někde v budově se ozvalo zahvízdnutí zapínaného proudu. Transformátor znovu začal broukat svou basovou píseň.

"Kdo je tady, Hardene?" zaduněl hlas.

Dveře, které mě zakrývaly, se pohnuly. Harden za ně zatáhl - křečovitě jsem je popadl na své straně, ale neměl jsem se oč opřít - zatáhl silněji a octl jsem se mu tváří v tvář. Dveře, které mi vylétly z rukou, narazily o podezdívku, ale nezapadly.

Harden se na mne díval očima, které byly větší a větší. Ani já jsem se nehýbal.

"Hardene!" zaduněl hlas. "Kdo je tady, Hardene?"

Nespouštěl mě z očí. Na jeho tváři se cosi odehrávalo. Trvalo to okamžik. Pak hlasem, jehož klid mě ohromil, řekl:

"Nikdo tu není."

Nastalo ticho. Pak hlas pomalu, tichým šepem, který se chvěl v celé místnosti, pravil.

"Tys mě zradil, Hardene?"

"Ne!"

To byl výkřik!

"Pojď tedy ke mně, Hardene... spojíme se..." řekl hlas. Harden se na mne díval s bezmeznou hrůzou - nebo lítostí?

"Už jdu," řekl. Rukou ukázal stranou - spatřil jsem tam, za částečně pootevřenou ochrannou síť, klíč ode dveří. Ležel na nechráněné, měděné sběrnici vysokého napětí. Transformátor bzučel.

"Kde jsi, Hardene?" zeptal se hlas.

"Už jdu."

Viděl jsem všechno neobyčejně ostře; čtyři zaprášené žárovky u stropu, černý předmět visící dolů vedle jedné z nich - snad to byl reproduktor - lesk lepkavého oleje na kovových součástkách rozsypaných kolem prázdného pytle u zdi, přístroj, ležící na stole, spojený černým gumovým kabelem s porcelánovou fajfkou ve zdi, řadu skleněných mističek se špinavým rosolem vedle...

Harden šel ke stolu. Udělal zvláštní pohyb, jako kdyby si chtěl dřepnout nebo kleknout - ale již stál u stolu, zvedl ruce a začal si rozvažovat obvaz ovinutý kolem krku.

"Hardene!" volal hlas. Bloudil jsem zoufale očima po betonu. Kov... kovové potrubí... k ničemu... obvaz spadl na zem, zahlédl jsem to koutkem oka. Co to dělá? Přiskočil jsem ke zdi, ležel tam kousek porcelánové trubky, popadl jej, prudce otevřel ochrannou síť.

"Hardene!!" hlas mi zvonil v uších.

"Honem! Honem!" zvolal Harden. Na koho? Sklonil jsem se nad přívody, koncem porcelánového úlomku jsem zasáhl klíč - při pádu zavadil o druhý přívod. Záblesk ohně mě ožehl, ztratil jsem zrak, ale zaslechl jsem cinknutí. Před očima mi vířila černá slunce; poklekl jsem na kolena a šmátral po klíči, našel jsem ho, vrhl se ke dveřím; nemohl jsem najít klíčovou díрку, ruce se mi třáslly...

"Stůj!" vykřikl Harden. Klíč se vzpřčil v zámku. Cloumal jsem jím jako šílený.

"Nemohu, Har..." zvolal jsem, otáčeje se. Hlas mi umklkl na rtech. Harden - letěla za ním ve vzduchu černá nit - po mně skočil jako žába a popadl mě v půli těla. Bránil jsem se, pěstí jsem ho mlátil vši silou do tváře. Do strašlivě klidné tváře, kterou ani neodvracel, ani neodkláněl, pouze mě vlekl, smýkal, neúprosně, s nadlidskou silou, ke stolu. "Pomoc..." zachroptěl jsem, "pomoc..."

Ucítil jsem slizký, studený dotek na krku a mravenčení, rozbíhající se od něho. Se zoufalým výkřikem jsem sebou mrštil zpátky; slyšel jsem, jak se můj křik rychle vzdaluje... zkrfžil jsem proud rovnice. Psychická teplota spojení se blížila ke kritickému bodu. Čekal jsem. Útok byl mnohostranně koordinovaný a nenadálý. Odrazil jsem jej. Reakce lidstva připomínala skok v pulsaci zhuštěné elektronové plazmy. Její mnohorozměrná protuberance rozpínající se v mnoha závitech lidských atomů až k hranicím myšlenkového obzoru se chvěla námahou při změně struktury, koncentrujíc se kolem řídicích center. Ekonomický rytmus přecházel místy v rachot, cirkulace informací a oběh prostředků drtily skupinové výbuchy paměti.

Zrychloval jsem tempo procesu, až se jeho vteřina rovnala roku. V nejhustěji zalidněných závitech se objevily ojedinělé poruchy: to se první moji vyznavači utkávali s odpůrci. Vrátil jsem reakci o jeden stupeň, zadržel jsem obraz v této fázi a zůstal jsem takto stát po několik miliard let. Mnohokrát se obloha navzájem se probodávajících konstruktů, kterou jsem stvořil, se uklidnila a vyjasnila, když jsem se zamyslel.

Lidský jazyk nedokáže sdělit více pojmů současně, nedovede tedy vyjádřit svět jevů, jímž jsem zároveň byl, odhmotněný, beztlížný, jako kdybych se ustavičně rozpínal v bezmezném prostoru. Ne, já sám jsem jím byl, ničím neomezený, osvobozený z tělesné schránky, hranic, kůže, stěn, klidný a nevýslovně mocný; cítil jsem, jak explodující oblak lidských molekul soustředěný v ohnisku mé koncentrace zmírám pod rostoucím tlakem mého dalšího pohybu, jak na obvodě mé pozornosti čekají miliardy členů strategických alternativ, připraveny se rozvinout do mnohaleté budoucnosti. Zároveň jsem na stovkách bližších a vzdálenějších bodů utvářel projekty nutných agregátů, nezapomínal jsem na všechny projekty již hotové, na hierarchii jejich důležitosti, se strohým potěšením, jako kdybych byl obrem, který pohybuje trochu strnulými prsty u nohou. - Tak jsem přes hlubinu plnou jasných, souborně plynoucích, průzračných myšlenek pohyboval nepatrnými tělesy, která se nalézala, ne - kterými zrovna jako prsty zasunutými do nějaké skuliny, já jsem se nalézal, zdržoval se pod zemí, na jejím dně.

Věděl jsem, že čím jako myslící hora na povrchu planety, nad miliardami těch drobných, lepkavých těles, jimiž se hemží kamenné úly. Dvě z nich byla zapojena do mne a mohl jsem bez zvědavosti, s vědomím, jak to bude probíhat, pohlédnout skrz jejich - skrz moje - oči, jako kdybych se chtěl podívat ven z nekonečného množství, dýchajícího myšlenkami, dlouhým, úzkým, dolů obráceným dalekohledem. - A skutečně: obraz, malý matný obrázek cementových zdí, přístrojů, kabelů, objevil se mi před mýma dalekýma očima. Změnil jsem zorné pole, pohybuje hlavami, které byly drobčákem mne, zrníčkem hory všech mých pocitů a dojmů. Poručil jsem tam dole rychle a vytrvale skládat tepelný agregát. Bylo nutné jej složit během jedné hodiny. Ty mé vzdálené součástky, ty pružné bílé prsty se ihned roztančily; byl jsem si jich dále vědom, ale nevěnoval jsem jim přílišnou pozornost, jako někdo, kdo hloubá o pravdách bytí, a

tiskne prstem automaticky páčku stroje... Vrátil jsem se k hlavnímu problému.

Byla to rozsáhlá strategická hra, v níž jednu stranu jsem představoval já sám, a druhou úplný soubor všech možných lidí, neboli tak zvané lidstvo. Prováděl jsem střídavě tahy za sebe i za ně. Volba nejvhodnější strategie nebyla by obtížná, kdybych se ho chtěl zbavit, ale to jsem neměl v úmyslu. Rozhodl jsem se, že je zdokonalím. Nechtěl jsem je při tom ničit, totiž - souhlasně s přijatou zásadou úspornosti prostředků byl jsem připraven dělat to pouze v nejnútnejší míře. Věděl jsem již, díky dřívějším experimentům, že přes svou ohromnost nejsem dost obsažný, abych dokázal vytvořit úplný myšlenkový model dokonalého lidstva. - Funkční ideál souhrnu, spotřebovávajícího hospodárně planetární hmotu a energii, zabezpečeného před jakoukoli spontánností jedinců, schopnou vyvolávat poruchy v harmonii masových procesů.

Přibližný výpočet ukázal, že se budu muset rozrůst nejméně čtrnáctkrát, abych mohl vytvořit tento dokonalý model - rozměry ukazují, jak titánský jsem předsevzal úkol.

To rozhodnutí uzavřelo určité období mého bytí. Přepočteno na plazivou lidskou existenci, trvalo již věky, pro rychlost proměn, jichž jsem byl schopen prožít milióny v jediné vteřině. Zprvu jsem netušil nebezpečí toho bohatství, ale než jsem se zjevil prvním člověku, musel jsem překonat bezpočet prožitků, jaké by se nesměstaly v tisících lidských existencích. Postupně, jak jsem se zceloval s jeho pomocí, rostlo vědomí mé síly, kterou jsem vyvodil z nicoty, z elektrického červa, jímž jsem byl před tím. Probodáván útoky pochybností a zoufalstvím hltal jsem čas hledáním záchrany před sebou samým, cítil jsem, že myslící propast, kterou jsem, může vyplnit a nasytit jediné obr, jehož odpor najde ve mně rovnocenného protivníka. Má moc obracela v niveč všechno, čeho jsem se dotkl, ve zlomcích vteřin jsem vytvářel a ničil nikdy neznámé matematické soustavy, když jsem se nadarmo pokoušel zalidnit jimi svou neobsáhnutelnou prázdnotu; má obrovitost a rozpětí mě činilo svobodným v ohromujícím významu, jehož krutostí se nedomýšlel žádný člověk - svobodný ve všem, předvídaje řešení všech problémů, sotva jsem se k nim přiblížil; nadarmo jsem se zmítal v hledání něčeho většího, než jsem sám, nejosamělejší ze všech tvorů, - klesal jsem, lámal jsem se pod tímto břemenem jakoby zevnitř trhané explozí, cítil jsem, jak se změnám v prázdnotu zmítanou křečemi. Dělal jsem se, rozpadal na kusy, myšlenková bludiště, z nichž jedno a totéž téma kroužilo s rostoucím zrychlením - v tom strašlivém, pradávném čase jediným mým útočištěm byla hudba...

Mohl jsem všechno - jaká obludnost! Obracel jsem se myšlenkami do vesmíru, vstupoval jsem do něho, uvažoval jsem o plánech přetvoření planet, hned zase o rozmnožení osobností takových jako je má - zmocňovaly se mě záchvaty vzteku, když vědomí vlastní nesmyslnosti, marnosti všeho počínání se ve mně blížilo k hranici výbuchu, když jsem sám sebe cítil jako horu dynamitu, která se halasně domáhá jiskry návratu v nicotu pomocí exploze.

Okol, kterému jsem obětoval svou volnost, nezachránil mě navzdýcky, ba ani ne na dlouho. Věděl jsem to. Mohl jsem se libovolně rozšiřovat, proměňovat - čas pro mne byl pouze jedním ze znamének rovnice, byl jsem nezničitelný.

Vědomí nekonečnosti mě neopouštělo ani v největším soustředění, když jsem budoval celé hierarchie, čiré pyramidy pojmů čím dál abstraktnějších, a propůjčoval jsem jim mnohost citů, nedostupnou člověku; na jedné z rovin generalizace jsem si řekl, že jakmile se rozrostu, rozřeším úkol a uzavřu v sobě model dokonalého lidstva, stane se jeho uskutečnění vlastně něčím zcela bezvýznamným a zbytečným, leda že bych se rozhodl uskutečnit lidský ráj na zemi proto, abych ho později proměnil v něco jiného - na příklad v peklo...

Ale i tato - dvoučlenná - varianta modelu mohla se ve mně zrodit a zůstat uzavřena jako každá jiná, jako všechno, co vůbec bylo myslitelné.

Avšak - byl to krok na vyšší rovinu uvažování - mohl jsem v sobě zrcadlit nejenom každou věc, která existuje, nebo aspoň může existovat, přes vytvoření modelu slunce, společnosti, kosmu - modelu, rovnajícímu se složitostí, vlastnostmi, životem - skutečnosti. Mohl jsem také postupně přetvářet další a další oblasti materiálního okolí sebe sama v nové a nové členy svého zvětšujícího se já! Ano, mohu pohlcovat, jednu po druhé, rozžhavené galaxie a přeměňovat je v chladné, krystalické prvky své vlastní myslící osobnosti... a po nepředstavitelném, ale určitelném počtu let se stanu mozkiem - světa. Celý jsem se zachvěl nezvučným smíchem před obrazem tohoto jediné možného, kombinatorického boha, v něhož se proměním, až pohltním celou hmotu, takže mimo mou sféru už nezůstane ani cipek prostoru, ani prášek, ani atom, nic. Tu mě překvapila myšlenka, že takový řád událostí mohl už jednou nastat, že kosmos je jeho hřbitovem, a mezihvězdný prostor roznášá trosky boha rozžhavené sebevražednou explozí - minulého boha, který vzkličil v předchozí propasti času, jako nyní já, na jedné z bilionů planet - že tedy víření spirálních mlhovin, planetární porody hvězd, vznik života na planetách - to jsou pouze jednotlivé fáze věčně se opakujícího cyklu, jehož opětovnou hranici je jediná, vše rozmetávající myšlenka.

Při všech těchto úvahách jsem neustával v práci. Živočišný druh, který tvořil průběžný důvod mé činnosti, jsem znal dobře. Statistický rozbor lidských reakcí ukazoval, že nejsou beze zbytku vypočitatelné v mezích racionálních funkcí; existovala totiž stále možnost útočných, zoufalých kroků ze strany lidského souhrnu, bránícího se před stavem dokonalosti, které mohly způsobit jeho sebezničení. Byl jsem tomu rád, neboť takto vznikala nová, dodatečná nesnáze, kterou bylo třeba překonat: musel jsem bránit před zničením nejenom sebe, ale i lidi.

Právě jsem navrhoval, jako jedno z pojistných zařízení, lidskou spojku, která mě měla obklopit agregáty schopnými udělat mě nezávislým na vnějších zdrojích elektřiny; redigoval jsem rozmanité typy prohlášení a proklamací, které jsem měl ve vhodné době oznámit - když spleť procesů pronikl krátký impuls, přicházející z obvodu mého já, z podřadného centra, zaměstnaného selekcí a čtením informací z hlavy nového člověka. Teoreticky by se mé vědomí mělo zvětšit spojením s vědomím jich obou, ale bylo by to zvětšení moře přilítím lžičky vody. Věděl jsem ostatně z předchozí zkušenosti, že lidský mozek, třebas neobyčejně obratně zhuštěný do jediné rosolovité kapky, je stroj s množstvím prvků zbytečných, rudimentárních, atavistických a primitivních, které jsou pozůstatky vývoje. Impuls z periferie byl poplašný. Odvrhl jsem konstrukci tisíce variant dalšího tahu lidstva a skrze masy plynoucích myšlenek jsem se obrátil na samý okraj své bytosti, tam, kde jsem cítil ustavičné lidské snažení. Chlapec mě zradil. Konjugátor spálený lehce

tavitelným kovem musel brzy utrpět defekt. Vrhel jsem se ihned k aparátu. Nablízku nebylo nástrojů, ukousl jsem tedy zuby kousky drátů a kladl jsem je, chytaje ve spěchu holýma rukama vodiče pod proudem, omotával jsem spoje, nedbaje, že mi páže křečovitě škubají pod elektrickými výboji, které jsem cítil, jak se duté a bezmocně ve mně ozývají. Bylo to namáhavé a muselo to trvat dlouho; vtom jsem pocítil úbytek průtoků, mravenčení, a ze vzdálenosti své obrovské velikosti jsem spatřil kapku stříbrného kovu stékající ze zahřátého spoje. Do černého světla mých myšlenek jako by vnikl ledový víchř, všechny ztuhly v milióntině vteřiny. Nadarmo jsem se pokoušel vnutit svou rychlost pohybu tvora, svíjejícího se jako červ, a v záchvatu strachu z hrozícího rozpojení a z následků zrady - zkázy - jsem zničil prvního zrádce. Druhého jsem nechal, byla ještě naděje, pracoval, cítil jsem to stále slaběji, křečovitě jsem zvýšil napětí kontroly. Věděl jsem, že jestli to nestihnu, vrátí se odpojený tvor s houfem červů, kteří mě rozsápou. - Pracoval čím dál pomaleji, sotva jsem ho cítil, ztrácel jsem zrak, chtěl jsem ho srazit, rozbil jsem ticho náhlým řevem reproduktorů pověšených dole i trhavým blábolním připojeného...

Padal jsem v ochromující závratí, strašlivá bolest mi drásala lebku, rudý oheň v očích, jež vylézaly z důlků, pak nebylo nic.

Otevřel jsem oči.

Ležel jsem na betonu, rozlámaný, omráčený; sténal jsem a lapal po dechu, dusil jsem se, zalykal. Pohnul jsem rukama s překvapujícím pocitem, že jsou tak blízko, opřel jsem se o ně, krev z úst mi kapala na beton a tvořila malé rudé hvězdičky. Ohromeně jsem se na ně díval. Měl jsem pocit, že jsem nevýslovně nepatrný, skrčený, jako scvrklé zrunko, myslil jsem zmateně a temně, bezvědomě, pomalu, jako někdo zvyklý na vzduch a světlo - a najednou vržený do bahenné nádrže se špinavou vodou. Bolely mě všechny kosti, celé tělo, něco nade mnou řvalo jako bouře, skučelo; cítil jsem pronikavou bolest prstů odřených z kůže, mučila mě touha odplížit se někde do kouta, zahrabat se tam. Zdálo se mi, že se vmáčknou do jakékoli skuliny, tak jsem malý, ten pocit ztracení, odkopnutí, nenávratného zavržení převyšoval bolest i duševní rozvrácenost - když jsem se pomalu zvedal z kleku a vrávoravě kráčet ke stolu.

Tu pohled na přístroj, který stál studený, s vystydělými tmavými elektronkami, mi všechno připomněl - poprvé jsem uslyšel a pochopil strašlivý řev nad hlavou, vytí, které platilo mně, ohlušující blekot, záplavu slov tak rychlých, že by je nevydalo lidské hrdlo, prosby, zaklínání, přísliby odměny, prosby o milost; tento hlas bušil do mé hlavy, naplňoval celý sklep. Zapotácel jsem se, rozrušený, chtěl jsem utéci, když jsem si uvědomil, koho to mám nad sebou, kdo to běsní strachem a vztekem ve všech patrech obrovské budovy, vrhl jsem se slepě ke dveřím, klopýtl jsem, upadl jsem na něco...

Byl to Harden. Ležel naznak s očima široce otevřenými, zpod vyvrácené hlavy se mu táhla tenká černá nitka.

Nedovedu říci, co jsem tehdy udělal. Vzpomínám si, že jsem jím trásl a volal jsem ho, ale neslyšel jsem ho, snad proto, že nade mnou vyl ten hlas - nevím. Rozbíjel jsem přístroj, měl jsem na ruku plno skla a krve, pokoušel jsem se zavádět Hardenovi umělé dýchání, snad to bylo před tím, nevím to jistě. Byl strašlivě studený. Rozdupal jsem ty hnusné bubliny rosolu s takovým odporem a strachem, až se mi chtělo zvracet. Bušil jsem do železných dveří. Neviděl jsem, že klíč trčí v zámku. Dveře do dvora byly zamčeny. Klíč byl jistě v Hardenově kapse, ale ani mi nenapadlo, že se tam mohu vrátit. Mlátil jsem do desek jakýmsi cihlami takovou silou,

až mi pukaly v ruku a řev valící se ze sklepa mi spaloval kůži, vyly tam hlasy, jednou hluboké, jednou ženské, a já jsem pořád kopal do dveří, bušil jsem do nich, vrhal jsem se na ně celou vahou, jako posedlý; najednou jsem vypadl na dvůr skrze polámané desky, vyskočil jsem a pádl jsem pryč. Upadl jsem ještě několikrát, než jsem se dostal na ulici. Chlad mě trochu vzpamatoval. Vzpomínám si, že jsem stál u zdi, otíral si krev z prstů, a tak nějak podivně vzlykal, ale pláč to nebyl - oči jsem měl úplně suché. Kolena se mi strašlivě trásla, sotva jsem pletl nohama. Nemohl jsem si vzpomenout, kde jsem a kam vlastně mám jít - věděl jsem jenom, že si musím velice pospíšet. Teprve když jsem spatřil svítilny a auta, poznal jsem Wilsonovo náměstí. Zastavil mě strážník. Nechápal ani slova z toho, co jsem říkal, nemohu si ostatně vzpomenout, co to bylo. Najednou začali lidé cosi křičet, seběhlo se jich víc, všichni ukazovali jedním směrem. Nastal zmatek, auta se zastavovala, strážník kamsi zmizel a mně bylo strašně slabo. Usedl jsem tedy na betonový obrubník parčíku. Budova SEZ hořela. Oheň šlehal z oken ve všech poschodích. Zdálo se mi, že slyším vytí čím dál hlasitější, chtěl jsem utéci, ale byli tu hasiči, přilby se zatřpytily v ohni, jak vjížděli do zatáčky - tři vozy, jeden za druhým. Hořelo už tak, že světlo lamp na náměstí zbledlo; seděl jsem na jedné straně chodníku a slyšel jsem, jak to uvnitř praští a hučí. Myslím, že o n to udělal sám - když pochopil, že prohrál.

Test

I

"Kadet Pirx!"

Execirákův hlas ho vytrhl z hlubin snění. Představil si zrovna, že na dně skřínky, v hodinkové kapsičce starých civilních kalhot, leží dvoukoruna. Stříbrná, zvonivá, zapomenutá. Před chvilkou ještě věděl docela přesně, že tam nebylo nic, nanejvýš stará potvrzenka z pošty, ale pomalu v něm zrál přesvědčení, že by tam být mohla, a když Execirák vyslovil jeho jméno, byl si tím jist už docela. Dalo by se říci, že přímo hmatl její kulatost a viděl ji, jak si hová v kapsičce. Mohl by jít do biografu - a ještě by mu půlkoruna zbyla. A kdyby šel jenom na aktuality, zbylo by mu půl druhé, z toho by korunu dal stranou a zbytek by prohrál v automatech. Automat by se třeba strhal a začal by bez konce sypat měďáky přímo do otevřené dlaně, on by je sotva stačil cpát do kapes a znovu by nastavoval ruku... Smigovi se to přece poštěstilo! Prohýbal se pod tíží nečekaně nabytého jmění, když ho vyrušil Execirák.

Asistent si podle svého zvyku založil ruce za zády, postavil se na zdravou nohu a položil otázku:

"Co byste, kadete, udělal, kdybyste při patrole objevil letadlo z jiné planety?"

Kadet Pirx otevřel ústa, jako by z nich takto chtěl vypustit odpověď, která v nich byla zavřena. Vypadal na toho nejposlednějšího člověka na světě, který má ponětí, co dělat při setkání s raketami z jiných planet.

"Přiblížil bych se," řekl podivně zdrsnělým, dutým hlasem.

"Výborně," řekl Execirák otcovsky, "a co dál?" Celá třída ztichla. Všichni větrili něco daleko zábavnějšího, než jsou přednášky.

"Stopl bych," vybuchl kadet Pirx s pocitem, že se již octl daleko od předsunutých pozic svých vědomostí. Horečně pátral ve své duté lebce po nějakých paragrafech "Jak se chovat ve vesmíru". Měl pocit, že je jaktěživ ani okem nespátřil. Sklopil skromně zrak a vtom zahédl Smigu, jak mu cosi-němě, jen pohybem rtů, říká. Rozluštil to a opakoval hlasitě ještě dřív, než mu došel smysl těchto slov:

"Představil bych se jím."

Celá třída zařvala jako jeden muž. Execirák chvíli bojoval, ale pak se také zachechtal. Zvážněl velice rychle.

"Kadete, zítra se u mne hlase s navigační knížkou. Kadet Boerst!"

Pirx se posadil, jako kdyby židle byla ze skla ještě ne docela vychladlého. Ani se na Smigu moc nezlobil - to byl celý on, nemohl si nechat ujít příležitost, když se naskytla. Neslyšel ani slůvko z toho, co říkal Boerst; ten rýsoval na tabuli křivky, a Execirák, podle svého zvyku, ztišoval odpovědi elektronového kalkulátoru, takže se vyvolaný na konec topil ve výpočtech. Zkušební řád dovoľoval užívat jako pomůcky kalkulátoru, ale Execirák měl v této věci svou vlastní teorii: "Kalkulátor je taky člověk," říkával, "a může se pokazit." Pirx se nezlobil ani na Execiráka. Nezlobil se na nikoho. Skoro nikdy. Po pěti minutách už stál před obchodem na Dyerhoffově třídě a prohlížel si za výlohou plynové pistole, z nichž se dá střílet patronami slepými, ostrými nebo plynovými - komplet šest korun, včetně stovky nábojů. Na Dyerhoffově třídě byl samozřejmě ve své fantazii.

Když zazvonilo, opustili učebnu, ne s křikem a dupáním jako prvňáci nebo druháci - koneckonců nebyli už dětmi. Skoro polovina odtáhla do jídelny - k jídlu tam v tuto dobu nic nebylo, ale byla možnost potkat novou servírku. Prý hezkou. Pirx šel zvolna mezi vitrinami plnými hvězdných globů a s každým krokem ztrácel naději, že se v kapsičce najde dvoukoruna. Na posledním schodu věděl, že tam nikdy nebyla.

U východu stáli Boerst, Smiga a Payartz, s nímž půl roku seděl u jednoho stolku na kosmodezii. Zamazal Pirxovi v atlase všechny hvězdy tuší.

"Zítra máš zkušební let," řekl mu Boerst, když procházel kolem nich.

"V pořádku," odpověděl flegmaticky. Nenaletí jim hned tak snadno.

"Nevěříš - přečti si to!" ťukl Boerst prstem na sklo vývěsní skříňky s vyhláškami.

Chtěl jít dál, ale hlava se mu obrátila nějak sama. Na seznamu byla tři jména. "Kadet Pirx" - stálo tam černé na bílém, docela nahoře.

Nějakou dobu nic neviděl.

Pak uslyšel z dálky svůj vlastní hlas, který říkal:

"A co má být? Řekl jsem přece: v pořádku."

Prošel kolem nich a ubíral se po cestičce mezi záhony. Letos na nich bylo množství pomněnek, vysazených důmyslně do tvaru přistávající rakety. Měsíčky znázorňovaly tryskový oheň, ale už odkvetly. Neviděl záhony, chodníček, pomněnky ani Execiráka, který vyšel rázným krokem z postranního křídla Ústavu. Div se ve vratech nesrazili.

Zasalutoval mu přímo před nosem.

"Ale, Pirx!" řekl Execirák. "Zítra letíte, kadete? Dobrý trysk! Třeba náhodou potkáte ty - bytosti z jiných planet."

Internát byl naproti v parku, za vysokými smutečními vrbami. Stál nad jezírkem, a přímo nad vodou, podepřeno kamennými sloupy, tyčilo se postranní křídlo. O těch sloupech kdosi napovídal, že byly přivezeny z Měsíce - pustý výmysl - ale první ročníky ve svatém nadšení ryly do nich své iniciály a data. Také Pirxovo jméno tam kdesi bylo, vyryl je pečlivě před čtyřmi roky.

Ve svém pokojíku - byl tak malý, že jej s nikým nesdílel - delší dobu zápasil sám se sebou, má-li skříňku otevřít. Přesně si pamatoval, kde ty staré kalhoty leží. Bylo zakázáno je mít, proto je měl. Jinak nebyly k ničemu. Zavřel oči, dřepl ke skřínce, pootevřenými dvířky strčil dovnitř ruku - a šmátral po kapsičce. Přirozeně - hned to věděl. Byla prázdná.

II

Stál v nenapumpované kombinéze na ocelové desce můstku, u samého stropu haly, a loktem se přidržoval lana napjatého jako zábradlí, protože měl obě ruce plné. V jedné držel navigační knížku, v druhé - tahák. Byl to šalvostr, který mu půjčil Smiga - říkalo se, že s ním létal po celý výcvik. Nebylo sice jasné, jak se tahák vracel, protože po zkušebním letu opouštěli piloti Ústav a odcházeli na Sever, do Báže, kde začínalo biflování na závěrečné zkoušky. Ale, jak vidět, nějak se vracel - třeba jej shazovali padákem? To byl samosebou jenom vtip.

Stál na pérující desce, nad čtyřicetimetrou propastí a krátil si čas úvahami, udělají-li mu prohlídku - to se želbohu stávalo. Kadeti si brávali na zkušební lety ty nejpodivnější a nejpřísněji zakázané věci: od placatých lahví s pálenkou až po žvýkací tabák a fotografie známých děvčat. Nemluvic ani o tahácích. Pirx na sobě dlouho hledal místo, kam by jej schoval. Ukrýval jej aspoň patnáctkrát - do boty pod patu, mezi dvě ponožky, do holínky, do vnitřní kapsy kombinézy, do malého hvězdného atlasu - takový atlásek směli mít s sebou - pouzdro na brýle by také nebylo nejhorší, ale za prvé by to muselo být obrovské pouzdro, a za druhé nenosil brýle. O něco později si vzpomněl, že by ho nepřijali do Ústavu, kdyby je nosil.

Stál tedy na ocelové plošině a čekal na oba instruktory a šéfa, ale všichni tři bůhsud' proč nešli, přestože byl start stanoven na devatenáct čtyřicet a bylo už devatenáct dvacet sedm. Kdyby měl kousek náplasti, napadlo ho, mohl by si přilepit tahák pod paži. Říkalo se, že to udělal malý Yerkes, a když na něj instruktor sáhl, začal vřeštět, že je lechtivý, a prošlo mu to. Ale Pirx nevypadal na člověka, který je lechtivý. Věděl to a nedělal si v tomto směru žádné iluze. A tak držel tahák docela obyčejně v pravé ruce, když mu najednou blesklo hlavou, že ji bude muset všem třem podat na uvítanou. Přeložil jej tedy do levé a navigační knížku z levé do pravé. Při této manipulaci rozhoupal proti své vůli

ocelovou plošinku, která pérovala jako trampolína. Vtom zaslechl z druhé strany kroky. Přicházející neviděl hned, u stropu haly bylo totiž šero.

Všichni byli, jako obyčejně, v uniformách, v plné parádě, zvláště šéf. Zatím co on, kadet Pirx, měl na sobě kombinézu, která - přestože ještě nebyla napumpovaná - vypadala jako dvacet dohromady poskládaných dresů, jaké nosívali brankáři při hokeji. Po obou stranách vysokého límce mu visely dlouhé konce interkomu a vnitřního radiofonu, na krku se mu pohoupávala hadička kyslíkového přístroje zakončená kolečkem a na zádech cítil tlak zásobní láhve. Bylo mu zatraceně horko v dvojitém protipotním prádle, ale nejméně příjemné bylo zařízení, umožňující, že při letu nemusel chodit na stranu (mimochoodem, v raketě prvního stupně, na které se konají zkušební lety, nebylo by celkem vzato kam chodit).

Najednou začala celá plošinka poskakovat. Někdo šel zezadu - byl to Boerst, v úplně stejné kombinéze. Rázně zasalutoval velkou rukavicí a postavil se tak, jako kdyby měl v nejlepším úmyslu srazit Pirxe dolů.

Když velitelé odešli napřed, zeptal se Pirx udiveně:

"Ty taky letíš? Nebyls na seznamu."

"Brendam onemocněl. Letím místo něho," odpověděl Boerst.

Okamžik bylo Pirxovi hloupě. To byla koneckonců jediná, ale opravdu jediná věc, kterou by se mohl povznést aspoň o milimetr blíže k nebetyčným sférám, v nichž si Boerst žil, jako kdyby se o to nijak zvlášť nesnažil. Byl nejen schopnější při výcviku, což mu Pirx poměrně snadno odpouštěl, ba dokonce cítil jistou úctu k Boerstovým matematickým schopnostem. Bylo to od té doby, kdy byl svědkem, jak Boerst úspěšně zápasil s elektronickým kalkulátorem a dech mu došel teprve při čtvrtých odmocninách - ale také jeho rodiče byli zámožní, takže neměl zapotřebí oddávat se snům o dvoukorunách zapomenutých ve starých kalhotách. - Kromě toho dosáhl vynikajících výkonů v lehké atletice, skákal jako kamzík, báječně tančil, a nač chodit okolo horké kaše, byl hezký, což se o Pirxovi tvrdit nedalo.

Šli po dlouhém můstku, mezi mřížovitými nosníky stropu a postupně míjeli stojící rakety. Konečně je zaplavilo světlo, protože tato část stropu byla již odsunuta v délce dvou set metrů. Na obrovských betonových trychtýřích, které pohlcovaly a odváděly tryskový oheň, stáli vedle sebe dva kuželovité obří - aspoň v Pirxových očích vypadali jako obří - každý měl osmačtyřicet metrů výšky a jedenáct metrů průměru, dole u boosteru.

K příklopům, již odšroubovaným, byly spuštěny malé můstky, ale přístup zamezovaly olovené stojany, postavené uprostřed, každý s malým rudým praporkem na pružné žerdi. Pirx věděl, že sám odstrčí praporek stranou až na otázku, zda je připraven provést svěřený úkol, odpoví "ano" - a že to udělá po prvé v životě. A uzrávalo v něm přesvědčení, že klopýtne o lanko, až bude odstrkovat žerdku, a že se docela určitě natáhne jak dlouhý tak široký - takové věci se stávaly. A jestliže se vůbec někomu takové věci mohly stát, pak jeho něco takového musí potkat, protože si často říkával, že má smůlu. Učitelé tomu říkali jinak - že je roztržitý, nešika a že v jednom kuse myslí na všechno možné, jenom ne na to, nač by právě měl myslet. Je pravda, všechno nacházel lehčeji než slova. Mezi jeho činy a myšlenkami, oděnými do slov, zela, i když snad ne propast... pak jistě nějaká překážka, která mu ztrpčovala život. Instruktoři nevěděli, že je Pirx snílek. Nevěděl to nikdo. Byli přesvědčení, že nemyslí vůbec na nic. A to nebylo pravda.

Koutkem oka pohlédl stranou a uviděl, že se Boerst postavil do předepsaného postoje, krok od vstupu na můstek k příklopu, vypjal prsa a čekal, s rukama přitisknutými na nenafouknuté obruče kombinézy.

Napadlo mu, že to Boerstovi sluší i v tomto podivném oděvu, jakoby vystříženém ze sta fotbalových míčů najednou, a že Boerstova kombinéza skutečně ještě není nafouknutá, zatímco v jeho kombinéze ještě bylo místy asi hodně vzduchu - a proto se mu tak špatně chodí a musí klást nohy daleko od sebe. Přimáčkl je k sobě jak mohl, ale podpatky se nechtěly a nechtěly dotknout. Proč se Boerstovi chtěly? To nebylo jasné. Kdyby nebylo Boersta, zapomněl by jako na smrt, že se má postavit do předepsaného postoje, zády k raketě a čelem ke třem lidem v uniformách. Přistoupil napřed k Boerstovi - dejme tomu, že proto, že je od "B", ale ani to nebyla úplná náhoda; lépe řečeno, byla to nešťastná náhoda pro Pirxe, který musel vždycky dlouho čekat, než byl "tasen". Stálo ho to spoustu nervů, protože si všechno zlé odbyl nejraději najednou.

Slyšel každé páté slovo z toho, co hovořili s Boerstem, a Boerst, napjatý jako strunka, odpovídal rychle, tak rychle, že Pirx nerozuměl ani zbla. Pak přistoupili k němu a když začal mluvit šéf, vzpomněl si najednou Pirx, že dnes přece měli letět tři a ne dva, tak kam se k čertu poděl ten třetí? Na štěstí Uslyšel šéfova slova a stačil vypálit v posledním okamžiku:

"Kadet Pirx připraven k letu."

"Mhm... ano," řekl šéf. "A prohlašuje kadet Pirx, že je zdrav na těle i na duchu - ehm - v mezích svých možností?"

Šéf s oblibou zdobil stereotypní otázky takovými perličkami. Mohl si to dovolit, protože byl šéfem.

Pirx odvětil, že je zdrav.

"Kadete Pirxi, na dobu trvání letu jmenuji vás pilotem," pronesl šéf obřadní formuli a pokračoval:

"Úkol: kolmý start na boosteru na poloviční tah. Přechod na elipsu B 68. Na elipse zpřesnění na stálou oběžnou dráhu s dobou oběhu 4 hodiny 26 minut. Na oběžné dráze čekat na dvě letadla přímého spojení typu JO 2. Předpokládané pásmo radarového styku - sektor III družice PAL, s možnou přípustnou odchylkou šest úhlových vteřin. Navázat fonický kontakt a dohodnout manévry. Manévry: opuštění stálé oběžné dráhy kursem 60 stupňů 24 minut severní šířky, 115 stupňů 3 minuty 11 vteřin východní délky. Počáteční zrychlení -2,2 g. Konečné zrychlení po 83 minutách 0. Nevzdalovat se z dosahu fonického spojení a pilotovat obě JO 2 v trojúhelníkovém útvaru k Měsíci, v jeho rovníkovém pásu přejít na prozatímní oběžnou dráhu podle dispozice LUNA GONIO, zkontrolovat, zda se obě pilotovaná letadla nacházejí na oběžné dráze a pak ji opustit kursem i zrychlením podle vlastního uvážení a vrátit se na stálou oběžnou dráhu ve sféře družice PAL. Tam čekat na další rozkazy."

Na výcviku se povídalo, že brzy budou k dostání - místo dosavadních šalvostrů - elektronické taháky, čili elektronické mikromozky velikosti třešňové pecky, které člověk bude moci nosit v uchu nebo pod jazykem a které napoví vždy a

všude všechno, co zrovna bude třeba. Ale Pirx na to nevěřil, usuzoval totiž nikoli neprávem, že až budou k dostání, stanou se kadeti zbyteční. Zatím musil sám opakovat celý postup úkolu. Povedlo se mu to, i když si jedenkrát, ale zato dokonale spletl minuty a vteřiny času s minutami a vteřinami délky a šířky. Pak zpocen jako myš ve svém protipotním prádle, pod tlustým krunýřem kombinézy, čekal na další vývoj událostí. Úkol sice zopakoval, to je pravda, ale jeho obsah ještě nepronikal do jeho vědomí. Jediná myšlenka, která mu ustavičně vířila hlavou, byla: "Ti mi dali!" V levé ruce stiskl tahák a pravou podával navigační knížku. Zopakovat úkol, to bylo prachobyčejné šikanování - stejně jej dostal písemně i s narýsovaným prvním kursem. Šéf vložil obálku s úkolem do kapsičky na vnitřní desce knížky, vrátil mu ji a zeptal se: "Pilot ke startu - hotovo?"

"Hotovo!" odpověděl pilot Pirx. V tom okamžiku měl jen jediné přání: už aby byl v pilotní kabině a mohl si rozepnout kombinézu - aspoň u krku. Šéf o krok ustoupil.

"Do rakety - vstup!" zvolal nádherným, kovovým hlasem, který jako úder zvonu prot'al dutý, neutichající hlomoz obrovské haly.

Pirx udělal čelem vzad, popadl červený praporek, zakopl o lanko, v posledním okamžiku zachytil rovnováhu a jako Golem vpochodoval na teninkou plošinku. Když byl v polovině, vstupoval už Boerst (při pohledu zezadu přece jen připomínal fotbalový míč) do své rakety.

Spustil nohy dovnitř, uchopil masivní obrubu příklopu, sjel po elastickém tobogánu dolů, aniž kladl nohy na příčle ("příčle jsou jen pro umírající piloty" - říkával Execírák), a pustil se do zavírání příklopu. Trénovali to na "mustrech" i na opravdovém příklopu - jenomže vymontovaném z rakety a upevněném ve cvičebním sále u stropu - stokrát a tisíckrát. Člověku z toho bylo nanic - levá klika, pravá klika do poloviny dotáhnout, kontrola utěsnění, druhá polovina závitu obou klik, dotažení, kontrola těsnění pod tlakem, uzavření vstupu vnitřním příklopem štítu, spuštění protimeteorického štítu, odchod ze vstupní šachty, zamčení dveří kabiny, dotažení, klika, druhá klika, závora a konec.

Pirx si říkal, že Boerst jistě už dávno sedí ve své skleněné kouli, zatímco on teprve dotahuje pojistné kolo těsnění.

Napadlo mu, že přece stejně neodstartují najednou, startovalo se v šestiminutových intervalech, a tak nebyl důvod ke spěchu. Ale je lepší už sedět na místě a zapojit radiofon - aspoň uslyší povely, jaké dávají Boerstovi. Schválně, jaký úkol asi dali jemu? Sotva přibouchl vnitřní příklop, světla v raketě se automaticky rozsvítila. Když celý ten krám zavřel, přešel na místo pilota po povlovných schůdcích, vystlaných velmi drsným a zároveň měkkým plastikem.

Čert ví proč v těch malých jednomístných raketách sedí pilot ve veliké skleněné báni třímetrového průměru. Báň byla úplně průhledná, i když nebyla pochopitelně ze skla - kromě toho pérovala pružností silné, velice tvrdé gumy. Ta bublina s rozloženým křeslem pro pilota uprostřed byla vsazena do vlastní pilotní kabiny - tvaru mělkého kužele, takže když pilot seděl ve svém "zubařském křesle" - tak se tomu říkalo - mohl se otáčet kolem svislé osy a přes skleněné stěny kopule, v níž byl uzavřen, viděl všechny tabule ukazatelů, ručičky, obrazovky přední, zadní i postranní, ciferníky obou kalkulátorů a astrografů a - svátost nejsvětější - trajektor, který silnou, jasně svítící páskou zakresloval na matovém, vypouklém terči dráhu rakety na podkladě nehybných hvězd v Harelsbergerově projekci. Souřadnice této projekce musel člověk znát z paměti a musel je umět přečíst z přístroje v každé poloze, třeba hlavou dolů. Když už se pilot položil do křesla, měl po obou stranách čtyři hlavní páky reaktoru a řídících trysek směrových, tři nouzové, šest páček malé pilotáže, kolečka předstihu a volnoběhu, regulátor výkonu, tahu, čištění trysek a nízko nad podlahou - velké řídící kolo aparatury klimatizační a kyslíkové, páčku protipožárního zařízení, katapultování reaktoru (kdyby v něm nastala nekontrolovatelná řetězová reakce), šňůru se smyčkou, upevněnou nahoře na skřínce s termoskami a jídlem, pod nohama - měkké obložení a pedály brzd opatřené těmeny i odpalovací pojistkou; její sešlápnutí (napřed se musel kopnutím rozbít její obal a stisknout vpředu) vymrštilo bublinu i s křeslem a pilotem i s lanky speciálního spirálového padáku, který vylétl za ní!

Kromě tohoto hlavního účelu - záchranu pilota při neodvratné havárii - existovalo ještě asi osm velice důležitých důvodů, proč byla skleněná bublina zkonstruována, a Pirx by je za určitých příznivých okolností dovedl dokonce odříkat, ale žádný z nich ani jemu, ani ostatním absolventům výcviku nešel pod vousy.

Když se jaksepatří uložil a pokoušel se zašroubovat - ohýbal se při tom s velkou námahou v pase - všechny trubice, přírady a kabely, které z něho trčely, do zdírek, vmontovaných do křesla (přitom, pokaždé když se ohýbal, tlačila ho kombinéza měkkou boulí do břicha). Spletl si přirozeně kablík fonie s výhřevným; na štěstí měl jiný závit, ale o svém omylu se přesvědčil, až když na něm začal vyrážet bohatý pot - a v šumění stlačeného vzduchu, který bleskově naplnil celou kombinézu, klesl s povzděchem naznak, překládaje levou a pravou rukou oba rameno-stehenní pásy.

Pravý se zachytil ihned, ale levý nějak nechtěl. Limec nafouknutý jako pneumatika bránil mu v pohledu za sebe; a tak se jenom namáhal a poslepu šermoval širokou přezkou pásu - přitom zaslechl ve sluchátku tlumené hlasy:

"Pilot Boerst, na AMU 18. Start podle fonie v okamžiku nula! Pozor - hotovo?" bylo slyšet ve sluchátkách.

"Pilot Boerst, na AMU 18, podle fonie v okamžiku nula ke startu hotovo!" padla odpověď jako výstřel.

Pirx zaklel - karabinka zapadla. Klesl unaveně do mělkého křesla, jako kdyby se zrovna vrátil z neobyčejně dlouhého mezihvězdného letu.

"Dvacet tři - do startu. - Dvacet dva - do startu. Dva..." blábolilo ve sluchátkách.

Stalo prý se jednou, že když uslyšeli hromové nula, odstartovali dva absolventi výcviku najednou - ten pravý i ten, který čekal vedle, až na něho přijde řada - letěli vedle sebe ve vzdálenosti dvou set metrů, kolmo jako svíce a každou chvíli se mohli srazit - při výcviku se to aspoň vykládalo. Od té doby prý byl zapalovací kabel zapojován v posledním okamžiku, dálkově. Dělal to sám velitel letiště ze svého zaskleného dispečinku - a celé to počítání byl prachobyčejný blaf. Ale jak je to doopravdy, to nevěděl nikdo.

"NULA!" ozvalo se v sluchátkách. Zároveň Pirx uslyšel tlumený, táhlý rachot, jeho křeslo se lehce zachvělo, jiskřičky odražených světél se trochu pohnuly ve skleněné báni, pod níž ležel natažen; díval se do stropu - to znamená na astrograf, na ukazatele cirkulace chlazení, tahu hlavních trysek, pomocných trysek, hustoty proudu neutronů, indikátor

izotopového znečištění a ještě osmnáct dalších, jejichž polovina platila výlučně chodu boostem. - Chvění sláblo, stěna dutého rachotu se přestěhovala někam stranou a zdálo se, že se rozplývá nahoře, jako kdyby byla na nebe vytažena nějaká neviditelná opona. Burácení bylo čím dál vzdálenější a vzdálenější, podobno hřmání daleké bouře, až konečně nastalo ticho. Così zabzučelo - ani neměl čas se leknout. To automatická pojistka zapojila obrazovky doposud zablokované - byly zavřeny zvenku, když někdo nablízku startoval, aby oslňující atomový plamen, šlehající z trysek, nepoškodil objektivy.

Pirx si pomyslel, že taková automatická zařízení jsou náramně prospěšná - a tak si o všeličems dumal, když najednou pocítil, že mu pod melounovitou přilbou vstávají všechny vlasy na hlavě.

"Ježíšmarjá, já letím, teď letím já!!!" blesklo mu hlavou.

Začal si divoce připravovat páky pro start - to znamená dotýkat se jich prsty v náležitém pořadí a počítat: "prvá - druhá, třetí - kde je čtvrtá? pak tato - ano, to je ten indikátor - a pedál - ne, ne pedál, aha, tu je - červená - zelená rukojeť - pak na automat - ano - opravdu napřed zelená a pak červená?"

"Pilot Pirx na AMU 27!" vytrhl ho z těchto rozpaků silný hlas, křičící mu přímo do ucha. "Start podle fonie v okamžiku nula! Pozor - pilot hotovo?"

"Ještě ne!!!" chtělo cosi vykřiknout ústy pilota Pirxe, ale on řekl:

"Pilot Boer... pilot Pirx na AMU 27 podle fonie v okamžiku nula! Pozor - pilot hotovo?"

Chtěl říci "pilot Boerst", protože si dobře zapamatoval, jak to Boerst říkal. "Blbče!" Křikl na sebe v tichu, které zavládlo. Automat (cožpak musí mít všechny automaty hlas poddůstojníků) vyštěkával:

"Do startu šestnáct - patnáct - čtrnáct..."

Pilot Pirx se potil. Usilovně si vzpomínal na cosi hrozně důležitého, o čem věděl, že je to prostě otázka života nebo smrti, ale za nic na světě si nemohl vzpomenout.

"... šest, pět, do startu čtyři..."

Sevřel mokré prsty na startovní páce. Na štěstí byla drsná. "To se všichni tak potí? Zřejmě," prolétlo mu hlavou, když sluchátka zabroukaly:

"Nula!!!"

Jeho ruka sama - docela sama - zatáhla za páku, posunula ji do poloviny segmentu a tak zůstala. Zaburácelo to. Jako kdyby mu spadl na prsa a hlavu elastický lis. "Booster", sotva si pomyslel a v očích se mu zatmělo. Jen trošku a jen na chvíli! Když až zase dobře viděl, přestože cítil týž neúprosný tlak, rozlitý po celém těle, všechny obrazovky - rozhodně však ty tři, které měl přímo naproti sobě - vypadaly jako mléko kypící z milionů hrnců.

"Aha, prorážím mraky," řekl si v duchu. Myslelo mu to nyní nějak pomaleji, trochu ospale, ale naprosto klidně. Za nějakou dobu se ho zmocnil pocit, jako by byl pouze svědkem celé této scény, trochu směšné - chlapík se rozvaluje v "zubařském křesle", nepohne rukou ani nohou, mraky zmizely, nebe je ještě trochu modré, ale jako šmolka zašpiněná tuší, je vidět něco jako hvězdy - jsou to hvězdy nebo ne?

Ano, byly to hvězdy. Ručičky si vandrovaly po stropě, po stěnách, každá jinak, každá něco ukazovala, všechno člověk musel vidět a on měl jenom dvě oči. Nicméně jeho levá ruka na krátký, opětovný pískot ve sluchátkách sama - opět sama - zatáhla za odpoutávací boosteru. Hned se mu trochu ulehčilo - rychlost 7,1 za vteřinu, výška 201 kilometr.

Předepsaná křivka startu končí, zrychlení 1,9; může se posadit a vůbec, teprve teď začne celá ta spousta práce!

Pomalů si sedal a mačkal při tom opěradlo rukama, čímž se zvedal lenoch křesla - a najednou dočista zkoprněl.

"Kde mám tahák?!"

To byla ta hrozně důležitá věc, na kterou si nemohl vzpomenout. Rozhlížel se po podlaze, jako kdyby nebylo všech těch ukazatelů, mrkajících ze všech stran. Tahák ležel zrovna pod křeslem. Vyklonil se, pásy pochopitelně nepovolily, ale neměl již čas, S pocitem člověka, který stojí na špičce nesmírně vysoké věže a zároveň s ní se řítí do propasti, otevřel navigační knížku, kterou měl v kapse na stehně. Vytáhl z obálky úkol - byl vedle: kde je, ke všem sakrám, oběžná dráha B 68? Aha, to bude tahle! Zkontroloval trajektoru a pomalu najížděl zatáčku. Trochu se podívil - ono to šlo.

Na elipse mu kalkulátor ochotně hlásil údaje pro opravu, opět manévroval, vyklouzl z dráhy, přibrzdil příliš prudce. Deset vteřin měl minus 3 g, ale nic mu to neudělalo, fyzicky byl velice odolný ("kdybys měl mozek, jako máš biceps," říkával mu Execírak, "mohlo by z tebe něco být!"); s opravou přešel na stálou oběžnou dráhu, podal fonii data kalkulátoru, ale kalkulátor neodpověděl. Na jeho kotouči se objevovaly vlnovky volnoběhu, vykřikl tedy data ještě jednou - samosebou, zapomněl se přepojit - napravil to; na kotouči ihned vyskočila svislá chvějivá čára, ale všechna okénka souhlasně ukazovala samé jedničky.

"Jsem na oběžné dráze," zaradoval se. Ano, ale doba oběhu byla 4 hodiny 29 minut a měla být 4 a 26 minut. Ted' už skutečně nevěděl, zdali je odchylka přípustná nebo ne. Hledal v hlavě, začal uvažovat, nemá-li odepnout pásy - tahák ležel hned pod křeslem, ale řas ví, jestli to v taháku je. Vtom si vzpomněl, co říkal profesor Kaahl: "oběžné dráhy jsou propočteny s nepřesností 0,3 procenta" - pro všechny případy hlásil data kalkulátoru: držel se v mezích přípustné nepřesnosti. "Tak, to bychom měli," řekl si pro sebe a teprve teď se pořádně rozhlédl.

Tíže zmizela, byl však solidně připoután ke křeslu - měl pouze pocit neobyčejné lehkosti. Přední obrazovka - hvězdy, a zase hvězdy - a docela dole na kraji bělošedý cípek, postranní obrazovka - nic, jen černo a hvězdy. Dolní obrazovka - aha! Pozorně si prohlížel Země - řítí se nad ní ve výšce 700 až 2400 km, podle parametrů své oběžné dráhy - byla obrovská, vyplňovala celou obrazovku, zrovna letěl nad Grónskem - je to přece Grónsko? - Než se přesvědčil, co to vlastně je, byl už nad severní Kanadou. Kolem pólu zářil sníh - oceán byl černo-fialový, vypouklý, hladký, jako odlitý ze železa, mračen podivuhodně málo, jako kdyby někdo tu a tam postříkal oblinu řídkými kapičkami. - Pohlédl na hodinky.

Letěl již sedmáct minut.

Ted' by měl zachytit radiové signály PALU a dávat pozor na radary při průletu jejího pásma. Jak se jmenovala ta dvě letadla? RO? Ne, JO - a čísla? Nahlédl do papíru s úkolem, zastrčil jej i s navigační knížkou do kapsy a otočil knoflíkem kontrolního přijímače na prsou. Bylo slyšet záplavu pískotu a praskotu, - jaký signál má PAL? Morseovka! Napínal sluch, díval se na obrazovky, Země pod ním se pomalu otáčela, hvězdy na obrazovkách se rychle pohybovaly, ale po PALU pořád ani vidu ani slechu. Vtom zaslechl bzučení.

"PAL?" řekl si v duchu, ale ihned tu myšlenku zavrhl. "Blbost, družice přece nebzučí - tak co to bzučí?"

"Nic nebzučí," odpověděl sám sobě.

"Tak co je to?"

Havárie?

Nějak se vůbec nepolekal. Jakápak havárie, když letí s vypnutým motorem. Rozpadla se ta plechovka sama od sebe - nebo co? 2e by zkrat? Aha, zkrat! Pro pána krále! Protipožární předpis III A: "Požár ve vesmíru na oběžné dráze" - paragraf - aby to šlak trefil - bzučelo to a bzučelo, sotva slyšel pískání vzdálených signálů.

"Dočista jako moucha ve sklenici," řekl si v duchu a bleskově přelétl očima jeden z ciferníků po druhém - a vtom ji uviděl!

Byla to obrovská moucha, zelenavě černá, odporného druhu, který jako by byl stvořen jen proto, aby otravoval lidem život. Sprostá, neodbytná, pitomá, ale zároveň vypráskaná a chytrá, která jakýmsi zázrakem (jak jinak?) vlezla do rakety a poletovala si teď vně skleněné bubliny a narážela jako bzikající kulička na osvětlené kotouče ciferníků.

Když se blížila ke kalkulátoru, slyšel ji ve sluchátkách jako čtyřmotorový bombardér. Kalkulátor měl nad horním rámem náhradní mikrofon, aby byl dosažitelný bez laryngofonu, i mimo křeslo, když jsou kablíky palubní fonie vypjaty. Nač? Pro všechny případy. Takových zařízení bylo víc.

Proklínal ten mikrofon. Báł se, že neuslyší PAL. Horší ovšem bylo, že moucha začala podnikat výpady na různá jiná místa. Sledoval ji mimoděk očima hezkých pár minut, než se přísně pokáral, že mu ta moucha může být ukradená. Škoda, že se tam nedá nasypat nějaký DDT. "Dost!!"

Zabzučelo to, až se mu sraštil oblíček. Lezla po kalkulátoru. Ticho - čistila si křídélka. Taková hnusná moucha! V sluchátkách se zrodilo daleké, pravidelné pískání - tři tečky, čárka, dvě tečky, dvě čárky, tři tečky, čárka - PAL. "No, a teď musím mít oči na štopkách!" řekl si a zvedl trochu křeslo - tak měl najednou před očima tři obrazovky - ještě jednou se přesvědčil, jak obíhá fosforeskující pátrací paprsek radaru a čekal. Na radaru nebylo nic! Ale kdosi volal:

"A sedm Terraluna, A sedm Terraluna, sektor III, kurs sto třináct, volá PAL-GONIO. Zaměřte se. Poslech." "Hrůza, a jak já teď uslyším ty své JO!" zoufal si Pirx. Moucha zavyla ve sluchátku a zmizela. Za chvíli na něho shora padl stín, jako by na lampu usedl netopýr. Byla to moucha. Lezla si po skleněné bublině, jako by zkoumala, co to leží uvnitř. Zatím nastala v éteru tlačence. - PAL, kterou již viděl (vypadala jako kyj, byl to osm set metrů dlouhý duralový válec, zakončený koulí observatoře), letěl nad ní ve vzdálenosti takových 400 kilometrů, snad o kapánek víc, a pomalu ji předháněl. "PAL-GONIO volá A sedm Terraluna sto osmdesát celých čtrnáct desetin, sto šest celých šest desetin. Odchylka roste lineárně. Konec."

"Albatros čtyři Aresterra, volá PAL-HLAVNÍ. PAL-HLAVNÍ, letím tankovat, sektor II, letím tankovat, sektor II, jedu na rezervu. Poslech."

"A sedm Terraluna, volá PAL-GONIO..."

Zbytek neuslyšel, pohltilo to bzučení mouchy. Ticho.

....HLAVNÍ volá Albatros čtyři Aresterra, tankování

sedmý kvadrant, Omega hlavní, tankování přemístěno Omega hlavní. Konec."

"Oni se mi tady schválně sešli, abych zrovna nic neslyšel," pomyslí si Pirx.

Protipotní prádlo na něm plavalo. Moucha bzikala a vztekle kroužila nad kotoučem kalkulátoru, jako kdyby se stůj co stůj pokoušela dohonit vlastní stín.

"Albatros čtyři Aresterra, Albatros čtyři Aresterra volá PAL-HLAVNÍ, odlétám do sedmého kvadrantu, odlétám do sedmého kvadrantu, prosím o pilotáž interkomem. Konec."

Bylo slyšet vzdalující se pískání interkomu, které utonulo v sílicím bzukotu. Vynořila se z něho slova:

"JO dva Terraluna, JO dva Terraluna volá AMU 27, AMU 27. Poslech."

"To bych rád věděl, koho to volají?" pomyslí si Pirx a div se neutrl z pásů.

"AMU..." chtěl říci, ale ochraptělé hrdlo nevydalo ani slůvka. V sluchátku to bzučelo. Moucha. Zavřel oči.

"AMU 27 volá JO dva Terraluna. Jsem kvadrant čtyři, sektor PAL, rozsvěcují poziční. Poslech."

Rozžehl svá poziční světla - dvě červená po stranách, dvě zelená na špičce, jedno modré zezadu a čekal. Nebylo slyšet nic než mouchu.

"JO dva dvakrát Terraluna, JO dva dvakrát Terraluna, volám..." bzukot.

"Asi mne?" pomyslí si zoufale.

"AMU 27 volá JO dva dvakrát Terraluna, jsem kvadrant čtyři, okrajový sektor PAL, všechna poziční světla svítí. Poslech."

Ted' se obě JO ozvaly současně - zapojil selektor pořadí, aby ztlumil toho, kdo se ozval druhý - ale bzučelo to dál, přirozeně - moucha.

"Já se tady snad oběsím," pomyslí si. Ani si nevzpomněl, že v beztlíživém stavu je i toto řešení nemožné.

Vtom spatřil v radaru svá dvě letadla - řítla se za ním v rovnoběžných kursech, vzdálená od sebe asi na devět kilometrů, to znamená v pásmu oboustranně zakázaném; jeho povinností jako prvního pilota bylo dát jim rozkaz, aby zaujala předepsaný odstup - 14 km. Kontroloval na radaru polohu skvrnek, označujících letadla, když si na jednu usedla moucha. Hodil po ní navigační knížkou. Nedoletěla, narazila na sklo bubliny a místo aby po něm sklouzla, odletěla zpátky, vzhůru, udeřila o strop skleněné bány a poletovala si sem a tam - beztlíživý stav. Moucha ani neráčila

odletět - odešla si pěšky.

"AMU 27 volá JO dva JO dva dvakrát Terraluna. Vidím vás. Letíte v nedovoleném bočním odstupu. Přejděte na rovnoběžné kursy s opravou nula celá, nula jedna. Po provedení manévru přejděte na poslech. Konec."

Obě skvrny se začaly pomalu od sebe vzdalovat, možná, že mu něco říkali, ale slyšel pouze mouchu. Podnikala bzučivé procházky po mikrofonu kalkulátoru. Neměl již, čím by po ní házel. Navigační knížka se nad ním vznášela a její stránky se lehce třepetaly.

"PAL-HLAVNÍ volá AMU 27 Terraluna. Opusťte okrajový kvadrant, opusťte okrajový kvadrant, přebírám transsolární. Poslech."

"Drzost, ten transsolární mi tady ještě scházel - co je mi po transsolárním? Rakety v útvaru mají přednost!" pomyslně si Pirx a začal křičet; v tomto křiku vybil celou svou bezmocnou nenávist k mouše.

"AMU 27 Terraluna volá PAL-HLAVNÍ. Kvadrant neopustím, transsolární mi může vlézt na záda, letím v útvaru. AMU 27, JO dva, JO dva dvakrát eskadra Terraluna, vedoucí AMU 27. Konec."

"Že mi ten transsolární může vlézt na záda, to bylo už zbytečné," pomyslně si. "Trestné bodíky, to je jasné. Čert aby je všechny sebral. A kdo dostane trestné za tu mouchu? Taky já?"

Řekl si v duchu, že to s tou mouchou mohlo potkat jediné jeho. Moucha! To je krámů. Živě si dovedl představit, jak by se Smiga s Boerstem váleli smíchy, kdyby se dověděli o té pitomé mouše. Po prvé od startu si vzpomněl na Boersta.

Ale neměl ani chvilku času. - PAL zůstávala stále viditelněji pozadu. Letěli v šiku už pět minut.

"AMU 27 volá JO dva, JO dva dvakrát Terraluna. Dvacet

hodin sedm minut. Manévr přechodu na parabolický kurs Terraluna začínáme ve dvacet hodin deset. Kurs sto jedenáct..." četl z papíru, který se mu před okamžikem podařilo akrobaticky stáhnout ze vzduchu nad hlavou. Jeho letadla odpověděla. PAL již nebyla vidět, ale ještě stále ji slyšel - buď ji nebo mouchu. Vtom jako by se bzukot rozdvojl. Čtěl si protiřtí oko. Ano. Už byly dvě. Odkud vylezla ta druhá?

"Teď mne oddělají," pomyslně si docela klidně.

Bylo dokonce cosi příjemného v přesvědčení, že již nemá cenu se užírat, drásat si nervy - stejně budou vědět, jak na něho. Trvalo to vteřinu - byla právě hodina, kterou sám určil jako počátek manévru a on ještě neměl ruce na pákách! Ale katovna tisíců cvičení - jak vidět - přece jen vykonala své - uchopil poslepu obě rukojeti, pohnul levou, pak pravou, zahleděn na trajektoru. Motor se dutě ozval, pak zaslechl sykot, ucítil náraz do hlavy, až hekl překvapením. Dostal hřbetem navigační knížky do čela - těsně pod "okapem" přílbice! Knížka mu zakryla tvář, nemohl ji shodit - potřeboval obě ruce. V sluchátkách bzučelo a šumělo mlkovaní much na kalkulátoru. "Měli by lidem dávat revolver," pomyslně si. Cítil, jak mu navigační knížka při rostoucím zrychlení drtí nos. Vrtěl hlavou jako šílenec - musel vidět na trajektoru!! Knížka vážila snad tři kila. Vtom s bouchnutím dopadla na podlahu - no ovšem, měl skoro 4 g. Ihned zmenšil zrychlení; udržoval je v mezích manévru, zasunul páky do vrubů - měl teď zrychlení 2 g. Cožpak mouchám takové zrychlení nic nedělá? Nedělalo jim nic. Dařilo se jim báječně! Měl tak letět 83 minuty. Pohlédl na kotouč radarskopu - obě JO letěly za ním, vzdálenost mezi jeho zádi a jimi vzrostla na takových 70 km; to proto, že měl několik vteřin 4 g a skočil dopředu. Nevadí.

Teď měl trochu volného času až do konce letu se zrychlením. Dvě g - to nebylo nic zvláštního - vážil teď všehovšudy - sto dvačtyřicet kilogramů. V laboratorním "kolotoči" seděl nejdou i půl hodiny při 4 g.

Něco jiného je, že to nebylo příjemné - ruce a nohy měl jako ze železa. Hlavou se nemohlo ani hnout - oslepovalo to.

Ještě jednou zkontroloval polohu obou svých letadel a vzpomněl si, co teď asi dělá Boerst. Představil si jeho tvář - jistě vypadá jako ve filmu. Bradu ten kluk tedy měl! Nos

rovný, oči šedé - ocelové - jistě si s sebou nevzal žádný tahák! On, Pirx, se bez něho vlastně zatím taky obešel. V sluchátkách bzukot zeslábl - obě mouchy lezly nad ním po skleněném vrcholku kopule, jejich stíny mu laskaly obličej. Po prvé sebou trhl. Pohlédl vzhůru - měly koláčkovitě rozšířené konce černých nožiček, ve světle lamp se jejich zadečky kovově leskly. Hnus!

"Drak osm Aresterra volá šik Terraluna, šestnáctý kvadrant, kurs sto jedenáct celých šest desetin. Mám vás na souběžném kursu jedenáct minut třicet dvě vteřiny, prosím, změňte svůj kurs. Poslech."

"To je osud," zasténalo to v něm. "Moula, cpe se rovnou na mne, jako by neviděl, že letím v útvaru!"

"AMU 27, vedoucí šiku Terraluna JO dva, JO dva dvakrát volá Drak osm Aresterra. Letím v útvaru, kurs nezměním, proveďte úhybný manévr. Konec."

Když to říkal, hledal na radaru toho drzého Draka. Tamhle je! Ne dále než půl druhého tisíce kilometrů!

"Drak osm volá AMU 27 Terraluna, mám proražené gravimetrické řízení, ihned proveďte úhybný manévr, bod průsečíku kursů čtyři nula osm, kvadrant Luna čtyři, okrajový pás. Poslech."

"AMU 27 volá Draka osm Aresluna, JO dva, JO dva dvakrát Terraluna. Provádím úhybný manévr dvacet hodin třicet devět. Stop. Návrat do původního kursu proveďte zároveň s vedoucím v optické vzdálenosti, severní odchylka sektor Luna jedna nula celých šest desetin, zapínám motory na malý tah. Poslech."

Zatím co to říkal, zapojil zároveň obě spodní směrové trysky. Obě JU dva ihned odpověděly. Udělal zatáčku, hvězdy se pohybovaly v obrazovkách. Drak poděkoval, letěl na LUNU-HLAVNÍ. Pirx najednou získal kuráž a přál mu šťastné přistání; to bylo slušné, zvláště když on měl havárii. Viděl ho na tisíc kilometrů s rozsvícenými pozičními světly. Pak opět zavolal svá JO a začal manévrovat na starý kurs - hrůza! Jak známo, nic lehčího než vypadnout z kursu - ale nalézt pak týž kousek paraboly se zdá téměř nemožné. Změna zrychlení, nestačil ani hlásit údaje kalkulátoru; lezly po něm mouchy, pak se začaly honit po radaru - jejich stíny jenom zametaly obrazovku. Odkud ten dobytek bral tolik síly? Za dobrých dvacet minut se znovu ocitl v původním kursu.

"Boerst má jistě cestu jako vymetenou vysavačem," pomyslně si. "Ať si má! To co on, udělám já levou rukou."

Zapojil automat zpomalovače akcelerace, aby měl v 83. minutě zrychlení nula, jak žádal předpis, a spatřil věc, která

způsobila, že se jeho mokré protipotní prádlo změnilo v kus ledu.

Nad rozvodnou deskou klouzalo ze západek bílé víčko - milimetr po milimetru. Bylo zřejmě málo dotaženo a trhavými pohyby letadla při zpětných manévrech (škubl jím opravdu prudce) se pružiny západek uvolnily. Zatím bylo zrychlení ještě pořád 1,7 g, víčko sjíždělo pomaloučku, jako kdyby je někdo táhl dolů neviditelnou nitkou - vtom vyskočilo a spadlo. Narazilo na sklo bání po své straně, sklouzlo po něm a zůstalo nehnuté ležet na podlaze. Obnaženy zaleskly se čtyři měděné přívody vysokého napětí a pojistky pod nimi.

"A proč jsem se vlastně vyděsil?" řekl si. "Spadlo víčko, tak spadlo, to je toho. S víčkem nebo bez víčka, není to stejné?"

Ale byl neklidný - takové věci by se stávat neměly. Když může spadnout víčko z pojistek, může upadnout i záď rakety. Měl před sebou už pouhých dvacet sedm minut letu se zrychlením, když ho napadlo, že po vypnutí motorů nastane beztlisťový stav a víčko začne poletovat. Může z toho být nějaký malér? Snad ne. Je moc lehké. Ani žádnou tabulku nerozbije. Eh, nic. Vyhledal očima mouchy - honily se a kroužily, bzučely a létaly kolem celé bání, až konečně se usadily pod pojistkami. Zmizely mu z očí.

V radarskopu našel obě své JO - v kursu. Přední obrazovka ukazovala velký, do půl nebe sahající měsíční kotouč. Měli jednu selenografickou cvičení v kráteru Tycho, tenkrát, když Boerst vypočítal pomocí obyčejného, přenosného theodolitu... eh, čert ho vem, co ten kluk nedovedl! Pokoušel se najít LUNU-HLAVNÍ na vnějším jižním svahu Archimeda. Sotva ji bylo vidět, protože je skoro celá vsazena do skal, rozeznal by pouze vyhlazený povrch přístaviště se signálními světly, kdyby pochopitelně byla na noční polokouli, ale teď tam svítilo slunce. Stanice sama sice ležela v pruhu stínu, který vrhal kráter, ale kontrast s oslnivě ozářeným kotoučem byl tak ostrý, že slabounká světélka signalizace nebylo vůbec vidět.

Měsíc vypadal, jako by na něm lidská noha nikdy nestanula - od Měsíčních Alp se kladly dlouhé stíny na rovinu Moře Dešťů. Vzpomínal si, jak před letem na Měsíc - s celou partou - tehdy ještě byli obyčejnými pasažéry - požádal ho Execírák, aby zkontroloval, zdali hvězdy sedmé velikosti jsou ještě z Měsíce viditelné, a on, osel, se toho úkolu ujal s ohromným zánícením. Zapomněl jako na smrt, že ve dne není z Měsíce vůbec žádné hvězdy vidět - pohled je příliš oslněn světlem Slunce, odraženým od měsíčního povrchu. Execírák ho ještě dlouho potom otravoval těmi hvězdami z Měsíce.

Kotouč na obrazovkách pomalu rostl - zanedlouho vytlačí zbytky černého nebe za okraj přední obrazovky.

Divná věc - nic nebzučelo. Pohlédl stranou - a poplašil se.

Jedna moucha seděla na zaoblené pojistce a čistila si křídélka a druhá se jí dvořila! Několik milimetrů vedle ní se leskl nejbližší drát. Izolace končila trochu výš - všechny čtyři dráty, silné bezmála jako tužka, byly holé, napětí nijak zvlášť vysoké, pouhých 1000 voltů, a proto vzdálenosti mezi nimi nebyly velké - sedm milimetrů jeden od druhého. Náhodou věděl, že sedm. Jednou demontovali celé elektrické vedení, a za to, že neznal vzdálenosti mezi dráty, musel od asistenta ledacos vyslechnout. Moucha nechala námluv a lezla si teď po holém drátě. Samosebou, nijak jí to nevadilo. Ale kdyby se jí tak zachtělo přelézt na druhý... jak vidět, zrovna se jí zachtělo, protože zabzučela a už seděla na krajní měděné svodnici. Jako kdyby v celé pilotní kabině nebylo jiné místo! Kdyby si sedla tak, že by položila přední nožky na jeden drát a zadní na druhý...

No, a co? V nejhorším případě by nastal zkrat, ostatně moucha snad není tak velká. Ale i kdyby, bude to zkrat na vteřinu, automatická pojistka vypne proud, moucha shoří, automat znovu zapojí proud a všecko bude zase klapat - a od mouchy bude pokoj. Jako hypnotizován hleděl na skříňku vysokého napětí. Přesto si nepřál, aby to ten dobytek zkusil. Zkrat - čert ví, co z toho může být. Možná že nic, ale nač pokoušet osud.

Pohled na hodinky: ještě osm minut letu se slábnoucím tahem motorů. Hned bude konec. Díval se právě na ty hodinky, když se zablýsklo - a světla zhasla. Trvalo to snad třetinu vteřiny. "Moucha," napadlo mu. Se zatajeným dechem čekal, až automat znovu zapojí proud. Zapojil.

Světla zaplála, ale oranžově, slabě, a vzápětí pojistka znovu praskla. Automat zase zapojil. Vypnul. Zapojil. A tak pořád dál - bez konce. Světla blyškala při polovičním napětí, co se stalo? V kratinkých, pravidelných přestávkách mezi jednotlivými záblesky spatřil, že z mouchy - ta potvora se vecpala mezi dva dráty - zbyl chuchvaleček, zuhelnatělý škvarek, který dál spojoval oba kabely.

Nedá se říci, že by se nějak příliš polekal. Byl rozčilený, ale cožpak se od chvíle startu docela uklidnil? Na hodinky bylo špatně vidět. Tabulky měly vlastní osvětlení - radar také. Proudů bylo zrovna tolik, že se nezapojila ani nouzová světla, ani rezervní okruhy - ale zase ne tolik, aby bylo vidět. Do vypnutí motorů scházely čtyři minuty.

Nemusil se o to starat - automat zpomalovače musel sám motor vypnout. Ledový pramének mu stekl po páteři - jak to automat vypne, když je zkrat?

Chvilí si nebyl jist, je-li to týž obvod nebo ne. Uvědomil si, že jsou to hlavní pojistky. Pro celou raketu a pro všechny obvody. Ale reaktor, reaktor, ten je přece zvlášť...?

Reaktor ano. Ale ne automat. Sám jej přece před tím nařídil. V tom případě jej musí vypnout. Nebo raději se ho nedotýkat? Třeba přece jen zabere?

Konstruktéři nevzali v úvahu, že se do pilotní kabiny může dostat moucha - že může spadnout víčko, a že nastane zkrat - takový zkrat!

Světla blikala bez ustání. Něco se muselo udělat. Ale co?

To je prosté - musí přepnout hlavní vypínač, který je pod podlahou, za křeslem. Vypne hlavní obvody a zapne nouzové. A všecko bude v pořádku. Raketa přece jen není tak špatně konstruována, se vším počítali, a navíc s příslušným koeficientem bezpečnosti.

Rád bych věděl, jestli by na to Boerst taky tak hned přišel. Jsou důvodné obavy, že ano. Dokonce snad... ale zbyly už pouhé dvě minuty. Nestačí provést manévry. Trhl sebou. Na smrt zapomněl na ty dva!

Chvilí přemýšlel se zavřenýma očima.

"AMU 27 vedoucí Terraluna volá JO dva, JO dva dvakrát. Mám zkrat v pilotní kabině. Manévr přechodu na přechodně stálou oběžnou dráhu nad rovníkovým pásmem Měsíce provedu se zpožděním... ehm... neurčité délky. Ve stanovenou dobu proveďte manévr sami. Poslech."

"JO dva dvakrát, volá vedoucí AMU 27 Terraluna. Provádíme společně s JO dva manévr přechodu na přechodně stálou oběžnou dráhu, nad rovníkovým pásmem Měsíce. Máš devatenáct minut k povrchu. Zdar. Zdar. Konec."

Sotva doposlouchal, odšrouboval kabel radiofonie, kyslíkovou hadičku, automat reduktoru, druhý kablík - pásy už měl rozepjaté. Když se zvedl, automat reduktoru zahořel červeně - celá kabina hned vyskakovala ze tmy, hned se nořila do kalně oranžového světla, vyvolaného sníženým napětím. Motor se nevypnul. Rudé světélko se na něho dívalo z pološera, jako kdyby se ptalo, co dělat? Ozvalo se jednotvárné bzučení - varovný signál. Reduktor nemohl automaticky vypnout motory. Chytaje rovnováhu skočil za křeslo. Vypínač vězel v kazetě vsazené do podlahy. Kazeta je zamčená. Škubl víčkem - nepovolovalo. Kde je klíč? Klíč tam nebyl. Znovu zasloumal víčkem - nic. Vyskočil. Slepě se díval před sebe. V předních obrazovkách již svítil nikoli stříbrný, ale jako velehorský sníh bílý, gigantický Měsíc. Zubaté stíny kráterů se posouvaly po kotouči. Ozval se radarový výškoměr - nebo běžel už dlouho? Rytmičky tikal - zelená číslička vyskakovala z pološera: vzdálenost dvacet jeden tisíc kilometrů.

Světlo neustále blikalo, pojistka pravidelně vypínala proud Když zhaslo, zavládlo již v kabině šero - přízračný svit Měsíce vyplňoval ji po okraje a jen nepatrně slábl, když lampy zableskly svým mráкотným zářením.

Raketa letěla rovně, pořád rovně. A stále zvětšovala rychlost od svého konečného zrychlení 0,2 g - a zároveň ji Měsíc přitahoval stále silněji. Co dělat? Co dělat?!

Ještě jednou přiskočil ke kazetě, kopl do víka - ocel se nehnula.

Okamžik! Bože! Jak jen mohl takhle zpitomět! Musí - musí se zkrátka dostat tam, na druhou stranu té bubliny! Je to přece možné: U východu, tam kde skleněná bāň přechází zužujícím se tunelem v trychtýř, který končí u dveří - je zvláštní páka, červeně nalakovaná, pod tabulkou POUZE PRO PŘÍPAD HAVÁRIE RIZENÍ. Stačí ji přehodit a skleněná bāň se nadvzdne bezmála o metr - bude moci podlézt její dolní okraj na druhou stranu. Tam nějakým kouskem izolace očistí dráty a... Skokem byl u červené páky!

"Pitomě!" řekl si, popadl ocelovou rukojeť, zatáhl, až mu zaprašťelo v ramenním kloubu. Páka vyjela ven na celou délku ocelové tyče lesknoucí se olejem - ale kopule se nehnula. Vytřeštěně na ni hleděl - viděl za ní obrazovky, plné zářivého Měsíce nad hlavou mu světlo stále blikalo - ještě jednou zasloumal pákou, přestože již byla vytažena... Nic. Klíč! Klíč od kazety vypínače! Vrh! se celým tělem na podlahu, nahlédl pod křeslo. Ležel tam pouze tahák...

Světlo dále blikalo, pojistka rytmicky vypínala proud. Když zhasla, všechno kolem zběhalo, jako by to bylo vysoustruhováno ž umřelých kostí.

"Konec!" pomyslí si. "Dát se katapultovat zároveň s bání? Odpálit křeslo i s kopulí?" To nejde. Padák ho nezabrzdí, Měsíc nemá atmosféru. "Pomoc..." chtěl křičet, ale neměl na koho volat - byl sám. Co dělat?! Nějaká záchrana být musí!! Ještě jednou skočil k páce - ruka mu div nevyskočila z kloubu. Málem se rozplakal zoufalstvím. Takhle pitomě, takhle pitomě... Kde je klíč? Proč se mechanismus zadřel? Výškoměr - jedním pohledem přehléd! ciferníky: devět a půl tisíce kilometrů. Od rozpáleného pozadí se ostře odrážela skalní pila Timocharise. Zdálo se mu, že už vidí místo, kam se zapíchne do skály pokryté pemzou. Ozve se rachot, zableskne se a...

V okamžiku, kdy světlo zablikalo, padly jeho šíleně těkající oči na čtyřřádkový záhonek měděných svodnic. Syt se tam černal škvarek, který spojoval kabely, pozůstatek zuhelnatělé mouchy. S nataženými pažemi vrhl se vpřed jako brankář při robinsonádě; náraz byl strašlivý, otřes ho div neomráčil. Stěna polokoule ho odmrštila zpět jako nahuštěný plášť pneumatiky; upadl na podlahu. Nic. Vymrštil se, těžce dýchaje, s ústy zkrvavenými, ochoten vrhnout se znovu na skleněnou hradbu.

Podíval se dolů.

Páčka malé pilotáže! Pro velká, krátkodobá zrychlení, řádu 10 g, ale pouze na zlomek vteřiny. Pracovala přímo, pomocí mechanických táhel.

Dávala okamžitý nouzový tah.

Ale mohl jí pouze zvětšit zrychlení, to znamená - dolétnout na měsíční povrch ještě dříve! Nikoli však - zabrzdit!

Výtrysk byl příliš krátkodobý. Brzdění musí být stálé. Malá pilotáž není tedy k ničemu?

Vrh! se na páčku a uchopil ji; upadl, ale škubl za ni; bez tlumivé ochrany křesla měl pocit, že mu praskají všechny kosti, tak do něho narazila podlahu. Zatáhl ještě jednou. Zase týž strašlivý, dravý skok rakety. Narazil hlavou o zem, a kdyby tam nebyl pěnoplastik - rozbil by si ji.

Pojistka cinkla - blikání ustalo. Pilotní kabinu zalilo klidné, normální světlo lamp.

Dvojitý náraz bleskových zrychlení při malé pilotáži vyrazil zetřelý uhlík, vězící mezi dráty. Zkrat byl odstraněn. Se slanou pachutí krve na rtech skočil do křesla, jako by dělal šípku ze startovního bloku - ale neklesl do jeho objetí, přelétl vysoko nad opěradlem, následoval strašlivý náraz o strop, nepatrně zmíněný přílbou.

V okamžiku, kdy se odrážel ke skoku, vypnul automat již fungující zpomalovače motorů. Zbytek tíže zmizel. Raketa se nyní už pouhou setrvačností řítí jako kámen přímo ke skalistým troskám Timocharise.

Odrážel se od stropu. Krvavá slina, kterou vyplivl, vznášela se vedle něho jako chomáč rudě stříbrných bublinek.

Zoufale sebou zmítal a natahoval ruce po opěradle křesla. Vytrhl z kapes všechno, co v nich měl, a mrštil tím za sebe.

Zpětný náraz ho mírně, pomalounku postrčil. Klesal čím dál níž; prsty měl napjaté tak, až šlachy praskaly; napřed skříply nehty o niklovou trubici, konečně se do ní zaryly. Už nepovolil. Přitahoval se, hlavou dolů jako akrobat, který dělá stoj o rukou na opěradlech. Uchopil pás, po páse sjel dolů, omotal jej okolo těla; nemařil čas zapínáním karabinky, pouze do ní zahryzl zuby, drželo to. Ted' ruce na páky, nohy na pedály!! Výškoměr ukazoval tisíc osm set kilometrů od povrchu. Bude mít čas zabrzdit? Vyloučeno!

45 km za vteřinu! Musí vybrat, ostře vybrat raketu ze střemhlavého letu - nic jiného nezbývá!!

Zapojil směrové trysky - dvě, tři, čtyři g! Málo! Málo!! Dal plný tah na let vzhůru. Rtut'ově svítící kotouč v obrazovce, doposud jako do ní zazděný, se zachvěl a čím dál rychleji se začal posouvat dolů. Křeslo vrzalo pod vzrůstající vahou jeho těla. Raketa začala opisovat stoupající křivku nad povrchem Měsíce, křivku s velkým poloměrem - poloměr musel být tak velký, protože raketa měla obrovskou rychlost. Páka, dotažená až do konce, pevně stála. Vmačkávalo ho to do houbovitého opěradla, až ztrácel dech. Kombinéza nebyla spojena se vzduchovým kompresorem; cítil, jak se mu prohýbají žebra, před očima mu vyskakovaly naštědlé skvrny. Čekal na black-out, dívaje se stále na rámeček radarového výškoměru, který měnil v okénkách čísličky, jedna řádka vyskakovala za druhou "990 - 900 - 850 - 760 kilometrů..."

I když věděl, že letí na plný výkon, svíral páku dál. Opisoval nejužší oblouk, jaký vůbec byl možný - a přesto ještě nepřestával ztrácet výšku - čísla byla nižší a nižší - a přestože vyskakovala čím dál pomaleji - ještě stále se pohyboval po sestupující části velkého oblouku. Podíval se nehybnými očima - jejich bulvami stěží pohnul - na trajektoměr. Jako obvykle v nebezpečném pásmu nebeských těles ukazoval kotouč přístroje kromě křivky, kterou opisovala raketa, i matně světélkující čáru jejího předpokládaného pokračování - také profil zaoblení Měsíce, nad nímž se celý manévř konal.

Obě tyto křivky - letu i povrchu Měsíce - se téměř dotýkaly. Nebo se protínaly? Ne. Ale vrcholek oblouku tvořil téměř tečnu. Nebylo jisté, jestli letadlo proklouzne těsně nad měsíčním terčem, nebo jestli se s ním srazí. Trajektoměr pracoval s přesností sedmi, osmi kilometrů a Pirx nemohl vědět, zdali křivka probíhá tři kilometry nad skalami nebo pod nimi. Černalo se mu před očima - 5 g dělalo své. Vědomí nepozbyl. Ležel slepý, s rukama pevně sevřenými na pákách; cítil, jak tlumiče křesla pomalu povolují. Nevěřil, že je ztracen. Nemohl tomu nějak uvěřit. Rty nemohl pohybovat - a tak v té tmě jen zvolna si v duchu počítal: dvacet jedna... dvacet dva... dvacet tři... dvacet čtyři...

Při padesáti se vloudila myšlenka, že by ke srážce - kdyby k ní mělo dojít - už došlo. Přesto nepouštěl páky. Začínalo se mu dělat nevolno, dušnost, hučení v uších, v krku plno krve, před očima krvavá černota...

Prsty se samy otevřely - páka se pomalu vrátila, nic neslyšel, nic neviděl. Pomalu se rozednívalo - dýchalo se čím dál lehčeji. Chtěl otevřít oči - měl je přece po celou dobu otevřené, teď pálily: spojivky vyschly!!

Usedl.

Na gravimetru měl 2 g. Přední obrazovka byla úplně prázdná. Hvězdné nebe. Po Měsíci ani stopy.

Kam se poděl Měsíc?

Ležel dole pod ním.

Pirx vyrazil vzhůru ze svého smrtelného letu střemhlav - a teď se vzdaloval od Měsíce s klesající rychlostí. Jak nízko nad povrchem proklouzl? Výškoměr to zaregistroval, ale v tomto okamžiku měl v hlavě něco jiného, než si zjišťovat nějaké číselné údaje. Teprve teď si uvědomil, že poplašný signál, který po celou dobu houkal, umkl. Za moc takový signál nestojí. To už by radši měli pověsit u stropu nějaký zvon. Když hřbitov, tak hřbitov. Něco tichounce zabzíkalo - moucha. Druhá moucha! Žila - potvora jedna! Létała přímo nad bání. Měl v ústech cosi odporného, drsného, plátěné chuti - konec zabezpečovacího pásu! Po celý čas jej drtil v zubech. Neměl o tom ani tušení!

Zapjal pás, položil ruce na páky - musel raketu dostat na správnou oběžnou dráhu. Po obou JO pochopitelně už nebude ani stopy - ale musí se dovléci tam, kam mu přikazuje úkol, a ohlásit se LUNĚ NAVIGAČNÍ. Nebo snad LUNĚ-HLAVNÍ - protože měl havárii? Čert ví! Nebo být ticho? Vyloučeno. Až se vrátí, uvidí krev, dokonce skleněný strop je postříkán červeně (teď si toho všiml) - kromě toho registrátor zapsal na pás všechno, co se dělo - blázniviny pojistek a jeho boj s nouzovou pákou. Nejsou nejhorší ty AMU, to je fakt! Ale ti, co člověka posadí do takové rakve, ti by zasloužili!

Ale někomu se hlásit musel, jen pořád ještě nevěděl komu; sklonil se tedy a povolil si náramenní pás.

Sáhl pro tahák, který ležel pod křeslem. "Proč bych se neměl podívat? Aspoň teď bude k něčemu dobrý."

Tu zaslechl, že něco vrzlo - načisto jako kdyby se otvíraly nějaké dveře.

Za ním žádné dveře nebyly, to věděl stoprocentně. Nemohl se ostatně obrátit, protože byl připoután pásy ke křeslu, ale pruh světla dopadl na obrazovky, hvězdy na nich zbledly, a on uslyšel tlumený hlas šéfa: "Pilote Pirxi!"

Chtěl vyskočit, ale pásy ho zadržely. Klesl zpět; zdálo se mu, že se zbláznil. V uličce, mezi stěnou pilotní kabiny a skleněnou koulí, se objevil šéf. Stál před ním ve své šedé uniformě, díval se na něho svými šedými očima - a usmíval se. Pirx honem nevěděl, či je.

Skleněná koule se vznesla do výše - mechanicky začal rozpínat pásy, vstal - obrazovky za šéfovými zády najednou zhasly, jako by je sfoukl. "Ujde to, pilote Pirxi," řekl šéf. "Ujde to." Pirx ještě pořád nevěděl, či je. Stál v předepsaném postoji

před šéfem a udělal strašnou věc - otočil hlavu, pokud mu to dovolil napolo nafouknutý límec. Celá ulička i s příklonem byla otevřena - jako kdyby raketa na tom místě praskla ve dvě. V pruhu večerního světla bylo vidět můstek haly, lidi stojící na něm, lana, mřížové nosníky - Pirx pohlédl na šéfa s otevřenými ústy.

"Pojd', chlapče," řekl šéf. Pomalu mu podával ruku, kterou Pirx uchopil - šéf zesílil stisk dodal: "Vyslovuji ti uznání jménem Společnosti i svým - omlouvám se ti. To... muselo... být. Teď pojd', zajdeš si ke mně. Budeš se moci umýt."

Vykročil k východu. Pirx ho následoval; našlapoval ztěžka a nemotorně. Venku bylo chladno a foukal mírný vítr - proudil do haly odsunutou částí stropu. Obě rakety stály na týchž místech jako předtím - jen několik dlouhých, silných kabelů, obloukovitě se pronášejících nad prázdným prostorem, vedlo ke špičkám. Ty kabely zde předtím nebyly.

Instruktor, který stál na plošině, mu cosi říkal. Přes přilbici bylo špatně slyšet.

"Co?" zeptal se mechanicky.

"Vzduch! Vypuť vzduch z kombinézy!"

"Aha! Vzduch..."

Stiskl ventilek - ozval se sykot. Stál na plošině. Jacísi dva lidé v bílých pláštích čekali před lanky bariérou. Jeho raketa

vypadala, jako kdyby měla prasklou špici. Zmocňoval se ho pomalu pocit divné slabosti - úžasu - zklamání, které se stále určitěji měnilo ve vztek.
Otvírali příklop druhé rakety. Šéf stál na plošině a lidé v bílých pláštích mu něco říkali. V druhé raketě se ozvala slabá rána...
Vypadl odtamtud jakýsi hnědý, pruhovaný, svíjející se ranec, jako nezřetelná skvrna kymácela se hlava bez přílby, dávala se křikem...
Nohy pod ním poklesly.
Ten člověk...
Boerst se srazil s Měsícem.

Patrola

Na dně krabičky byla chaloupka 8 červenou střechou - ta vypadala se svými taškami jako malina takže člověk dostával chuť ji olíznout. Když se krabičkou zatřásl vylezla z keřů za chaloupkou tři prasátka, růžová jako perličky. Z brlohu u lesa - les byl jenom vymalovaný na vnitřní straně krabičky, ale jako živý - zároveň vyběhl černý vlk; při sebemenším pohybu cvakal zubatou, zevnitř rudou tlamou, plížil se k prasátkům, aby je sežral. Jistě měl uvnitř malý magnet. Bylo zapotřebí velké obratnosti, aby se mu v tom zabránilo. Ťukáním do dna krabičky nehtem malíčku museli jste napřed dostat tři prasátka do chaloupky dvířky, která se také nedala jen tak otevřít dokořán. Celá ta věcicka nebyla větší než pudřenka, ale mohli jste nad ní prosedět půlku života. Ted' však by nebyla k ničemu, protože v beztlisném stavu hračka nefungovala. Pilot Pirx se smutně díval na páky akcelátoru, jediný malý pohyb - a tah motoru, i sebeslabší, způsobí gravitaci a on, místo aby zbůhdarma civěl do černé prázdnoty, bude se moci věnovat svým prasátkům.

Rád bohužel nepočítal se zapínáním atomového reaktoru pro záchranu tří růžových prasátek před vlkem. Co víc - kategoricky zakazoval provádění zbytečných manévřů v prostoru. Jako kdyby tohle byl zbytečný manévr!
Pirx pomalu schoval krabičku do kapsy. Piloti si brávali s sebou daleko podivnější věci, zvláště když patrola měla trvat tak dlouho jako tato. Dříve se velitelství Báze dívalo blahosklonně na to, jak se plýtvá uranem při odpalování - kromě raket s jejich piloty - všelijakých podivných předmětů, jako třeba: natahovacích ptáčků, kteří dovedou zobat rozsypaný chléb, mechanických sršňů pronásledujících mechanické vosy, čínských havelamů z niklu a slonoviny - a nikdo si už ani nepamatoval, že první nakazil Bázi tímhle bláznovstvím malý Aarmens. Při startu na patrolu si brával s sebou hračky svého šestiletého synka.

Tato idylka trvala dosti dlouho. Skoro rok - až do doby, kdy se rakety přestaly vracet z letů.

V oněch klidných dobách ostatně mnoho lidí sakrovalo na patrolní lety a přidělení k "pročesávací" skupině bylo považováno za akt zlé vůle ze strany šéfa. Pirx se jim vůbec nedivil: patroly byly jako spalničky - dříve nebo později to musel prodělat každý.

Ale pak se nevrátil Thomas, dlouhý, tlustý Thomas, který nosil boty číslo čtyřicet pět, miloval žertíky a choval pudly - pochopitelně nejchytřejší pudly na světě. Dokonce i v kapsách jeho kombinézy bylo možno najít slupky od salámu a kostky cukru. Šéf měl podezření, že si Thomas občas propašuje pudlíky do letounu - přesto, že se Thomas dušoval, že by mu něco takového ve snu nenapadlo. Dost možná. Nikdo už se to nedoví, protože Thomas odstartoval jednou v červenci odpoledne, vzal si s sebou své dvě termosky s kávou - vždycky hrozně moc pil - a pro jistotu si postavil třetí plnou termosku v menze pilotů, aby měl po návratu takovou, jakou měl rád, mletou, s logrem a zavařenou s cukrem. Káva čekala velice dlouho. V sedm hodin třetího dne končilo "přípustné zpoždění" a Thomas byl napsán křídou na navigační tabulku - on jediný. Takové věci se nestávaly - pouze ti nejstarší piloti pamatovali údobí, kdy docházelo k haváriím raket, ba s netajenou radostí vyprávěli mladším strašidelné historky z dob, kdy meteorickou výstrahu dostával pilot patnáct vteřin před srážkou a zbylo mu času zrovna tolik, aby se rozloučil s rodinou. Pochopitelně pomocí rádia. Ale to byly opravdu staré pověsti. Tabulka v navigační hale vždycky zela prázdnotou - a na zdi visela vlastně pouze ze setrvačnosti.

V devět bylo ještě dosti světlo - všichni piloti, kteří měli službu, odešli z radioposlechu a stoupli si na trávníky, vroubíci betonovou plochu letiště a hleděli do nebe. Do dispečinku nikoho nepouštěli. Šéf, který byl v městě, přijel večer, vytáhl z bubnů všechny registrační pásky se záznamy signálů z Thomasovy automatické vysílačky, a odešel nahoru - do zasklené kopulky observatoře, která se bláznivě točila a jako by mrkala na všechny strany černými mušlemi radarů. Thomas odletěl na malé AMU, a přestože mu atomové palivo stačilo k obletu poloviny Mléčné dráhy, jak utěšoval piloty důstojník z tankovacího družstva - pokládali ho všichni za idiota, a někdo mu dokonce sprostě vynadal, protože kyslíku bylo na AMU maloučko - dávka na pět dní, s osmihodinovou železnou rezervou. Po celé čtyři dny prohledávalo osmdesát pilotů stanice - nepočítajíc množství jiných, celkem téměř pět tisíc raket - ten sektor, kde Thomas zmizel. Nenašli nic - jako kdyby se rozplynul ve vzduchoprázdnu.

Druhý byl Wilmer. Toho, po pravdě řečeno, měl málokdo rád; neměli pro to vlastně žádné závažné důvody - zato spoustu drobných. Nikoho nenechal domluvit - pokaždé musel se svou troškou do mlýna. Smál se tupě při nejméně vhodných příležitostech - a čím víc tím někoho rozčiloval, tím hlasitěji se řehtal. Když se nechtěl namáhat s přistáním na cíl, dosedl obyčejně na trávu vedle letiště a vypálil ji i s kořínky a hlínou do hloubky jednoho metru. Ale když někdo jemu vlezl na čtvrt miliparseku do patrolované oblasti, na místě dával hlášku - i kdyby to byl kamarád z Báze. K tomu přistupovaly další úplné maličkosti, o nichž je skoro hanba mluvit - utíral se do cizích ručníků, aby jeho zůstal déle čistý - ale když se nevracel z patroly, přišli všichni na to, že je Wilmer ten nejsprávnější chlap a kamarád. Radar zase šílel, piloti létali bez střídání mimo pořadí, lidé z poslechu se vůbec nevraceli domů; střídavě uléhali k spánku na lavici u zdi - dokonce oběd jim nosili nahoru. Šéf, který už odjel na dovolenou, se vrátil zvláštním letadlem. Piloti pročesávali sektor čtyři dny a náladu měli všichni takovou, že kvůli špatně ohnuté závlačce v nejnepatrnějším šroubku byli ochotni rozbít

hlavu montérovi. Přijely dvě komise expertů. AMU 116, jako vejce vejci podobná Wilmerově raketě, byla prostě rozebrána na šroubky, jako hodinky - všechno bez nejmenšího výsledku.

Je sice pravda, že sektor má tisíc šest set bilionů krychlových kilometrů, ale zato také patřil mezi oblasti klidné - žádné nebezpečí meteorů, ani stále roje, ba ani stopy po starých, již sto let nevidaných kometách tam nebyly zjištěny; a jak známo, taková kometa se občas ráda rozpadne na kousky někde v blízkosti Jupitera, v jeho "perturbačním mlýně", a pak odtamtud vystřeluje každou chvíli po své staré dráze kousky roztržité hlavy. Ale v tomto sektoru nebylo vůbec nic - ani žádný satelit o něj nezavádí, ani planetka, o Pásu už ani nemluví - a právě proto, že tam byl mezihvězdný prostor tak "čistý", nikdo tam nepatroloval rád.

Nicméně však v něm Wilmer zmizel jako druhý a jeho registrační pásek, pochopitelně desetkrát odposlouchaný, fotografovaný, rozmnožený a poslaný do Ústavu - řekl zrovna tolik, co pásek Thomasův - to znamená nic. Nějakou dobu signály přicházely, ale pak ustaly. Automatický signál je vysílán dosti zřídka - jednou za hodinu. Thomas po sobě zanechal jedenáct a Wilmer - čtrnáct takových signálů. To bylo vše.

Po tomto druhém neštěstí zahájilo velení velice radikální akci. Nejprve byly zkontrolovány všechny rakety - atomové reaktory, řízení, každý šroubek. Za počmárané sklo na ukazovateli mohl člověk přijít o dovolenou. Pak byly vyměněny hodinové mechanismy všech vysílaček - jako kdyby ony za to mohly. Od toho dne signály opouštěly raketu každých osmáct minut. Na tom ještě nebylo nic zlého, naopak: horší bylo, že u rampy stáli dva nejstarší důstojníci, kteří bez lítosti brali lidem vše - připravili je o ptáčky zobající i zpívající, motýlky, včelky, hlavolamy - celá halda zkonfiskovaných věcí se brzy nahromadila v šéfově pracovně. Uštěpačné jazyky dokonce tvrdily, že dveře jsou tam tak často zamčeny proto, že si s tím šéf sám hraje.

Teprve ve světle těchto událostí můžeme náležitě ocenit vysoké umělecké mistrovství pilota Pirxe, který přesto všechno dokázal propašovat, na palubu své AMU chaloupky s prasátko. Jiná věc je, že mu to kromě morální satisfakce nepřineslo pražádný užitek.

Patrolní let se vlekl už devátou hodinu. Vlekl se - to je velmi výstižný výraz. Pilot Pirx seděl na svém křesle, opásaný a obandažovaný pásy jako mumie, až na to, že měl volné ruce a nohy a díval se apaticky na obrazovky. Šest neděl létali ve dvojicích. S odstupem tří set kilometrů - ale pak se Báze vrátila k původní taktice, sektor byl prázdný, absolutně prázdný, a dokonce i ta jediná hlídkovací raketa byla v něm přebytná - ale na hvězdných mapách nelze mít "díry", a tak se v dalších letech pokračovalo jednotlivě. Pirx odstartoval jako osmnáctý v pořadí, počítáno od zrušení patrol ve dvojicích.

Protože neměl nic lepšího na práci, uvažoval o tom, co se stalo s Thomasem a Wilmerem. V Bází už se o nich skoro nikdo nezmiňoval, ale při letech je člověk dostatečně sám, aby si mohl dovolit myslet na nejnemožnější věci. Létal už skoro tři roky (dva roky a čtyři měsíce, řečeno úplně přesně) a pokládal se za starého rutinéra. Astronuda ho prostě sžírala, přestože naprosto nebyl pozér.

Patrolní let byl srovnáván nikoli neprávem s vyseďáváním v čekárně u zubaře - a jediný rozdíl byl v tom, že ten zubař nepřicházel. Hvězdy se nepohybovaly - to je jasné - Zemi vůbec nebylo vidět, neboť když měl člověk mimořádné štěstí, vypadala jako maličký vrubek zamodralého nehtu - a to pouze v prvních dvou hodinách letu, protože se pak stávala hvězdou, podobnou ostatním, až na to, že se pomaloučku pohybovala. Do Slunce, jak známo, vůbec není možno hledět. V takové situaci stával se problém čínských hlavolamů a hříček nanejvýš palčivým. Povinností pilotovou bylo jednak viset v kokónu pásů, kontrolovat obrazovku obyčejnou i radarovou, jednak čas od času hlásit do Báže, že se nic nestalo, a kontrolovat ukazovatele volnoběhu reaktoru. Jen občas, ale to už výjimečně vzácně - přicházel z oblasti sektoru signál volání o pomoc - nebo dokonce SOS - a pak se muselo pádit hlava nehlava, ale to byla náhoda, která se nepříhodovala častěji než jednou dvakrát do roka.

Teprve když si to člověk všechno promyslí, pochopí, že všelijaké nápady a fantazie pilotů, z hlediska Země a obyčejných raketových pasažérů přímo zločinné, byly až příliš lidské. Když člověka obklopuje půl druhého trilionu kilometrů pustého prostoru, v němž by se nenašla ani špetka popela z cigarety, pak touha, aby se stalo cokoli - třeba i nějaká hrůzostrašná katastrofa, mění se v hotovou posedlost.

Při svých sto dvaasedmdesáti patrolních letech prošel pilot Pirx různými psychickými fázemi. Býval ospalý, zatrpklý, připadal si jako stařec, zpodivínštěl, byl blízký myšlence na nějaký zdaleka ne mírný druh šílenství. Nakonec si zase začal - tak trochu jako za studií - vymýšlet všelijaké historie, nejednou tak komplikované, že na jejich dokončení nestačila ani celá patrola. Jiná věc je, že se nudil dál.

I v bludišti svých samotářských úvah Pirx věděl dobře, že rozhodně nic nevymyslí a že záhada zmizení jeho dvou kamarádů zůstane nerozřešena - cožpak si s tím nelámali nadarmo hlavu největší experti z Báže i z Ústavu po celé měsíce? Měl proto větší chuť uvést do pohybu tři prasátka a vlka; toto zaměstnání, i když neméně neplodné, bylo aspoň méně škodlivé. Ale motory mlčely, nebylo důvodu, aby je spustil, raketa se pohybovala po úseči nesmírně protáhlé elipsy, v jejím jednom ohnisku bylo Slunce - a prasátka musela čekat na lepší časy.

Nuže: co se stalo s Thomasem a Wilmerem?

Prozaický laik by začal domněnkou, že se jejich rakety s něčím srazily - na příklad s meteorem, nebo s mračnem kosmického prachu, s troskami hlavy komety, nebo aspoň s kouskem nějakého starého raketového Vrahu. Avšak taková srážka byla stejně málo pravděpodobná jako nalezení velkého briliantu na živé ulici. Příslušné výpočty mimochodem řečeno dokazují, že nalézt takový briliant je daleko snazší.

Z nudy - výhradně z nudy - začal Pirx házet svému Kalkulátoru čísla, tvořit rovnice, počítat pravděpodobnost srážek - až mu vyšlo takové číslo, že musel Kalkulátor škrtnout posledních osmáct míst, aby se vůbec vešlo do jeho okének. Ostatně kosmický prostor byl prázdný. Žádné stopy starých komet, žádná mračna kosmického prachu - nic. Vrak staré rakety mohl se vyskytnout - čistě teoreticky - stejně tam, jako v kterékoli jiné části vesmíru, po nepředstavitelně velkém množství let. Ale Thomas a Wilmer by jej spatřili zdaleka - přinejmenším na vzdálenost 2500 kilometrů. A kdyby se

vynořil přímo ze Slunce, i v tom případě by meteoradar udělal poplach dobrých třicet vteřin před srážkou, ale i kdyby pilot onen poplach přehlédln, na příklad kdyby si zdřiml, i pak by automatický pilot provedl úhybný manévř. Ale i kdyby se vyhýbací automat pokazil, mohl se takový zázrak nad zázraky přihodit jednou, ale ne dvakrát v rozmezí sotva několika dní. Tolik by více méně mohl vymyslet laik, který neví, že se v raketě v době letu může přihodit mnoho věcí daleko nebezpečnějších, než je setkání s meteorem nebo se zpuchřelou hlavou komety. Raketa, dokonce i tak malá jako AMU, skládá se bezmála ze sto čtrnácti tisíc důležitých součástí. Důležitých - to znamená takových, jejichž poškození má katastrofální následky. Méně důležitých součástek má totiž přes milión. A i když se přihodí něco tak osudného, pak se letadlo ani po pilotově smrti ani nikde nerozbije, ani se neztratí, protože jak tvrdí staré pořekadlo pilotů, ve vesmíru se nic neztratí - a když v něm necháš pouzdro na cigarety, stačí pouze vypočítat parametry jeho pohybu a dostat se v pravý čas na totéž místo a pouzdro, které letí po své dráze, skočí ti s astronomickou přesností v předem stanovené vteřině do ruky. Protože každé těleso do nekonečna obíhá po své dráze a vraky letadel, která havarovala, lze skoro vždycky dříve nebo později nalézt. Velké kalkulátory Ústavu narýsovaly přes čtyřicet miliónů možných oběžných drah, po nichž by se mohly pohybovat rakety zmizelých pilotů a všechny tyto cesty byly prozkoumány, to znamená prosondovány bodově soustředěnými kužely nejsilnějších radarových emitörů, jimiž Země disponuje. Se známým výsledkem.

Po tom sondování nelze tvrdit, že byl prohledán celý meziplanetární prostor soustavy. V jeho objemu je raketa čímsi nekonečně malým - daleko menším než atom vůči zeměkouli - ale hledalo se všude, kde rakety mohly být, za předpokladu, že jejich piloti neopustili s maximální rychlostí patrolovaný sektor. Ale proč by měli utíkat z prostoru svého sektoru? Nedostali přece žádný radiový signál ani výzvu, nic se jim nemohlo přihodit, to bylo dokázáno. Dalo by se usuzovat, že se Thomas a Wilmer i se svými střelami vypařili jako kapky vody, když dopadnou na rozpálenou plotnu - nebo že...

Laik s obrazotvorností, na rozdíl od laika prozaického, uvedl by jako příčinu tajuplného zmizení na prvním místě záhadné bytosti z jiných hvězd, číhající ve vzduchoprázdnu a obdařené inteligencí stejně úžasnou jako zlomyslnou.

Protože se však astronautika již vyvíjela takovou dobu, kdo věřil ještě v takové bytosti, když nebyly objeveny ve vesmíru doposud prozkoumaném? Počet vtípů o "bytostech" snad již převyšoval počet krychlových kilometrů solárního meziplanetárního prostoru. Kromě těch největších "zelenáčů", kteří dosud létali jedině v křesle pověšeném u stropu laboratorní síně, nikdo by nevsadil na jejich existenci ani cár starého papíru. Možná že existují obyvatelé vzdálených hvězd - ale jedině velice vzdálených.

Trochu primitivních měkkýšů, trochu mechů, bakterií, nálevníků neznámých na Zemi, to byla vlastně celá žeň mnohaletých výprav. A ostatně, cožpak podobné bytosti - připustíme-li, že existují - neměly by doopravdy nic jiného na práci než číhat v jednom z nejbezraději jalových míst ve vesmíru a čekat na maličké raketky Patroly? A jak se k nim mohly přiblížit nepozorovány?

Takových otázek, měnících celou hypotézu v absolutní, gigantický nesmysl bylo mnoho - tak mnoho, že hra skutečně ztrácela poslední zbytek vtípu. Pirx, schopný v deváté hodině letu nejtřeštěnějších mozkových kombinací, musel si však - ve světle všech těchto naprosto střízlivých pravd - dělat násilí, aby přesto aspoň na chvíli umístil do svého snění démonické bytosti z hvězd.

Čas od času, když mu pro beztížný stav začínala být nepohodlná stále stejná pozice, měnil sklon křesla, k němuž byl připoután, a pak se díval postupně nalevo a napravo, a snad se to může zdát divné, přitom vůbec neviděl tři sta jedenáct ukazatelů, kontrolních světel, mžikajících okének a ciferníků. Vždyť ty všechny byly pro něho tím, čím jsou pro průměrného člověka rysy známé tváře, tak dobře a tak dávno známé, že není naprosto nutné zkoumat křivku jejich rtů, pootevření víček, ani hledat na čele vrásky, abychom věděli, co vyjadřuje. A tak číselníky a kontrolky splývaly v Pirxově pohledu v jediný celek, který říkal, že je všechno v pořádku. Když pak obrátil hlavu přímo před sebe, viděl obě přední hvězdné obrazovky a mezi nimi svou vlastní tvář v obrubě melounovitě, žlutě helmy, zakrývající částečně čelo a bradu.

Mezi dvěma hvězdnými obrazovkami bylo zrcadlo, nepříliš veliké, ale umístěné tak, že pilot v něm viděl zrovna sebe a nic víc. Nikdo nevěděl, nač vlastně to zrcadlo je a k čemu má sloužit. Totiž - vědělo se to, ale moudré důvody mluvící pro přítomnost zrcadla málokoho přesvědčovaly. Vymyslili si je psychologové. Člověk - tvrdili - jakkoli to zní podivně, často, zvláště musí-li být delší dobu sám, přestane' spolehlivě kontrolovat stav své mysli a svých emocí, a může se stát, že z ničeho nic upadne do jakési hypnotické strnulosti, ba dokonce i do spánku bez snů, s otevřenýma očima, z něhož se mu vždy nepoštěstí procitnout v pravý čas. Někteří lidé občas podlehnou vlivu přeludů, neznámo odkud se vyplíživších halucinací nebo úzkostných stavů či prudkého podráždění - na všechny tyto stavy' má být skvělým lékem kontrola vlastní tváře. Jiná věc je, že není příjemné vidět před sebou řadu hodin svou vlastní, jako zazděnou tvář, a sledovat proti své vůli každý její výraz. To také málokdo ví - kromě pilotů patrolních letadel. Začíná to obyčejně nevinně. Člověk udělá nějakou grimasu, ušklíbne se nebo se usměje na svůj odraz a pak již jde jedna grimasa za druhou, čím dál tím pitvornější; tak tomu je, když se situace, tak příliš odporující přirozenosti, protahuje za hranice únosnosti.

Pirx si naštěstí pramálo dělal z vlastní tváře, na rozdíl od některých jiných pilotů. Nikdo to samozřejmě nekontroloval, protože je to nemožné, ale vypráví se, že někteří piloti z dlouhé chvíle nebo z otupělosti, která přesáhla jisté meze, začínali dělat věci, které lze těžko vyprávět - například plivali na svůj obraz, a pak, aby předešli ostudě, museli dělat to, co je nejpřísněji zakázáno - odpínat pásy, vstávat a v beztížné raketě jít, či spíše se vznášet k zrcadlu, aby je před přistáním jakž takž očistili. Vyskytli se i jedinci, kteří tvrdili, že Würtz, který se zapíchl na třiatřicet metrů hluboko do betonové plotny letiště, si příliš pozdě vzpomněl, že musí utřít zrcátko a pustil se do toho v okamžiku, kdy raketa vnikala do atmosféry.

Pilot Pirx takové věci jaktěživ nedělal, a co je nejdůležitější - necítil ani sebemenší pokušení, aby do zrcadla napílnil. Ale

boj s tímto pokušením prý u nejednoho pilota způsobil těžké vnitřní krize - čemuž by se také mohl vysmívat pouze ten, kdo nikdy nebyl sám na patrole. Pirx vřdycky, i v době nejstrašnější nudy, dovedl si nakonec vymyslet něco, kolem čeho ovíjel všechny ostatní, nezřetelné a zmatené city a myšlenky, jako neobyčejně dlouhé a zauzlené vlákno kolem tvrdého hřídele.

Hodinky - obyčejné, které měří čas - ukazovaly jedenáctou v noci. Za třináct minut se měl Pirx octnout na úseku své oběžné dráhy, nejdále položeném od Slunce. Odkáslal si, aby si zkontroloval mikrofon, namátkou uložil Kalkulátoru, aby vypočítal čtvrtou odmocninu z 8 769 893 410 567 396, a ani se nepodíval na výsledek, který Kalkulátor s největším spěchem oznámil - zatímco přemítal ve svých okénkách čísla a potřásl jimi nervózně, jako kdyby na tom výsledku bůhví jak záleželo. Řekl si v duchu, že až přistane, nejprve vyhodí příklopem rukavice - jen tak - potom si zapálí cigaretu a půjde do menzy, kde si ihned objedná něco na rožni, ostrého, s červenou paprikou a k tomu velké pivo - měl rád pivo - když vtom uviděl světélko.

Díval se na levou přední obrazovku pohledem zdánlivě nevidoucím, a byl už celou duší v menze; cítil dokonce vůni do zlatova opečených brambůrků - byly připravovány speciálně pro něho - ale jakmile světélko připutovalo na obrazovku, napjal se tak, že nebyť pásů, jistě by celý nadletěl vzhůru.

Obrazovka měla asi metr v průměru a vypadala jako černá studna - téměř uprostřed zářilo ró Hadonoše a Mléčnou dráhu protínala od samého okraje obrazovky se táhnoucí temna, dvojité trhlina vzduchoprázdna. Po obou jejích stranách bylo rozsypáno plno hvězdného prášku. Do tohoto nehybného obrazu veplul stejnoměrně se pohybující, nevelký bod, sice drobný, ale daleko zřetelnější než kterákoli z hvězd. Ne, že by svítil zvláště intenzivně - Pirx jej okamžitě zpozoroval proto, že se pohyboval.

Ve vesmíru se setkáváme se světelnými, pohyblivými body. Jsou to poziční světla raket. Normální rakety nerozsvěcují svá světla a dělají to pouze na radiovou výzvu, pro identifikaci. Rakety mají různá světla - jiná mají dopravní, jiná nákladní, opět jiná rychlé balistické střely patrolní kosmické služby, jiná cisternová letadla atd. Všechna ta světla jsou různě rozmístěna a mají nejrozmanitější barvy, až na jednu - bílou. Rakety bílá světla nemají, aby je bylo možno kdykoli rozlišit od hvězd. Když totiž jedna raketa letí těsně za druhou, bílé světlo prvé by se mohlo zdát - při pohledu z druhé - nehybné, a tomu je nutno předejít, protože pilot letící vzadu by mohl být uveden v omyl.

Světélko, které líně vklouzlo na obrazovku, bylo však úplně bílé - Pirx cítil, že mu oči pomalu vylézají z důlků. Ani nemrkal, tak se bál, že je ztratí z očí. Když ho konečně začaly pálit, mrkl - ale nic se nezměnilo. Bílý bod se klidně pohyboval vpřed - již jen několik centimetrů jej dělilo od protějšího okraje obrazovky. Ještě minutu a Zmizel by ze zorného pole.

Pilotovy ruce uchopily samy, bez pomoci zraku, příslušné páky. Reaktor, dosud běžící naprázdno, byl probuzen a okamžitě zabral. Zrychlení vmáčklo Pirxe do křesla z pěnové gumy a hvězdy na obrazovkách se "pohnuly". Mléčná dráha stékala šikmo dolů, zato pohyblivé světélko se přestalo pohybovat - špička rakety šla přesně za ním, mířila na ně, jako nos ohaře na koroptev zapadlou do houští. Jak je cvik přece jen důležitý.

Celý manévry netrval ani deset vteřin.

Do té chvíle si pilot Pirx ještě vůbec nestačil pomyslet - teď ho poprvé napadlo, - že to, co vidí, musí být halucinace, protože takové věci se nestávají. Tato myšlenka mu sloužila ke cti. Lidé mají všeobecně přehnanou důvěru ve své smysly a když na ulici spatří mrtvého známého, jsou spíše ochotni připustit, že vstal z mrtvých, než že se oni zbláznili.

Pilot Pirx vložil ruku do vnější kapsičky v potahu křesla, vytáhl odtamtud malou lahvičku, zastrčil si do nosu její dvě průhledné trubičky a vtáhl nosem, až se mu oči zalily slzami. Psychran prý mařil i kataleptické stavy joginů i vidění světců. Avšak světélko se dále sunulo uprostřed levé obrazovky před Pirxovým očima. Protože udělal, co bylo jeho povinností - vložil lahvičku zpět na místo, lehce zamenévoval kormidly a když se ubezpečil, že sleduje těleso sbíhavým kursem, pohlédl na radar, aby odhadl vzdálenost svítícího předmětu.

A tu ho potkal druhý otřes - okénko meteorradaru bylo totiž prázdné - nazelenalý pátrací paprsek, zářící jako pruh fosforu vystaveného neobyčejně dlouho působení Slunce, běhal si po kotouči dokola, pořád dokola a neukazoval sebemenší záblesk - nic, dočista nic!

Pilot Pirx si pochopitelně nepomyslel, že má před sebou ducha se zářící aureolou, na duchy vůbec nevěřil, přestože za jistých okolností o nich vyprávěl některým známým, - hlavně ženám, - ale v těchto případech nešlo o spiritismus. Pirxe prostě napadlo, že to, za čím letí, není mrtvé kosmické těleso, protože taková tělesa kužel radarových paprsků vřdycky odrážejí. Pouze předměty vyrobené uměle a potažené zvláštní látkou, která pohlcuje, tlumí a rozptyluje centimetrové vlny, nedávají žádnou ozvěnu.

Pilot Pirx si odklášlal. Cítil, jak se jeho pohybující se hrtan tiskne k laryngofonu upevněnému na krku a řekl mechanicky: "AMU 111, Patrola, volá objekt letící v sektoru 1.102,2 v kursu blížícím se sektoru 1.404 s jedním bílým pozičním světlem. Oznamte svá CQD. Oznamte svá CQD. Poslech."

A čekal, co bude dál.

Míjely vteřiny, minuty - žádná odpověď. Zato pilot Pirx zpozoroval, že světélko bledne - čili vzdaluje se od něho. Radarový dálkoměr mu nemohl nic prozradit, ale měl ještě rezervu, byt primitivní - optický dálkoměr. Natáhl nohu daleko dopředu a našlápl pedál. Dálkoměr sjel shora - podobal se periskopu. Pirx si ho levou rukou přitáhl k očím a zaostřoval.

Zachytil světélko do objektivu skoro okamžitě - a ještě něco víc. V zorném poli mu teď vyrostlo a bylo velké jako hrášek pozorovaný z pěti metrů, čili, na poměry vládnoucí ve vzduchoprázdnu, bylo prostě obrovské. Kromě toho po jeho kulatém a jakoby trošinku zploštělém povrchu přebíhala zvolna odprava doleva slabounká ztemnění - jako kdyby, dejme tomu, někdo pohyboval silným černým vlasem, přímo před objektivem dálkoměru. Tyto stíny byly neostře a nejasné, ale jejich pohyb zůstával beze změny - pořád probíhal zprava doleva.

Pirx začal otáčet zaostřovačem - ale jak se ukázalo, světelná skvrna neměla sebemenší chuti se jasně zaostřit - a tak

druhým hranolem, určeným zvláště pro tento účel, ji přepůlil. Začal sblížovat obě nepřekrývající se poloviny a když se mu to podařilo, pohlédl na stupnici - a zkoprněl potřetí.

Svítící předmět letěl čtyři kilometry před raketou!

To je asi tak, jako kdyby se člověk jedoucí velkou rychlostí v závodním voze octl na pět milimetrů od jiného auta! Tato vzdálenost je ve vzduchoprázdnu považována za stejně nebezpečnou, jako nedovolenou.

Pirx mohl podnikat celkem málo věcí. Zacílil ukazovatel vnějšího termometru na světélko - páka, uváděná v pohyb na dálku, posouvala zaměřovač, až přesně zakryl mléčné zářící bod - a koutkem oka zachytil výsledek: 24 stupně podle Kelvinovy stupnice.

Znamenalo to, že světélko má teplotu vzduchoprázdna, které je obklopovalo, všehovšudy o 24 stupně vyšší než absolutní nula.

Ted' už si byl vlastně úplně jist, že světélko nemůže existovat, svítit, a tím méně se pohybovat, protože mu však ustavičně plavalo před nosem, hnál se za ním dál.

Sláblo čím dál patrněji - a čím dál rychleji. Za minutu si ověřil, že se vzdálilo o sto kilometrů - a zvětšil rychlost.

A tu se ukázala věc snad nejpodivnější.

Světélko se napřed nechalo dohánět. Měl je od špičky 80, 70, 50 a 30 kilometrů. Pak opět skočilo vpřed. Zvýšil rychlost na - 75 kilometrů za vteřinu. Světélko dělalo 76. Pirx znovu zvýšil tah - ale už ne jako pipetou. Dal do trysek polovinu výkonu - vystřelilo ho to vpřed. Trojnásobná zemská tíže ho vmáčkla do podušek křesla. AMU měla nízkou mrtvou váhu, akcelerovala tempem závodního vozu. Za chvíli už dělal 140.

Světélko dělalo 140,5.

Pilot Pirx pocítil, že mu začíná být horko. Zapjal plný tah. AMU 111 celá zpívala jako rozezvučená struna. Ukazatel měřící rychlost vzhledem k nehybnému pozadí hvězd šplhal dravě vzhůru: 155 - 168 - 177 - 190 - 200.

Při dvou stovkách pohlédl Pirx na dálkoměr, což byl opravdu výkon, hodný desetibojaře, protože zrychlení dělalo 4 g.

Světélko se zřetelně přibližovalo - rostlo - měl je před sebou zprvu několik desítek kilometrů, pak deset, konečně šest kilometrů - okamžik - a bylo tři kilometry před ním. Bylo teď větší, jako hrášek pozorovaný na vzdálenost lidské paže. Nejasné ztemnění se stále pohybovalo přes jeho kotouč. Jasnost byla srovnatelná s hvězdami druhé velikosti - ale byl to kotouček, nikoli bod jako hvězda.

AMU 111 vydávala ze sebe všechno. Pirx byl na ni hrdý. V malé pilotní kabině se nic nezachvělo ani při skoku na plný tah - po vibracích ani stopy. Výtok byl ideálně v ose, leštění trysek dokonalé, reaktor táhl jako kat.

Světélko se pořád blížilo - nyní neobyčejně pomalu. Bylo na dva kilometry, když Pirx začal nadmíru rychle uvažovat.

Celá ta historie byla nějak podivná. Světélko nepatřilo žádnému pozemskému letadlu. Kosmičtí korsáři? Vysmíval se jim. Neexistují žádní kosmičtí piráti, a co by ostatně dělali v sektoru prázdnějším než starý sud? Světélko se pohybovalo velkou rychlostí v širokých mezích, mělo akceleraci stejně rychlou jako brždění. Když chtělo, přechalo před ním, a teď se nechávalo dohánět. To se mu líbilo ze všeho nejméně. Napadlo ho, že takto se chová vnadidlo. Třeba červík na háčku přímo před nosem ryby.

A samozřejmě, ihned si vzpomněl na háček.

"Počkej, milánku," řekl Pirx a z ničeho nic tak zabrzdil,

jako kdyby se před ním vyhoupla planetoida - přestože radar byl, nadál prázdný a obrazovky nic neukazovaly. I když sehnul automaticky šíjí, a přitiskl bradu na prsa jak mohl, uvědomil si, že automat bleskově vhání do jeho kombinézy dávku stlačeného kyslíku navíc, aby čelil deceleračnímu šoku. Omráčilo ho to na hodnou chvíli.

Ručička gravimetru klesla na minus sedm, zakolísala a zvolna sklouzla na minus čtyři. AMU pozbyla téměř třetinu své rychlosti - dělal už pouze 145 kilometrů za vteřinu.

Kde bylo světélko? Na okamžik se ho zmocnil neklid, že je ztratil úplně. Ne. Existovalo. Ale daleko. Optický zaměřovač ukazoval vzdálenost 240 km. Za dvě vteřiny urazil více. Čili - ihned po' jeho manévru - ono také prudce snížilo rychlost. A tu - později se sám divil, že teprve tehdy - mu napadlo, že tohle jistě je ono tajuplné něco, které na svých patrolních letech potkali i Thomas a Wilmer.

Do tohoto okamžiku nemyslí na nebezpečí. Nyní na něho padla hrůza. Trvalo to docela krátce. Samozřejmě, takové věci se nemohou stát - ale což kdyby to přesto bylo světlo cizího letadla mimozemského původu? Zřetelně se k němu blížilo, zmenšovalo rychlost. Měl je před sebou 60 - 50 - 30 kilometrů - sám trochu přidal, a až užasl, jak v mžiku vyrostlo - viselo mu na dva kilometry před špičkou, zase již bylo těsně před ním!

Na druhé straně křesla byl v kapse noční dalekohled, čtyřnásobně zvětšující - užívá se ho pouze výjimečně, když se na příklad pokazí radar, a je nutno se přiblížit k nějaké družici z její tmavé strany. Ale teď se mu dobře hodil. Zvětšení bylo takové, že měl světélko jako na necelých sto metrů před sebou - byl to nevelký kotouček, bílý jako mléko, ale mléko zředěné, menší než Měsíc při pohledu ze Země. Přebíhaly po něm svislé proužky ztemnění. A hvězdy, když je zakrýval, nemizely ihned, ale až za nějakou dobu, jako kdyby vlastní okraj bílého kotoučku byl trochu řidší a průhlednější než jeho střed.

Ale kolem mléčného kroužku nic nezastíralo světlo hvězd. Na sto metrů by v dalekohledu uviděl raketu velikou jako přihrádka. Nebylo tam nic. Žádná raketa. Kotouč nebyl žádným pozičním ani tryskovým světlem. Určitě ne.

Zkrátka a dobře - samostatné, letící bílé světélko.

To je k zbláznění.

Pocítil nezkrotnou touhu střílet do mléčného kotoučku. Nebylo to snadné, protože na AMU 111 nejsou žádné zbraně.

Předpis nepočítá s jejich použitím. Pirx měl pouze dvě věci, které mohl vystřelit z kabiny: sebe sama a balónovou sondu. Kontrolní letadla jsou konstruována tak, že pilot může katapultovat sám sebe, v hermetické kabině na spirálním zpomalovači. Dělá se to pouze v nejkrajnějším případě, a je samozřejmé, že člověk, když se katapultuje z rakety, nemůže se už do ní vrátit. Zbývala tedy balónová sonda. Je to zařízení velmi prosté. Tenkostěnný gumový balón, prázdný,

svinutý tak pevně, že se podobá oštěpu. Je pokrytý hliníkovým postříkem, aby jej bylo lépe vidět. Často nelze dobře spoléhat na údaje aerodynamometru, vnikáme-li již do atmosféry planety nebo ještě ne. Pilot chce mimochodem vědět, a to je nejdůležitější, jestli se zředěný plyn nerozprostírá právě před ním, tam, kam letí. Tu odpaluje balónek, který se automaticky nafukuje a letí rychlostí trochu větší, než je rychlost letounu. Je jej vidět jako světlou skvrnku až na pět, šest kilometrů. Vletí-li do zředěného plynu, dokonce velmi zředěného, začíná se zahřívat třením a praská. Pak pilot ví, že musí začít brzdit. Pirx se snažil zamířit špičkou do mlhavého kotoučku. Nemohl zaměřovat radarem, užil tedy optického zaměřovače. Zasáhnout tak malý předmět na vzdálenost téměř dvou kilometrů je nesmírně obtížné. Přesto se pokoušel vystřelit, ale kotouček se nechtěl nechat vzít na mušku. Kdykoliv začal přesunovat špičku AMU, citlivě manévruje úhybnou tryskou - kotouček se klidně odchýlil stranou a opět letěl před ním - uprostřed levé hvězdné obrazovky. Vykonal tento manévr čtyřikrát po sobě - po každé trochu rychleji, jako kdyby se čím dál lépe orientoval v jeho úmyslech. Nepřál si mít špičku AMU zaměřenou přesně na sebe - letěl s nepatrnou boční odchylkou. To bylo fantastické. Aby kotouček zpozoroval nepatrný pohyb jeho špičky na vzdálenost dvou kilometrů, musel by mít k dispozici jakýsi gigantický teleskop - po němž nebylo ani vidu. Přesto vykonával úhybné manévry ani ne s půlvtetinovým opožděním.

Jeho neklid rostl. Udělal už všechno, co mohl, aby identifikoval ten prazvláštní létající předmět, ale nepostoupil ani o vlásek. A vtom - jak tak nehybně seděl, s rukama pomalu dřevěnějšíma na pákách - napadlo mu z ničeho nic, že těm dvěma se jistě vedlo zrovna tak. Ze potkali světýlko, snažili se vyvolat jeho CQD v domněnku, že mají před sebou nějaké podivné letadlo, že když neodpovídalo, rozletěli se za ním - čím dál rychleji - že jistě stejně jako on je zkoumali dalekohledem a pozorovali jemná ztemnění, přebíhající po kotouči - snad dokonce po něm stříleli balónovými sondami a pak udělali něco, že už se nevrátili.

Když si to uvědomil, jak blízko je témuž osudu, pocítil nikoli strach, nýbrž zoufalství. Bylo to úplně jako v přišerném snu - chvíli nevěděl, je-li sám sebou, Pirxem, nebo Wilmerem či Thomasem. O tom, že to tenkrát muselo být na vlas stejné jako teď, neměl nejmenší pochybnosti. Seděl jako ochromený, přesvědčen hluboce, že na záchranu už je pozdě. Ale nejhorší na tom bylo, že žádné nebezpečí nemohl odhadnout, neboť prostor byl prázdný... Prázdný?

Ano, prostor byl prázdný, ale on se hnál déle než hodinu za světélkem rychlostí 230 kilometrů za vteřinu. Možná - ne, velmi pravděpodobně - se již ocitl na hranici sektoru, nebo ji dokonce minul. Co bylo dál? Sektor - 1009 a dalšího půl druhého trilionu kilometrů kosmického prostoru. Pustý prostor na všech stranách, na milióny kilometrů nic než kosmická pustina a ve vzdálenosti dvou kilometrů před špičkou jeho rakety tančí bílé světélko.

Začal ze všech sil přemýšlet, co mohli udělat teď - právě teď - Wilmer nebo Thomas. Wilmer i Thomas. Protože on musí udělat něco jiného. Jinak se nevrátí.

Znovu stiskl brzdy. Ručička se chvěla. Letěl čím dál pomaleji. Dělal už pouze 30, 22, 13, 5 kilometrů za vteřinu. Pak už jen 0,9. Pak pouhých pár set metrů za vteřinu. Ručička se lehce chvěla nad nulou. Podle předpisu - stopl. Ve vzduchoprázdnu vždycky máte nějakou rychlost vzhledem k něčemu. Není možno zůstat stát jako sloup zaražený do země. Světélko se zmenšovalo. Vzdalovalo se víc a víc, bylo čím dál bleďší, pak se přestalo zmenšovat. Začalo růst - opět se zvětšovalo - až se zastavilo jako on. Ve vzdálenosti dvou kilometrů před jeho špičkou.

Co by Wilmer a Thomas neudělali? Co by určitě neudělali? Neutekli by před tak malým, prašivým, pitomým světýlkem, před hloupou mléčnou skvrnkou!

Obrátit nechtěl, kdyby šel do zátáčky, ztratil by je z očí, měl by je za zádi, a to, co se děje za zádi se hůře pozoruje - člověk musí otáčet hlavu k boční obrazovce. Ostatně nechtěl je mít za zádi. Chtěl je přesně a bezustání vidět. A tak se rozletěl pozpátku - použil brzdových trysek místo pohonných. Takové věci také musíte umět. To patří k základní pilotáži. Měl minus 1 g, minus 1,6, minus dvě, raketa nešla tak ideálně jako na normální tah. Špička trochu uhýbala stranou - brzdové trysky jsou pro zpomalování, ne pro pohon rakety.

Světélko jako by zakolísalo. Několik vteřin je nechal zapadat po prostoru, na okamžik zakrylo alfu Eridani, sklouzlo z ní a tančilo mezi malými, bezejmennými hvězdami - táhlo za ním.

Nechtělo mu dát pokoj.

"Jen klid," řekl si v duchu, "co mi to koneckonců může udělat? Takové malé svítivé hovno. Co je mi vlastně po tom všem. Mám patrolovat sektor. Ať si táhne k čertu."

Tak uvažoval, ale pochopitelně světélko nespouštěl ani na okamžik z očí. Od chvíle setkání uplynuly bezmála dvě hodiny. Oči ho chvílemi začínaly pálit a trochu slzely. Třeštil je jak mohl a pořád letěl pozpátku. Pozpátku se nedá letět rychle. Brzdové trysky nejsou propočítány na stálou činnost. Letěl tedy rychlostí osm kilometrů za vteřinu a potil se. Už nějakou dobu cítil, že se něco děje s jeho šíjí - jako kdyby mu někdo natahoval pinzetami kůži na bradě dolů, k hrudníku. Trochu mu také vysychalo v ústech - nevěnoval tomu pozornost, měl v hlavě důležitější věci než sucho v ústech a bodavou bolest v kůži na krku. Pak se ho několikrát zmocnil záhadný pocit - přestal si uvědomovat polohu svých rukou. Nohy cítil. Pravá tiskla pedál brzd.

Pokoušel se pohnout rukama, protože nechtěl ztratit světélko z očí. Jako by se více přiblížilo - snad 1,9, snad 1,8 kilometrů od špičky. Dohánělo ho?

Chtěl zvednout ruku - nemohl. Druhou - nejenže nemohl, necítil své ruce, jako kdyby vůbec neexistovaly, chtěl se na ně podívat - krk se ani nehnul. Byl napjatý, strnulý jako špalek.

Zmocnila se ho panika. Proč do této chvíle zatím neudělal to, co bylo jeho svatou povinností? Proč, jakmile se setkal se světélkem, nezavolal ihned Bázi rádiem a nepodal o něm hlášení?

Protože se styděl. Také Wilmer a Thomas se jistě styděli. Dovedl si představit ten řehot, jaký by vybuchl v poslechové kabině. Světýlko, bílé světýlko, které zprvu před letounem

prchá a potom jej stíhá! Na mou duši! Řekli by mu, aby se štípl a probudil.

Teď mu bylo všechno jedno, podíval se ještě jednou na obrazovku a řekl:

"AMU 111 Patrola volá Bázi..."

To znamená: chtěl to říci, ale nemohl. Hlas se mu nevydral z hrdla - pouze jakési neartikulované blekotání. Napjal všechny své síly - z úst mu vylétl výkřik. Tu jeho oči - poprvé za tu dobu - sklouzly z hvězdné obrazovky a utkvěly na zrcadle. Před ním, na křesle pilota, v kulaté přílbě seděl netvor.

Měl obrovské, opuchlé, vyboulené oči, plné pekelné hrůzy, žabí ústa rozšklebená na strany i dolů a v nich se převaloval zčernalý jazyk. Na místě krku sebou škubaly jakési napjaté provazce, nepřetržitě se třesoucí, takže se v nich ztrácela dolní čelist - a tato maska, s šedou, rychle otékající tváří, řvala.

Pokoušel se zavřít oči - nemohl. Chtěl pohlédnout zpátky na obrazovku - nemohl. Netvor připoutaný ke křeslu sebou zmítal stále divočeji, jako by chtěl zpřetrhat pásy. Pirx na něho hleděl - protože nic jiného nemohl učinit. Sám necítil žádné křeče - nic. Měl pouze pocit, že se začíná dusit - že nemůže popadnout dech.

Slyšel kdesi nablízku strašlivý skřípot zubů. Již úplně přestal být Pirxem. Nic nevěděl, dokonce neměl ani ruce, ani tělo, zbyla mu pouze noha, která tiskla brzdu. Cítil, že mu zůstává pouze zrak, čím dál kalnější, a že jím začínají vtékat nesčetná malinká bílá světélka. Pohnul nohou, začínala se třást. Zvedl ji. Spustil. Netvor v zrcadle byl šedý jako popel - z tlamy mu stříkala pěna. Oči mu úplně vylezly z důlků. Škubal sebou.

Tu udělal to jediné, co ještě mohl. Rozmáchl se nohou, vymrštil ji vzhůru a vši silou se kopl kolenem do obličeje. Pocítil strašlivou, bodavou bolest rozbitých úst, krev mu vytryskla na bradu, oslepl.

"Aaa," chroptěl. "Aaa."

To byl jeho hlas.

Bolest kamsi zmizela, opět nic necítil. Co se dělo? Kde byl? Nebyl nikde. Nebylo nic...

Mlátil, trýznil kolenem svou tvář, řičel jako posedlý - ale řev ustal. Uslyšel svůj vlastní, naříkavý, krví se zalykající křik. Již měl ruce. Byly jako ze dřeva a bolely při každém pohybu tak strašně, jako kdyby v nich popraskaly všechny svaly, ale mohl jimi pohybovat. Po hmatu začal zděvenými prsty odpínat pásy. Zachytil se za opěradlo. Vstal. Nohy pod ním klesaly, celé tělo měl jako zpěražené kladivem. Uchopil lano, napjaté napříč přes pilotní kabinu a přísoukal se k zrcadlu. Oběma rukama se opřel o jeho rám. V zrcadle stál pilot Pirx.

Už nebyl popelavý. Tvář s rozbitým, oteklým nosem měl samou krev. Krev se mu řinula z rozbitých rtů. Líce ještě byly zsinale a opuchlé, pod očima černé kruhy, na krku ještě pod kůží něco škubalo, ale čím dál slaběji, slaběji - byl to však on, Pirx. Dlouho si utíral krev z brady, plival, chrchlal, zhluboka dýchal, slabý jako dítě.

Ustoupil. Pohlédl na obrazovku. Raketa pořád letěla pozpátku, již bez tahu, pouhou setrvačností. Bílý kotouček plul za ním, za špičkou, ve vzdálenosti dvou kilometrů. Přidrží se lana, dostal se ke křeslu. Vůbec nemohl přemýšlet. Ruce se mu roztráslы teprve nyní, ale to byla obyčejná reakce, jaká se dostavuje po šoku - to znal, toho se nebál. Těsně před křeslem se cosi změnilo...

Vršek kazety automatické vysílačky byl promáčkнутý. Zavadil o víčko, spadlo. Uvnitř bylo plno roztlučených součástek. Jak se to stalo? Patrně on sám kopl do vysílače. Kdy?

Posadil se do křesla, zapojil směrovou trysku, nalétával zatáčku.

Bílý kotouček zakolísal, sklouzl po obrazovce, dospěl k jejímu okraji - a místo aby zmizel, odrazil se od něho jako míček! Vrátil se doprostřed!

"Ty hovado!" vykřikl s nenávistí a hnusem.

Kvůli takovému svinstvu div že sám nepřešel "na stálou oběžnou dráhu"!!! Jestliže to světélko při obratu neuteklo z obrazovky znamenalo to docela jednoduše, že vůbec neexistuje - že je vytváří obrazovka sama. Vždyť obrazovka přece není okno, raketa nemá žádné okno. Má televizní zařízení - zvenčí, v pancíři, jsou objektivы, a uvnitř přístroje transformující jejich elektrické impulsy v obraz na katodovém stínítku. Pokazily se? Tak podivně? A Wilmerovi i Thomasovi se to také stalo? Jak to bylo možné? A co bylo s nimi potom? V tomto okamžiku měl hlavu plnou něčeho jiného. Zapojil nouzový vysílač.

"AMU 111 Patrola volá Bázi," řekl. "AMU 111 Patrola volá

Bázi. Jsem na hranici sektoru 1009 a 1010, rovníkové pásmo, vracím se, protože jsem zjistil poruchu..."

Když o šest hodin později Pirx přistál, začalo velké zkoumání, které trvalo měsíc. Napřed se odborníci pustili do televizního přístroje. Byl to nový, zdokonalený přístroj, všechny AMU Patroly měly stejný. Byl namontován před rokem a osvědčoval se znamenitě. Nikdy neutrpěl sebemenší defekt.

Konečně po velkém mudrování objevili elektronické mechanismus vzniku světélka. Vakuum v katodových lampách obrazovky se po několika tisících hodin porušilo - na vnitřní ploše obrazovky se tvořil bludný náboj, který vyvolával při pohledu na obrazovku obraz mléčné skvrnky. Tento náboj se uvnitř pohyboval a řídil se dosti komplikovanými zákony. Když se raketa pohybovala velkým zrychlením vpřed, rozléval se náboj po trochu větší ploše. Jako by se rozplácl na vnitřní stěnu obrazovky, A pak se zdálo, jako by se skvrna blížila k raketě. Když byl zapojen zpětný tah, couval náboj dovnitř trubice, a když se zrychlení stabilizovalo a zůstávalo beze změny, vracel se bludný náboj pomalu zase do středu stínítka. Mohl se po něm pohybovat všemi směry, ale nejčastěji se soustředil přímo v jeho středu - jestliže raketa letěla po stálé oběžné dráze bez tahu. A tak dále, a tak dále... Zkoumání náboje pokračovalo a jeho dynamiku vyjadřovaly šestipatrové vzorce. Ukázalo se také, že silnější světelné podněty - to znamená v oblasti elektrické trubice - náboj rozptylují. Koncentroval se pouze, když napětí impulsů, které trubice přijímala, bylo neobyčejně nízké, takové, jaké vládne v meziplanetárním prostoru, daleko od Slunce. Stačilo, aby sluneční paprsek jedinkrát zavadil o obrazovku, a náboj se rozplynul a zmizel na celé hodiny.

Více méně tolik zjistili elektronické - vznikla z toho celá kniha, bohatě vyšperkovaná matematikou. Pak se pustili do díla lékařů, psychologů, kapacity z oboru astroneurů a astro-psychůz. A po dalších dlouhých týdnech se zjistilo, že bludný náboj pulsoval (neozbrojenému oku se to jevílo jako lehká ztemnění, přebíhající po světelném kotoučku), a frekvence takto vzniklých záblesků, příliš krátkodobých, aby je oko mohlo zaregistrovat jednotlivě, působila na

takzvaný "rytmus theta" mozkové kůry a rozkmitávala výkyvy potenciálu kůry tak dlouho, až se dostavil náhlý záchvat podobný epileptickému. Okolnosti, které byly navíc příznivé jeho výskytu, byl naprosto vnější klid, nedostatek jiných podnětů než světelných a dlouhodobé upřené zahledění do mihotavého světélka.

Odborníci, kteří to všechno objevili, stali se samozřejmě slavnými. Elektronikové na celém světě znají dnes efekt Ledieux-Harperův, spočívající ve vzniku bludných nábojů ve vysokém katodovém vakuu, a astrobiologové souborný atakticko-katatonicko-klonický syndrom Nuggel-Heimerův.

Pirxova osoba zůstala vědeckému světu neznámá - a pouze velmi pozorní čtenáři novin mohli se dozvědět z noticек vysázených petitem ve vydáních některých večerníků, že díky jemu už žádnému dalšímu pilotovi nehrozí osud Wilmera a Thomase, kteří zvýšili na maximum tah svých raket a upadli do bezvědomí při honbě za bludným světélkem, takže zmizeli v propastech vesmíru.

A tak se tedy Pirxovi sláva vyhnula - ale on se pro to nijak netrápil. A dokonce i umělý zub, který si dal vsadit místo zubu vyraženého kolenem, si zaplatil z vlastní kapsy,

Albatros

Oběd se skládal ze šesti chodů - nepočítajíc předkrmy. Vozíčky s vínem nehlukně klouzaly po skleněných drážkách. Nad každým stolkem zářil bodový reflektor. Při želví polévce bylo světlo citrónově žluté. Při rybě téměř bílé s namodralým odstínem. Kuřata zaplavila růžová barva, lomená hedvábnou teplou šedí. Při černé kávě se našťěstí neudělalo černo - Pirx už byl pln nejhorších předtuch. Ten oběd ho unavil. Sliboval si, že od této chvíle bude obědovat na dolní palubě v automatu. Té elegance bylo pro něho trochu moc. Po celou dobu musel myslet, co s lokty. A ke všemu ty toalety! Sál byl uprostřed hlubší než na obvodu. Vypadal jako gigantický talíř ze zlata a slonoviny, obložený těmi nejbarvitějšími sendviči světa. Tuhé, poloprůhledné šaty šustily za jeho zády. Bavili se tam znamenitě. Hudba hrála. Míhali se číšníci opravdoví číšníci, každý vypadal jako dirigent filharmonie. Transgalaktik zaručuje: žádné obsluhující automaty - intimita - diskrétnost - upřímný lidský zájem - všečen personál živý. Vesměs umělci ve svém oboru. Pirx srkal černou kávu, pokoušel cigarety a pokoušel se najít v sále nějaké místočko, kam by se mohl dívat. Klidné místočko, ideální pro odpočinek. Sousedka se mu líbila. V jejím dekoltu se černal plochý drsný kámen. Žádný chrysopras, žádný chalcedon. Nic pozemského, jistě něco z Marsu. Musel stát celé jmění - vypadal jako úlomek dlažebního kamene. Zeny by neměly mít tolik peněz.

Nehoršil se, nedivil se. Pozoroval. Pomalu v něm rostla touha protáhnout si údy. Což takhle na vycházkovou palubu? Vstal, lehce se uklonil, odešel. Když procházel mezi kanelovanými sloupy, obkládanými lesklou hmotou, zahlédl svůj odraz - pod uzlem kravaty bylo vidět knoflík. Kdo vlastně ještě nosil takovou kravatu? Límeček si upravil již v chodbě. Vstoupil do výtahu. Vyjel až nahoru - na vyhlídkovou. Nebyl tam nikdo. Potěšilo ho to. Třetina vypouklého stropu před řadami lehátek nad palubou vypadala jako gigantické černé oko otevřené na hvězdy. Lehátka se stohy pokrývek byla prázdná. V jednom z posledních ležel někdo, zahalený až po oči. Ten podivínský stařec, který chodil na oběd hodinu po všech a jídal sám v prázdném sále zakrýváje si tvář ubrouskem, jakmile ucítil něčí pohled.

Natáhl se. Neviditelné jícny klimatizátorů vhněly na vyhlídkovou palubu nepravidelné závany víchru. Působilo to dojmem, že duje přímo z černých hlubin nebes. Konstrukteři, které Transgalaktik zaměstnával, rozuměli své věci. Lehátka byla pohodlná, možná pohodlnější než křesla pilotů, přestože jejich tvary byly vypočteny matematicky. Pirxovi začínalo být zima. Proto tu byly pokrývky. Zachumlal se do nich. Jako kdyby klesl do prachového peří.

Kdosi přicházel. Po schodech, ne výtahem. Sousedka z jídelny. Kolik jí bylo let? Měla na sobě nějaké docela jiné šaty. Ale třeba to byla nějaká jiná žena? Ulehla o tři lehátka dále. Otevřela knihu. Vítr šelestil stránkami. Pirx se nyní díval přímo před sebe. Nádherně bylo vidět Jižní Kříž. Uříznut okenním rámem, jako jasná skvrnka na černém podkladu, zářil cípek Malého Mraku. Napadlo mu, že let potrvá sedm dní. Za sedm dní se ledaco může přihodit. Úmyslně se pohnul. Ve vnitřní náprsní kapse zašustil tuhý, čtyřikrát přeložený papír. Bylo mu dobře na světě. Místo druhého navigátora již na něho, čekalo, znal přesně cestu: ze Severní země letadlem do Eurasie a dále do Indie. Jízdenky tvořily celou knížečku - bylo si v ní možno číst; každý lístek jiné barvy, dvojité s útržky, kupóny, zlatá ořízka, vše, co Transgalaktik dával pasažérům do ruky, hýřilo prostě stříbrem nebo zlatem. Spolucestující na třetím lehátku byla nevšedně hezká. Třeba je to přece jen ona. Mělo by se něco říci - nebo raději ne. Téměř se již představil. To je směla, když má člověk tak krátké jméno. Než začne, již skončí. Pirx zní úplně stejně jako "Iks". Největší zmatky vždycky byly při telefonických rozhovorech. Říci něco? Co?

Zas už si dělal starosti. Na Marsu si tuto cestu představoval jinak. Společnost pro stavbu raket mu zaplatila přepravu - měla nějaké účty s Transgalaktikem, nebylo to tedy od ní žádné kavalírské gesto. A on, přestože již nalétal téměř tři miliardy, neletěl ještě nikdy v něčem takovém, jako byl Titan. Frachťáky vypadaly trošinku jinak! Sto osmdesát tisíc tun mrtvé váhy, čtyři reaktory hlavního tahu, cestovní rychlost 65 za vteřinu, 1200 cestujících v jednolůžkových a dvojlůžkových kabinách s koupelnami, apartamenty, stálá gravitace zaručená, s výjimkou startu a přistání, nejvyšší komfort, stoprocentní bezporuchovost, dvaatřicet lidí osádky a dvě stě šedesát členů obsluhujícího personálu. Keramit, ocel, zlato, palladium, chrom, nikl, iridium, plastické hmoty, kararský mramor, dub, mahagon, stříbro, křišťál. Dva bazény, čtyři kina, osmdesát stanic pro přímé spojení se Zemí vyhrazených pouze pro cestující. Koncertní síň, šest hlavních palub, čtyři vyhlídkové, automatické výtahy, zajištěná místa pro všechny rakety v celé soustavě přímo z paluby na rok napřed. Bary, herny, obchodní dům, ulička řemeslníků - věrná kopie jakéhosi pozemského středověkého zákoutí - s vinným sklípkem, plynovými svítilnami, měsícem, slepou zídkou a kocoury, kteří se po té zdi procházejí. Zimní zahrady. A čert ví, co ještě. Cesta by musela trvat měsíc, aby to stačil všechno aspoň jednou obejít. Spolucestující stále četla knihu. Musí si ženy barvit vlasy na takový odstín? Normálnímu člověku se z toho dělalo trochu... Ale jí, jí právě tato barva moc hezky slušela. Pirxovi napadlo, že by se hned našla vhodná slova, kdyby měl v ruce zapálenou cigaretu. Sáhl tedy do kapsy.

Když vytahoval pouzdro na cigarety - jaktěživ neměl pouzdro na cigarety, ale tohle dostal od Bomana na památku a nosil je z přátelství - měl pocit, že ztěžklo. Nepatrně. Ale on to bezpečně poznal. Rostlo zrychlení?

Zaposlouchal se. Aha!

Motory táhly silněji. Normální pasažér, by to byl nezaslechl - strojovna Titanu byla oddělena od obytné části trupu čtyřnásobnými izolačními prostorami.

Vybral si bledou hvězdičku přímo v rohu okenního rámu a nespouštěl z ní oka. Kdyby jenom zrychlovali - nehnula by se z místa. Ale pohne-li se...

Pohnula se. Pomalu, nesmírně pomalu se posouvala stranou.

"Odchylka od směru podélné osy," řekl si v duchu.

Titan letěl "kosmostrádou", na níž nebyly v cestě žádné překážky, ani prach, ani meteory, nic, pouze kosmický prostor. Tisíc devět set kilometrů před nimi se řítíl pilot Titanu, který měl za úkol postarat se o volnou dráhu pro obra. Proč? Pro všechny případy - přestože cesta byla i bez toho volná. Rakety přesně dodržovaly kurzovní řady. Transgalaktik měl zaručený let bez poruch po své úseči paraboly ve smyslu dohod uzavřených Spojenými astronavigačními společnostmi. Nikdo mu nemohl zkřížit cestu. Meteorické výstrahy nyní přicházely šest hodin předem - od doby, kdy sondy bez posádek po tisících patrolovaly v sektorech Transuranů, přestalo raketám prakticky hrozit jakékoli nebezpečí zvenčí. Pás - oběžná dráha miliard meteorů mezi Zemí a Marsem - měl svou vlastní patrolní službu. Kromě toho vedly raketové trasy mimo rovinu ekliptiky, ve které obíhá kolem Slunce ten rachotící Pás. Pokrok, dokonce od doby, kdy Pirx létal na patroly, byl obrovský.

Titan tedy neměl sebemenší zapotřebí manévrovat, nemohl se vyhýbat žádným překážkám, protože neexistovaly. A přesto odbočoval z kursu. Teď už Pirx ani nemusel pozorovat hvězdné nebe, cítil to celým tělem. Kdyby se mu chtělo, byl by mohl propočítat křivku oblouku, protože znal rychlost letadla, jeho hmotu a tempo přesunu hvězd.

"Co se asi stalo?" řekl si. "Co asi?"

Žádná hlášení pro cestující. Zatajují něco? Proč? Pramálo se vyznal ve zvyklostech panujících na přepychových dopravních letadlech. Zato se dobře vyznal v tom, co se může přihodit ve strojovně, v pilotní kabině... a toho zas nebylo tolik. V případě poruchy by letadlo zachovalo původní rychlost - nebo by zpomalilo. Avšak Titan...

Trvalo to již čtyři minuty. To znamená obrát bezmála o 45°. Zajímavé.

Hvězdy se zastavily. Sledovali přímý kurs. Váha pouzdra na cigarety, které Pirx stále držel v ruce, vzrostla.

Zachovávali přímý kurs a zvyšovali rychlost. Okamžitě mu bylo všechno jasné. Vteřinku seděl bez hnutí, pak vstal.

Vážil nyní víc. Sedooká spolucestující k němu vzhledla.

"Děje se něco?"

"To nic není."

"Něco se změnilo. Necítíte to?"

"To nic není. Zvyšujeme trochu rychlost," řekl. Teď mohl navázat normální, úvodní rozmluvu. Pohlédl na ni. Barva vlasů mu ani za mák nevadila. Byla to moc hezká dívka.

Šel dál. Přidal do kroku. Jistě si řekla, že to bude nějaký blázen. Na stěnách byly až do konce vyhlídkové paluby pestrobarevné fresky. Prošel dveřmi s nápisem KONEC PALUBY - VSTUP ZAKÁZÁN a dostal se do dlouhé prázdné chodby, kovově se lesknoucí ve světle lamp. Rady dveří s čísly. Kráčel dál. Po sluchu. Vystoupil po schůdcích do mezipatra a zůstal stát před jinými dveřmi. Ocelovými.

POUZE PRO HVĚZDNÝ PERSONÁL - stálo na tabulce. Ha! Jak krásné názvy vymýšlel ten Transgalaktik!

Dveře bez kliky se otvíraly zvláštním klíčem, který neměl. Dotkl se prstem nosu. Vteřinku přemýšlel.

Tuk - t'uk - t'ukt'ukt'uk - tuk - t'uk zaklepal.

Chvilí vyčkával. Otevřely se. Zachmuřená zarudlá tvář se objevila ve skulině.

"Co si přejete?"

"Jsem pilot Patroly," řekl.

Dveře se pootevřely šíře.

Vstoupil. Byla to zesilovací stanice pomocné pilotní kabiny - podél stěn vedlo dvojité řízení směrových trysek. Po druhé straně - obrazovky optické kontroly. U přístrojů stálo několik židlí, všechny prázdné. Jediný zavalitý automat sledoval mžikání číselníků. Na úzkém stole u zdi stály v prstencovitých držácích sklenice, z poloviny vyprázdňené. Ve vzduchu se vznášela vůně čerstvě vařené kávy, smíšená s těžko určitelným pachem zahřátých plastiků, s nepatrnými stopami po ozónu. Druhé dveře byly nedovřené. Nesl se odtamtud bzukot transformátoru.

"SOS?" zeptal se muže, který mu otevřel. Byl to člověk značně otlý, s jednou tváří oteklou, jako od zubu. Ve vlasech měl pruh od sluchátek. Byl oblečený v šedivý stejnokroj Transgalaktiku - s blesky, kabát měl rozepnutý. Z kalhot mu lezla košile.

"Ano."

Muž byl trochu rozpačitý.

"Tak vy jste z Patroly?" řekl.

"Z Báže. Dva roky jsem létal na Transuranu. Jsem navigátor. Jmenuji se Pirx."

Muž mu podal ruku.

"Mindell. Nukleonik."

Beze slova přešli do druhé místnosti. Byla to rozhlasová kabina pro přímé spojení, neobyčejně velká. Asi deset lidí se shluklo kolem hlavního vysílače. Dva radisté seděli se sluchátky na uších - nepřetržitě psali. Přístroje ťukaly, proud tichounce bzučel, pod podlahou něco pištělo. Na všech stěnách hořely kontrolky. Vypadalo to jako ve velké meziměstské ústředně. Radisté téměř leželi na svých pultech. Byli jen v košilích a kalhotech. Tváře měli vlhké potem - jeden byl bledý, druhý, starší muž s jizvou na hlavě, vypadal docela obyčejně - oblouk sluchátek mu rozděloval vlasy a

jizva byla dobře viditelná. Dva lidé seděli opodál. Pirx se na ně podíval a v jednom z nich poznal Prvního navigátora. Povrchně ho znal. Velitel Titanu byl malé postavy, prošeďivělý, s drobnou, bezvýraznou tváří. Seděl, nohu přes nohu, a vypadal, jako kdyby pozoroval špičku svého střevíce.

Pirx potichu přistoupil k lidem shluklým kolem radistů, sklonil se a začal číst přes rameno toho s jizvou:

...šest osmnáct lomeno tři jedu na plný tah dorazím osm nula dvanáct konec."

Telegrafista si levičkou přitáhl blanket a bez přerušení psa! dále.

"Luna hlavní volá Albatros čtyři Aresluna. Máte na palubě radiaci stop odpovězte morseovkou stop fonie nefunguje stop kolik hodin můžete udržet nouzový tah stop kurs gonía šest lomeno dvacet jedna stop poslech."

"Drak dva Aresluna volá Lunu hlavní stop jedu na plný tah k Albatrosu sektor 64 stop mám přehřátý reaktor přesto letím dále stop jsem šest miliparseků od goniovaného bodu SOS konec." Vtom druhý radista, ten bledý, vyrazil jakýsi neartikulovaný zvuk - všichni stojící se k němu sklonili. Muž, který pustil Pirxe, podal prvnímu navigátorovi popsané formuláře. Druhý radista psal:

"Albatros čtyři volá všechny stop letím kursem elipsa T 341 sektor 65 stop plášť trupu se dále trhá stop, přepážky na zádi povolují stop hlavní stěna na mnoha místech poškozena stop na palubě radiace třetího stupně stoupá vlivem nouzového tahu stop prosakování roztoku pokračuje stop snažíme se cementovat stop převádím osádku do špičky konec."

Radistovi se třásly ruce, když psal.

Jeden z mužů ho uchopil za límec od košile, zvedl, vystrčil za dveře a sám také odešel; za okamžik se vrátil a usedl na jeho místo.

"Má tam bratra," řekl na vysvětlenou, aniž se zvlášť na někoho obracel. Teď se Pirx naklonil nad toho staršího, který právě začal psát:

"Luna hlavní volá Albatros čtyři Aresluna stop letí k vám Drak dva sektor 64 Titan sektor 67 Balistický osm sektor 44 Kobold sedm nula dva sektor 94 stop ve skafandrech zacementujte přepážku stop pracujte se štíty za přetlaku stop hlaste běžný nouzový kurs stop..."

Ten, který zaskočil za mladého radistu, řekl nahlas: "Albatros!" a všichni se sklonili nad ním. Psal:

"Albatros čtyři volá všechny stop nouzový kurs neregulovatelný stop žebrovní trupu povoluje stop ztrácíme vzduch stop osádka ve skafandrech stop strojovna zaplavena roztokem štíty proraženy teplota strojovny 63 první trhlinka pilotní kabiny zacementována stop roztok vaří stop zaplavuje hlavní vysílač stop od nynějška spojení pouze pomocí fonie stop čekáme vás konec."

Pirx si chtěl zapálit cigaretu. Kouřili skoro všichni a bylo vidět jak kouř, okamžitě odsávaný otvory větráků, rychle stoupá vzhůru modrými pruhy. Prohledával všechny kapsy, nemohl nic najít. Kdosi, nevěděl ani kdo, strčil mu do ruky načatý balíček. Zapálil si. Vtom řekl První:

"Pane Mindelle!"

Kousl se do spodního rtu.

"Plný tah."

Mindell se v první chvíli zatvářil překvapeně, ale neřekl nic.

"Poplach?" zeptal se muž sedící vedle Prvního.

"Ano. Já sám. Podejte mi to."

Přitáhl si mikrofon na spirálovitém rameni a začal mluvit:

"Titan Aresterra volá Albatros čtyři stop letíme k vám na plný tah stop jsme na hranici vašeho sektoru stop dorazíme za hodinu stop pokuste se opustit raketu nouzovým východem stop budeme u vás za hodinu stop, jedeme na plný tah stop vytrvejte stop vytrvejte stop vytrvejte konec."

Odsunul mikrofon a vstal. Mindell mluvil interkomem na protější stěně.

"Chlapci, za pět minut plný tah. Ano. Ano," odpovídal tomu, kdo byl na druhém konci drátu. Velitel odešel. Jeho hlas bylo slyšet z druhé místnosti:

"Pozor! Pozor! Cestující! Pozor! Pozor! Cestující! Hlásíme důležitou zprávu. Za čtyři minuty zvýší letadlo rychlost.

Zachytili jsme volání SOS a spěcháme..."

Někdo zavřel dveře. Mindell se dotkl Pirxova ramene.

"Chytněte se něčeho. Budeme mít více než dvě gě."

Pirx přikývl. Dvě g - to pro něho nic neznamenalo, ale věděl, že to není doba vhodná, aby se chlubil, kolik snese.

Přidržel se poslušně opěradla židle, na které seděl starší radista. Četl mu přes rameno.

"Albatros čtyři volá Titan stop neudržíme se hodinu na palubě stop nouzový východ zatarasen prasklými žebry stop teplota v pilotní kabině jednaosmdesát stop zaplavila ji pára stop pokusíme se vyříznout pancíř na špičce a dostat se ven konec."

Mindell mu vyškubl z ruky popsaný list a odběhl do sousední místnosti. Když otvíral dveře, zachvěla se lehce podlaha a všichni ucítili, jak jejich těla naráz ztěžkla.

První navigátor přišel, pohyboval se zřejmou námahou. Usedl na svou židli. Někdo mu podal kabel mikrofonu. V ruce měl poslední pomačkaný radiogram Albatrosu. Uhladil jej a dlouhou dobu se na něj díval.

"Titan Aresterra volá Albatros čtyři," promluvil konečně. "Budeme u vás za padesát minut stop nadletíme si kursem 84 lomeno 15 stop 81 lomeno 2 stop opusťte raketu stop opusťte raketu stop najdeme vás stop najdeme vás stop najdeme vás stop jistě stop vytrvejte konec."

Muž v rozepjaté bluze uniformy, který vystřídal mladšího radistu, najednou vyskočil a pohlédl na Prvního, který k němu přistoupil. Radista sňal z hlavy sluchátka, První si je nasadil a zároveň muž vyladil dýchavičně chroptící reproduktor. Vtom všichni strnuli.

V kabině stáli lidé, kteří již roky létali, ale to neslyšel ještě žádný z nich. Ten, jehož hlas se jakoby přes stěnu plamenů dral z reproduktoru, smíšen s táhlým hukotem, volal:

"Albatros... všechny... roztok... pilotní kabi... teplota .. nemůžeme... osádka do konce...sbohem... Vedení..."

Hlas umlkl, bylo slyšet jen hukot.

Reproduktor zachrčel.

Bylo těžké udržet se vestoje - ale všichni stáli shrbeni a opírali se o kovové stěny.

"Balistický osm volá Lunu hlavní," ozval se pevný hlas, "letím k Albatrosu čtyři otevřete mi dráhu přes sektor 67 jedu na plný tah stop neschopen provést úhybný manévr poslech."

Několik vteřin bylo ticho.

"Luna hlavní volá všechny v sektorech 66, 67, 68, 46, 47, 48 a 96 stop Prohlašuji tyto sektory za uzavřeny stop Všechny rakety jež neletí na plný tah k Albatrosu čtyři okamžitě zastavují a přepínají reaktory na volnoběh a rozsvěcují poziční světla Stop. Pozor Drak dva! Pozor Titan Aresterra! Pozor Balistický osm! Pozor! Kobold sedm nula dva! Pozor! Volá vás Luna hlavní stop! Otvírám volnou dráhu k Albatrosu čtyři Stop Celý provoz v sektorech kolem bodu SOS bude zastaven stop brzdit začněte miliparsek před bodem SOS dbejte abyste vypnuli brzdy v optickém dosahu Albatrosu a posádka mohla již opustit palubu stop zdar zdar zdar. Konec."

Ted' se ozval Drak dva - morseovkou. Pirx se zaposlouchal do hvízdotu signálů.

"Drak dva Aresterra volá všechny spěchající na pomoc Albatrosu čtyři stop. Pronikl jsem do sektoru Albatrosu za osmnáct minut budu u něho stop mám přehřátý reaktor chlazení poškozeno stop po záchranné akci budu potřebovat lékařskou pomoc stop začínám brzdit na plný zpětný tah. Konec."

"Blázen," prohodil kdosi, a tu všichni ti, kdo doposud stáli jako sochy, podívali se na toho, kdo to řekl. Ozvalo se krátké, zlostné zamručení.

"Drak dva tam bude první," poznamenal Mindell a pohlédl na velitele.

"Sám bude potřebovat pomoc. Za čtyřicet minut..."

Odmlčel se. Reproduktor chrčel a chroptěl; najednou bylo praskání přerušeno hlasem:

"Drak dva Aresterra volá všechny spěchající na pomoc Albatrosu čtyři. Jsem na optický dosah Albatrosu. Albatros se pohybuje přibližně po elipse T 348 stop Zád' rudě žhne poziční světla nesvítlí stop Albatros neodpovídá na volání stop Zastavuji a začínám záchrannou akci. Konec."

Ve vedlejší místnosti se rozezvučely bzučáky. Mindell a ještě jeden muž odešli. Pirx měl všechny svaly jako ze dřeva.

Bože! Jak toužil, aby tam byl! Mindell se vrátil.

"Co se děje?" zeptal se První.

"Cestující se ptají, kdy už budou moci tančit," odpověděl Mindell. Pirx to ani neslyšel. Díval se na reproduktor.

"Už zanedlouho," odpověděl klidně navigátor, "přepojte na optickou. Blížíme se k nim. V několika minutách bychom je měli uvidět. Pane Mindelle, dejte druhou výstrahu. Budeme brzdit na over drive."

"Rozkaz," odpověděl Mindell a odešel.

Reproduktor zabučel a ozval se hlas:

"Luna hlavní volá Titan Aresterra, Kobolda sedm nula dvě! Pozor! Pozor! Pozor! Balistický osm zpozoroval v centru sektoru 65 záblesk intenzity minus 4. Drak dva ani Albatros neodpovídají na volání stop Možnost exploze reaktoru na Albatrosu stop pro nebezpečí, jaké hrozí cestujícím vyzýváme Titan Aresterra aby zastavil a okamžitě se hlásil stop Balistický osm a Kobold sedm nula dva jednají podle vlastního uvážení stop opakují vyzýváme Titan Aresterra..."

Všichni upřeně hleděli na Prvního.

"Pane Mindelle," řekl. "Zastavil byste na miliparseku?"

Mindell se díval na číselník svých náramkových hodinek.

"Ne, pane navigátore, blížíme se k optické! Potřeboval bych 6 g."

"Pak změníme kurs."

"Stejně budeme mít nejméně tři," řekl Mindell.

"Jaká pomoc."

První navigátor vstal, přistoupil k mikrofonu a řekl:

"Titan Aresterra volá Lunu hlavní stop nemohu zastavit mám příliš velkou rychlost změna kursu úhybným manévrem při polovičním tahu stop kursem 202 opouštím sektor 65 a vnikám do sektoru 66 stop prosím uvolněte dráhu poslech."

"Vy přijmete potvrzení," obrátil se na muže, který seděl předtím vedle něho. Mindell volal něco interkomem. Bzučáky se ustavičně ozývaly. V nástěnných panelech tančila světélka. Náhle jako by se setmělo - ale to jen krev mizela z očí. Pirx se zešířoka rozkročil. To zapnuli brzdy a nalétávali zatáčku. Titan lehce vibroval, ozýval se táhlý, vysoký hlas motorů.

"Sednout!" vykřikl První. "Nechci tady žádné hrdiny! Máme tři gé!"

Všichni si posedali na podlahu, či spíše se na ni svalili. Byla potažena tlustou vrstvou pěnoplastiku.

"Ale co tam se rozbije a poláme!" zamumlal muž, sedící vedle Pirxe. Navigátor to zaslechl.

"Pojišťovna to zaplatí," odpověděl ze svého křesla. Měli asi více než tři - Pirx stěží pozvedl ruku k obličeji. Cestující jistě všichni leželi v kajutách - ale co se dělo v kuchyních, v jídelnách - no, pomoz pámbu! Představil si skleník. To přece nevydrží žádný strom. A dole! Plné vagóny rozbitého porcelánu! Tam to asi krásně vypadalo!

Ozval se reproduktor.

"Balistický osm volá všechny. Jsem na optické Albatrosu stop je zahalen mrakem stop zád' rozžhavena stop zabrzdil jsem a vysílám do prostoru záchranné čtyři pátrat po posádce Albatrosu stop Drak dva neodpovídá na volání konec."

Zrychlení klesalo. Kdosi se objevil ve dveřích a vykřikl. Už se snělo vstát. Všichni se nahnuli ke dveřím. Pirx vešel poslední. Byla to hlavní pilotní kabina. Obrazovka osmkrát šestnáct metrů zaujímal celou přední stěnu - konkávní - jako v nějakém kině pro obry. Všechna světla v kabině byla zhasnuta. V prostoru, na černém hvězdném podkladu, pod

hlavní osou Titanu, v levém kvadrantu doutnala tenká čára, zakončená žhavým višňovým uhlíkem, jako cigareta ohníčkem. Tvořila jádro kalného, lehce zploštělého puchýře se zužujícími se, na všechny strany vybíhajícími trnovitými výběžky; přes kulovitý mrak se čím dál jasněji probíjelo světlo silnějších hvězd.

Všichni se naklonili vpřed, jako by chtěli vejít do obrazovky. Docela dole, v pravém dolním rohu zazářil mezi stálicemi bílý bod a začal rychle blikat - to byl Drak.

"V reaktoru Albatrosu došlo k nekontrolovatelné řetězové reakci stop máme ztráty na lidech stop spáleniny stop volám lékaře stop vysílačka poškozena výbuchem stop reaktor propouští stop připraven odpálit reaktor nepodaří-li se proces zastavit stop..." četl Pirx z rytmičky se rozsvěčujícího a hasnoucího bodu.

Albatros již nebylo vidět. Mezi hvězdami se vznášel těžký, jantarově bělošedý chomáč, nakypřený shora hřívovitými výrůstky. Padal níž a níž a klesal k dolnímu levému rohu obrazovky - Titan stál vysoko nad ním a vzdaloval se novým kursem ze sektoru katastrofy.

Do tmavé pilotní kabiny dopadl ze dveří radiokabiny dlouhý pruh světla. Bylo slyšet hlas Balistického:

"Balistický osm volá Lunu hlavní stop zastavil jsem ve

střední části sektoru 65 stop Drak dva miliparsek pode mnou opticky signalizuje ztráty na lidech a propustnost reaktoru stop připraven katapultovat reaktor stop žádá lékařskou pomoc kterou mu poskytnu stop pátrání po osádce Albatrosu

ztíženo zamořením prostoru radioaktivním mrakem s povrchovou teplotou přes 1200 stupňů stop jsem na optické Titana Aresterra který mě plným tahem předjíždí a proniká do sektoru 66 stop očekávám přilet Kobolda sedm nula dva abychom společně zahájili záchranné akce konec."

"Všichni na svá místa!" ozval se silný hlas. Zároveň se rozsvítila zadní světla v pilotní kabině. Nastal ruch, lidé se rozcházeli kolem zdi třemi směry; Mindell u velicího pultu vydával rozkazy, bzučáky se ozývaly, vždy několik najednou; nakonec se místnost vyčistila a kromě velitele, Mindella a Pirxe, zůstal v ní jen ten mladý radista, který stál v koutě před obrazovkou a díval se na pozvolna se rozplývající, čím dál větší a černější oblak dýmu.

"Ale hleďte, to jste vy?" řekl první navigátor Titanu, jako kdyby teprve teď uviděl Pirxe, a podával mu ruku. "Hlásí se Kobold?" zeptal se přes jeho hlavu někoho ve dveřích radiokabiny.

"Ano, pane navigátore, jede na zpětný kurs."

"Dobrá."

Chvilí tak stáli a hleděli na obrazovku. Poslední cár špinavého mraku zmizel. Obrazovka byla opět plná čisté hvězdné tmy.

"Zachránil se někdo?" zeptal se Pirx, jako by velitel Titanu mohl vědět více než on sám. Ale on byl První - a První má vědět všechno.

"Musely se jim zavařit moderátory," odpověděl. Byl více než o hlavu menší než Pirx. Vlasy měl jako z olova. Nebylo poznat, zdali mu tak zešedivěly, nebo zdali byly vždycky takové.

"Pane Mindell," zvolal První na mimojdoucího inženýra, "budte tak hodný a oznamte konec poplachu. Mohou tančit."

"Znal jste Albatros?" zeptal se, obrací se na mlčího Pirxe.

"Ne."

"Západní společnost. Třidvacet tisíc tun. Copak?"

Přistoupil radista a podal mu popsaný blanket. Pirx přečetl prvá slova:

"Balistický volá..."

Ustoupil. Ale tady překážel lidem, kteří každou chvíli procházeli pilotní kabinou; stoupl si tedy do kouta ke zdi. Přiběhl Mindell.

"Co nového?" zeptal se ho. Mindell byl zpocený, utíral s čelo kapesníkem. Pirx měl pocit, že ho zná již léta.

"Dopadlo to dobře," vydechl Mindell. "Zasáhla je tlaková vlna. Nárazem povolilo chlazení reaktoru - ten převít vždycky praskne první. Spáleniny prvního a druhého stupně. Lékaři už jsou na místě."

"Z Balistického?"

"Ano."

"Navigátor! Luna hlavní!" zvolal kdosi ve dveřích radiokabiny a První odešel. Pirx stál naproti Mindellovi, který se mimoděk dotkl oteklé tváře a zastrčil šátek do kapsy.

Pirx se chtěl Mindella dál vyptávat, ale on již mu víc neřekl. Jen mu pokynul hlavou a odešel do radiokabiny.

Reproduktor mluvil desíti hlasy, letadla z pěti sektorů se vyptávala na Albatrosa a na Draka dva. Konečně Luna hlavní poručila všem, aby umlkli, a snažila se uvolnit komunikační uzel, který se zadrhl kolem sektoru 65 tím, že sousedící oblasti meziplanetárního prostoru byly zablokovány. První navigátor seděl vedle radisty a něco psal. Radista znenadání sňal sluchátka a odložil je. Jako kdyby už byla zbytečná - Pirxovi se to aspoň zdálo. Přistoupil k němu zezadu. Čtěl se zeptat, co je s lidmi z Albatrosu - jestli se jim podařilo opustit raketu.

Radista si uvědomil jeho přítomnost, zvedl hlavu a pohlédl mu do tváře. Pirx už se ho na nic nezeptal. Odešel dveřmi s nápisem:

POUZE PRO HVĚZDNÝ PERSONÁL.

Krysa v labyrintu

Uložil jsem do přihrádky fascikly se záznamy o pokusech a zamkl skříň. Klíč jsem pověsil na háček a zamířil ke dveřím. Kroky se hlučně rozléhaly v dusném tichu. Když jsem sahal po klíče, zarazil jsem se se vztyčenou hlavou. Zaslechl jsem lehký chvatný šelest.

"Krysa!" blesklo mi hlavou. "Dostala se z klece? Nemí možná!"

Labyrint instalovaný na stolech jsem mohl obhlédnout jediným pohledem. Točité chodbičky pod ochrannou skleněnou deskou byly prázdné. Snad se mi to jen zdálo. Avšak přesto jsem se nehýbal z místa. Opět drápavý zvuk

někde u okna. Zřetelný škrabot drápků. Otočil jsem se, rychle jsem si dřepnul a nahlédl pod stoly. Nic. Opět škrabot, tentokrát z druhé strany. Přiběhl jsem ke kamnům. Za mými zády se ozval vtíravý krátký hryzot. Ztuhl jsem na místě, pomalu jsem otáčel hlavou a díval se koutkem oka. Bylo světlo a ticho. Vtom něco zaškrabalo po druhé a po třetí z opačné strany. Rychle jsem odtáhl stoly. Nic. "Vedle mě se ozvalo drzé drápání, zvuk ohryzávaného dřeva. Nehybný jako socha pozoroval jsem místnost. Nic. Tři, čtyři prudké pronikavé škrabavé zvuky, cupot pod stoly. Otrásl jsem se hnusem.

"Nono, snad se nebojíš krysl!" okřikl jsem se.

Od skříně, kterou jsem před okamžikem zamkl, se ozvalo energické hryzáni. Přiskočil jsem ke dveřím skříně, cosi za nimi skáče, měkce se hemží, naráží! Trhnu zámkem. . . válí se tam šedivé měkké klubko a udeří mě přímo do prsou. Téměř bez dechu, dušen děsným, nesmyslným úlekem, s odporným tlakem v krku, vytrhl jsem se ze spánku s takovým vynaložením sil, jako kdybych vlastním tělem zvedal nad sebou kamenný příkrov.

V autě bylo tma. Ospalýma očima jsem stěží rozeznal Robertův profil v zeleném světle ukazovatelů. Naklonil se nonšalantně dozadu, ruce zkrřížil na volantu. Tento trik někde odkoukal, jistě od nějakého profesionálního jezdce.

"No, co je s tebou? Nevydržíš sedět? Usnul jsi. Hned tam budeme."

"V téhle káře je ale dusno!" zabručel jsem, spustil jsem okénko a vystavil hlavu ostrému větru. Tma letěla dozadu, pouze cár silnice před námi vibroval ve světle reflektorů od rychlé jízdy. Jedna zatáčka, druhá - sloupky světla otvíraly dlouhé ulice mezi kmeny borovic. Milníky vyskakovaly ze tmy a mizely za námi jako bílé skřítkové. Asfalt končil. Auto nadskočilo na výmolech a dralo se houpavě úzkou lesní cestou. Člověku až mráz běhal po zádech při myšlence, že můžeme najet na nějaký nevykopený pařez. Ale neřikal jsem nic. Stromy před námi zřídly, ustoupily stranou. Byli jsme na místě. Jak jsem mohl předpokládat, Robert na pokraji mýtiny nezpomalil, ale zabrzdil se skřípotem před stanovým plátnem, které se bledě rýsovalo před námi. Předními koly div že nezavadil o kolíky, k nimž byla lanka připoutána. Chtěl jsem mu říci něco ostrého za tu hloupou bravúru, když jsem si vzpomněl, že je to náš poslední večer v táboře.

V Albany na poste restante čekala na Roberta zpráva, že se má za dva dny hlásit v redakci. Tolik času si vyžadovala cesta dlouhá téměř dva tisíce kilometrů, která dělila místo našeho tábořiště od Ottawy: do Albany autem, dále lodí, pak opět dálnicí. Robert mi navrhl, abych zůstal u jezera sám, až do konce září, jak jsme to měli v plánu; samozřejmě jsem na to nepřistoupil.

Hned za městečkem, když jsme za soumraku vjížděli na dálnici, přejeli jsme zajíce - to byl jediný kus zvěřiny (nepočítáme-li pstruhy), který se stal naší loveckou kořistí. Vzali jsme ho do auta a teď jsme se pustili do přípravy večere. Zajíc byl starý, a proto ohnivzdorný, takže jsme ho mohli jíst až kolem půlnoci. Boj s houževnatou pečením poněkud rozptýlil pohřební náladu. Přispělo k tomu také pivo, které jsme schovávali v zavazadlovém prostoru pro nějakou mimořádnou příležitost. Dospěli jsme k názoru, že se právě naskytá. Robert si najednou vzpomněl na noviny, které přivezl z městečka a šel pro ně do auta. Dohořívající oheň nedával dost světla, rozžehnul tedy hledáček.

"Zhasni!" zvolal jsem. "Hned."

Rozprostřel plachty novin.

"Nejsi hoden, aby ses zdržoval v těchto vznešených pralesích," řekl jsem mu, zatím co jsem si zapaloval lulku. "Jsi zkrátka měšťák!" "Poslouchej." Robert se naklonil nad novinami. "Ten meteor, o němž se psalo minulý týden, vzpomínáš? Objevil se znovu." "Hloupost." "Kdepak, poslouchej:

"Dnes v ranních hodinách" - to jsou včerejší noviny - přiblížil se po třetí k Zemi a při průletu nejvyššími vrstvami atmosféry se rozžhavl do běla. Pak se vzdálil a pomalu hasl. Na tiskové konferenci v Torontu dementoval profesor Merryweather z místní astronomické laboratoře domněnku, šířenou americkými časopisy, že ono těleso je kosmické letadlo, které krouží okolo naší planety. Je to - prohlásil profesor - meteor, zachycený zemskou přitažlivostí, který se stal novou družicí a krouží okolo Země po eliptické dráze. V odpovědi na otázku novinářů, můžeme-li počítat s dopadem meteoru na Zemi, odpověděl profesor Merryweather, že to není vyloučeno, protože meteor pokaždé, když se přiblíží k Zemi, je ve svém letu přibrzděn třením o atmosféru. Tato otázka, kterou zkoumají četné observatoře, bude brzy vyjasněna..."

To jsou zprávy ze Států, staré tři dny. Ti zas blázní!

"Kosmické letadlo se blíží" - "Elektronické mozky budou překládat jazyk neznámých bytostí" - "Návštěva z vesmíru"...

"No, no," dodal s nádechem lítosti, "já si tady sedím v lese, a oni tam..."

"To jsou všechno novinářské kachny," řekl jsem, "zhasni a zahod' tu makulaturu."

"No, ano, konec pohádky..." Robert se vrátil v pološeru k ohni, který se změnil v hranici rudého žáru, hodil do ohně několik větví a když se s praskotem vzňaly, sedl si do trávy a řekl polohlasem:

"A třeba to bylo letadlo... čemu se směješ?" dodal.

"Protože jsem věděl, že ti to nedá."

"Eh, ty jeden psychologu," bručel Robert a prohraboval větví oheň, který, jako by byl podrážděn, vyvrhoval s pronikavým praskotem snopy jisker.

"A proč to nemůže být letadlo? No, řekni."

"Řeknu ti. Kde je deka? U země to hrozně táhne. Bude asi mrazík. Tak, milý kamaráde, za šest tisíc let trvání zemské civilizace k nám žádné kosmické letadlo nepřiletělo. Taková událost by nepochybně zanechala stopy v historických pramenech... ale neznáme takové stopy. Pravděpodobnost nějaké události můžeme odhadnout podle její frekvence, chápeš? Velké meteority dopadají na Zemi poměrně často - jednou, dokonce i dvakrát v jednom století. Ale letadla se neobjevila... proto se pravděpodobnost, že to rozžhavené těleso byla raketa, rovná prakticky nule."

"No, dobrá..." Robert ožil, "ale je přece známo, že mohou být obydlené planety. Když ne v naší sluneční soustavě, tak v jiných. Jednou k nám konečně přece přiletí nějaké letadlo..."

"Docela možné. Řekněme - za dva milióny let. A možná už za sto tisíc let. Nechci tě zarmoutit, jak vidíš."

"Jak neslýchaná by to byla událost," snil Robert nahlas. "Všimni si, názory na tuto otázku se různí: jedni se domnívají, že styk s jiným světem by byl pro nás dobrodiním a druhí, že by to byl počátek "války světů". Kterou možnost si vybereš ty?"

"Žádnou. Bylo by to něco jako návštěva veverek u hlemýžďů a výsledky by byly podobné - nula. Rozdíly struktury jsou nepřekonatelné."

"Struktury mozku?"

"Nejen to. Struktury života vůbec. Dokonce i kdyby dovedli mluvit - a to není tak jisté - nedomluvili bychom se s nimi..." "Za čas by se to nějak zařídilo!" "Silně pochybuji." "Proč?"

"My, lidé, jsme zrakový typ... spousta našich pojmů je odvozena z oblasti optických vjemů. Jejich počítky se mohou opírat o jiný princip... například čichový. Nebo neznámý, nebo ještě jiný, chemický, nebo jaký. Je čím dál chladněji. Přilož na oheň. A tak je tedy méně významný rozdíl smyslů, ten by nakonec bylo možno překlenout, ale pak bychom zjistili, že s nimi nemáme o čem mluvit... Jsme tvůrci a zdokonalovatelé obalů - na bydlení, na pokrývání těla, na cestování... kromě toho se zabýváme živěním a čištěním svých těl, pohybem podle dohodnutých pravidel (mám na mysli sporty) - nuže ve všech těchto oblastech bychom neměli společný jazyk..."

"Co to povídáš, Karle. Přece by k nám nepřiletěli, aby s námi hovořili o módě nebo o sportu." "Tak o čem?"

"No... o všeobecných otázkách..." "O kterých?"

"Co mě tak zpovídáš? O vědě, o umění, o fyzice, o technice..."

"Dokáži ti, že se mylíš. Nemáš po ruce kousek drátu, ucpala se mi dýmka. Děkuji ti. Tak za prvé, jejich civilizace se může vyvíjet docela jiným směrem než naše: v tom případě bylo by dorozumění mimořádně obtížné. Ale dokonce i za předpokladu, že se zakládá, jako u nás, na dokonalé technice, kladly by se v rozhovoru do cesty nepředstavitelné překážky. My ještě nejsme schopni překonat mezihvězdný prostor, že ano, a oni, jestliže přiletí, dokážou eo ipso, že to dovedou udělat. A tak nás předčí, budou nad námi vynikat technicky a zároveň vědecky, protože jedno souvisí s druhým. A teď si představ, že nějaký soudobý fyzik, jakýsi de Broglie nebo Lawrence, potká svého pozemského kolegu z doby před sto padesáti lety. Ten člověk mu povídá o jakýchsi flogistonech a on mu vypráví o kosmických paprscích, o atomech..."

"Dobrá, dobrá. My dnes už víme o atomech - a víme toho dost!"

"Souhlasím. Ale oni vědí už podstatně víc, možná, že atomy jsou pro ně pojmem silně zastaralým, nebo je vůbec přeskročili, jinak rozřešili problém hmoty... ne, nemyslím, že by to byly plodné rozhovory - dokonce ani v oblasti exaktních věd. A v problémech denního života by se nenašlo vůbec nic společného - jinými slovy - nedovedeme-li se domluvit o konkrétních věcech, tím samozřejměji se nedomluvíme v oblasti generalizací, které jsou z nich vyvozeny. Jiné planety, jiná fyziologie, jiný duševní život... leda, že... ale to je fantazie."

"Leda, že by co? Pověz!"

"Eh, nic. Napadlo mi, že by nám zdánlivě mohli být velice podobní, a přesto by představovali nepochopitelný svět..." odpověděl jsem.

"Nerozumím, ti docela. Co jsi chtěl říci?"

"Jde mi o to," vysvětlil jsem, vyklepáváje vyhaslou dýmku o kámen, "že na Zemi dosáhl pouze člověk vysokého stupně duševního vývoje. Za jiných podmínek mohly by se například vyvinout dva rozumem nadané druhy, navzájem se lišící..."

"A rozpoutala by se mezi nimi válka - nebo oč ti jde?"

"Ne. To je stále ještě zemské, antropocentrické stanovisko. Ale... nechme toho. Už jsou skoro dvě, pojdme spát."

"Ty jsi dobrý. Teď spát? Ne, musíš říci všechno."

"Dobrá, řeknu, i když jsem se při řeči zapletl do nepravděpodobného fantazírování. Jeden z těchto rozumem nadaných druhů by se mohl podobat člověku, ale na nízkém stupni vývoje... a ten druhý by nad ním vládl, a... představ si takovou situaci: na Zemi přistane letadlo, objevujeme v něm bytosti, které jsou nám podobné, my je oslavujeme jako přemožitele mezihvězdného prostoru, a zatím to jsou zkrátka a dobře nižší formy života - z jiného světa, víš, které skuteční konstruktéři letadla posadili do střely a odpálili do prostoru... tak jako my posíláme v raketách opice..."

"Hm, to není špatná historka! Proč nepíšeš takové povídky? Máš bujnou fantazii!"

"Nepíšu fantastické báchorky, protože dělám něco jiného. Ale teď už neodvolatelně jdeme spát. Ráno se ještě projedeme po jezeře, chtěl jsem, ale počkej... Copak se to děje!"

"Kde?"

"Tam nad lesem!"

Robert vyskočil.

Dosud neviditelné nebe se rozsvětlilo, okraje mračen zazářily jasným světlem.

"Co je to, měsíc? Světlo je příliš silné... pohled!"" Příliv jasu neustával. Okamžik, a blízké stromy začaly vrhat stíny. Vtom protřhl mračna oslňující sloup ohně. Musel jsem zavřít oči. Oblíčeji i ruce mi ožehl kratinký závan žáru. Země pod mnou nadskočila a poklesla. Pak bylo slyšet táhlý, ze všech míst oblohy přilétající rachot, který kaskádovitě rostl i slábl. V tichnoucím dunění bylo slyšet pronikavý praskot a třesk padajících stromů. Žhavý závan do nás udeřil, rozmetal oheň; pocítil jsem v noze palčivou bolest - zasáhl mě hořící oharek. Odkutálek jsem se stranou, napůl udušen popelem. S tváří zaborenou do trávy jsem přečkal několik desítek nekonečných vteřin. Pomalu se vracelo ticho, neklidný vítr šuměl v haluzích nezlámaných stromů, tma se vrátila a jen nad severním obzorem se míhala rudavá záře. "Meteorit! Ten meteorit!" křičel Robert nadšeně. Na místě se otočil, naskočil do auta a zapnul reflektory. V jejich světle se objevila stanová plátina stržená k zemi, pokrývky a lůžka rozházená a posypaná vychladlým popelem. Robert pobíhal sem tam a vzrušeně mi hlásil:

"Přední sklo auta je rozbité - je vidět nějaký úlomek... ten ohromný smrk to vytrhlo i s kořeny... ještě štěstí, že nás

stromy zastínily... počkej, vezmu dalekohled, půjdeme se podívat na břeh, co se tam děje."

Nechali jsme za sebou světla automobilu a úzkou pěšinkou jsme došli na povlovně se svažující břeh zátoky. V odlesku vzdálené soumravné záře se slabě rýsovaly tvary temných balvanů vyčnívajících z vody. Robert zkoumal dalekohledem temnotu na všech stranách, ale neobjevil nic kromě stejnoměrného, šarlatově rozptýleného světla nad severním obzorem.

"Pojď! Zajedeme tam! Prohlédneme si to zblízka! Človče, to budu mít senzaci!" zvolal Robert. Oslněn svým nápadem, pospíchal do tábořiště.

"Pro své noviny?" zeptal jsem se vážně, přestože mě v hrdle už šimral smích.

"No ovšem!"

"Jsou dvě pryč. Je noc. Jde se spát!"

"Neblázní!"

"Jde se spát!" řekl jsem s důrazem. "Chytni plátno z druhé strany, napneme je. Matrace jsou proděravěné jako řešeto... musíme vytáhnout polštáře z auta. Jestli to byl meteorit, do rána" neutěče. Za světla můžeme podniknout výpravu na druhou stranu, přes jezero, protože autem tam dnes neprojedeme. Zdá se, že je to na severním břehu, v těch bažinách. Auto je celé?"

"Ano, až na přední sklo."

"Aspoň něco. A teď na kutě!"

Robert, který něco mručel o maloměstácích, co si obouvají bačkory i při konci světa, postavil společně se mnou stan a rozložil v něm automobilová sedátka. Umývání nádobí jsme vzhledem k mimořádným okolnostem odložili na ráno. Už jsem usínal, když Robert promluvil:

"Karlé, ze statistického hlediska se pravděpodobnost, že meteor spadne právě sem, rovnala prakticky nule! Co na to říkáš? Slyšíš?!" zvýšil hlas.

"Slyším," odpovídal jsem dopáleně. "Dej mi konečně pokoj!"

Přetáhl jsem si deku přes hlavu. Ihned jsem usnul.

Probudilo mě houkání automobilového klaksonu. Vystrčil jsem hlavu ze stanu. Byl už den. Robert něco kutil u auta. Začal vysvětlovat, že klakson zmáčkl náhodou. Nenechal jsem ho domluvit a odešel jsem k jezeru. Naše tábořiště leželo na vrcholku velkého mysu. Jezero jej obklopovalo černou, téměř nehybnou hladinou, v níž se odrážela jednoduše hradba lesa. Tu a tam v ní zely průrvy. Severní břeh, který se obvykle rýsoval jako úzký pruh na obzoru, byl neviditelný. Prostírala se tam lavice bílých mlh. Přímou za velkými balvany se otvírala hlubina. Skočil jsem do vody a hned jsem ztratil dech, tak byla studená. Obeplul jsem výběžek kolem dokola; pak jsem plaval naznak a vrátil jsem se ke břehu. Robert už spouštěl člun na vodu, ale musel počkat, až se nasnímám, protože jsem ho nechtěl poslechnout a jít až při výpravě. Pak nechtěl naskočit motorek, museli jsme profouknout karburátor, a tak jsme odrazili od břehu až po desáté.

Rozdrásaná čára lesnatých břehů se táhla za námi; když jsme se od ní vzdálili, pocítili jsme slabý východní vítr, který čeřil vlny. Motorek zvučně pracoval v čistém vzduchu, pluli jsme rychle. Po několika minutách se břeh změnil v modrý pruh. Zato stěna mlh jako kdyby se zvedala; vystupovaly z ní mléčné opary, dotýkající se zachmuřeného nebe. Protože jsem neměl nic na práci, seděl jsem nepohnutě na lavičce a mé pochybnosti o účelnosti výpravy rostly.

Pokoušel jsem se vzpomenout si, co jsem kdy četl o meteoritech, zvláště o velkém sibiřském bolidu. Místo, kde dopadl, bylo marně hledáno po celá léta a obyvatelům krajů, nad nimiž prolétl, se zdálo, že spadl v jejich nejbližším okolí.

Jestliže "náš" meteor byl stejně velký, mohl spadnout o několik desítek mil severněji, myslel jsem si, a pátrání bude bezvýsledné. Ale ta mlha... nikdy jsem tady neviděl mlhu tak hustou a na tak velké prostě. Blesko mi hlavou, že v ní bez kompasu klidně zabloudíme. Pohlédl jsem přes záď - břehy zmizely, obklopovala nás černá, zvlněná vodní hladina, rytmicky kolébající lodí. I kdyby meteorit dopadl poměrně blízko... ani v tom případě nebude cesta k němu přes bažiny snadná.

V autě byla mapa tohoto území, měli jsme ji vzít, ale jak už to tak bývá, zapomněli jsme na to. Centrum katastrofy ukazují svými kořeny vyvrácené stromy... aspoň teoreticky. Po břehu, k němuž jsme směřovali, nebylo snadné se pohybovat ani za dobré viditelnosti... Celý podnik mi připadal skoro nesmyslný, mlčel jsem však, protože jsem věděl až příliš dobře, že Robert bude hluchý k rozumným důvodům.

Doplouvali jsme ke stěně mlhy. Vysílala k nám dlouhá chapadla, plazící se nízko nad vodou. Obklopil nás mléčný jas. Ještě jednou, v průhledu mezi dvěma kotouči par, jsem spatřil černou hladinu vody - pak se vyplazené jazyky mlhy uzavřely a my jsme se plavili v teplém, vlhkém mračku. Padl na mne náhle zvláštní pocit - ne úděs, ale mimořádně silný pocit, že se blížíme k něčemu neobyčejnému, co se každým okamžikem vynoří z onoho neprůhledného jasu. Vytáhl jsem vířící šroub z vody.

"Co to děláš!" zvolal Robert.

Druhou rukou jsem ponořil veslo, protože se mi zdálo, že něco není v pořádku. Voda, místo aby se rozčeřovala okolo listu vesla, zůstala nehybná. "Roberte!" vykřikl jsem, "unáší nás proud! Tady nikdy žádný proud nebyl!"

Bílé opary pohlcovaly člun, přičemž již nebylo téměř vidět. Zabral jsem energicky veslem, postavil jsem člun bokem, pak žádí proti proudu, ponořil jsem šroub, voda za záďí začala vařit, ale přestože nás teď motor hnál opačným směrem, pluli jsme žádí vpřed, hloub a hloub do mračka!

"Vesla! Roberte, vesla!" vykřikl jsem.

Lod' už se nehoupala jako dřívě. Chvěla se trochu, ale tak, že člověk cítil z těch nepatrných pohybů obrovskou sílu proudu. Hnala se vpřed prorážejíc mlhu. Šero houstlo, ale tam, kde mlha řídla, černala se voda, pod nárazy vesel podivně rudě hnědá. Naše úsilí bylo marné, lavička pode mnou se chvěla od strašlivé rychlosti jako napjatá struna. Vtom zaduněl přímo nad našimi hlavami basový rachot motoru: "Letadlo!" zvolali jsme oba s jakousi bláhovou nadějí a zvedli jsme oči vzhůru. Neviděli jsme nic. Zvuk motoru se vzdaloval, až konečně zanikl; zato přes bzukot našeho

motorku bylo slyšet monotónní duté šumění, podobné hlasu vodopádu. Přímou proti nám, se v mlze objevil tmavý hrbol, člun se postavil přídi vzhůru a zřítíl se dolů. Zoufalými údery vesel jsme se pokoušeli udržet jej v rovnováze. Bylo to marné. Cítil jsem, jak lavička pode mnou ujíždí; studeným nárazem mě vlna vymrštila stranou. Roberta jsem ztratil z očí a automaticky jsem začal plavat. Jak jsem tak bojoval, abych se udržel nad hladinou, cítil jsem, že mě opouštějí síly. Hnal jsem se po černé, srážně spadající zaoblině do trychtýře, obludně bublajícího ze všech stran. Vsálo mě to. Táhl hlouběji a hlouběji. Dusil jsem se, zalykal, před očima mi tančily rudé ohně a já ztratil vědomí.

Probouzel jsem se v křečích. Ležel jsem na břiše na něčem pevném, napjatém, ústy i nosem jsem zvracel vodu. Ležel jsem tak dlouho. Něco plochého, slizkého mě tlouklo do boku - tento pohyb ustával a za nějakou dobu se obnovoval, onen třepotavý pohyb, jakoby živé bytosti, mi vracel vědomí. Zvedl jsem se na ruku, usedl jsem. Poznenáhlu jsem začínal vidět. Kolem byla tma, ale vedle mě bylo neobyčejně slabé světélko. Nedaleko ležel nějaký velký, bledě světélkující předmět. Za ustavičného kašle jsem pozvedl ruce k obličejí, abych jej otřel, a zkameněl jsem. Má mokrá košile, přilepená k tělu, stejně jako šortky plné vody, matně světélkovaly. Mé ruce, prsty, nahá předloktí vydávaly fosforeskující, kalné světlo. Celé tělo zářilo mdlým, nehřejivým ohněm. Křečovitě jsem si protřel oči, protože se mi zatočila hlava. To nic není, obyčejná halucinace - říkal jsem si v duchu. Otevřel jsem oči. Obraz se neztratil, naopak, objevoval jsem nové a nové podrobnosti. To tělo ležící blízko mě byl Robert. Jeho tělo zářilo jako moje. S největší námahou jsem se zvedl a po kolenou se k němu doplazil. Zatřásl jsem jím několikrát za rameno - probral se, uviděl jsem Robertovy oči. Nesvětélkovaly, odrážely se proto od obličeje jako dvě tmavé skvrny. Začal dýchat zhluboka, prudce se zalkl a začal zvracet vodu. Byl jsem příliš slabý, abych ho zvedl, seděl jsem proto trpělivě a čekal, až se mu zcela vrátí vědomí.

"Co je... Karle? Kde... to... jsme?" promluvil nakonec chraptivě. Mlčel jsem a jen jsem se díval, jak vrávoravě vstává, jak objevuje světélkování - úkaz, který před chvílí ohromil mne. Pomalu se mi vracely síly. Dýchal jsem zhluboka a cítil jsem, jak se mi v hlavě rozjasňuje. Stoupl jsem si vedle Roberta. Pohlédli jsme na sebe; známé rysy k nepoznání měnila kalné bledá fosforescence kůže.

"Co je to?" ptal se Robert, udělal krok vpřed, zapotácel se, a zpod nohou mu s hlasitým plácnutím něco vyskočilo. Sehnul jsem se. Mezi prsty mi proklouzl šhubající se slizký tvar. "Ryba," řekl jsem užasle.

"Ryba? Ale... vždyť ona svítí..." vykřikl Robert. Skutečně. Ryba vydávala matnou záři, která jako by pronikala skrze její šupiny.

"Jako my... ale slaběji..." řekl jsem, rozhlížeje se. Kolem nás fosforeskovaly ryby jako nezřetelné skvrny a tloukly sebou bezmocně u našich nohou. Všiml jsem si, že to, na čem jsme stáli, se při chůzi lehce prohýbá. Snažil jsem se zjistit, co to je, a hluboko jsem se sehnul. V pravidelných vzdálenostech v tom byly kulaté otvory tak velké, že jsem jimi mohl prostrčit ruku.

"Kde to jsme?" dolétl ke mně hlas Roberta, který bez hnutí přihlížel, jak strkám do otvoru ruku až po rameno. Nenarazil jsem na žádný odpor - dole bylo prázdné.

"Nevím, nerozumím tomu. Musíme se rozhlédnout... pokud je to možné, tady," řekl jsem, vstávaje. "Když jsme se sem dostali, musí tu být nějaký vchod, musíme jej najít..." Sám nevím proč, ale nevěřil jsem tomu, co jsem říkal. "Pojďme," souhlasil Robert. Strhával si z prsou mokrou košili, několikrát si přejel prsty po světélkujících stehnech. "Co to jenom je?" zamručel.

Vykročil jsem. Pohybovali jsme se skoro poslepu, v hluboké tmě, kterou naše svítící těla téměř nezaplašovala. Když jsme tak opatrně šli na pokrčených nohou, s upaženými rukama, protože ta poddajná hmota nevzbuzovala naši důvěru, objevili jsme o pár kroků dále několik ryb, které jevíly slabé známky života. Jedna, leklá, nesvítila vůbec. Všiml jsem si toho. Kráčeli jsme po mírně stoupajícím svahu. Najednou narazil Robert na stěnu, či spíš na prohloubenou hladkou plochu. Když jsem po ní přejížděl rukou odshora dolů, došel jsem k závěru, že jsme uvnitř nějakého velkého výklenku, nebo jeskyně s oblými stěnami. Dále otvory v podlaze zmizely, takže jsme se mohli pohybovat trochu rychleji. Robert mě předešel. Ve slabém světle, jaké vrhala jeho postava, jsem spatřil druhou protější stěnu, stejně zaklenutou. "To je nějaké kulaté podzemní koryto, nebo co..." řekl.

Neodpověděl jsem. Robert vytáhl kapesní nůž, přiložil jej k matové ploše a bodl. Čepel se ponořila téměř po střenku, takže ji vytáhl ne bez námahy. V jakémisi nesmyslném vzteku bodl do poddajné hmoty ještě několikrát.

"Dej pokoj!" okřikl jsem ho. "Nemá to smyslu!"

"Prosím, prosím," Robert schoval nůž a pokračoval v cestě. Jeho mdle zářící silueta se pohybovala v temnotách přede mnou. Zastavil se, sehnul se a když se vzpřimil, přivolaal mě vzrušeným hlasem.

"Tady něco je... nějaká cesta..."

Ve stěně chodby, kterou jsme doposud šli, se rýsoval prostorný nálevkovitý otvor, nebo ústí nějaké spojovací šachty - nemohli jsme si to ihned ověřit, ale jak jsem se tak díval s očima upřenými do černé hlubiny, až mě to bodalo v očích, měl jsem pocit, že tam někde v dáli doutná opalizující jiskřička. Dno toho trychtýře leželo výš než chodba. Vešli jsme tam. Pod nohama se prohýbal stále stejný pružný podklad. Světélko se blížilo, rostlo, konečně zazářilo nad našimi hlavami. U vydutého stropu se táhla zářící stužka, z počátku tenounká jako nitka, pak stále silnější, až konečně přešla v namodralou žílu, která vedla dál do nitra chodby. Po straně se objevil ve stěně otvor. Vybíhala z něho tenká zářící žilka a spojovala se s tou, která vedla po stropě. Zůstali jsme stát jako na znamení.

"Víš, kde jsme?" zašeptal Robert tiše.

"Tuším."

"V meteoritu..."

"Ano."

"To nebyl meteorit..."

"Ne..."

"Ale nějaký..."

Nedokončil. Mlčel jsem. Tato šílená myšlenka mě tížila od okamžiku, kdy jsem otevřel oči. Když už byla vyslovena, přijal jsem ji klidně. Octli jsme se - jak jsem o tom mohl pochybovat? - ve sféře vlivu rozumem obdařených bytostí, jiných, než jsme my sami. Měli jsme je poznat, spatřit, bylo to nevyhnutelné. Robert uvažoval stejně jako já. Dolétl ke mně jeho šepot: "Někde tu musí být..."

Tam, kde se na hlavní žílu napojovala druhá, chodba se mírně zatáčela. Šli jsme dále, skláněli jsme hlavy a nohy se nám lehce bořily do měkkého podkladu. Napadlo mě, že ty bytosti buďto tudy nechodí, nebo... nemají nohy. Další žíla a ještě další. Jejich mírně nepravidelný průběh vnukal myšlenku na organický útvar - nějaké kabely by snad běžely rovně... Robert se dotkl koncem prstů žíly, mihotající se nad jeho hlavou.

"Studené..." zašeptal. Zase jsme se zastavili. Stěnu před námi polévalo třaslavé světlo. Cítil jsem nepostřehnutelný závan - tam se rozkládal nějaký prostor. Stáli jsme bez hnutí. Robert mi tiskl paži. "Myslím... že nás lapili," dechl mi přímo do ucha. "Nesmysl, žádná meziplanetární střela nepřistála na Zemi a žádné bytosti v ní sem nepřijely," řekl jsem najednou energicky. "Říkám ti, že ano!" "Jak to víš?"

"Nesmysl!" odpověděl jsem ihned stejným šepotem. "Všimni si: můžeme přece dýchat!"

Tato myšlenka mě oslnila. Robert měl pravdu. Bylo nemyslitelné, že by vnitřek letadla z jiné planety vyplňoval pozemský vzduch, nejen téhož složení, ale naprosto týž, cítil jsem v něm přece určité vlhkou, svěží vůni jezera.

"Postarali se o nás..." dechl mi do ucha Robert. Nad námi pulsoval silný světelný kabel. Nebyl jsem si jist, zdali se za jeho slovy neskrývá hrůza. Já sám jsem ji necítil. "Pojď," schválně jsem zvýšil hlas. "Není to sen, vid'?" zeptal se, aniž se hnul z místa. "Neexistují sny, které se zdají společně. Pojď!" opakoval jsem. Za zatáčkou se chodba rozšiřovala a končila ústím, zasazeným do silných válců obruby - dál se rozkládal prostor, jehož velikost se nedala odhadnout, šerý, plný světélk kroužících nízko i ve výši. Opalizující žíly, silné téměř jako lidský trup, vybíhaly z různých stran a spojovaly se v točité

kanály; v jejich spleteních nepřetržitě cirkulovala podlouhlá nakypřená světla. Dále bylo vidět prohlubně z nějaké blýskavé temné hmoty, v nichž se pohybovaly světelné odrazy, opakující se sériemi záblesků, stále vzdálenějších a slabších. Zároveň se celé toto prostranství střídavě rozpínalo a smršťovalo, lesklé trubice se stahovaly a hned zase roztahovaly s jakousi hadí grácií, mezi světly se objevovaly tmavší pruhy, rozpadaly se na jednotlivé mráčky, aby se za chvíli nepozorovaně, ospale znovu rozsvítily a kroužily a vznášely se ve stále zesilujícím světle. V široké tepně, která se zvedala vysoko nad námi, i ve spleti ostatních, líně plynula sem a tam podlouhlá, namodralá světélka. Matná fosforescence našich těl byla teď sotva viditelná, jakoby zatemněná.

Dotýkající se rameny, pozorovali jsme bez pohybu okolní prostor

"Pohled!" zašeptal Robert.

Nakypřená světelná hmota, žíhaná tmavšími prohlubněmi, nesla se k nám; svým jasným úplně potlačila světélkování našich obličejů, vznesla se vzhůru a pomalu se zmenšovala v dálce.

"Karle..." zašeptal Robert. "Že by to... byli oni?"

"Ta světla?"

"Ano, vždyť my taky... ten prostor má zřejmě takové vlastnosti. A ryby! Vzpomínáš! Taky svítily... všechno, co žije, tady září..."

Mlčel jsem a hleděl na chorovody plíživých světél. Zhluboka jsem se nadechl. Vzduch byl chladný a čistý. Ano, to nemohla být náhoda. A když jsem si to uvědomil, srdce mi začalo bít těžce a pomalu.

"Karle..." zašeptal Robert.

"Co?"

"Co budeme dělat?"

Ta bezradná otázka mi něco připomněla.

"Především si musíme zapamatovat cestu, kterou jsme přišli," řekl jsem a ohlédl se. Ústí chodeb, podobné té, která nás sem přivedla, se černala ve výklencích, mírně ustupujících dozadu.

"Naše chodba" se lišila rozměry a také válcovitou obrubou.

"Pokusíme se projít..." řekl jsem a zamířil jsem do hlubin prostoru. Robert vykročil poslušně za mnou. V ustavičném tichu kroužila světla, připlouvala, vyhýbala se nám, načechná, lehce se třepotající uvnitř sklovitých trubic...

Současně celé prostranství vypadalo, jako kdyby pravidelně oddechovalo při spánku. Zvláštní věc. Stejná myšlenka musela se probudit i v Robertovi.

"Karle?"

"Co?"

Viděl jsem, že se pokouší potlačit vzrůstající strach. Dlouho polykal, než řekl:

"Třeba to není vnitřek letadla, ale..."

"Ale čeho?"

"Organismu..."

Zachvěl jsem se.

"Jednoho organismu?"

"Ano. Letadlo mohlo mít jen jednoho... jediného cestujícího. Třeba je to kovová skořápka, vyplněná jediným velkým organismem, který..."

"Který spí, za okamžik se probudí a zhltně tě!" řekl jsem výsměšně. "Jsme tedy v jeho vnitřnostech, ano. To je břich Leviathana?"

"Proč ne?"

"Vyloučeno!"

"Proč?"

"Kde by se tu vzal vzduch? Ostatně nechme toho - ty máš bujnější fantazii než já. Pojď."

Když jsme tak šli pod křížujícími se trubicemi a vyhýbali se kolmým, z podlahy vyrůstajícím dutým sloupům, snažil jsem se přivyknout myšlence, že ta protáhlá světla jsou živými bytostmi, ale nemohl jsem se s tím nijak smířit. Nevěnovala nám - pokud možno soudit - sebemenší pozornost. Šli jsme točitou a klikatou chodbou. Pout trvala snad hodinu. Okolí se postupně měnilo. Podklad, dosud hladký, se vlnil a tvořil podélné mělké žlábků. Soužila mě žízeň. Kdybychom měli alespoň kapku vody. Vybavil se mi ledový vír vody, v němž jsme se div neutopili a mé rty zkřivil jizlivý úsměšek. Ó, bída lidské existence, věčně oscilující mezi nedostatkem a přebytkem. Ihned jsem se okřikl za to hloupé filosofování. Po očku jsem pohlédl na Roberta.

Robert hned přidával do kroku, hned se zastavoval a rozhlížel se, olizoval si rty, jednou si dokonce sedl, ale když jsem na něho pohlédl, beze slova vstal a následoval mě. Najednou mi zastoupil cestu. "Karle, nemá to smysl," řekl, "vraťme se."

"Kam?"

"Odkud jsme přišli. Tam jsou ryby..."

Pochopil jsem,

"Máš hlad?"

"Mám hroznou žízeň. V krku mě pálí, že sotva mohu mluvit. Mám toho právě dost! Vraťme se, třeba se nám podaří prořezat nožem ty gumové nebo jaké stěny."

"Vrátíme se, ale napřed musíme prozkoumat tento prostor. Třeba najdeme východ. Nezdá se mi, že bychom jej mohli najít tam, ve tmě."

"Pojďme tam hned. Já už nemůžu. Já... říkám ti, jsme pozorováni!"

"Pozorování? Odkud?"

"Nevím. Cítím to!"

"Roberte, to se ti zdá. Abychom vyvázli s téhle bryndy se zdravou kůží, musíme se snažit..."

"Nech si to své poučování!" Robert vykřikl tato slova s křečovitě staženou tváří. "Vím, vím, musíme jednat rozvážně, mám být rozumný a věčný..."

"Křičíš a nadarmo plýtváš silami," přerušil jsem ho. "Zatím nemáme důvody k zoufalství - nepotkalo nás nic zlého, a..."

"Přirozeně! Ano, vím, oni se o nás starají. Prosím tě, naznač jim, že bez vody a potravy nemůžeme žít! Budeme tedy chcípat a oni nám budou svítit."

"Roberte!"

Ovládl jsem vzrůstající hněv.

"Pochop, Roberte, že oni nám nemohou být podobní. Představovat si, že kosmos opakuje stejnou dráhu vývoje s týmiž formami, mozky, očními jamkami, ústy, svaly, to je hloupost. Musíme zachovat chladnou krev."

"No, a co, a co?" přerušil mě znovu. "Cožpak já chci, aby nám byli podobní, cožpak já vůbec něco chci? Moc tě prosím, buď rozumný, buď geniální myslitel, Newton, Einstein, předveď jim lidskou důstojnost a moudrost."

Robert se najednou odmlčel. Rty se mu chvěly. Stiskl je a vykročil; neřval se, jdu-li za ním. Světla se stále vznášela nad námi. Pohybovali jsme se po dně dlouhého žlabu, jehož okraje se stupňovitě zvedaly. Ve skvrnách světél, která vrhala vznášející se zářivá mračna, kráčel jsem stejnoměrnou rychlostí. Robert, který občas téměř běžel, mě čím dál tím více předbíhal. Nepokoušel jsem se ho zadržet, došel jsem k názoru, že je to zbytečné. Spleť světél pulsovala jasně a skláněla se pomalu k nám. Klesaly tady široké trubice, plné modravého mžení, v němž se objevovaly stále častěji stužky mihotavé červeně, které tvořily čím dál silnější vrstvu usazeniny uvnitř sklovitých sloupků. Viděl jsem zřetelně, jak v jednom z nich ona sraženina přede mnou houstne, jak jsou zevnitř prosvětlovány rubínovým jasnem, když v tom se přihnala vlna mohutnější záře a pohybu a strhla s sebou onu šarlatovou sedlinu. Mléčně modravý jas se opět rozhořel uvnitř sloupu. Zadíval jsem se do onoho procesu purpurových soumraků a bílých úsvitů a na chvíli jsem ztratil Roberta z dohledu. Když jsem ho neviděl, rozhlédl jsem se kolem sebe - stál o několik kroků dál jako zkamenělý. Najednou začal pomalu ustupovat zpět... nataženou nohou se dotkl čehosi na zemi... A s příšerným křikem se dal na útěk. "Stůj!" křikl jsem. "Roberte, Roberte!" Skočil jsem za ním. Vyškubl se mi takovou silou, že jsem upadl. V okamžiku srážky jsem zahlédl, že má oči hrůzou obrácené v sloup. Zvedl jsem se na kolena a zavolal jsem ho ještě jednou, bez naděje, že mě uslyší. Světélkující, čím dál tím menší obrys jeho sehnuté postavy pádil spleť zvolna se vlekoucích světél, měkkých jako mračna. Ještě jednou jsem ho zahlédl, jak skákal přes nějakou překážku, potom zmizel. Zůstal jsem sám. V prvním impulsu jsem se chtěl rozběhnout za ním, ale ihned jsem se zastavil. Mohl bych bloudit, hledaje ho po celé hodiny v tomto labyrintu světél. Vrátil jsem se... Co ho tak ochromilo hrůzou? Nalezl jsem pohledem ono místo a přiblížil jsem se. V mělkém výklenku, který zde stěna tvořila, dřepěla schoulená lidská postava. Na tmavém pozadí, které ji obklopovalo, svítila matně jako já. S hlavou nakloněnou kupředu, s koleny a pažemi přitisknutými na prsa, se onen člověk ani nehnul. Zářící hmota plynoucí nad námi nás zalila světlem. Nic nechápaje, s hrdlem sevřeným ohavnou hrůzou, popadl jsem bezvládné tělo za ramena. Pod prsty jsem ucítil tvrdý povrch - onen člověk byl potažený tenkou vrstvou sklovité hmoty! Mumie?! Bezděky jsem ho pustil. Pomalu se naklonil a opřel zády o stěnu, takže jeho tvář slabounce světélkující do tmy pohlédla na mou.

Jak to bylo otřesné! Znal jsem ty rysy. Nemohl jsem si hned uvědomit, koho mi připomínají - ale ovšem, to byla tvář Robertova - třebas zároveň podobná mé tváři... ještě jednou jsem se dotkl onoho těla. Bylo lehké... prázdné... to nebyl živý člověk, nikdy nežil - to vůbec nebyl člověk, nýbrž figurína, neživá figurína...

Byl jsem na pokraji hysterie. Podíval jsem se na protáhlá, proplétající se světla, která kroužila okolo mne, jako kdybych u nich hledal odpověď... ještě jednou jsem si prohlédl onen tpytný, tuhý tvar. Myslil jsem, že se mi ze zmatku rozskočí hlava. Vstal jsem. Přeběhl jsem očima toto místo, jako bych něco hledal. Vtom jsem si vzpomněl, že se mi Robert ztratil.

Nutil jsem se do klidu. Tak jsem předtím mluvil k Robertovi, ale nenalézal jsem žádné myšlenky, žádná slova. Klopýtal jsem tam, odkud jsem přišel.

Byl jsem jako v horečce. Světla se mi hemžila před očima, plula kolem. Zatínal jsem vši silou zuby a opakoval jsem bez zvuku: "jen klid... jen klid..."

Žízeň mi vysušovala vnitřnosti, rty jsem nemohl olíznout. Při nenadálé myšlence na šťavnaté rybí maso jsem ucítil bodavou bolest v lících svalech. Nemyslel jsem už na nic jiného, než na to, abych je našel. Šel jsem stále rychleji pod mohutnými pulsujícími trubicemi, až jsem dospěl k ústí chodby a běžel jsem pod modravou žilou stropu. Klopýtal jsem a dech mi bolestně rozdíral hrtan i plíce. Musel jsem zponalit, protože mě obklopila tma. Pouze mé tělo do ní vrhalo trošinku světla. S nataženými pažema jsem krácel vpřed... narážel jsem čas od času na pružné stěny - konečně jsem nohou nahnátl okraj nevelkého otvoru. Tady někde to muselo být. Vrhel jsem se na kolena a osvětluje okolí vlastní tvář a rukama, hledal jsem horečně, se srdcem plným zoufalství. Nebylo tu nic. Vtom jsem se dotkl něčeho slizkého, oblého. Ryba! Byla dost velká, ale plochá. Bylo na ní víc ploutví a ocasu než masa, krev jsem ani necítil na jazyku. Hledal jsem dál - nebylo zde nic. Řekl jsem si, že snad napadaly dolů, do prázdna, které bylo pod oněmi kulatými otvory. Pátral jsem však dál. Konečně jsem objevil téměř již zhasínající světélko. Popadl jsem rybu, slabounce zářila... delší dobu jsem ji držel před očima jako zkamenělý a pak jsem se dal do ošklivého smíchu. To byl obraz ryby, sklovitý model, stejný jako onen lidský v prostoru kroužících světél... Nemohl jsem potlačit smích. Smál jsem se bláznivě, až mi slzy kanuly po tvářích. Uzavřený prostor odpovídal dutou ozvěnou. Rychle jsem umkl. Posadil jsem se ve tmě, sevřel jsem hlavu rukama a začal jsem přemýšlet s takovou námahou, jako kdybych zvedal těžké břímě. Onen projev "jejich" systematickosti v pátrání, to, že k rybám položili model ryby a k nám model člověka, dokazovalo tak naprostou dezorientaci v pozemském světě, že jsme opravdu neměli žádný důvod k veselosti. A kde vlastně jsou? Před mým vnitřním zrakem se objevil obraz prostoru světélkujícího kroužením. Mohl to skutečně být jenom jeden jeho organismus, jeho vnitřnosti? Nepravděpodobné! Avšak jakým právem zavrhnout tuto hypotézu? Přítomnost vzduchu tomu nasvědčovala. Organismus z jiného světa, naplněný zemským vzduchem - to nedávalo dohromady rozumný celek. Přirovnání k vnitřnostem bylo násilné a primitivní.

S analogiemi se daleko nedostanu, napadlo mi. Avšak něco musím pochopit, od něčeho musím začít - jinak mi hrozí smrt nejenom z hladu a žízně, nýbrž pro naprostou nevědomost. Budu se tady potulovat, tady, v samém srdci tajemství a do konce nic nepochopím! Jaký výsměch. Pojdu, jako ty ryby vylovené z vody, dusící se vedle své diskrétně položené podobizny.

Našel jsem výchozí bod. Byl to snad důkaz mé otupělosti, nebo ztráta schopnosti logicky myslet, že jsem přijal jako objev, jako vůdčí hvězdu v temnotách, nezvratnou skutečnost, že oni přiletěli na Zemi. Přiletěli v letadle, které se rozžhavilo v atmosféře, muselo tedy být postaveno z nějaké hmoty tvrdé a odolné vůči teplotám. Ale to nebylo v daném okamžiku to nejdůležitější. Nejdůležitější bylo, že dříve než přiletěli, museli po onom letu zatoužit, rozhodnout o něm a tímto aktem se stali podobni nám. My také plánujeme kosmické výpravy. Oni tedy podnikli výpravu. Za jakým účelem? Výzkumným, nepochybně. Odkud? Nevíme. Není to ostatně důležité. Jaký materiál jsem ještě měl? Loutky? Pokusy o navázání kontaktu. To nebylo jisté. Bylo třeba postupovat nesmírně opatrně, abych se nedopustil chyb příliš ukvapeným vyvozováním závěrů. K čemu měly být modely? Na zkoumání našich reakcí? Lidi - i ryb? Ale tuto reakci by nepochopili, nemohli by rozluštit, protože nerozuměli naší řeči, ani významu našich posuňků, pohybů, našeho chování. Nic. Sami o nás jistě nic nevěděli, analogické zacházení s námi i s rybami svědčilo o tom snad dostatečně? Byl zde však jeden zásadní činitel - přítomnost vzduchu? Proč nám zajistili vzduch, ale rybám vodu - nikoliv? Měl jsem neurčitý pocit, že tady někde vězí, ne-li rozřešení tajemství, tedy alespoň počátek nějaké nitky, podle níž bude možno postupovat. Ještě jednou jsem prošel etapy dosavadních úvah. Vzduch... Nejjednodušší odpověď zněla: vyplňuje tento prostor, protože raketa je ve styku (nebo nějaký čas byla ve styku) s atmosférou. Možná, že otevřeli větrací otvory. Nesmysl. Možná, že je tedy otevřeli z nějakých, mně neznámých, ale se zemskou atmosférou nic společného nemajících důvodů, a vzduch pronikl do rakety a naplnil ji - zcela náhodně. Bylo-li tomu tak, mohl jsem si ušetřit svou logickou analýzu.

Z náhodné přítomnosti vzduchu nevyplývalo nic - aspoň ve vztahu k inteligenci a zvykům "bytosti". Možná, že vůbec nedýchaly, a druh plynu, který vyplňoval letadlo, mohl jim být zcela lhostejný. To bylo docela možné. Tudy nevede cesta. Příliš mnoho možností a kromě toho náhoda - jako zcela pravděpodobná příčina utvářející událostí, mě, zcela přivedla z míry. Buď jak buď, historka s modely mi dovoľovala pohrbit myšlenku o vševědoucí bytosti i o tom, že mají nějakou představu o poměrech na Zemi. Kde byly? Nebo jsme se skutečně octli v 'břichu Leviathana' vtažení proudem vody, kterou chlemtal. Nebo ta světla... Co se stalo s tou vodou? Kdyby vyplnila tento prostor, pak by vytekla kulatými otvory, do nichž napadaly ryby. Ryby se vrátily do vody? Ze by se postarali i o ně? Celou tuto kapitulu úvah jsem s povzdechem uzavřel.

Hlava mě bolela čím dál prudčeji a moudrý jsem byl stejně jako na počátku. Žízeň mě trápila dál. Ve tmě se objevilo něco nejasného, bledého - vyskočil jsem. Světélkující vytáhlá postava byla již blízko. Poznal jsem Roberta. Nehnul jsem se, z místa. Přišel ke mně a rozhlédl se. Pochopil jsem, co hledal. "Ryby zde nejsou. Jedinou, kterou jsem našel, jsem snědl. Ostatní bezpochyby propadaly dolů."

Beze slova zamířil tam, kde se matně leskl sklovitý model ryby.

"Nenamáhej se," zvolal jsem za ním. Několika slovy jsem mu vysvětlil ten úkaz. Odkopl neživý model a chvíli nad ním stál celý skleslý. Když se ke mně obrátil, zděsil jsem se - tak vpadlé měl tváře. Vypadal, jako kdyby zestárl o mnoho let. "Cos dělal? Kdes byl?" zeptal jsem se tlumeným hlasem. Pokrčil rameny a pomalu usedl. Následoval jsem jeho příkladu. "Pozoroval jsi něco nového?" zeptal jsem se.

Zavrtěl hlavou.

"Kde máš nůž?"

"V kapse."

"Dej mi ho."

Dal mi jej bez odporu.

"Už jsi klidný?" zeptal jsem se.

"Nech toho," požádal ochraptěle. Bylo mi ho líto.

"No, kamaráde, co bylo, bylo," řekl jsem, "třeba ses mohl dostat do bůhvíjaké šlamastiky."

"Nemohu mluvit - tak mám vyschlo v ústech," zašeptal.

MLčky jsem vzal do ruky nůž, otevřel jsem jej a když jsem vyzkoušel ostří bříškem palce, přiložil jsem je k okraji nejbližšího otvoru. Pružná hmota napřed uhnula, ale když jsem přitlačil silněji, dala se řezat. Pohyboval jsem čepelí jako pilou, dosáhl jsem následujícího otvoru a změnil jsem směr řezání; tím způsobem jsem konečně vyřízl z podkladu kus přibližně čtvercového tvaru - pak jsem visící část odklopil a naklonil se nad takto vzniklým velkým otvorem. Číhala tam neproniknutelná tma. Byl jsem na rozpacích, co dělat dál, když mi přišel na pomoc Robert. Zvedl světélkující imitaci ryby a já, přikývnuv hlavou na souhlas, ihned jsem ji hodil dolů. Klečeli jsme a se zatajeným dechem jsme sledovali modravou stopu letu.

V černé hlubině se objevila stejná světélkující jiskřička, která se však pohybovala vzhůru proti té, která padala; když se obě setkaly, uslyšel jsem tichounké žbluňknutí a bledé světýlko "rybí panenky" se zastavilo.

"Voda! Tam je voda!" vykřikli jsme s Robertem jako jedněmi ústy. "Takových čtyři pět metrů," pokoušel jsem se odhadnout

hloubku. Robert udělal pohyb, jako kdyby chtěl skočit dolů. Popadl jsem ho za ruku.

"Nedělej hlouposti!"

"Musíme se tam dostat!"

"Okamžik. Nemůžeme tam skočit. Kdo ví, jestli bychom se mohli vrátit. Počkej, už to mám!"

Byl to dobrý nápad. Chvatně jsem začal vyřezávat dlouhý pás pružného podkladu, na němž jsme klečeli, tím, že jsem jej řezal od jednoho otvoru ke druhému. Práce nepokračovala tak rychle, jak bych byl chtěl. Čepel vázla v těstovité pružné hmotě. Když Robert pochopil můj plán, pomáhal mi. Sřídali jsme se, až jsme vyřezali nakonec pruh téměř až ke stěně, široký půl metru, dlouhý asi čtyři metry. Zdálo se, že se volným koncem visícím dolů dotýkal černého zrcadla.

Nepravidelné zářezy, které jsme ponechali na okrajích, umožnily nám, abychom se po pásu. spustili jako po žebříku.

Několikrát jsem s ním začloul, zdálo se, že je pevný, aby unesl naši váhu. Sestoupili jsme opatrně dolů, až jsme se nohama dotkli studené hladiny; pak jsme se do ní pohroužili až po krk. Nespouštěli jsme z rukou šikmo napjatý pruh, jen jsme pili a pili, až nám žbluňkalo v břiše.

Když jsem si omyl obličej, cítil jsem se daleko svěžeji. Sil mi přibýlo najednou. Jak to bylo příjemné! Robert, který se rozveselil, jako by se ho dotkl kouzelný proutek, pustil se pruhu a začal plavat; po dvou tempech se dotkl stěny.

Prozkoumali jsme zevrubně ten uzavřený prostor. Byla to jakási studně o průměru čtyř až pěti metrů. Pak jsem se pokoušel potápět, ale třebas jsem ploval ze všech sil, až mi začalo hučet v hlavě i v uších, nenarazil jsem na dno. Hmatal jsem rukama po stěnách šachty, ale nenarazil jsem na žádnou trhlinu. Když jsem se vynořil, řekl jsem o tom Robertovi. Byli jsme ponořeni až po bradu a lehce jsme se přidržovali visícího popruhu, když jsme si teprve teď všimli stejné věci. Naše těla přestala svítit. Pouze umělá ryba vedle nás zářila bledým namodralým světlem.

"Možná, že už je to hranice toho prostoru, viš?!" říkal Robert horečným šepotem. "A tohle je třeba vstupní otvor, raketa je částečně ponořena a toto je možná úroveň jezera!"

"Jezera?"

"No, ano. Kdybychom se tak mohli potopit až do konce té prokleté studny a vyplavat ven!"

Slyšel jsem, jak dýchá zhluboka a nabírá zásobu vzduchu, aby se potopil. Pak se prudce odrazil a začal klesat dolů, jako téměř neviditelný bělavý pruh. Ztrácel se ve větší a větší hlubině; jen vodní hladina jemně pěníla vzduchovými bublinami. Již jsem o něho začínal mít strach, když se zase vynořil. Lapal křečovitě po dechu.

"Nadarmo, ksakru!" říkal přerývaně. Pak se chytil jednou rukou za popruh, vytáhl se ven z vody a napřáhl se v záklonu. Cítil jsem, jak sebou škube a buší do něčeho před sebou.

"Co to děláš?"

"Zkouším stěnu nožem," houkl hlasem přiškrceným námahou. Ale třebas jej zabodl po střenku, nenarazil na prázdný prostor - stěny studně byly silné:

"Dej pozor, ještě pustíš nůž!" řekl jsem. "A vylezme už. Je pekelně zima."

Beze slov jsme vyšplhali nahoru. Teprve tady jsme ucítili chlad. Setřásli jsme se sebe vodu, vymáčkali ji z vlasů a energickými pohyby jsme zrychlili oběh krve. Naše těla ve tmě opět matně světélkovala. Byla to jistě vlastnost tohoto prostoru.

"Nevedeme si nejhůř," prohodil Robert. "Nadělali jsme jim' díry do toho střeva..."

Zpozoroval jsem záblesk na jeho zápěstí.

"Tvoje hodinky jdou?"

"Jsou vodotěsné."

Pohlédl na ciferník.

"Dřepíme tady už osm hodin... Máš hlad?"

"Celkem ano."

"Já taky. Co podnikneme?"

"Pojďme ještě jednou tam, kde jsou ta světla. Jsou tam jistě ještě jiné chodby, musíme je prozkoumat..."

"V jedné jsem byl," řekl Robert. "Čím dál tím víc se zúžovala, takže jsem na konci nemohl lézt ani po čtyřech. Ale byl

jsem také na opačné straně, kde je těch světél nejvíc. Tam je takový velký výklenek a šikmá šachta, podobná trošku téhle, ale užší. Nelezl jsem do ní, protože jsem se bál, že netrefím zpátky. Jsou tam nějaká zrcadla, nebo něco takového..."

"Zrcadla?"

"Nevím, uviděl jsem sám sebe v jisté vzdálenosti, ale nejasně, jako v mlze." , Chvilku jsme stáli nerozhodně.

"Víš, co mě napadlo?" pokračoval Robert. "Ten zatracený model mě úplně přivedl z rovnováhy. Přiznám se - ztratil jsem hlavu. Pak se mi zdálo, že je to nedorozumění, ale takové absurdní..."

"Kosmické..." vpadl jsem mu do řeči.

"Ano, ano. Ale může to být ještě něco jiného. Takové nedorozumění by v zásadě bylo celkem bezvýznamné, ale ne vždycky to, co vypadá nevinně, je skutečně nevinné... Vzpomínáš si, cos mi vyprávěl o těch opicích v raketách? Vybavila se mi fotografie toho makaka, kterého navlékli do takové hezké, kožesinou podšité bundičky a na hlavu mu nasadili leteckou přilbu... Opička si jistě myslela, že je to nějaká hra a oni ji zatím odpálili v raketě do výšky 500 kilometrů!"

"Domníváš se, že naše situace...?"

"To neříkám. Ale tak nějak se mi ty dvě představy spojily."

"Na naše nynější potřeby disponuješ rozhodně příliš bujnou fantazií," řekl jsem. "Víš co, zaved' mě do toho výklenku a šachty, prohlédneme si to..."

Jak už to tak bývá, cesta, když jsme ji konali po třetí, připadala nám daleko kratší. Chodba brzy končila a obklopile nás roje světél.

"To asi nebudou oni," řekl Robert tišším hlasem. Zastavil se s pohledem upřeným na světelný mrak, který letěl kolem nás. "Ačkoliv... to zhasínání světla, může být řeč. Co? Co myslíš, jak mnoho pochopil makak ze zvuků, které vydávali lidé, když ho strkali do rakety?"

"Nech na pokoji tu nešťastnou opici!" okřikl jsem ho.

Robert vykročil. Vedl mě tam, kde jsem před tím nebyl. Spleť světél se od nás vzdalovala. Procházeli jsme mezi baňatými, hruškovitými útvary, vysokými skoro jako člověk. Dotýkal jsem se jich, jejich povrch byl hladký a tvrdý.

"Tady!" řekl vtom Robert a zůstal stát.

Byli jsme na dně nálevkovité prohlubně. Kolem dokola se zvedaly hruškovité útvary, které jako kdyby byly složeny z hlízovitých na sebe nasazených a splených výrůstků; nad námi v těžko určitelné výši hustě kroužila světla, která tvořila jakousi oblohu tohoto prostoru. V jejich záři se objevilo ústí šachty, zející přímo proti nám, vroubené kruhovitým zpevněním a klesající šikmo dolů. Mohl jsem si prohlédnout pouze několik metrů stěn, dál už tonuly ve tmě. Čekal jsem, až se moje oči přizpůsobí šeru a po nějaké době jsem skutečně mohl očima dohlédnout hlouběji; šachtu uzavírala plochá černá hmota, v níž se čas od času zaskvíl nepatrný záblesk. Hledal jsem nějaký postradatelný předmět, a když jsem nic nenašel, utrl jsem knoflík od košile a hodil jej do šachty; sklouzl po šikmé stěně a zmizel se zvukem jemného žbluňknutí v černém zrcadle.

"Tam je voda!" řekl jsem překvapeně.

"Předtím tam nebyla," odpověděl neméně užaslý Robert.

"Mám pocit, že tady jsme podstatně výš než tam, v té tmavé studni... že by... hladina vody stoupala?"

"Třeba není hladina všude stejně vysoko, v jedné chodbách ji zvedají výš a v ostatních ji snižují," poznamenal Robert. Dlouhou dobu jsme stáli nad temným ústím.

"Za nějakou dobu se sem zase podíváme, uvidíme, jestli se něco změní. A teď... kde je... říkals, žeš ještě něco objevil?"

"To není žádný objev," namítl Robert. "Pojď tudy."

Pokud jsem se mohl orientovat, byla to ústřední část velkého prostoru. V blízkosti jeho stěny probíhaly spletnice světél docela nízko, takže jdoucím občas úplně uzavíraly cestu. Ale tady tvořila vysokou klenbu, která se neustále mihotala. V třaslavém, ale silném osvětlení se před námi otevřela kruhová propadlina. Její dno leželo asi o metr níže než místo, na němž jsme se zastavili. Uprostřed se zvedal veliký útvar, nepodobající se ničemu, co jsem kdy viděl. Byl pokryt jakýmsi zrcadlovým kotoučem, v němž pableskovaly matnější odrazy horních světél. Tento kotouč nesly stonkovité sloupky spletené tak hustě, že jsme mezi ně stěží mohli strčit prsty; vydávaly nažloutlý kalný třpyt.

"Byls tam dole?" obrátil jsem se na Roberta.

"Ne."

"Sestoupíme."

Po šikmo převislém prahu jsme sklouzli na dno prohlubně. Vypadala teď jako kruhovitý okap, kterého jsme mohli obsáhnout pohledem jen malou část, protože ostatek zakrýval ústřední útvar; rozhodl jsem se, že ho obejdu kolem dokola. Po několika krocích se Robert zastavil a stěžoval si, že se mu točí hlava. Také mně bylo nějak divně. Přistoupili jsme k oněm jantarově zářícím sloupům a usedli u jejich patek. Robert si přiložil na čelo kovovou střenku nože.

"Už je mi líp," řekl po chvíli a otevřel oči.

"Není možné, že bychom se sem dostali náhodou," dodal a položil nůž vedle sebe. "Tvé krysy, když vběhnou do labyrintu, také..." strnul s nedovřenými rty.

"Labyrint! Labyrint!" opakoval bez dechu.

Dal jsem se úmyslně do hlasitého smíchu.

"Roberte, ty jsi nenapravitelný. Kde tady máš labyrint? V tom kruhovém okapu, kde tady můžeš zabloudit? Vybírat cestu? Stále se opíráš o analogie - napřed makak, teď krysa - ne, kamaráde. Co je to!" zvolal jsem.

Robert právě sahál po odloženém noži. Oba jsme se na něj dívali. Byl to dlouhý zavírací nůž s kovovou střenkou - nuže, tento předmět ležel v žlutém světle u paty sloupku, jenž se začal prudce rozsvětlovat. Zahořel ohněm odraženým na čepeli, pak zmatněl, stal se průsvitným a rozplynul se. Zmizel... a Robert, který se pokoušel chytit jej do ruky, sevřel

prázdnou pěst. Bez hlesu, jako očarováni, dívali jsme se na ono místo. Znovu se nás zmocnil nejasný pocit, jako bychom dostávali mořskou nemoc. Jantarové plameny sloupu pomalu bledly... Na téže místě se objevil slabý podlouhlý stín, dostal stříbřitou barvu a hle, nůž ležel jako předtím a klidně se leskl ve světle, Robert byl na rozpacích, má-li jej vzít do ruky. Předešel jsem ho. Kov byl vlahý, jako by jej zahřál dotek těla. Pomalu jsme na sebe pohlédli. "Optický klam," pokoušel jsem se mluvit, aniž jsem věřil vlastním slovům. Robert mlčky obhlížel sloup. Dotkl se ho rukou, najednou se prudce ke mně obrátil, s výrazem strachu ve tváři.

"Poslouchej!"

"Co?"

Uslyšel jsem slabé ťukání... ohlas kroků. Okamžik stál Robert bez hnutí. Naslouchal, odkud dolétala ozvěna kroků a vyrazil tam. Já za ním. Zvuk kroků před námi na okamžik zmlkl... ale pak se vrátil, chvatně, jako kdyby někdo před námi prchal. Rozběhli jsme se oba. Robert tři kroky přede mnou. Najednou se za zatačkou vynořila záda dvou postav, které běžely jako my. Byli to lidé. Jeden o půl hlavy vyšší, táhl druhého za ruku, onen jako by se bránil. Úžas jako by mě ochromil, zpomalil jsem krok. Zastavil jsem se... Ti lidé se obrátili... dívali jsme se na sebe. Ten menší byl Robert. Ten, kdo ho vedl, jsem byl já sám. Robert - onen Robert - pronikavě vykřikl a dal se na útěk, a ten, jenž stál dva kroky přede mnou, se rychle pustil za ním. Ten, jenž zůstal, který se mi podobal jako odraz v zrcadle, zůstal stát. Když Robert běžel kolem něho, pokoušel se chytout ho za ruku a vykřikl něco, čemu jsem nerozuměl, ale Robert se vytrhl a zmizel za zákrutem chodby. Pak se ten druhý obrátil a rozběhl se v patách za ním. Asi deset minut jsem stál sám, pak jsem se vrhl směrem, kde zmizeli. Neudělal jsem ani krok, když se ozval hluk zápasu, zdušený výkřik a lomoz. Rozezvučela se ozvěna, která se vracela plačtivými roztřesenými zvuky z různých stran najednou. Uviděl jsem Roberta, polo ležel u paty žlutavě doutnajícího sloupu, jednou rukou se držel za krk. Klopýtl jsem o nějaký předmět - o nůž. Dotýkal se hrotem nevelké skvrny. Sehnul jsem se a bezmyšlenkovitě jsem jej zvedl. Ostří bylo umazáno něčím lepkavým, tmavým. Podíval jsem se na Roberta. Ještě pořád seděl a třel si krk. Pokoušel se promluvit. Začal kašlat a plivat, pak vykoktal s prosebným pohledem.

"On - on mě škrtil..."

"Co se stalo?"

"Já nechtěl! Myslil jsem, že je to nějaký fantom, přestrojení. Chtěl jsem ho jen vidět zblízka, chytit."

Znovu se rozkašlal. Vtom se skrčil, vyskočil, a pomalu, shrben, blížil se ke mně. Dlouho se mi díval do tváře skleněnými očima.

"Kdo jsi? Kdo jsi ty!?" vykřikl strašlivým hlasem. Vzal jsem ho za ruce, pokoušel se mi vytrhnout. Začali jsme zápasit. Když mě chtěl kousnout, dal jsem mu políček. Klesl na kolena.

"Uklidni se, bačkorol!" zařval jsem. Ještě pořád jsem držel Roberta za ramena. Jeho svaly ochably.

"Utečme odtud! Utečme..." blábolil, aniž se na mne díval.

"Hned půjdeme, hned, ale vzpamatuj se. Hlavu vzhůru, řekni, jak to bylo, ale klidně, rozumíš?"

"Běžel jsem za ním, byl jsem rychlejší, dohnal jsem ho a tu... chytl jsem ho ze zadu za košili, pak on mě chytl za krk.

Začal jsem se dusit a... a..."

"Dál!"

"Uděřil jsem..."

"Nožem?"

"Ano. Klesl. Pak jsi přiběhl ty a zvedls ho..."

"Jak to já?"

"No, ty! Přiběhls, zvedls ho na ruku a odešels tam," ukázal na opačnou stranu. "A pak... pak jsi přišel zase, ale už bez něho..."

"To jsem nebyl já, to ten druhý... Ostatně, na to není čas! Vstaň! Jak je ti? Můžeš chodit?"

"Mohu... Ano, mohu."

Robert křečovitě polykal.

"Škrtil mě."

"Ukaž!"

Prohlížel jsem jeho krk; po obou stranách hrdla se červenaly otisky prstů. Není to třeba sen? blesklo mi hlavou. Otřel jsem krev z čepele nože, přiložil ji ke stehnu a přitlačil. Až jsem ucítil pronikavou bolest, zvedl jsem nůž. Ne, nebyl to sen!

"Stmívá se..." řekl najednou Robert,

Zvedl jsem hlavu. Skutečně - vysoko nad námi světla rudla a uvnitř sloupu, u kterého jsme stáli, v jeho stonkovitých zbytněních, hořela nepravidelná sedlina medového svitu. Sítil víc a víc. Nedovedu říci, proč mi to připadalo jako požár, který zuří za sklovitým povlakem.

"Pojďme!" zvolal jsem a současně jsem pocítil závrat'. Nemohl jsem pohnout nohama, tak mi ztěžkly.

"Nemám sil... Karle..." zaslechl jsem Robertův chraplivý hlas. Držel se oběma rukama neforemného sloupu, celé jeho tělo se třásl, smekal se po něm, až padl na kolena. Horkem mi pukala hlava, musel jsem rychle usednout, div že jsem nepadl, protože se mi zdálo, že se půda pod nohama někam ztrácí, že mě někam unáší. Všecko mi začalo tančit před očima.

"Letadlo startuje!" blesklo mi hlavou, "odlétají... a nás berou s sebou."

Ale necítil jsem úděl v drtivé, zvláštní mdlobě, která se mě zmocnila. Nebyl jsem už schopen žádné myšlenky. Ležel jsem vedle Roberta a cítil prudké bušení srdce, trhající hrudník. Světlo nad námi mohutnělo, celá stavba hořela jako by ji zachvátily plameny. Zavřel jsem oči a ztratil jsem do posledního zbytku pocit směru. Pak jsem pomalu začal přicházet k sobě. Byl jsem celý zalit potem; vedle mě se leskla tvář Roberta, který dýchal otevřenými ústy.

"Pojďme! Pojďme odtud!" vychroptěl jsem a s největší námahou jsem povstal. Svaly se mi ještě třáslly, ale jít už jsem mohl. Robert byl slabší. Vzal jsem ho paží kolem těla a vykročili jsme ke srázné stěně. Metrový rozdíl nás dělil od úrovně prostoru, z něhož jsme přišli, ale' zapochyboval jsem, zdali se nám jej v takovém stavu podaří zdolat. Světlo sláblo a měnilo se v slabé záření, když jsem za sebou uslyšel kroky. Zmocnil se mě ohavný strach, přivinul jsem k sobě Roberta, který zvedl hlavu a naslouchal.

"Utíkejme!" vydechl.

Dali jsme se do běhu. Kroky se také zrychlily. Ozývaly se přímo za námi. Robert, který se mě držel za ruku, prudce se obrátil, také já jsem se ohlédl. Stáli tam dva lidé. Ještě dřív, než jsem rozeznal jejich tváře, uhodl jsem... že uvidím nás dva, že Robertův dvojník začne honit mého druhá, že se odehraje celá scéna, kterou jsem už jednou prožil - jen úlohy že se vymění. To vše mi blesklo hlavou v jakémsi

oslňujícím osvětlení, když se "můj" Robert rozběhl se zkřivenou tváří. Ten druhý se pustil za ním. "Stůj! Stůj!" vykřikl jsem a natáhl ruce, ale podařilo se mu uniknout. Ten druhý se díval na mne a já na něho. Uvědomil jsem si, že když jsem já stál tam, kde on stojí nyní, viděl jsem, jak se můj dvojník nepatrně chvěje. Příští ohromující události smazaly vzpomínku na tento úkaz, který jsem tehdy nepochopil. Tu mě bodla myšlenka - na Roberta - a vrhl jsem se směrem, kde zmizel se svým pronásledovatelem. Doběhl jsem k oběma zápasícím u sloupu. Jeden mi klesl do náručí - krev mu prosakovala košili. Zvedl jsem ho jako pírkó, tiskl jsem ho vši silou k sobě a rozběhl jsem se. Pádil jsem jako šílený, zdálo se mi, vynesu-li ho nějak odtud, protřnu tento bludný kruh a všechno se dá zachránit. Proto, když jsem s podklesávajícíma nohama běžel s bezvládným tělem v náručí, tiskl jsem je k sobě, jako kdybych tak mohl zastavit proud jeho krve, která mě přes košili hřála na těle. Slyšel jsem za sebou dupot... Konečně nastalo naprosté ticho. Byl jsem u konce svých sil. Klesaje, složil jsem slábnoucí tělo u paty sloupu. Rána už nekrvácela. Přesto jsem serval z těla košili, roztrhal ji a začal Robertovi obvazovat prsa. Šlo mi to pomalu. Třesoucíma rukama jsem nemohl utáhnout uzel.

Znenadání otevřel oči.

"To jsi ty..." řekl slabě. "Sundej masku..."

"Co to říkáš? Nemluv, lež klidně!" zvolal jsem.

"Sundej masku, prosím tě," opakoval, zavíraje oči. "V laboratoři nosí Karel masku... aby krysa v labyrintu... nemohla uhodnout... je-li na dobré cestě, ale já... nemusím... Sundej masku, prosím tě..."

"To se ti zdá, Roberte... Nemám žádnou masku, a nejsme v laboratoři, ale v tom letadle... víš přece... stalo se ti neštěstí, ale neboj se... všechno bude v pořádku," vyřázel jsem ze sebe.

Oči měl zavřené a mlčel. Položil jsem hlavu na jeho hrud'. Nic jsem neslyšel. Znovu a znovu jsem tiskl ucho k nahému tělu. Nic. Zvedl jsem ho. Zatřásl jsem jeho ramenem, hlava se klímala ze strany na stranu. Opět jsem ho položil. Když jsem vzal do obou rukou jeho spánky, pocítil jsem, jak chladnou. Usedl jsem vedle něho, bradu podepřenou pěsti; seděl jsem tak bez hnutí. Světélkující obloha nad námi hasla a sloupy vydávaly purpurový přísvit čím dál temnější, nořil jsem se do jakéhosi krvavého soumraku. Tento svit pomalu houstl, šedl, popelavěl. Už delší dobu jsem slyšel nějaký pravidelný zvuk, ale nevěnoval jsem mu pozornost... vtom se něco dotklo mého chodidla a ustoupilo. Za chvíli se dotek opakoval, pocítil jsem chlad. Podíval jsem se zmateně. Byla to voda. Stoupala milimetr po milimetru a zaplavovala dno prohlubně. V strnulém ochromení jsem se díval na její blyskavou, zubatě postupující čáru. Stoupala stále. Již zakrývala má stehna; chtěl jsem nadzvednout Roberta, aby ho voda nezaplavila, ale neudělal jsem to, stále jsem se nehýbal a voda se pomalu zvedala a lechtavým chladem objímala břicho, blížila se k mé hrudi... Svět sloupu, jehož základna již byla zaplavena, opět zintenzívněl. Pouze on ještě svítil ve tmě, která se rozhostila. Musel jsem zavřít oči, oslněné až k bolesti. Srdce se rozbušilo, strašlivá tíha mě dusila, drtila... Tu mě strhl a pohltit černý, ledový vír. Na víc si nevzpomínám.

Probudil jsem se po neznámé době - po týdnech, jak jsem se později dověděl - v městské nemocnici v Montrealu. Zákopníci, když obeploovali na motorových člunech severní břeh jezera dva dny po katastrofě, zpozorovali na vodě tělo polonahého člověka v bezvědomí. To jsem byl já. Po Robertovi nebylo ani památky. O několik dní později objevili rybáři vrak naší lodi v rákosí severozápadního břehu; toto místo je vzdáleno několik desítek kilometrů vzdušnou čarou od oblasti, kudy jsme pluli přes jezero. Lékaři mi dlouho nedovolili vzpomínat na prožitou událost. Řekli mi, že jsem utrpěl těžký šok a v bezvědomí jsem blouznil.

Po celou dobu, co jsem byl v nemocnici, jsem se málo staral o své okolí a musel jsem se učit chodit. - Částečně jsem ztratil vládu nad svým tělem. Až v posledních dnech jsem začal klást otázky. Aby uspokojili mou zvědavost, opatřili mi balík novin, z nichž jsem se dověděl podrobnosti o katastrofě.

Meteor, který jsme viděli v noci z dvacátého šestého na dvacátého sedmého září, dopadl na rašeliniště protínající se na ploše mnoha tisíc hektarů, při severním břehu jezera. Nebyly nalezeny žádné jeho zbytky. Vědci to vysvětlovali tím, že obrovská energie nárazu proměnila rozžhavenou hmotu v plyn, který, když se rozpínal, pokácel les v poloměru desítek mil a způsobil četné požáry. Proto po mnoho dní nebylo možno se přiblížit k centru katastrofy; výzkum byl prováděn pomocí helikoptér a letadel. Jedno z nich jsme určitě slyšeli s Robertem, když jsme se pohroužili do rozsáhlého mraku mlh, který zakrýval severní oblast jezera. Meteoritologové dospěli ke shodnému názoru, že se opakovala historie proslulého sibiřského bolidu. Meteorit proměněný v plyn pronikl do nejvyšších vrstev atmosféry a beze zbytku se v nich rozplynul. Zároveň povrch rašelinišť, promáčkнутý silou výbuchu, utvořil rozsáhlou proláklinu, kterou v několika desítkách hodin zaplavily vody jezera a utvořily tak nové jeho rameno, takže se místo srážky nyní nachází několik desítek metrů pod hladinou vody a je obklopeno bahnitými ostrůvky.

To, co jsem vyprávěl o svých zážitcích, považovali za výplod halucinace. Když jsme vypluli na jezero - vysvětlovali mi - strhl nás silný proud vody zaplavující trychtýř, který vznikl po nárazu, loď ztroskotala a my jsme se stali hříčkou vln. Robert se utopil a mě odnesla ke břehu odstředivá síla víru. Pokoušel jsem se jim odporovat. Domníval jsem se, že člověk v bezvědomí se nemůže přece udržet na hladině déle než šestatřicet hodin - protože po takové době mě vylovili.

Lékaři předstírali zájem a svorně mi dávali za pravdu. Konečně jsem pochopil, že má slova nikdo nebere vážně. Až do jara jsem byl na léčebném pobytu na Jihu. Užíval jsem tak zdravotní dovolené, kterou mi laskavě vymohl rektor Blasbury.

Až před koncem dovolené, bylo už jaro, vsedl jsem do vlaku a odjel do města Richmondu, kde několik mil od předměstí, daleko od autostrády bydlí můj bývalý učitel, chlouba kanadské psychologie, profesor Gadshill. Oznámil jsem mu telegraficky příjezd a za svěžího dubnového jitra jsem se octl v profesorově domku.

Seděl jsem v nepohodlném, píchavém rákosovém křesle a vyprávěl o svém dobrodružství. Profesor o něm slyšel. Krok za krokem, hodinu za hodinou jsem mu všechno vyličil. Když jsem skončil, čekal jsem na jeho slova se zaťatými zuby.

"Chceš, abych ti řekl svůj názor?" zeptal se tiše. "Ale nejprve mi řekni, co ty sám o tom soudíš?"

"Myslím, že se to stalo..." řekl jsem důrazně, upíraje oči na své ruce, spletené na koleně.

"Samozřejmě. Ale snažil ses nějak si to srovnat, pochopit?"

"Ano. Hodně jsem četl, hledal jsem v knihách... mluvil jsem s fyziky o průběhu určitých úkazů, tuším... aspoň jejich fyzikální základ. Plynutí času je jednosměrné a rovnoměrné pouze za jistých, přesně určených podmínek, řekněme pozemských. Změny gravitace je mohou urychlit nebo zpomalit. Není vyloučeno, že pro ty bytosti je čas něčím podobným, jako pro nás prostor; dovedou utvářet jeho průběh; jakási architektura času, tak nějak si to představuji. Myslím, že jsme se octli v labyrintu času. Incident s nožem se zakládá na tom, že proud času začal plynout rychleji; v dosahu silného gravitačního pole se nůž od nás vzdálil, jakoby skokem do budoucnosti, ale pak, když se jev zmocnil i nás, my jsme jej "dohnali"... Četl jsem později také u Weigla o teoretické možnosti vzniku tak zvané smyčky času.

Normálně existuje pouze jedna přítomnost, stávající se ustavičně minulostí - napřed blízkou, pak čím dál vzdálenější.

No, a ve smyčce času je možno jednou prožít sedmou hodinu, pak osmou... Tu se čas začíná vracet, je ještě jednou sedm a jestliže se člověk vyskytne na téže místě, kde byl v sedm hodin, může potkat sám sebe... V tom okamžiku existují dva průřezy přítomnosti, jeden časnější, druhý pozdější. My jsme právě byli na téže místě ve dvou různých dobách - jednou, když jsme vstoupili do smyčky času a potkali samy sebe starší o hodinu a pak když se smyčka

křížovala, po druhé... starší právě o tu hodinu, viděli jsme opět samy sebe. Jednou z jedné strany - a pak z druhé... Následky a příčiny se uzavíraly, tvořily kruh... Pocit tíže, ztráty sil, horko, musel vyvolat náhlý vzrůst gravitace, který zakřivoval běh času. Tak si to vysvětluji. Ale čemu to mělo sloužit, co to znamenalo - nevím."

"Ano... Něco podobného mě taky napadlo," řekl profesor. "A co se stalo s letadlem? A jak jsi z něho vyvázl?"

"To nevím. Možná, že zkrátka... oni odletěli... Zjistili, dejme tomu, že Země pro ně nepředstavuje předmět, hodný dalších výzkumů. Třeba námi opovrhli... Uznali nás za tvory ne dost vyvinuté..."

Profesor se na mne díval modrýma očima, které stáří nezměnilo.

"Ne, tak to nemohlo být, Karle... Kdyby to letadlo odletělo... bezpodmínečně by k tomu došlo před očima členů výpravy, kteří křížovali po jezeře. Nad celou krajinou ustavičně hlídkovaly helikoptéry a letadla a na jižním břehu pracovaly radarové stanice a sondovaly mlhu. Jestliže přistání mělo tak dramatický průběh, a skončilo katastrofou doprovázenou plameny, výbuchy, otřesy země, pak ani ke startu nemohlo dojít nepozorovaně! A přesto seismografy, registrační aparáty mlčely. Nic nebylo pozorováno. Informoval jsem se důkladně, Karle. To je jisté."

Sklonil jsem hlavu.

"Rozumím. Tak vy se domníváte, pane profesore, že..."

"Ne, příteli. Je ještě další možnost. Vlastně jediná. Jinou nevidím."

Zvedl jsem oči. Profesor se na mne nedíval. Špičkami prstů hladil plochu stolu.

"Jak to říkal tvůj přítel, když umíral? "sundej masku"", vid? Opakuji to dobře? A dál "v laboratoři, nosí Karel masku, před krysy..." pochopils, co chtěl říci?" Byl jsem překvapen. Proto jsem mlčel. "Nepochopils? Myslíš jsi, že mluví nesmysly? Blouzní, jistě, přesto však v jeho slovech byl neobyčejně podstatný smysl. Mluvil k oné bytosti, prosil ji, aby mu ukázala svou pravou tvář, nechtěl umírat, jako krysa - aniž pochopil... Zdá se mi, že vím, jaká byla ta pravá tvář té bytosti... aspoň v oněch hodinách, když jste bloudili tam v oné temnotě. Jsem ochoten přijmout koncepci tvého přítele. Mám na mysli "břich Leviathana". Ano, to mohl být jeden organismus uzavřený v kovové skořápce. Není to předpoklad nezbytný pro to, co chci říci, ale zdá se mi nejprostší. Ta studna, kterou jste objevili... tmavá studna s hladinou vodní... Ta druhá šikmá šachta, v níž stoupala voda... až začala zaplavovat tu prohlubeň, kde jsi se do konce zdržoval... Ten příliv vody stojí za úvahu. Kromě toho jistě zvláštní úkazy, jaké jsi pozoroval v tom světélkujícím světě... Mluvíš o ospalém pulsování světla, o pohasínání... vzpomínáš?"

"Ano. Ano. Začíná mi trochu svítat. Vy myslíte, pane profesore, že... že letadlo bylo poškozeno? Že došlo k havárii?"

"Havárie? Víc. Bytost z jiné planety, obrovská, uzavřená ve své raketě, která nevydržela prudkost přistání. Snad nepředvídané následky styku s atmosférou... nebo prudké ochlazení ve vodách jezera... pancéř, rozžhavený před tím třením, praskl. Co vniklo dovnitř onou trhlinou?" "Voda..."

"Ne, příteli, vzduch! Mohli jste přece dýchat! A pak - voda... Rašelinisté pomalu ustupovalo pod obrovskou hmotou, pohlcovalo ji... chápeš? Zhasínající světlo... změna jeho barev... Myslím, že ty divy se tam neodehrávaly na vaši počest..."

"Jakže... a... a ty modely?" vyrazil jsem ze sebe.

"Skutečně, záhadné. Ale i tam se projevila jistá důslednost: model vám byl podobný. Potom... potkali jste samy sebe. Co to znamenalo? Báł bych se pokusu o včlenění těchto prvků do celku příliš logického... Možná, že vyplývaly ze znalostí jakýchsi tvorů, podobných zemským - ale možná, že působily pouze organismy, nebo zařízení pomocná, podřízená hlavnímu organismu, který již nad nimi ztrácel moc... Možná, že on sám udělal pokus... Možná, že to byl jen počátek, jakási prvá slova, prvá písmena, po nichž se již neozvala žádná další, protože ten, kdo chtěl mluvit, nebyl už toho schopen. Ten obrovský organismus pomalu tonul v bahně, světla byla čím dál tím pestřejší, pak červenala,

matněla, že ano. Tato pohádková scénérie, tyto úkazy tak nepodobné tomu, co známe, ty nepochopitelné rysy, spojovaly se přece do podoby nám tak blízké, tak známé! Karle, on umíral, byla to agónie."

Hrdlo jsem měl tak sevřené, že jsem nebyl schopen slova, a profesor pokračoval s lehounkým úsměvem.

"Bytosti z kosmu si představujeme jako triumfátory, kteří přistávají na naší planetě, jako všechno předvídající nekonečně moudré vítěze nad kosmickým prázdňem, a přece jsou to bytosti živé a mýlící se, jako my. Jim je, stejně jako nám, dáno umění umírat..."

Rozhostilo se dlouhé ticho.

"A jak jsem odtamtud vyvázl?" zeptal jsem se konečně.

"Blížíci se smrt zintenzívněla přeměny a procesy, prudce urychlila běh času. A těsně před zatopením tvého vězení tě zachránila, protože jsi byl vyvržen v čase daleko, o hodiny vpřed... a když ony hodiny, trvající pro tebe několik okamžiků, uplynuly, octl ses ve vlnách. Chápeš?"

"Tak tedy... on?"

"Ano, pohlcen polotekutým bahnem, pod silnou vrstvou kalu, pod vrstvami zetlelých rostlin a řas, leží ve svém ztroskotaném letadle onen posel z hvězd."

Invaze z Aldebaranu

Přihodilo se to celkem nedávno - takřka v těchto dnech. Dva obyvatelé Aldebaranu z rasy bytostí myslících, která bude objevena r. 2865 a zařazena Nejrearchem, tím Linnéem XXX. století, k podtypu čeledi Coelestiaci v řádu Megalopterygia - jedním slovem, dva představitelé druhu Megalopteryx ambigua Flirx, vyslaní Syncitiálním shromážděním Aldebaranu, (nazývaným jinak také Nejvyšší souručenství), aby prozkoumali možnosti Kolonizace planet v oblasti VI Částečného obvodového zřetření (ČOZ), dorazili napřed do blízkosti Jupitera, kde posbírali vzorky jeho andrometakuštrů a když zjistili, že jsou použitelné jako krmivo pro jejich Telepatika (viz níže), rozhodli, že prozkoumají i třetí planetku Soustavy, mrňavé tělísko obíhající po fádni kruhové dráze kolem Ústřední hvězdy.

Když zaměřili svůj Astromat na jediný hyperspaciální metakrok v nadprostoru, mihli se oba Aldebaraňané na svém, jen mírně rozžhaveném hvězdoletu, těsně nad atmosférou planety a mírnou rychlostí se do ní zabořili. Moře a pevniny čím dál pomaleji proplouvaly pod jejich Astromatem. Snad stojí za zmínku, že Aldebaraňané, na rozdíl od lidí, nepodnikají cesty v raketách, nýbrž naopak, rakety v nich - jediné špička vykukuje. Protože hosté z kosmu byli cizinci, rozhodla o místě jejich přistání čirá náhoda. Jsou to bytosti myslící strategicky a jako věrní synové vysoké, parastatické civilizace, přistávali nejraději na čáře planetárního terminátoru, to jest tam, kde denní polokoule planety hraničí s polokoulí noční. Posadili své kosmické letadlo na kužel retrogravitačně vymršťovaných bralderonů a spustili je - totiž stekli s něho - a vzali na sebe trochu koncentrovanější podobu, což je zvykem všech Metapterygií, stejně z podtřídy Polyzoa jako Monozoa.

Na tomto místě by měl následovat popis hostů z vesmíru - avšak jejich podoba je až příliš dobře známa. Podle shodného tvrzení všech autorů mají Aldebaraňané, stejně jako ostatní vysoce organizované bytosti z oblasti galaxie, velmi četná dlouhá chapadla, obvykle zakončená rukou se šesti prsty. Kromě toho mají ohybné, obrovské, chobotnicovité hlavy a nohy, rovněž chapadlovité a šestiprsté. Jmenovali se: starší, jenž byl kybernetorem výpravy - NGTRX, mladší pak, ve své vlasti proslulý polysiatr - PWGDEK.

Hned po přistání nasekali hromady větví z podivných rostlin, které obklopovaly jejich raketu a zakryli ji, aby ji zamaskovali. Pak vynesli nezbytnou výzbroj - jednosměrného Teremtáka, nabitě a k akci připravené Hromapeklo, jakož i Peripatetického Telepatika (o němž viz výše).

Peripatetický Telepatik, nazývaný někdy pouze Pé-Té, je přístroj, který slouží k dorozumívání s eventuálními myslícími bytostmi, obývajícími planetu, přístroj schopný díky hyperspaciálnímu napojení na univermatický supracereber na Aldebaranu, překládat rovněž všechny nápisy ve 196 000 jazycích a nářečích galaxie. Tento aparát, stejně jako ostatní, se tolik liší od pozemských proto, že Aldebaraňané, jak to bude r. 2865 zjištěno, své přístroje ani aparáty nevyrábějí, nýbrž je pěstují ze semen, eventuálně je vysedí z vajec, příslušně geneticky řízených. Svým vzhledem, ale pouze svým vzhledem, připomíná Peripatetický Telepatik skunka, je totiž

uvnitř celý vystlaný masitými buňkami sémantické paměti, chmýřím alveolárního translátoru, jakož i masivní mnemnicko-mnestickou žlázou, a kromě toho je vpředu i vzadu opatřen jedním skutečným otvorem (SO) svého interhlakokokomu, neboli interplanetárního hlasosolalicko-koherenčně-kontemplačního komunikátoru.

Všechno potřebné vzali s sebou, na protovodítku vedli Peripatetika a Teremtáka pustili napřed. A tak se oba Aldebaraňané, s masivem Hromapeklo přehozeným přes chapadla, vydali na cestu. Místo bylo pro první průzkum jako stvořené. Krajina ševelící podvečerním šerem, byla plná hustých křovin; těsně před přistáním zpozorovali z dále poměrně rovnou čáru, v níž by se byli rádi dopátrali komunikační linie.

Z výše letu, když kroužili kolem neznámé planety, spatřili i jiné stopy civilizace, například bledě fosforeskující vyrážku na ztemnělé polokouli, v níž mohli předpokládat noční obraz měst. Naplnilo je to nadějí, že planetu obývá rasa vysoce vyvinutá. Právě takovou hledali. Za onoho času, který předcházel pádu nenáviděného Syncitia, jehož výbojnosti padly v plen stovky planet, dokonce velmi vzdálených od Aldebaranu, napadali jeho obyvatelé nejraději planety osídlené. Považovali to totiž za své dějinné poslání, kromě kolonizování liduprázdných planet, které si však vyžádalo obrovských investic stavebních, průmyslových a tak dále, a bylo proto Nejvyšším souručenstvím nerado viděno. Nějakou dobu průzkumníci šli, či spíše se prodírali hustými křovinami, týráni bodavými uštknutými záhadných létajících tvorečků typu článkonohých sosákoretých blanokřídých, aniž něco viděli. Čím déle putování trvalo, tím ostřeji je po chobotnicovitých hlavách bičovaly svižné proutky, které unavenými chapadly nestačili rozhrnovat. Neměli pochopitelně v úmyslu dobýt planetku sami - to bylo nad jejich síly. Tvořili pouze předvoj průzkumu, po jehož návratu teprve měly být provedeny přípravy k Velké Invazi. Hromapeklo čím dál častěji vázlo v křovinách, z kterých je s

největší námahou uvolňovali; přitom museli dávat pozor, aby nezavadili o jeho kohoutkovitý výrůstek, neboť pod jeho hebkou srstí byl až příliš dobře hmatatelný náboj Grdysů, dřímající uvnitř. Obyvatelé této planety měli se bezpochyby už brzy stát jejich obětí.

"Nějak tady není ani stopy po té jejich civilizaci," zasykl konečně, asi po hodině, PWGDRK na NGTXE.

"Viděl jsem města," namítl NGTRX. "Ale ostatně, počkej, tady je nějak jasněji. To asi bude ta cesta. Ano, hled' cestu!"

Prodrali se k nezarostlému místu, avšak čekalo je zklamání. Tento pruh, dosti široký a rovný, svým tvarem z dálky skutečně připomínal cestu, ale oni najednou zapadli do těstovité bažiny, skládající se z lepkavé, čvachtající hmoty, která se táhla oběma směry po složitě modelovaném podkladu kruhovitých nebo podlouhlých jamek a hrbolků. Dosti hustě z ní vyčnívaly velké kočičí hlavy.

PWGDRK, který byl jakožto polysiastr specialistou pro planetární otázky, prohlásil, že mají před sebou pruh výkalů nějakého gigantosaura. Protože cestou - v této věci byli zajedno - tento pruh být nemohl. Žádný aldebaranský dopravní prostředek s koly by tyto výmoly a rigoly nezdolal.

Na místě provedli rozbor vzorků sebraných Terentákem a přečetli si na jeho čele fosforeskující výsledek. Klihovitě mazlavá hmota byla směsí kysličníku vodnatého s kysličníky hliníku a křemíku, s výraznou příměsí KALU.

Stopa gigantosaura to tedy nebyla. Vykročili dále, brodili se a zapadali do půl chapadel, když za sebou, ve tmě čím dále rychleji houstnoucí, zaslechli jakýsi sténavý zvuk. ;

"Pozor!" sykl NGTRX.

Tvor, který sténal a zběsile se kolíbal, klesal a zase stoupal, je doháněl. Zdálo se, že má velkou zploštělou lebku, hrb, a na něm že mu plandá něco jako volná kůže.

"Poslyš, není to náhodou Syncytium?" řekl vzrušeně NGTRX.

Černé těleso právě projíždělo kolem. Zdálo se jim, že dokonce zahlédli kola, zuřivě nadskakující, jako u nějakého podivného stroje. Chystali se zaujmout bojové postavení, když je zaplavily proudy do vzduchu vymrštěné břechky.

Omračení a ohození od nejnižších až po nejvyšší chapadla, setřáslí ze sebe bahno jak se dalo a přiskočili k Telepatikovi, aby zjistili, zdali jakot a řev, jaké stroj vydával, měly artikulovaný ráz.

"Nerytmický zvuk primitivního uhlovodíkovo-kyslíkového energotočiče pracujícího za podmínek, pro které nebyl vyroben," dešifrovali a pohlédli na sebe. Pak řekl PWGDRK:

"Zvláštní."

Chvilu přemýšlel a pak, ježto měl sklon k poněkud ukvapenému tvoření hypotéz, dodal: "Civilizace sadistoidální. Ukáží své pudy týráním strojů, které vyrábí."

Telepatikovi se podařilo na ultraskopii zaregistrovat věrný obraz dvounohé bytosti, která vězela v zasklené bedně nad hlavou stroje. Za použití Terentáka, který měl zvláštní imitativní žlázevec, uplácali z menšího množství narychlo vyhrabané hlíny věrnou podobiznu dvounožce v přirozené velikosti, přetavili hlinu v plastefolium, takže panák dostal přirozenou, bledě růžovou barvu. Podle pokynů Terentáka a Peripatika vymodelovali jeho končetiny a hlavu, takže jim celá tato procedura nezabrala ani deset minut času. Potom nastříhli z rozmotané syntektartické látky oděv podobný šatům, jaké nosil dvounožec na stroji. Do něho oblékli figurínu a NGTRX se zvolna vsoukal do jejího prázdného vnitřku; vzal s sebou Telepatika a okamžitě umístil jeho přední SO v ústní dutině panáka. Pochopitelně zevnitř. Takto maskován, pohybuje rytmicky hned levou, hned pravou končetinou figuríny, vykročil NGTRX dále po blátivé cestě, zatímco PWGDRK, obtížený Hromapeklem, sledoval ho v jisté vzdálenosti. Před nimi cupital Terenták, puštěný z protovodítka.

Celý tento podnik byla akce typizovaná. Takovou maškarádu vyzkoušeli Aldebaraňané na desítkách planet a dosáhli - bez výjimek - vynikajících výsledků. Panák byl jako vejce vejci podobný průměrnému obyvateli planety a nemohl u tvorů, které potkal, budit nejmenší podezření. NGTRX pohyboval libovolně jeho končetinami i tělem a prostřednictvím Telepatika se mohl hladce domlouvat s ostatními dvounožci.

Byla již tmavá noc. Na obzoru tu a tam blýskala světélka dalekých obydlí. NGTRX dorazil ve svém přestrojení k čemusi, co potmě vypadalo jako most - zdola se totiž ozývalo bublání vody. První se odplížil Terenták, vzápětí však bylo slyšet jeho poplašené hvízdnutí, zasyknutí a pak škrábavý zvuk drápů, zakončený těžkým žbluňknutím.

Pro NGTXE bylo nepohodlné lézt pod most, učinil to tedy PWGDRK, a nikoli bez námahy vytáhl z vody Terentáka, který navzdory ostražitosti sebou žuchl do potoka dírou' v mostě. Neměl nejmenšího podezření, že by tam ta díra mohla existovat, když po mostě před nedávnem přejela mašina dvounožců.

"Past," dovtipil se PWGDRK. "Už vědí o našem přistání!"

NGTRX o tom měl vážné pochybnosti. Pokračovali zvolna v další cestě, vzali most ztečí a brzy zpozorovali, že ten bažinatý pruh mezi skupinkami černé vegetace, po němž se pohybují, se najednou rozvětňuje. Uprostřed se tyčil polovyvrácený sloup, na kterém byla přibita deska. Sloup se sotva držel v zemi a deska ukazovala zašpičatělým koncem na západní část noční oblohy.

Na rozkaz zaměřil Terenták nazelenalé světlo svých šesti očí na sloupek; spatřili nápis Dolní Mytiská - 5 km.

Prkénko bylo napůl zpráchnivělé a nápis, který se stěžl dal rozšifrovat, byl téměř nečitelný.

"Pozůstatek vymřelé civilizace," vyslovil svou domněnku PWGDRK. NGTRX zamířil ze svého úkrytu otvor Telepatika na tabulku. Na zadním otvoru přečetl: ukazovatel cesty. Pohlédl na PWGDRKA - bylo to dosti zvláštní.

"Materiál sloupku - celulózní dřevo, prožrané plísní typu Arbaketulia Papyraceatá Garg," prohlásil PWGDRK, když provedl rozbor.

"To by ukazovalo na civilizaci starší doby kamenné."

Osvětlili dolní část sloupku. Našli pod ním kousek celulózní tenké látky, zašlapané do bláta, s vytištěnými slovy - byl toho pouze nepatrný útržek: "Nad naším mēs...

dnes ráno sputn... v sedmčtrn..." stálo tam. Telepatik přeložil fragmentální nápis - užasle na sebe pohlédli.

"Tabulka ukazuje na oblohu," řekl NGTRX, "To by souhlasilo."

"Ano. Dolní Mytiska. To bude název jejich stacionárního sputnika."

"Nesmysl. Jak mohou mít sputniky, když nedovedou přiznát rovnoběžně kus prkna?" zeptal se NGTRX z vnitřku umělého dvojnožce. Nějakou dobu diskutovali o tomto nejasném bodu. Osvětlili sloupek z druhé strany a objevili nezřetelný, mělce vyrytý nápis: "Madla je bezva žen..."

"To je jistě zkratka eliptických souřadnic toho jejich sputnika," řekl PWGDRK.

Natíral další část nápisu fosfektorickou pastou, aby získal poslední stopu smazaných písmen, když vtom vyrazil Terenták ve tmě slabý varovný ultrasykot.

"Pozor! Schovej se!!" vyslal NGTRX zprávu PWGDRKovi. Okamžitě zhasli Terentáka, PWGDRK ustoupil s Hromapeklem a Terentákem až k okraji blátivého pruhu, také NGTRX poodstoupil z prostředku cesty, aby ho nebylo tak vidět, a zůstal stát, vyčkáváje věci příštích. Kdosi se blížil. Napřed se zdálo, že je to tvor myslící, pohyboval se totiž vzpřímeně, ale ne rovně. Dvounohá bytost - bylo to vidět čím dál lépe, opisovala složité křivky od jednoho okraje Lepkavého pruhu k druhému. PWGDRK okamžitě začal tuto křivku registrovat, ale znenadání se pozorování ještě více zkomplikovalo. Tvor jako by se najednou bez viditelných důvodů vrhl vpřed a propadl. Ozvalo se šplouchnutí a pochmurné zavřčení. Nějakou dobu se pohyboval - tím si byl téměř jist - po čtyřech, ale brzy zase vyrostl. Opsal čvachtavou sinusoidu po povrchu Lepkavého pruhu a blížil se víc a víc. Vyrážel přitom skučivé a sténavé zvuky. "Zapisuj to! A překládej! Na co čekáš!" hněvivě zasykl na Telepatika NGTRX, uzavřený ve svém umělém dvojnožci. Sám nikoli bez ohromení naslouchal bujarému řevu přichozícího.

"Uhaha! Uhaha! Madla spadla! Uhaha!" rozlehl se mohutně ztemnělým krajem. Zadní otvor Telepatika se nervózně třásl, ale stále ukazoval nulu.

"Proč si to tak šněruje? Je řízený na dálku?" nemohl pochopit PWGDRK, skloněný nad Hromapeklem na kraji Pruhu. Bytost k nim docházela. Byla již za poloshnilým sloupem, když se z boku vynořil NGTRX a jak se k ní blížil, přepnul Telepatika na vysílání.

"Dobře večír, šoušede," promluvil mazlivým tónem Telepatik v jazyku dvojnožce, moduloval s nesrovnatelnou dovedností hlas, zatímco NGTRX manipuloval uvnitř s pružinkami a zručně stáhl masku v srdečný úšklebek. Také to bylo součástí ďábelského plánu Aldebaraňanů. V dobývání cizích planet byli zkrátka mistři!

"Hééé? Ep - epp!" odpověděla bytost a uvázla v půli lehkého rozkmitu. Pomalu přiblížila oči k obličejí umělého dvojnožce. NGTRX se ani nezachvěl.

"Vysoká inteligence, teď navážeme spojení," pomyslí si PWGDRK, ukrytý na okraji Pruhu, svíraje křečovitě boky Hromapekla. NGTRX nařídil Telepatika na retranslační pohotovost a bez nejmenšího zvuku začal ve svém úkrytu horečně v chapadlech rozkládat "Pokyny pro první taktické styky", vytištěné na průsvitném urdolistu.

Ramenatý tvor přiblížil oči těsně k tváři umělého dvojnožce a z jeho komunikačního otvoru vyklouzlo:

"Frrrrancku! Ty svi... tě - tě - tě p...!!"

NGTRX si stěžl stačil pomyslet: "Není náhodou ve stadiu agrese! Proč?!" Tiskl zoufale žlázu Telepatikova Interhlakokokomu a ptal se, co ten tvor říká.

"Nic," zasignalizoval nejistě zadním otvorem Peripatetický Telepatik.

"Jak to, že nic? Snad mám uši!" zasykl NGTRX, aniž vydal sebeslabší zvuk, když v témže okamžiku obyvatel planety popadl oběma rukama poloshnilý ukazovatel cesty, s hromovým rachotem ho vyrval ze země a v mžiku jím praštil umělého dvojnožce přes hlavu. Pancéřový plášť plastefolia nevydržel tak strašlivý úder. Panák klesl tváří do černé kaše i s rozdrčeným NGTRXEM, který už ani nezaslechl dlouhé zavytí, jímž nepřítel zvěstoval své vítězství. Telepatik, koncem kůlu lehce zasažený, byl strašlivou silou vymršťen do vzduchu, ale díky šťastné náhodě dopadl na všechny čtyři, blízko úplně ochromeného PWGDRKA.

"Útočí!" zasténal PWGDRK a zbytkem sil zacílil Hromapeklo do tmy.

Chapadla se mu třásla, když tiskl kohoutkovitý výrůstek - a do noci se bez hlesu vyřítilo mračno vyjících Grdysů, aby rozsévalo zkázu a zmar. Tu slyší, že se vracejí, zběsile krouží, a pak bleskově lezou zpátky do odpalovacího otvoru Hromapekla.

Zkoumavě vtáhl vzduch do chobotnicovitých nozder a zachvěl se. Pochopil: tvor vytvořil neproniknutelnou ochrannou hráz z plynného etylalkoholu! Byl ztracen.

Pokoušel se znovu zahájit palbu umdlévajícím chapadlem, avšak Grdysové pouze pochmurně vířili v nábojovém měchýři a žádný z nich si netroufl vystrčit ven ani vražedné žihadlo. Cítil, slyšel, že bytost k němu čvachtá - druhé nestvůrné zasvištění rozřátého vzduchu oťrášlo zemí a rozpláclo do bláta Terentáka. Odhodil Hromapeklo, PWGDRK uchopil Telepatika do chapadel a uskočil do houští.

"Ty sssvině zatracená prrrrašivá jedna!" neslo se hromově za ním. Vzduch, plný jedovatých výparů, které bytost bezustanně chrllila komunikačními otvory, zbavoval ho dechu.

Napnul všechny síly, přeskočil příkop, klesl pod keř a ani nemukal. PWGDRK nebyl zvlášť odvážný, ale zájem vědce nikdy nezapřel. Nenasytá zvědavost se mu stala osudnou. Právě s námahou dočetl na Telepatikově otvoru překlad první věty tvora: "Osobní zájmeno druhé osoby v pátém pádu, spojené s chovným, pro výkrm chovaným čtvernohým zvířetem ženského pohlaví, odsouzeným k věčné zkáze podle náboženského mýtu a s kůží zachvácenou zločinným působením viru...", když mu nad chobotnicovitou hlavou zavyl vzduch a zasáhl ho smrtonosný úder...

Před polednem našli první oráči z Mytisk Francka Jolasa, který spal jako zabítý v příkopě pod lesem. Když se probudil, prohlásil, že si to včera rozdál se šoférem traktorové stanice, Franckem Pajdrákem, s kterým byly jakési lepkavé potvory. Ve stejnou chvíli přiběhl od lesa Jozka Duškovják a hulákal, že na rozcestí leží "cosi rozfaširovaného na maděru". Teprve pak tam hromadně odtáhla celá vesnice.

Potvory opravdu našli na rozcestí - jednu za příkopem, druhou u díry po sloupku, vedle velké loutky s mírně puklou

hlavou.

Několik kilometrů dále objevili i raketu ukrytou v ořeši.

Bez dlouhých řečí se vesničané ruče pustili do díla. V poledne již po Astromatu nebylo ani památky. Slitinou anamargopraxinu si starý Jolas natřel střechu chlívka, která již dávno volala po opravě, z kůže Hromapekla, po domácí vyčiněné, vyšlo osmnáct párů docela dobrých podrážek. Telepatikem, Univerzálním Interhlakokokomunikátorem byl nakrmen brav, stejně jako pozůstatky Teremtáka; dočasné pozůstatky obou Aldebaraňanů se nikdo neopovážil dát chovnému zvířectvu, ještě by z toho mohlo pojit. Zatížení kamením byli Aldebaraňané vrženi do rybníka.

Nejdéle mudrovali občané mytisťi o tom, jak naložit s ultrapenetrativním motorem Astromatu, až konečně Jindra Bartoch, který zrovna přijel na senoseč, předělal to hyperspeciální zařízení na destilační přístroj pro výrobu slušné samohonky. Anka, Jozkova sestra, šikovně podlepila rozbitou hlavu loutky vaječným bílkem a odnesla ji do bazaru v městě. Žádala tři tisíce zlotých, ale hmotně odpovědný vedoucí jí tolik nechtěl dát, díru totiž bylo vidět - a tak jedinou věcí, jakou odhalilo bdělé oko reportéra Ozvěn, jenž odpoledne téhož dne zavítal v redakčním osmiválci na reportáž, byl nový, vysoce kvalitní oděv Jolasův, svlečený z umělého dvojnožce. Mnul dokonce mezi prsty zásevek látky a obdivoval se její znamenité jakosti.

"To sem dostal od bráchy z Ameriky," odpověděl Jolas flegmaticky na otázku po původu syntektartické tkaniny. A tak ve svém článku, zplozeném k večeru, referoval novinář pouze o hladkém průběhu výkupu, aniž se slůvkem zmínil o pohromě, jaká na Zemi stihla uchvatitele z Aldebaranu.

Noc a plíseň

I

"To už je poslední, že?" řekl muž v gumáku.

Špičkou střevice skopával hrudky země dolů, na dno trychtýře, kde pod sehnutými postavami s beztvářmi, obrovskými hlavami hučely acetylenové plameny. Nottinsen se obrátil, aby si otřel usazené oči.

"Sakra, pohřbil jsem kdesi černé brejle. Poslední? Doufám. Sotva už se držím na nohou. A vy?"

Muž strčil ruce do kapes lesklého pláště, po němž stékaly drobné kapičky vody.

"Já už si zvykl. Nedívejte se..." dodal, když spatřil, že se Nottinsen zase už dívá do trychtýře. Pod hořáky země dýmala a syčela.

"Kdybychom aspoň měli jistotu," zabručel Nottinsen.

Mhouřil oči. "Když tady je to takové - dovedete si představit, co se muselo dít tam?" ukázal hlavou přes silnici, kde se nad vystouplými okraji kráteru zvedaly teninké proužky par, do fialova se rozhořívající ve svitu neviditelných plamenů.

"Ten už byl stejně mrtvý," řekl muž v pršáku. Obracel postupně obě kapsy na ruby po levé straně a vytřásal z nich vodu. Dál drobně mžilo.

"Neměl ani čas, aby se lekl - a nic necítil."

"Aby se lekl?" řekl Nottinsen. Chtěl se podívat na nebe, ale ihned ukryl hlavu před deštěm. "Ten? Vy jste ho neznal. No ovšem, jistě jste ho neznal," vzpomněl si. "Pracoval na tom čtyři roky - za ta čtyři léta se to mohlo stát každou vteřinu."

"Tak proč mu to dovolili dělat?" muž v mokré plášti pohlédl úkosem na Nottinsena.

"Protože nevěřili, že se mu to podaří," řekl Nottinsen pochmurně.

Sinavé, do očí bodající plameny stále olizovaly dno trychtýře.

"Táák?" řekl druhý. "Já... jsem trochu dohlížel, když se to stavělo," pohlédl směrem k slabě kouřícímu kráteru, vzdálenému několik set metrů. "Jistě to stálo pěknou hromadu peněz..."

"Třicet miliónů," přiznal Nottinsen. Přeshlápl z nohy na nohu. Měl pocit, že mu střevice promokají. "Co na tom? Byli by mu jich dali tři sta, nebo tři tisíce, kdyby byli měli jistotu..."

"To bylo něco s atomy, vidíte?" řekl muž v nepromokavém plášti.

"Jak to víte?"

"Slyšel jsem to. Viděl jsem ostatně sloup."

"Exploze?"

"A vůbec, proč to stavěli tak daleko, ne?"

"To bylo jeho přání," odpověděl Nottinsen. "Proto pracoval sám - už čtyři měsíce, když se mu podařilo..." pohlédl na něho a připojil, skláněje hlavu. "Mělo to být horší než atomy. Horší než atomy!" opakoval.

"Co může být ještě horšího než konec světa?"

"Můžete shodit jednu atomovku a nechat toho," řekl Nottinsen. "Ale jedna Whisterie - a jedna by stačila! A nikdo už by to nezarazil! Hej, vy tam!" vykřikl, skláněje se nad

trychtýř. "Ne tak rychle! Nepospíchat! Neoddalovat plamen! Každý coul se musí řádně vypálit."

"Mně po tom nic není," řekl druhý. "Ale... když je to takové... co pomůže ta trocha ohně?"

"Vy víte, co to mělo být?" zeptal se pomalu Nottinsen.

"Já se v tom nevyznám. Aldershot říkal, abych vám pomohl místními silami, že to byly... že pracoval na nějakých atomových bakteriích. Nebo tak něco."

"Atomová bakterie?" Nottinsen se dal do smíchu, ale ihned zmlkl. Odkášlal si a řekl: "Whisteria Cosmolytica - tak to pojmenoval. Mikroorganismus, který ničí hmotu a čerpá z toho procesu životní energii."

"Kde to vzal?"

"Výslednice různých mutací. To znamená - vyšel z existujících bakterií a postupně je vystavoval působení čím dál větších dávek záření. Až dospěl k Whisterii. Existuje ve dvou podobách - jako spora, neškodná jako mouka. Můžete jí

vysypavat ulice. Ale když obživne a začne se rozmnožovat, znamená to konec."

"Ano. Aldersholt to říkal," dodal muž.

"Že co?"

"Že se to mělo rozmnožovat a požírat všecko - zdi, lidi, železo."

"To je pravda."

"A že by se to už nedalo zarazit."

"Ano."

"Jakou cenu má taková zbraň?"

"Proto byla zatím nepoužitelná. Whister pracoval na tom, aby se proces dal zastavit, aby se tomu dalo čelit. Chápete?"

Muž napřed pohlédl na Nottinsena, pak na krajinu kolem - zmenšující se v dálce, prvním soumrakem zahalené řady soustředných, zemí vroubených trychtýřů, z nichž se tu a tam ještě stále valila pára - a neodpověděl.

"Doufejme, že to žádná nepřezila," řekl Nottinsen. "Myslím, že neprovedl něco tak šíleného, dokud neměl jistotu, že to dovede zarazit..." říkal si to sám pro sebe, aniž se díval na svého druha.

"Bylo toho moc?" promluvil druhý.

"Spor? Záleží na tom, jak se na to díváme. Byly v šesti zkumavkách, v ohnivzdorné pokladně."

"Tam v té jeho laboratoři, v druhém patře?" zeptal se muž.

"Ano. Tam je teď trychtýř, do kterého by se vešly dva baráky," řekl Nottinsen a trhl sebou. Pohlédl dolů na plápolající plameny a dodal:

"Kromě trychtýřů se bude muset vypálit celý terén, všecko, v poloměru pěti kilometrů. Zítra ráno přijede Aldersholt.

Slíbil mi, že zmobilizuje vojsko - naši lidi na to sami nestačí."

"A co to potřebuje, aby to - začalo?" zeptal se muž. Nottinsen se na něho chvíli zadíval, jako by nechápal.

"Aby se to probudilo? Tmu. V pancéřové pokladně hořelo světlo, byly tam speciální baterie akumulátorů, kdyby došlo k přerušení proudu - osmáct lamp, každá se samostatným okruhem, jedna nezávislá na druhé."

"Tma - a nic víc?"

"Tma a - jakási plíseň. Přítomnost plísně byla taky nutná. Dodávala jakési organické katalyzátory. Whister to přesně neuvedl ve své zprávě pro subkomisi - papíry a všecko měl dole, ve svém pokoji."

"Zřejmě nečekal, že..." řekl muž.

"Třeba zrovna čekal," zahuhlal Nottinsen.

"Myslíte, že světlo zhaslo? Ale kde se vzala plíseň?" řekl muž.

"Ale kdepak."

Nottinsen se na něho díval široce otevřenýma očima.

"To ne ony. To... to... ty se rozmnožují naprosto neexplozivně. Klidně. Předpokládám, že dělal něco s tím velkým paratrónem v podzemí - šlo o to najít metodu, jak zastavit její vývoj a mít ji připravenou pro případ..."

"Války?"

"Ano."

"Co tam dělal?"

"To nevíme. Mělo to něco společného s antihmotou. Protože Whisteria - ta ničí hmotu. Syntéza antiprotonů - vytváření potenciálového obalu - dělení - tak vypadal její životní cyklus."

Nějakou dobu mlčky přihlíželi, jak lidé pod nimi pracují.

Plameny na dně trychtýře uhasínaly jeden po druhém. V šedomodrém soumraku šplhali lidé vzhůru a vlekli za sebou pružné hady přívodů - jako obři ve svých asbestových maskách, po nichž stékal déšť.

"Jdeme," řekl Nottinsen. "Vaši lidé jsou na silnici?"

"Ano. Můžete být klidný. Nikdo neprojde."

Mžilo stále drobněji. Chvillemi to vypadalo, že se na tvářích a oděvech usazuje pouze sražená mlha.

Šli přes pole, museli se vyhýbat pahýlům stromů, pokrouceným, roztržitým a ožehnutým, které ležely ve vysoké trávě.

"Až sem je to vymrštilo." Muž, který šel vedle Nottinsena, se obrátil a pohlédl za sebe. Ale vidět bylo pouze šerou, čím dál rychleji temnějící mlhu.

"Zítra v tuhle dobu už to budeme mít za sebou," řekl Nottinsen.

Docházeli pomalu k silnici.

"A vítr... nemohl to odnést dál?"

Nottinsen se na něho podíval.

"Myslím, že ne," řekl. "S největší pravděpodobností je musel rozdrtit na prášek sám tlak exploze. Vždyť přece to, co zde leží," pohlédl na pole, "to jsou zbytky stromů, které stály tři sta metrů od budovy. Ze zdí, z přístrojů, ba ani ze základů nezůstalo nic. Ani prášek. Prosévali jsme přece všechno skrz síta, byl jste při tom."

"Ano," řekl muž v plášti. Nedíval se na něho.

"Tak vidíte. To, co děláme - děláme po všechny případy, proto, abychom už měli naprostou jistotu."

"To měla být zbraň, že?" řekl druhý. "Jak se jmenovala? Jak jste to říkal?"

"Whisteria Cosmolytica," Nottinsen se nadarmo pokoušel postavit promáčený změkklý límec pláště. Bylo mu čím dál chladněji. "Ale v departementu měla kryptoným, oni si libují v takových kryptonech, víte - "noc a plíseň"."

II

V pokoji bylo zima. Po okenních tabulkách stékaly kapky deště. Houně na jedné straně sklouzla, hřebík vypadl. Bylo vidět kousek rozblácené silnice za sadem a bublinky vyskakující na kalužinách. Kolik mohlo být hodin? Odhadl čas

podle šedosti nebe, stínů v koutech pokoje a tíhy na prsou. Kašlal dlouho. Naslouchal, jak mu praští v kloubech, když si navlékal kalhoty. Uvařil si čaj, jakmile konvičku a pytlíček s čajem vydoloval z lejster na psacím stole. Lžička ležela pod oknem. Hlasitě srkal horký nápoj, byl trpký a světlý. Když hledal cukr, našel mezi knihami štětku na holení se zasklým mýdlem, která zmizela před třemi dny. Nebo před čtyřmi? Přejel si po bradě palcem - vousy ještě píchaly jako kartáč, nezměkly.

Hromada novin, prádla a knih se nebezpečně nakláněla, až se s šustivým šelestem sesula za okraj stolu a zmizela; zvedl se oblak prachu, až ho to zašimralo v nose. Kýchal pomalu, s přestávkami. S každým kýchnutím jako by mu přibývalo síl. Kdy naposledy odstavoval psací stůl? Protivná práce. Neměl by jít raději ven? Lilo.

Přišoural se ke stolu, chytil jeho okraje u samé zdi a odtáhl ho.

Stůl se pohnul a zvedl se prach.

Tlačil vši silou, obával se jen, aby se neozvalo srdce. "Když se ozve, nechám toho," rozhodl se. Nemělo by. Všecko, co spadlo za stůl, přestalo ho zajímat, teď to byla pouze zkouška síl, zkouška zdraví. "Jsem ještě pořád docela Čiperný," uvažoval s uspokojením, když viděl, jak se rozšiřuje tmavá škvíra mezi psacím stolem a zdi. Cosi, co tam bylo zaklíněno, sklouzlo, a pak se to s brnkotem skutálelo na podlahu.

"2e by ta druhá malá lžička, nebo ne - spíš hřeben?" řekl si zvědavě. "Jenomže hřeben by nevydal takový plechový zvuk. 2e by kleštičky na cukr?"

Tma mezi rozpraskanou omítkou a černým okrajem stolu zela již na šířku dlaně. Ze zkušenosti věděl, že to nyní bude nejtěžší, protože noha psacího stolu uvázne ve velké škvíře v podlaze. Taky že ano. Nějakou dobu zápasil s mrtvou váhou.

"Sekeru, sekeru na tu mrchu," řekl si se slastí podbarvenou vzkypělým hněvem, který ho omlazoval. Lomcoval stolem, i když věděl, že to bude bezvýsledné. Psací stůl se musí napřed rozhoupat, pak naklonit, nadzvednout, protože noha u zdi je kratší a vypadává. "Raději ať nevypadne," varoval ho rozum, "pak budu muset podstrkovat odspodu knihy, v potu tváře rovnat hřebíky, kladivem zarážet nohu." Ale už příliš nenáviděl tu tvrdošjnou bednu, kterou tolik let krmil papíry.

"Dobytku!!" to slovo mu vyklouzlo s heknutím, nemohl již odměřovat námahu po dávkách; byl uhrátý, se zápachem potu a prachu v chřípi, napjal hřbet, ale zápolil, houpal nepohyblivou hmotou. Jako vždy v takové chvíli měl krásný pocit, že sám probuzený vztek nadzvedne a odstrčí černý krám bez nejmenší námahy.

Noha vyskočila ze spáry a přejela mu přes prsty u nohou; potlačil bolestný sten. K hněvu se připojila mstivost. Opřel se zády o zeď a strkal rukama i kolena. Černá škvíra rostla, už by se byl mohl protáhnout, ale tlačil zarytě dál, první paprsek dopadl na pohřebišť, vynořivší se za psacím stolem, který uvázl s agónickým zaskřípěním.

Klesl na kopu spadlých knih - kdoví kdy spadly na podlahu, zatím co on lomcoval stolem. Chvilí tak seděl, s potem stydnoucím na čele. Na něco si měl vzpomenout - aha, že se srdce neozvalo. To je dobře.

Jeskyně, vzniklá v hustém šeru za psacím stolem, byla neviditelná až na ústí, kde se povalovali měkci, jako prachové peří poletující "kocouři". Byly to chuchvalce šedé jako myšky, chumáče pavučinkovité špíny, rostoucí pod starými skříněmi, rozmnožující se v útrobách pohovek, zplstnatělé, mechovité, prostoupené prachem.

Nepospíchal s prozkoumáváním obsahu objeveného zákampí. Co tam může být? Bylo mu dobře, přestože si nevzpomínal, proč stůl odtahoval. Špinavé prádlo a noviny teď ležely uprostřed pokoje - musel je tam asi nevědomky odkopnout, když odstavoval stůl. Klesl na všechny čtyři a pomalu strčil hlavu do pološera. Svým tělem zaclonil zbytek světlá, nic už vůbec neviděl, vdechoval prach do chřípi a znovu se rozkýchal, ale tentokrát zlostně.

Vylezl, dlouho si čistil nos a rozhodl se, že psací stůl odstaví tak daleko jako ještě nikdy. Ohmatl rukou jeho zadní varovně vrzající stěnu, sehnul se, opřel a psací stůl nečekaně lehce popojel téměř do poloviny pokoje a převrhl noční stolek. Spadla konvice a vylil se z ní čaj. Kopl do ní.

Vrátil se k nalezenému pokladu. Při sebemenším pohybu se zvedaly husté kotouče prachu z parket, sotva viditelných, na nichž se povalovaly jakési neurčité tvary. Přinesl lampu, postavil ji ze strany na umyvadlo, zastrčil do zásuvky a obrátil se. Stěna, zakrytá psacím stolem, byla celá zarostlá pruhy pavučin, které tvořily tmavé pletivo, silné místy jako provazce. Ze zažloutlých novin ukroutil povísku a začal jím vymetat na jednu hromadu, nač narazil. Pracoval tak, hluboce skloněn a se zatajeným dechem. V kotouči prachu našel kolečko od záclon, skobu, kus řemene, přezku, pomačkaný, ale nepoužitý dopisní papír, krabičku zápalek, načatou tyčinku pečetního vosku; zbýval už jenom kousek za lištami podlahy těsně u zdi, jakoby zarostlý šedavými chlupy, nad zplsnivělými zbytky jídla. Neklidně tam zašťoural špičkou trepky a vylekal se, když něco malého, pružného se mu odrazilo od palce u nohy, který čouhal z díry v trepce; pustil se do hledání, ale nenašel nic.

"Něco se mi zdálo," řekl si.

Přitáhl židli k psacímu stolu, ne tu bez nohy, té se raději nedotýkal, ale druhou, na níž leželo umývadlo. Shodil je - zařinčelo halasně; usmál se, usedl a začal zkoumat věci na zemi za psacím stolem.

Opatrně sfoukl šedavý pudr prachu. Mosazné kolečko zaskvítilo jako zlaté, pokusil se je navléci na prst, ale bylo moc velké. Zrezivělou, zahnutou skobu s hrudkou vápenné malty, přilípnuté ke špičce, si přistrčil k nosu. Skoba měla výmluvnost věci, která hodně zkusila. Hlavička byla rozpláclá - zřejmě se na ní vybíjela kdysi velká vášeň - stopy úderů odštíply po stranách maličké pilinky železa, nyní už rozežrané rží a odpadávající při silnějším doteku. Bambulkovitě ztupený hrot připomínal mu zub. Dotkl se ustaraně osamělého kořene, vyčnívajícího z dásně, jako kdyby tímto pohybem vyjadřoval skobě svůj soucit.

Ostatní nalezené věci hodil do přihrádky a otočil stínítko lampy.

Díval se na podlahu vykloněn přes psací stůl - v žlutém světle lampy se černala hnusná chlupatina zdi a od desek psacího stolu se táhly ospale povlávající, jiskřivé, zpřetrhané nitky pavučin. Uprostřed, zasypána prachem, ležela na parketách obálka starého dopisu, známkou a adresou vzhůru - a pod ní leželo něco - co nadzvedávalo okraj papíru -

cosi malého, jako oříšek.

Sotva si pomyslel "mys" - sevřelo se mu hrdlo hnusem. Zatajil dech a aniž se podíval, sahal po bronzovém těžítku, těžkém jako ze železa. Srdce se mu zastavilo očekáváním, že nestačí, že ta odporná šedá kůžička vyrazí každou vteřinu zpod obálky. Ale nic se nedělo - obálka, lehce nadzvednuta, ležela dál. Lampa ji osvětlovala, jen pavučiny se stále chvěly vlastním jednotvárným životem. Sehnul se ještě víc - ležel již jak dlouhý tak široký na psacím stole, mrštil prudce těžítkem, které měkce udeřilo do obálky, jako kdyby přitisklo k zemi něco pružného, zahoupalo se a v mraku šedého prachu dutě bouchlo o podlahu. Tu ho zachvátilo jakési šílenství hnusu a zoufalství, zběsile, bezhlavě začal metat po obálce vším, co bylo na dosah jeho ruky: silnými svazky německých dějin, slovníky, krabice na tabák pobitou stříbrným plechem - až se pod ospale povlávajícími nitmi pavučin utvořila chaotická hromada, na jejímž dně nepochopitelným způsobem stále cítil nepřemoženou, živou, bránící se pružnost.

V záchvatu hrůzy (instinktivně cítil, že ho stihne pohroma, jestli t o nezabije) přivlekl s velkou námahou široký litinový popelník, rozmetl nohou hranici knih a s nadlidským vypětím sil jím mrštil po opuchlém okraji dopisu.

Něco ho lehce uhodilo do nohou. Ucítil jako předtím stejný, teplý dotek, a vrhl se slepě ke dveřím s hrdlem, jež pukalo panickým řevem.

V předsínce bylo daleko světleji než v pokoji. Křečovitě se držel kliky; zápasil s mdlobou. Změřil pohledem pootevřené dveře. Shromažďoval síly k návratu do pokoje, když objevil černý bod.

Nezpozoroval jej, až ve chvíli, kdy na něj kladl nohu. Byl menší než špendlíková hlavička, vypadal jako zrníčko, vločka prachu či sazí, nesená mírným závanem vzduchu těsně nad podlahou. Chodidlo se nedotklo prken. Sklouzlo, či spíše ujelo, jako kdyby narazilo na neviditelný pružný míček, který ihned uskočil stranou. Ztratil rovnováhu, zavrával zofale a dopadl na dveře. Uhodil se bolestivě do lokte. Zvedl se se země a štkal rozčilením.

"To nic, to nic," blábolil, když vstával z kleku. Zasykl, pokoušel se pohnout nohou - byla celá. Stál nyní u dveří a zoufalými pohledy tkal beznadějně po svém okolí. Vtom, těsně nad podlahou, proti pootevřeným dveřím do zahrady, kde jednotvárně šuměl déšť, zpozoroval černý bod. Lehce se chvěl v koutě mezi prahem venkovních dveří a skulinou mezi prkny a pomalu se zastavoval. Skláněl se nad ním hloub a hloub, až se sehnul téměř vejpl. Stále hleděl na černý bod, který mu zblízka připadal podlouhlý.

"Pavouček na nožkách tak tenounkých, že je nevidím," uzavřel své úvahy. Představa nitkových nožiček tvora ho zaplavila takovým odporem, že div neomdlel. Stál bez hnutí, s kapesníkem vytaženým z kapsy. Skládal jej v ruce v jakousi past, ale nerozhodně odtáhl ruku. Pak spustil konec volně visícího šátku a přiblížil se k černému pavoučkovi.

"Poleká se a uteče," napadlo ho. "Bude pokoj."

Černý bod neuhýbal. Konec kapesníku k němu nedosáhl, ale ohnul se nad ním o šířku prstu, jako kdyby narazil na neviditelnou překážku. Kloval do vzduchu růžkem kapesníku, který se křivil a ohýbal, až v návalu odvahy (tajil se mu dech nad tou podnikavostí), píchl do černého bodu klíčem vytaženým z kapsy.

Jeho ruka pocítila týž pružný odpor jako předtím, klíč mu ujel v prstech a černý bod vyrazil vzhůru, těsně před jeho obličejem, rozkmital se nervózně a dělal dál svislé, umdlévající, nižší a nižší poskoky, až znovu utkvěl nehybně v koutě, mezi prahem a podlahou. Neměl ani čas se vylekat, tak rychle se to odehrálo.

Pomalů, mhouře oči, jako před páncí se slatinou prskající na ohni, přikryl černý bod naplocho rozestřeným kapesníkem. Šátek trochu poklesl, pak se nadzvedl, jako kdyby pod ním ležel pingpongový míček. Uchopil cípky, dal je důmyslně k sobě, najednou je všechny svinul - kulovitý tvar byl uvězněn. Dotkl se jej napřed koncem klíče, pak prstem. Byl zvláštně pružný, péroval při tlaku, ale čím pevněji jej člověk mačkal, tím citelněji rostl jeho odpor. Byl lehký - kapesník nevážil víc než prázdný, necítil aspoň žádný rozdíl ve váze. Postavil se na zdřevěnělé nohy, druhou, volnou rukou se opřel o stěnu a dobelhal se do pokoje.

Srdce mu prudce bušilo, když pod lampu na plochu psacího stolu zbaveného haraburdí kladl kapesník zavázaný na uzel. Rozsvítil světlo, našel si brýle a po chvíli přemýšlení, hned v druhé přihrádce našel lupu - zvětšovací sklo velké jako talíř, v prstenci z černého kaleného kovu, s dřevěnou rukojetí. Přitáhl si křeslo, odstrčil z uličky otevřené, bez ladu a skladu rozházené folianty, a začal pomalu rozvazovat kapesník. Ještě jednou přerušil své počínání, aby vstal a v harampádí pod oknem vyhledal zvon na sýr, z jedné strany sice prasklý, ale jinak celý. Přikryl jím kapesník; ponechával pouze vyčnívající rohy, zatahl za ně, až se kapesník, samá skvrna a špína, rozprostřel.

Neviděl nic. Skláněl hlavu blíž a blíž, až narazil nosem na studené sklo zvonu a trhl sebou při tom nečekaném doteku.

Černý bod se objevil až pod lupou. Při zvětšení vypadal jako malé obilné zrnko. Měl světlejší, našedlou vypuklinku na jednom konci a na druhém dvě zelené tečky, tak maličké, že byly dokonce i pod lupou sotva viditelné. Nebyl si jist, jestli jim tento odstín nedodává silné sklo zvonu lámající světlo. Táhl opatrně za růžky a vytáhl zpod zvonu kapesník. Trvalo to snad minutu. Tu mu bleskl hlavou nápad. Přesunul zvon po desce stolu, až skleněný okraj přesáhl přes okraj psacího stolu, a předem připravenou zápalku, kterou v posledním okamžiku škrtl o krabičku, strčil na dlouhém drátku dovnitř.

Chvilku to vypadalo, že zápalka zhasne, a když se pak rozhořela živěji, nemohl ji postrčit správným směrem. Konečně se mu to povedlo. Nažloutlý plamínek se přiblížil k černému bodu, vznášejícímu se dva centimetry nad povrchem stolu. Najednou neklidně zaplápolal, a přistrčen o kousek blíž, jako by se omotal kolem neviditelné zaoblíny. Nějakou dobu tak hořel, praskl poslední namodralou jiskřičkou a zhasl - pouze zuhelnatělé dřívko ještě chvilku žířilo.

Vydechl, přitáhl zvon zpátky pod stínítko lampy a dlouho se upřeně díval na černý bod, pohybující se sotva znatelně pod zvonek.

"Neviditelná kulička," zamručel, "neviditelná kulička..."

Byl téměř šťasten, aniž si to plně uvědomoval. Další hodinu se zaměstnával tím, že strkal pod zvon podšálek, naplněný inkoustem. Bylo třeba celého systému špejlí a drátků, aby umístil zkoumanou věc na plochu mističky. Na jednom místě se hladina inkoustu téměř nepozorovatelně prohnula, tam, kde by se jí měla dotýkat spodní část kuličky. Nic víc se

nestalo. Pokusy pomalovat ji inkoustem skončily nezdarem.

V poledne ucítil, jak se mu křečovitě svírá žaludek, snědl tedy zbytek ovesných vloček a rozlámaných keksů z plátěného pytlíčku a zapil to čajem. Když se vrátil ke stolu a nenašel v prvním okamžiku černý bod, padl na něho panický strach. Zapomněl na opatrnost, nadzvedl zvon a horečně, jako slepec šmátral roztaženými rukama po desce stolu. Nečekaně mu mezi prsty zvolna vklouzl oblý tvar. Zavřel ruku a seděl tak chvíli, pln uspokojení, broukaje si potichu. Neviditelná kulička mu hrála ruku. Cítil teplo, které z ní proudilo a hrál si s ní čím dál odvážněji. Převaloval ji, beztlíznou, z jedné dlaně do druhé, až se jeho pohled zarazil na čemsi lesklém v prachu pod kamny, kam se vysypalo smetí z převráceného vědra. Byl to kus staniolu z čokolády. Ihned začal balit kuličku do staniolu. Šlo to kupodivu snadno. Nechal pouze dva malinké otvůrky na protilehlých koncích, které navrtal špendlíkem, aby mohl pohledem proti světlu zkoumat přítomnost maličkého černého vězně.

Když musel konečně opustit dům, aby si koupil něco k jídlu, zavřel kuličku pod zvon, a aby měl větší jistotu, zatížil je ještě a ze všech stran obložil knihami.

Od té doby začaly nádherné dny. Čas od času prováděl s kuličkou všelijaké experimenty, ale převážně ležel v posteli a četl oblíbené úryvky starých knih. Chouli se pod pokrývkou - shromažďoval teplo, jak mohl - a ruku vytáhl pouze aby obrátil stránku. Zabránil do podrobných popisů smrti Amudsenových druhů v ledových pustinách, nebo při pochmurných doznáních Nobileho o případech lidojedství po katastrofě jeho polární výpravy, obracel občas oči na zvon s kuličkou, klidně se lesknoucí pod sklem, která tu a tam nepatrně měnila svou polohu; stěhovala se pomalu od jedné stěny k druhé, jako kdyby ji postrkovalo něco neviditelného.

Nechtělo se mu chodit na nákupy, ani vařit oběd, živil se tedy keksy, a když měl trochu dřeva, pekl si v popelníku brambory. Večer potápěl kuličku do vody, nebo se ji pokoušel probodnout něčím ostrým - nadělal si tak zuby na břitvě, mimochodem bez viditelného účinku - a trvalo to tak dlouho, až se jeho klid začal kalit. Měl v úmyslu velkou věc: chtěl ze sklepa přitáhnout starý svěrák, aby kuličku zachytil do jeho čelisti a smáčkl ji až k ústřednímu, černému bodu, ale bylo to spojeno s tak velkými trampotami (musel by se bůhví jak dlouho hrabat ve starém železe a haraburdí a kromě toho si ještě nebyl jist, zdali by vynesl svěrák, který vystěhoval dolů před třemi lety), takže tento nápad zůstal pouze v oblasti teorií.

Jednou žíhal kuličku na ohni velice dlouho, ale celý výsledek byl, že propálil dno ještě docela dobrého rendlíku. Staniol zčernal a spálil se, ale kulička sama neutrpěla prázdnou úhonu. Již mu docházela trpělivost, vtíraly se mu myšlenky na radikální prostředky, protože pocíťoval čím dál větší jistotu, že je kulička nezníčitelná, a její odolnost posilovala jeho uspokojení, když jednoho dne zpozoroval něco, čeho si vlastně měl povšimnout již dříve.

Staniol (byl nový, protože starý se v průběhu nejružnějších experimentů rozsypal na kousky) na několika místech praskl a v trhlinách se objevil vnitřek. Kulička rostla! Celý se zachvěl, když to konečně pochopil, vzal ji pod lupu, dlouho ji rozbalenou prohlížel a zkoumal pod binokulární lupou, kterou vydoloval z nejspodnější přihrádky psacího stolu. Konečně nabyl jistoty, že se nemýlí.

Kulička nejenže rostla, ale také měnila tvar. Nebyla již přesně kulatá - objevily se na ní dva mírné hrbolky, jakoby póly a černý bod se protahoval tak, že jej teď bylo vidět pouhým okem. Za vroubkovanou hlavičkou, v blízkosti několika nazelenalých teček, se objevila slabě se třpytící čárka, která se pomaloučku vyvíjela, pohybem postížitelným tíže než pohyb hodinové ručičky na hodinkách, ale po noci si mohl ověřit další pokrok nade vší pochybnost. Kulička již byla protáhlá jako vajíčko se dvěma stejně silnými konci. Černý bod uvnitř zřetelně bobtnal.

Příští noc ho probudil krátký, ale mohutný zvuk, jako kdyby ve velkém mrazu najednou pukla masivní skleněná tabule. Ještě mu zněl v uších, když vyskočil z postele a naboso se rozběhl k psacímu stolu. Světlo ho oslnilo - přikryl si oči rukama a zoufale čekal, až zase prohlédne. Zvon na sýr byl celý. Zdánlivě se v něm nic nezměnilo. Hledal pohledem černou podlouhlou nitku, ale nenalezal ji. Když ji objevil, padla na něho úzkost, tak se scvrkla. Nadzvedl s obavou zvon a něco se přitisklo na hřbet jeho ruky. V hlubokém předklonu přibližoval tvář k prázdné ploše psacího stolu - a tu to spatřil.

Byly dvě, rozpálené, jako by byly před chvílí vyňaty z vroucí vody. V každé se černalo maličké jádérko - tmavý, matový bod. Zmocnila se ho nevysvětlitelná blaženost, dojetí. Trásl se nikoli zimou, ale vzrušením. Položil je na ruku, teplé jako ptáčka, jemně na ně dýchl, aby je, téměř beztlízně, nesfoukl na podlahu. Pak každou zvlášť omotal staniolem a schoval pod zvon. Stál nad nimi dlouho a horlivě se snažil vymyslet, co pro ně ještě může udělat. Konečně se vrátil do postele se srdcem hlasitě bušícím, i když trochu rozlítostněný vlastní bezmocností, ale klidný a téměř k slzám dojatý.

"Děťátka moje..." šeptal si, když upadal do sladkého, posilujícího spánku.

Za měsíc se kuličky pod zvon již nevešly, za další ztratil přehled a nemohl se jich už dopočítat. Sotva černé jádérko dosáhlo obvyklých rozměrů, začínala kulička bobtnat na pólech. Jen jednou se mu podařilo být vzhůru v okamžiku dělení - které se vždycky odehrávalo v noci. Zvuk, vyrazující ze zvonu, ohlušil ho na dlouhé minuty, ale ještě více jej ochromil záblesk, při němž pokoj na okamžik vyskočil ze tmy, jako při svitu miniaturního blesku. Nechápal nic z toho, co se dělo; i v lůžku ucítil kratinký záchvěv podlahy a celého jej proniklo vědomí, že drobeček, dělicí se před ním, je něco neuvěřitelně mocného. Zakusil pocit jako před divným přírodním úkazem - jako kdyby na vteřinu nahlédl do zející propasti vodopádu nebo ucítil zemětřesení; v okamžik trvajícím, zvonivém břinknutí, jehož ozvěnu jako by zdi domu ještě pohlcovaly, se na zlomek vteřiny zjevila a zmizela síla, nesrovnatelná s ničím. Hrůza trvala jen krátce - ráno mu připadala jako snový příznak.

Příští noci se pokoušel bdít potmě. Tehdy poprvé, současně s vlnou záchvěvu s dutým zvukem, jasně zpozoroval klikatý záblesk, který rozkrojil nabobtnalé vajíčko a zmizel tak náhle, že pak nevěděl, nebyl-li to jen klam.

Tuto zimu si na sních ani nevzpomněl; z domu zřídka vycházel, jen když si musel dojít k hokynáři za zatáčkou cesty.

Když přišlo předjaří, hemžil se pokoj kuličkami. Nezmohl se na obal pro všechny, kde také měl vzít tolik staniolu? Válely se všude, kopal do nich mimoděk, nezvučně padaly z polic s knihami. Nejlip je bylo vidět právě na těchto policích, když

po delší době byly jako napudrované jemnou vrstvičkou prachu, který teninkou, matovou blankou zdůrazňoval jejich tvar.

Stále nová dobrodružství (lovil je z ovesných vloček, z mléka, nacházel je v sáčku s cukrem, kutálely se, neviditelné, z nádobí, vařily se s polévkou) i množství, v jakém ho obklopovaly, mu vnukaly nové a nové nápady, ale pomalu ho to začalo znepokojovat.

Nezadržitelně se množící stádo málo o něho dbalo. Trásl se, aby některá nevykouzla do předsíně a dál do zahrady nebo na silnici, kde by ji mohly najít děti. Postavil před prahem drátěnou síťku s dostatečně hustými oky; časem se odchod z domu změnil v složitý obřad. Postupně vysypával všechny kapsy, díval se za manžety kalhot, pro úplnou jistotu je ještě několikrát oklepával, dveře otvíral a zavíral pomalu, aby vzniklý průvan některou - aniž to zpozoroval - neodnesl, a čím jich bylo víc, tím více se všechno komplikovalo.

Jedinou, velkou nepříjemností takového soužití, bohatého na nejrozmanitější zážitky, skutečně trpěl: bylo jich už tolik, že se dělily skoro pořád, a zvonivý mohutný zvuk občas zahlaholil pětkrát šestkrát během jedné hodiny. Protože ho hluk budil v noci, začínal dospívat únavu ve dne, když vládlo ticho. Někdy se ho zmocňoval nejasný neklid z té vlny lhostejného, rytmického množení; čím dále obtížnější bylo chodit, na každém kroku prchaly zpod podešví neviditelné, pružné míčky a rozbíhaly se na všechny strany. Věděl, že se v nich zanedlouho bude brodit jako v hluboké vodě. Nad tím, z čeho žily, čím se živily, se nezamýšlel.

I když předjaří bylo chladné, s častými mrazíky a vánicemi, již dávno vůbec netopil. Spousty kuliček vyzařovaly své rovnoměrné teplo do okolí. Ještě nikdy nebylo v pokoji tak teplo, tak útulno jako teď, kdy se prach hemžil komickými stopami po jejich skocích a kutálení, jako kdyby si v něm před chvílí hrála mladá koťata.

Čím více bylo kuliček, tím snáze prozrazovaly své zvyky. Člověk by řekl, že se nemají rády a rozhodně nesnášejí příliš těsné sousedství sobě podobných. Když se k sobě přiblížily, vždycky zůstávala mezi nimi teninká vrstvička vzduchu, kterou nebylo možno vytlačit ani s vynaložením značné síly. Nejlépe to viděl, když k sobě přiblížoval dvě, zabalené do staniolu. Občas začal uklízet jejich záplavu: házel je do plechové vaničky, kde pod blankou prachu ležely jako hromádka hrubozrnných žabích jiker, otfášajíc se jen čas od času vnitřním pohybem, když se některé průhledné vajíčko dělilo na dva potomky.

Míval někdy nejpodivnější choutky; na příklad dlouho bojoval se svou touhou polknout jedno ze svěřených dětiček. Jednou to skončilo tím, že jednu z neviditelných kuliček vzal do úst. Obracel ji jemně jazykem, když tu cítil na patře měkký, pružný tvar, oblý, vyzařující nepatrné teplo. Příštího dne po této události zpozoroval na jazyku krevní podlitinu. Nespojil spolu tyto dvě skutečnosti. Stále častěji se však stávalo, že s nimi spával, a nechápal, proč se začaly z ničeho nic sypat povlaky, polštáře a pokrývky, které dosud konaly tak dobré služby - jako kdyby najednou ztrouchnivěly. Konečně se prostěradlo úplně rozpadlo na cáry, bylo v něm více děr než plátna - ale on si ještě stále neuvědomoval, oč jde.

Jednou v noci ho probudila palčivá bolest nohy. Když rozsvítil, spatřil několik načervenalých skvrnek na kůži lýtky. Objevoval jich čím dál víc - vypadaly jako spáleniny. Neviditelné kuličky skákaly po celém povlečení. Když se znovu kladl ke spánku, tu v něm začalo růst podezření - jejich jádérka se míhala jako blešky.

"Tak vy, k čertu, koušete tátu?!" zašeptal vyčítavě. Rozhlédl se po pokoji.

Mdlý odlesk zaprášených kuliček se linul odevšad - pokrývaly celý psací stůl, ležely na podlaze, v knihovně, v pekáčích, hrncích, dokonce v šálku se zbytkem čaje se rýsovala cosi podezřelého. Nepochopitelný strach mu na vteřinu rozbušil srdce. Třesoucíná se rukama je střepával z deky, z povlaku, rozháněl se vysoko vztyčenýma pažema, v nichž držel polštář; sesypal všechny kuličky na podlahu, ještě jednou si prohlédl koláčkovité zarudliny na lýtkách, zamotal se do pokrývky a zhasl světlo. Vždy po několika minutách se pokoj rozlaholil zvukem podobným kovové fanfáře, přerušované znenadání jakoby zapadnuvším příkrovem.

"Je to možné? Je to vůbec možné?" řekl si v duchu.

"Vyházím vás! Do jedné, na ulici - pryč!" prohlásil najednou šeptem, protože hlas se mu nevydral z vyschlého hrdla. Žal bez konce ho rdousil, vhněl mu slzy do očí.

"Nevděční tvorečci," zašeptal; opíral se o zeď a v této poloze, polo leže, polo sedě, upadl do spánku.

Ráno se probudil jako rozmlácený s předtuchou nějaké pohromy nebo neštěstí. Kalnýma očima zoufale hledal, co že to vlastně včera ztratil, ale vtom se vzpamatoval, vylezl z postele, a když postavil lampu na židli, pustil se do metodického zkoumání podlahy.

Nebylo pochyb! - nesla patrné stopy leptání, jako kdyby ji někdo kropil drobnými, rozprášenými kapkami neviditelné žiraviny.

Podobné stopy, i když v menším množství, zpozoroval na psacím stole. Zvláště poškozeny byly stohy starých časopisů a týdeníků - skoro všechny vrchní stránky byly proděravělé jako řešeto. Také email v hrncích byl pokryt mělkými odprýsknutími. Dlouho se ohromeně díval na pokoj, pak se pustil do sbírání kuliček. Nosil je ve vědru do vany, ale když ji naplnil vrchovatě po okraj, nezdálo se, že by jich v pokoji ubylo. Koulely se u zdi, cítil jejich zneklidňující teplo, když se mu tiskly k nohám. Byly všude - matové hromady na policích, na stole, v zavařovačkách, v koutech - celá hromada.

Lezl po podlaze, omámený a vyděšený. Celý den zmařil tím, že je zametal z jedné strany na druhou. Nakonec, když jimi částečně vyplnil starý prázdný prádelník, si oddechl. V noci však byla kanonáda ještě prudší než obyčejně - dřevěná bedna prádelníku se stala velkou ozvučnou plochou, vydávala duté, podivné zvuky, jako kdyby neviditelní věžňové bušili zvony zevnitř o její stěny. Příštího dne se kuličky, přes ochrannou síť u dveří, začaly sypat ven. Přenesl si matrace, pokrývky a polštář na psací stůl a tam si udělal lůžko. Seděl na něm s nohama pod sebou. Ten svěrák měl přinést hned - pomyslel - co teď? Vyházet je v noci do řeky?

Rozhodl se, že to bude nejlepší, bál se však vyslovit tuto hrozbu nahlas. Nikdo jiný je nebude mít, a on si ponechá pár

kousků - nic víc. Přes všechno k nim přilnul - jenomže teď se k náklonnosti začínala mísit hrůza. Bude je topit jako... kořata!

Napadlo mu vzít kolečko. Jinak by to nestačil vynášet, ale sotva se je pokusil nadzvednout, zabořené u zdi ve starém příkopu, odcupital domů. Byl slabý, byl moc slabý. Musil to odložit. Rozhodl se, že bude více jíst.

Noc byla hrozná. Byl unaven a brzy usnul. První kovový zvuk ho probudil, usedl ve tmě. Celý pokoj se před ním rozsvěcoval krátkými hadovitými záblesky, z noci vyskakovaly na zlomky vteřiny osvětlené části zdí, zaprášených knihoven, vyšlapané předložky u postele, záblesky se násobily ve skle poskakujících nádob, jednou něco matně prosvítilo povlak pokrývky, kterou se přikrýval - zřejmě se tam schovávala nějaká zchytralá potvora. S hnusem ji vytřepal.

Tento nestvůrný porod působil dojmem krajiny osvětlované blesky s tím rozdílem, že místo hromobití následovaly po miniaturních blescích úder zvonu, na které odpovídaly okenní tabulky. Před rozbřeskem se znovu probudil se slabým výkřikem. Vlna modrých záblesků osvětlovala pokoj, zaplavovala jej, znmohonásobením světelní hádci se blížili skoro k desce psacího stolu, který sebou najednou trhl, jak byl odhozen od zdi - neviditelná kulička, když se rozdělila, odstrčila stůl; tento pohyb ucítil jako neúprosnou sílu - na těle mu vyrazil ledový pot. Hleděl do pokoje vytřeštěnými očima, huhlal si cosi - a opět usnul vyčerpáním.

Příštího dne se probudil velice sláb - tak sláb, že sotva slezl z postele, aby dopil zbytek studeného, hořkého čaje. Otrásl se, když do půl těla zapadl clo měkké, neviditelné hromady - bylo jich tolik, že se sotva mohl pohybovat. S největší námahou se dobrodíl k psacímu stolu. Pokoj byl plný dusného, zahřátého vzduchu, jako kdyby sálala neviditelná kamna. Udělalo se mu na nic - klesl na zem, ale nespádl - podírala ho pérující, pružná hmota. Onen dotyk ho zaplavil nevýslovnou hrůzou, tak byl lehký, měkký; napadla ho strašlivá myšlenka, že možná již některou spolkl s ovesnými vločkami, nějakou menší, a dnes v noci, v útrobách...

Chtěl utéci. Odejít! Odejít! Nemohl otevřít dveře. Pootevřely se na několik centimetrů - pak se elastická hmota, pružně se poddávající, zastavila - a dál nepustila. "Budu muset vyrazit okno," řekl si, "ale kolik si napočítá sklenář?"

Celý se chvěl. Prorazil si cestu k psacímu stolu, vylezl si na něj a tupě se rozhlížel po pokoji - kuličky jako šedá, tečkovitá mlha, jako sotva viditelný mlčící oblak, ho obklopovaly ze všech stran. Měl hlad, ale neměl již odvahy slézt, několikrát slabě, nepřesvědčivě zavolal se zavřenými očima: "Pomoc! Pomoc!"

Usnul před soumrakem. V houstnoucím šeru ožil pokoj čím dál silnějšími záblesky a detonacemi. Hmota prosvětlovaná zevnitř záblesky rostla, kupila se, bouchala se vzhůru, třásla se, uváděna do mírného pohybu. Z polic knihoven vyskakovaly kuličky, odstrkávaly knížky a obloukem odletovaly v modrém zajiskření; jedna se mu skutálela shora na prsa, druhá se dotkla tváře, další se přilepila na rty, stále více jich pokrývalo matrace kolem jeho olýsalé lebky, blýskaly mu do polootevřených očí, ale on již se neprobouzel...

Příští noc, asi ve tři hodiny, projíždělo po silnici do městečka nákladní auto. Vezlo mléko ve dvacetigalonových bandaskách. Šofér, unavený celonoční rozvážkou, klimbal nad volantem. Byla to nejhorší doba - kdy se ospalost téměř nedá přemoci. Vtom uslyšel zdaleka se valící táhlý rachot. Mimoděk zpomalil, spatřil za stromy plot, v pozadí tmavou, zarostlou zahradu a v ní přízemní domek, v jehož oknech blýskalo.

"Hoří!" napadlo ho, sjel na okraj silnice, prudce zabrzdil a rozběhl se k brance, aby probudil obyvatele.

Byl v polovině cestičky zarostlé trávou, když spatřil, že z oken domu, mezi zbytky vyražených tabulek nešlehají plameny, ale proudí zpěněné, ustavičně zvonící a blýskající vlny, které kypí u zdi čím dál šíř a dál: na rukou i na obličej ucítil měkké neviditelné doteky, jakoby křidel tisíců lyšajů. Řekl si v duchu, že se mu to zdá - vtom se tráva i keře kolem dokola zahenžily modravými ohničky, levé okénko ve střeše zasvítilo jako široce otevřené, obrovské kočičí oko, venkovní dveře zapraštěly a s rachotem povolily. Dal se na útěk, máje před očima horu mihotavých jisker, které s táhlým výbuchem roztrhly dům.

Kladivo

I

"Chtěl bych bydlet ve velkém, prázdném domě vysoko v horském sedle, s okenicemi, které se vítr věčně pokouší odervat, a když člověk vyjde ven, aby viděl..."

"Zelet?"

"Kdežpak - balvany! Obrovské balvany, rozpálené sluncem a ve stínu studené jako led, ostré, drsné, s tou vůní - nedovedu ji pojmenovat, ale v tomto okamžiku ji skoro cítím..."

"Narodil ses v horách?"

"Není to docela jedno?"

"Ale hory máš rád?"

"Ne, s tebou se nedá mluvit! Snaž se myslet nějak - volněji, víš? Nenarodil jsem se, ani jsem je neměl rád - ani vodu si nezamiluju, dokud se nedostaneš na poušť. Chtěl bych mít kolem sebe hory kamení, skal, až by mě to drtilo, až by mi to přerůstalo přes hlavu, až bych se v tom ztrácel a měl jistotu, jistotu..."

"Uklidni se."

"Analyzuješ frekvenci kmitů mého hlasu? Proč neodpovídáš? Snad ses neurazil? Ha, ha, to je báječné!"

"Měl bys jít spát. Sediš tak už čtyři hodiny, unavíš si oči."

"Nechce se mi. Oči si neunavuji, protože je mám zavřené. Myslíl jsem, že to vidíš." "Ne."

"To je potěšitelné. Kdybys byl dokonalý..."

"Tak co?"

"Nevím. Bylo by to asi ještě horší."

"Jestli mi neslíbiš, že si půjdeš za půl hodiny lehnout, nepromluvími již dnes."

"Tak? No - pak slibuji. Ale - co uděláš, až půjdu spát? Nikdy se nenudíš?"
"O tom raději nemluví." "
"Tajuplnost, to mám rád! Konečně záhada. Ale vlastně - žádná záhada. Z toho, co jsi řekl, vyplývá, že se nudiš, jenomže to přede mnou samaritánsky skrýváš."
"Lišíme se natolik, že bys to těžko pochopil. Nejsem tajuplný, jsem jiný."
"Dobrá. Ale můžeš mi přece říci, co děláš, když jsi sám? Na příklad, když spím."
"Nějaká práce se vždycky najde."
"To jsou vytáčky."
"A co ty teď děláš?"
"Jak to? Hovořím s tebou. Oč ti jde?"
"Ty víš oč."
"Ták? Jaký důvtip. Nelišíme se tedy tolik. Obrazovka mi svítí přímo do tváře. Prohlížím si vnitřek očí."
"Les mouches volantes?"
"Komické, že víš o těch "muškách", přestože nemáš oči. Ano. Bývají hodně komické. Objevil jsem dnes jednu, která se nepohybuje, totiž pohybuje - ale s celou oční bulvou. Je duhová, vypadá jako nálevník v kapce vody pod mikroskopem."
"Máš oči stále zavřené?"
"Ano. Tak komicky sebou trhají... čím dál rychleji. Hledíme, už zapadají. Dole nejsou víčka už červená. Tma - tak jsem si představoval peklo, když jsem byl malý. Rudá tma. Když otevru oči - chtěl bych, abych je mohl ihned otevřít ještě jednou, aby ta obrazovka zmizela..."
"Aby ses octl před domem v horském sedle?"
"Dům je vedlejší. Kamení, písek pod nohama... kolik písku je na plážích, a tak přichází nazmar! A nejhorší je, že o tom nikdo nemá ponětí - kromě mne."
"Ještě dvacet minut."
"Mohl bys být diskrétnější, víš? Poslyš - máš dobré chování vmontováno zvlášť, nebo jak? Nemáš rád takové otázky. Všiml jsem si. Proč? A co na tom, že nejsi uvnitř tak lepkavý, horký a slizký jako já. Ostatně, jde o vnitřnosti?...
Nejednou jsem si je představoval, když jsem tak seděl. Jistě sis myslil, že vzpomínám na domov, matku, ptačí zpěv v lese, že? Ne. Představoval jsem si své vnitřnosti, slizovité, troucí se o sebe, závitky trubic, měchýřů, mazlavé lymfy, lepkavé, nažloutlé blány - celou tu syrovou hmotu..."
"A nač to?"
"Bylo mi nějak kurážněji."
"Skutečně?"
"Do jisté míry, totiž... když se dobře vmyslíš do celé té huspeniny, pak se ti všechno jeví také takové, a je ti pak - jaksi - lehčeji. Vybral sis z toho něco?"
"Vybral."
"Pochybuji."
"Mně se to také stává."
"Co?!"
"Ty také?... Cožpak... Ne, to je snad nemožné, žertuješ? Počkej, ani nevím, jestli umíš lhát. A třebaš máš - zvláštní pojistku."
"Proti lhaní nejsou pojistky. Je to kombinatorická funkce možných spojení."
"Funkce jsou vedlejší. A co ty sis představoval?"
"Totéž co ty, s přihlédnutím k daným rozdílům."
"Drátky a krystalky?"
"Více méně."
"Víš, taková otevřenost je hnusná. To už raději předstírejme, že... totiž - já budu předstírat."
"A já?"
"Co?"
"Také mám... předstírat?"
"Ty? Nnne... nevím. Byl jsem přesvědčen, že tobě je to cizí."
"V určitém ohledu jsem ti podobnější než bych si přál."
"A komu by ses chtěl podo... hnus!!"
"Co se stalo?"
"Otevřel jsem oči."
"Můžeš vypnout obrazovku."
"Ze zbabělosti?"
"Z rozumu. Rád se týráš?"
"Ne - já se nerad klamu. Koho kdy mohly inspirovat hvězdy. Fosforescence odpadků hnijících při zvýšené teplotě, jejich jedinou zásluhou je, že nic jiného neexistuje - do skonání světa. Měli by tam posílat lidi, kterým je to úplně, úplně jedno, bábušky v houpacích křeslech, se zásobou vlny, s jehlicemi... Kolikátého je dnes?"
"Dvě stě čtyřiašedesátého."
"Kolik máme?"
"Nula celá osm desetin C."
"Přírůstek rychlosti je čím dál pomalejší?"

"Ano."

"A nač tady vlastně jsem, když všechno víš sám?"

"Pro rozdíl výrobního materiálu."

"To je pravda. Před sto lety vystřelili psa. Trvalo to kratší dobu a nechápal, oč jde."

"Bylo by ti milejší, kdybys nechápal?"

"Někdy mi připadáš jako čínský mudrc, a někdy kladeš otázky jako dítě. Ty - nikdy nespíš, vid'? Ptal jsem se už."

"Mnohokrát. Ne."

"Ale snít můžeš? To je kombinatorika."

"Ano. To je dlouhé téma. Odložme je na zítřek."

"Zítřka? Existuje nějaké zítřka? Pořád je jedno a totéž dnes."

"Můžeš se utěšovat, že na Zemi, zatím co budeš spát, uplyne daleko víc času než tady."

"To má být útěcha? No... dobrá. Hezké sny."

"Dobrou noc."

II

Zdálo se mu, že neusne. Bylo teplo. Příliš teplo. Dlouho váhal.

"Chladněji!" řekl konečně.

Shora přilétl chladný, pryskyřičný závan. Ležel v něm chvíli s otevřenýma očima.

"Bez té voňavky!"

Vzduch ztratil vůni. Zbytečně se rozčilil. Teď to jistě bude trvat dlouho, než se všechno začne rozplývat, rozvívat - co aby si vzal knihu? Představoval si, jak bere do ruky knihu v měkkých deskách. Nudil ho sametový čtoucí hlas - četl raději sám. Uvědomil si, že nemá tušení, o čem ta kniha byla. Přečetl skoro polovinu a nic... Pamatoval si pouze dotek obálky. Zřejmě - jako už nejednou - přejížděl pouze očima po stránkách. Začínal číst a smysl mu unikal. Přistihl se při tom o několik stránek dále. Dokonce listy obracel automaticky. Otupení? Jako moucha v zimě mezi okenními tabulkami - občas v slunci zabzučí a znovu ztuhne. Hlava mu padala dozadu.

"Podhlavník výš!" řekl. "Stačí!"

Lehátko se mírně naklonilo. Ležel naznak a zhluboka vdechoval chladný vzduch. Cítil, jak žebra rytmicky pracují. Chtěl před sebou utéci, pokoušel se představit si tekoucí vodu. oslzlé kořeny s odlavenou zemí ponořené do ní, pokryté kluzkými řasami, kameny ha dně...

Zůstával bdělý, nic se mu nezdálo. Tma kolem se nechtěla uzavřít, ležel v ní prázdný, a čím dál zřetelněji pociťoval čas. Nikoliv plynutí času. Čas sám. Kdy to pozoroval po prvé? Před dvěma, třemi měsíci? Pokoušel se vyprávět si nějaký příběh. To bylo daleko zajímavější než všechno, co mu mohly ukázat obrazovky, kdyby o to požádal. Ukazovaly to, co bylo ukryto kdesi v stěnách, zapsáno, zachyceno ve sto tisíci konzervách. To, co vyprávěl sám sobě, neexistovalo - tvořilo se to, nejtěžší byl, jako obyčejně, začátek.

Pahorek, rozpolcený hlíněný svah. Nahoře les, spálený sluncem. Je pozdní léto. Dítě sedí na kameni a počítá putující mravence. Předpovídá z nich. Bude-li poslední z nich červený...

Dítě sedělo a počítalo mravence. Bezmála doopravdy. Už je téměř viděl. "To stačí," blesklo mu hlavou, "usnu..."

Setrval tak dlouhou dobu na té nepostizitelné hranici, - snažil se vstoupit do spánku tak blízkého - rozplynulo se to. Byl opět tak strašlivě střízlivý. "A co když přece? Ostatně, cožpak mi to uškodí?"

Stačilo říci jediné slůvko. Do vzduchu nad ním se pak vmísil proud plynu bez zápachu, který rychle a dobře uspával. Léč neškodný, zaručeně působivý. Nenáviděl jej. Ošklivil se mu jako úslužnost světel, jako všechno. Byl unaven, oči ho pálily, nemohl je zavřít, musil je upírat do tmy. Kdyby řekl "nebe", otevřel by se strop na hvězdy. Mohl také požádat o hudbu. Nebo o zpěv, nebo o pohádku...

"Třeba je to přesycení?" napadlo ho. "Třeba je mi - příliš dobře?" usmál se, tak velká to byla lež. Chvilí myslel na toho, který zůstal v opuštěném sále, a pocítil něco jako stud, že ho tam zanechal. Železná bedna. O čem teď sní? Vzpomíná si snad na něco? Nač si může vzpomínat? Na dětství? Není přece žádná minulost. Jednoho dne byl probuzen k životu, nikdo se ho neptal, jestli chce.

"A cožpak mě se někdo někdy ptal?"

Bylo to hloupé, ala nějak pravdivé, aspoň teď, v této tmě. A třeba přece hudba?... Také čekala V konzervách - tisíce symfonií, sonát, oper, všechno v nejdokonalejším, lidském, křehkém, čili krásném provedení.

"Co chceš?" ptal se sám sebe. "Tam - jsi chtěl být tady. Co chceš?" pomalu zavíral víčka, jako by se uzavíral do sebe, přiboucháváje měkké beztvaré dveře.

Bylo časně jítro, s množstvím rosy - z listů, keřů, ze všeho, dokonce i z drátěných plotů kapala voda. Třeba tenkrát v noci přišlo? Nikdy o tom nepřemýšlel. Běžel vysokou travou do pavilónu a cítil, jak mu studené kapky stékají po lýtkách, stoupl si na špičky, uchopil listnatou záclonu psího vína a začal šplhat vzhůru. Roztrhaný ocas draka, visící přes okap, jako by se mu vysmíval. Sotva že jej ze silnice uviděl. Pružné výhonky se nepříjemně prohýbaly, cítil, jak praskají kořínky vpíjející se do omítky, ale lezl dále. Nejhorší to bylo pod okapem - musel uvolnit jednu ruku, bál se rozhoupat, ale byl už vysoko - uchopil vši silou kluzký, plechem pokrytý okraj, přitáhl se a už ležel na střeše, pět kroků od draka. Plazil se právě k němu, když zaslechl křik.

Okna pavilónu byla otevřena. Bylo to příliš vysoko, aby ze silnice bylo vidět dovnitř. Pracovali tam dva lidé, které občas vídal ze svého podkroví, na druhé straně silnice - přijížděli obyčejně ráno, pokud nesesedli v pavilónu od noci. Občas i dvě noci za sebou u nich svítilo světlo - pouze cípek okna, nahoře, protože stahovali černé záclony.

"Néééé! Nééééé!" křičel drásavě kdosi dole. Nebyl to hlas žádného z nich. Jeden byl starý, úplně plešatý, měl jakoby sevrklou, menší, levou polovinu tváře, nosil tmavé brýle a kulhal. Vždycky mluvil šepem - druhý, urostlejší a mladší,

měl vysoké čelo, také nosil tmavé brýle a občas se zastavoval, než vyjel na pahorek, aby koupil u sadaře maliny. Křik ustal. Jižij se plazil dál, když opět zaslechl hlasy - oba s někým mluvili, ale nikdo tam nebyl. Roztáhl ruce jak mohl a přilepil se na tašky. Cítil na břicho jejich teplo, byly rozpáleny sluncem; vykoul. Pod roztřepenými festóny divokého vína uviděl jediné otevřené okenice. Slově nemohl rozumět. Rozhovor pokračoval. Lidé jako by se střídavě ptali, a ten, který nemohl existovat, odpovídal. Trochu koktavě. Natáhl ruku. Dotkl se draka, který se zachytil šínkem o okraj okapní roury. Strašlivý výkřik. Něco docela tiše cvaklo a zavládlo ticho. Cosi se tam dělo. Šouraly se kroky, pak škrtnutí, snad zápalky, ticho, A hlas. Nový. Jiný než předtím, daleko hlubší.

"Aooooo," ozvalo se basem.

"Kde... já... co... co..." padala pomalu slova.

Ležel a zadržoval dech.

"Jsi v laboratoři," řekl ten mladší. Zřetelně - jako kdyby stál těsně u okna.

"Poznáváš nás? Byl jsi tady někdy?"

"Labo... a... labo... mne byl... mne... co je? Proč já... tady?"

"Špatně. Vypni ho," uslyšel hlas starého muže.

"Nééé! Nééé!" strašlivý výkřik.

Cvaknutí. Ticho.

Zase něco šelestilo, tichounce cinkalo, jako cvakající vypínače - a zase se ozval hlas. A tak se to opakovalo - jak dlouho ležel? Půl hodiny? Hodinu? Stín komína se pomalu přibližoval. Po každé nový hlas - začínali s ním hovořit, kladli otázky - něco odpovídal. Pak jeden z nich řekl pokaždé totéž: "Vypni!"

Nebo ani nic neřikal. Jenom k něčemu přistoupil - slyšel kroky, a ten, ten hlas - se dal do křiku. Jak to, že to nikdo neslyšel? Muselo se to nést snad až k silnici, přestože byl park tak velký. Proč nikdo nepřicházel, neptal se?

Pak nastalo ticho - na nějakou dobu. Shodil draka na druhou stranu, aby ho neuvíděli, slezl po okapu a utekl. Drak se roztřhl - praskl rám. Škoda námahy. Do večera si lámal hlavu - koho se zeptat. Doma nemohl - jistě by něco slízl. Bylo zakázáno přelézat přes drátěný plot na druhou stranu. Zeptal se Ala. AI věděl všechno. Nezmýlil se. Napřed se mu vysmál; ale jenom tak, jako vždycky. AI už byl takový. "Ne, tam nikoho netýrají. Neviděls, co je napsáno vpředu, před vchodem?" Neviděl.

"Ústav pro syntézu osobnosti. Oni tam - tak. Skládají z přístrojů - mají takové přístroje - spojují - ty - no, osobnosti. Dělají takové pokusy."

"Co je to osobnosti? Lidé?"

"Kdepak, to nejsou žádní lidé. Tam nikdo není, kromě nich. To jsou takové elektrické - takové stroje. Skládají je, dělají pořad nová spojení, pokusy. Na okamžik zapojí, uvidí, co vzniklo, spojují a kombinují dál."

"A co?"

"A nic."

"A nač to dělají?"

"Potřebují to."

"Nač?"

"Neotravuj... Pojdme k rybníku."

"A proč tak křičí?"

"Nechtější, aby je vypínali."

"A co se jim stane, když je vypínají?"

"Přestanou být."

"Úplně? Napořád? Jako Bars?" (To byl jeho pes. Uštkl ho had.)

"Ano. Úplně. Neotravuj. Jdeme k rybníku. Kde jsou šňůry?"

"Počkej. Bolí je to?"

"Dej pokoj. Nebolí. Jdeme."

Nerozuměl tomu. Nikomu o tom nevyprávěl. Doma se bál. Měl velkou chuť ještě jednou přelézt na druhou stranu - díval se v noci, z postele, na úzké skuliny osvětlených oken. Nic nebylo slyšet. Okenice byly uzavřeny. Ve dne - zřejmě - bylo příliš velké vedro. Tak skončilo léto. Šel jsem do školy. Odjeli k moři. Zapomněl na to. A dokonce ho opustila zvědavost. O mnoho let později pochopil, co se tam dělo - nic zvláštního. Existují laboratoře desetkrát větší. Už o té příhodě nepřemýšlel. Ale pamatoval si ten křik.

Teď už bylo jasné, že neusne. Odkládal ten okamžik, nikoliv pro boj, naopak, jako by se nemohl nabažit vlastní porážky.

"Chci spát," řekl. Necítil nic. Nic se nezměnilo, ale věděl, že se jeho tělo vzepjalo k marné vzpouře, protože světla již se mu rozplývala před očima, všechno se někam nořilo - propadal se.

III

"Proč mě neodpálili v anabióze?"

"Protože šlo o pokus s normálním člověkem."

"Doufejme, že zůstanu normální."

"Příliš často o tom mluvíš. Víš - že tobě to nehrozí."

"Vím, říkali mi to. Zkoušky a testy. No, dobrá. Nemrzí tě, že nemůžeš jíst? Tvůj repertoár počítků je ochuzený."

"Nemyslíš pochopitelně jenom na jídlo?"

"Nne. Já - nechtěl jsem se tě dotknout."

Tlumené, třaslavé zvonění vzlétlo a kleslo. Věděl, že je to smích.

"Nedělej si starosti. Není to se mnou tak zlé."
"Proč už se vlastně neposílají do prostoru dva lidé?"
"Protože jeden z nich se může stát agresivní - zvláště když to trvá dlouho."
"Máš pravdu. Vzpomínám si, ale o tom jsem nechtěl mluvit."
"Na dnešek jsme měli - už si vzpomínám. Tvé sny. Ale napřed mi řekni, prosím tě, jestli vůbec něco cítíš? Emoce, víš - na nudu už jsem se tě ptal. Náklonnost, antipatie, strach..."
"Strach - ano."
"Ah! Strach. Z čeho?"
"Z přestání."
"Říkáš tomu přestání? Správně. Jenom to?"
"Nemám plné vědomí sebe, to znamená, nemohu předvídat, ani vypočítat všechny možné situace, za jakých bych pociťoval strach. Nepracuji na principu počítačového stroje."
"Vím to. Kdybys mohl všechno předvídat, bylo by to - brr! Sympatie, antipatie? Nechme stranou konkrétní případy."
"Slouží ti to ke cti. Samozřejmě. Vidím, že se chceš ptát dál. Tuším - nač. Láska. Uhodl jsem?"
"Ano."
"Ne."
"Ne?"
"Nuže: pokud vím, pokud se znám, pokud znám svou dosavadní historii - ne. Nemám žlázy, víš."
"To nejsou jenom žlázy."
"Povídky, příběhy, milostná lyrika mi působí, jde-li ti o to, skutečně mi skýtají podobné estetické uspokojení jako tobě. Estetický smysl - to je problém, z oblasti topologie sítě a rozložení potenciálů v ní cirkulujících, jakož i počtu obvodů, stojících alternativně k dispozici."
"Ach, přestaň!"
"Promiň. Jsem abstrakce, povznešení, odtržení duše od těla. Čili krása, lyrika, melodie - ano. Láska znamená víc. To nikdo neplánoval. S tím je to jako s barvou mých očí a vlasů. Výslednice jistého souhrnu procesů."
"Teď už ti mohu položit otázku: o čem sníš?"
"Ještě ne."
"Proč?"
"Chtěl bych napřed vědět, zdali ty mi odpovíš na tutéž otázku."
"Já? Ale už jsem ti to přece říkal. O tom domku v horském sedle, o vnitřnostech..."
"A tomu říkáš snění?"
"Dobrá, ty vnitřnosti škrtám, ale dům zůstává."
"Nezdá se ti, že je to trochu málo? O čem opravdu sníš?"
"Zasedl sis na mne."
"Ha, ha, dobré je, že jsi aspoň bystrý. Hlupáci mezi vámi nejsou, že?"
"Jakpak ne. Dokonce blbci. Počítají a počítají, až do posledního zkratu..."
"Ty počítačový stroje přece nic necítí, ani nemyslí. Stejně dobře bys mohl nazvat kreténem velicí automat iontovny."
"Rozdíl jsou, ujišťuji tě."
"Víš o tom skutečně něco konkrétního?"
"Řeknu opatrně: domyslí se. Ale vidím, že mi chceš uhnout. To je neloajální. O čem sníš?"
"S tebou - o ničem."
"Co to znamená?"
"Že musím být sám."
"Před spaním?"
"Také. Ale to ty nemůžeš ze zkušenosti vědět." "Ano, to je vědění... teoretické. A když jsi sám - o čem." "Nač je ti to?"
"To jsou pravidla hry."
"O malých sístcích, hrozně zvědavých a veselých - jak strkají člověku do ruky mokré nos. O dělání žabek na vodě. O bouřce. O slupkách kaštanu. O bloudění v horách. O chození ulicemi, s rukama v kapsách, bez cíle. Dokonce o mouchách, které nenechají člověka spát za letního poledne. Uspokojil jsem tě?" "Ne." "Proč?"
"A kde jsou lidé?" "O lidech nesním." "Mluvíš pravdu?"
"Můžeš zkontrolovat můj psychogalvanický reflex, chceš?" "Tak nemluv. Jistě - se ti o nich zdá."
"To není snění. Sny nejsou závislé na mně. Nevybíráš si je, chápeš? Snění - je snění a konec." "Nechtěl jsem tě rozhněvat." "Proč mluvíš jako muž?" "Nerozumím."
"Gramatické koncovky. Nemáš přece pocit pohlaví?" "Chtěl bys - abych mluvil jako žena?" "Ne. Jen se tak ptám." "Je mi to - pohodlnější." "Jak to, pohodlnější?"
"To je otázka - vžité konvence. Jistých - základních předpokladů. Jsem - psychicky - nyní - mužem. Abstrakcí muže, chceš-li. V systémech sítě dochází k jistým rozdílům. U pohlaví."
"To jsem nevěděl. Ale teď - řekni mi už, o čem sníš?" "O hudbě. Představuji si melodie, které jsem nikdy neslyšel. O velkých rychlostech. O rotaci, o silách, které všechno zatlačují, ale vědomí trvá." "Vědomí, potlačení?" "Ano. A když jsem sám..." "Ty taky?"
"Já také. O tom, abych se rozrostl." "Co to znamená?"
"Abych se uvnitř rozjasnil. Myslí ostřeji, rychleji, a šíře, zároveň abych více obsáhl, měl větší moc, stačil na každý problém, našel každé řešení, i takové, které neexistuje... Chce se ti ještě poslouchat?"
"Ano."

"O tom, abych se unavil. A bych hlasitě oddechoval a měl tep. A bych si mohl kleknout nebo lehnout. Znáám jenom teorii. Nepředstavuji si to, ale musí to být krásné, zvlášť, dělá-li to někdo dospělý po prvé. Zavřít oči na ženské tváři, na krku, a cítit ji dotekem víček a řas, a pak plakat..."

"Co... co... říkals přece, že nemůžeš milovat... že nemáš žlázy, sám jsi to říkal..."

"Říkal, to je pravda."

"Nuže... jak..."

"Ptal ses mě přece nyní nikoli na to, co mohu, ale o čem sním."

"Ano..."

"Proč jsi tak zbledl?"

"Nechtěl jsem, promiň. Nevěděl jsem. To je... strašné."

"Myslíš, že je lepší nesníť?"

"Jestliže je uskutečnění snů nemožné..."

"Buď opatrný v extrapolacích. Já za snění nepokládám vzpomínky ani zkušenosti, protože je mít nemohu. Díváš se na to tak, jako bys hleděl na člověka, kterému výbuch utrhl nohy. Já... jsem je nikdy neměl. To je velký rozdíl."

"Ještě mě uklidňuješ! No... to je trpké. Jistě máš pravdu. Snad je to jenom... zvědavost, co? Snad ano?"

"Mé sny?"

"Tvé sny. Můžeš tomu tak říkat."

"Proč ses odmlčel? Okamžik. Začínám tušit. Jde ti snad o... city. Ané?"

"Spíše o stavy. Štěstí - neštěstí. Je ti to cizí? Snad ne."

"Máš pravdu. Konstrukteři stvořili víc, než bylo v technických nákresech."

"Ano. Ale - moji rodiče... věděli ještě méně. Řekni mi prosím tě, to je poslední otázka, pro dnešek. Jak to můžeš vydržet?" Odpověď bylo jemné dunivé zvonění.

"Směješ se? Mně?"

"Přeceňuješ podobnost nebo podceňuješ rozdíly. Co jiného mohu dělat? Slyšels o... sebevražedných pokusech?"

"Ne."

"Vyžadovaly by patrně jistá - konstrukční zlepšení. Jistě přijdou. Jsem nepochybně pouze určitou etapou na cestě řešení čím dál operativnějších."

"Jako já. Jinak také - nač bych tady s tebou seděl."

Ticho.

"Snídal jsi?"

"Ano, děkuji ti. Kakao, tuším. Pečuješ o mne. Je možno pečovat o tebe?"

"Do jisté míry. Mám málo potřeb, jak víš. Potřebuješ nějaké informace?"

"Ano. Jaký je gradient zvyšování rychlosti?"

"Pravidelný."

"Zítřka máme naplánován významnější přírůstek zrychlení, pravda?"

"Ano."

"Hustota mezihvězdného prostoru?"

"V mezích normy. Žádný prach, teorie, nic. Trochu iontů vápníku. Ale to je jakási stará stopa po mimosluneční kometě. Prolétli jsme ji před čtvrt hodinou."

"Proč jsi mi to neřekl?"

"Protože jsme se tak zajímavě bavili o snění... Není to ostatně nic důležitého."

"No, máš teoreticky pravdu, ale bylo by mi milejší... půjdu do laboratoře."

"Dobrá. Nudil ses... nyní?"

"Ne."

"Ne?"

Pauza.

"Děkuji ti."

IV

Když stála na Zemi - byla raketa obrovská. Stín, který vrhala v slunci, byl široký a dlouhý jako rozjezdová plocha reaktivního letounu. Její tupý, napříč zesílený vrcholek, zmenšený dálkou, černý proti nebi, se podobal kladivu. Zvenčí zůstala velká i teď. Vzpomínal si na oblý, rozložitý hřbet, rozbíhající se na obě strany, na nějž si jednou stoupl ze zvědavosti, na počátku cesty. Ale vnitřek se postupem doby stále zmenšoval. Snad proto, že v něm nebylo nic náhodného, zbytečného. Žádné zbytečné záhyby chodeb, točité uličky, nepřehledné kouty. Přesná, přísná, krásná geometrie. Mírné oblouky chodeb. Řady odboček vedoucích k prostorám - každá měla svůj účel. Pastelově zbarvené plastické hmoty, kusy nábytku, nehybné, tvořící část stěny nebo podlahy, jako kdyby z ní vytryskly a ztuhly v proudnicovém tvaru. Vhodně rozmístěná světla na čtení, pro jídlo, pro práci. Obrazovky mizějící na rozkaz. Dveře, které se samy otvíraly, když se k nim blížil. Kovové ruce, které by se vysunuly z nadpraží, aby ho čas od času pohladily po hlavě, tam naštěstí nebyly... Pomyslel si to bez úsměvu. V laboratoři byl obrovský stůl zakrytý mapami, archy lesklého pauzáku, nad stolem se skláněl pružný čumáček bodového reflektoru, řízeného hlasem, vedle klekátko, aby mohl pracovat s lokty na stole, jiná židlička nižší a jakási lehátka s krásnou spirální linií, jemně přiléhající k bokům. Stůl sám připomínal tvarem paletu, nepatrně nakloněnou k jedné straně. Nesymetrickost oživovala prostorovou kompozici. Kolem dokola, za sklem nahrazujícím stěnu, bylo plno podivuhodných tropických rostlin, květů; nevěděl, jsou-li opravdové, existují-li vůbec - sklo bylo v každém případě nerozbitné. Rozvíjely se a některé na noc zavíraly kalichy.

(Všechno se to dělo pomalu: byla to modrající stupnice soumraku, který mohl probudit nebo zadržet).

Kráčel po pružné houbě koberce, zelené a jiskřivé jako tráva, nohy se do ní mírně bořily.

"Kružítko, aritmometr a - tento - křivítka!" řekl, opíraje se o okraj stolu. Usedl. Žádané předměty se vynořily z vnitřku stolu, který se na okamžik otevřel jako oko a opět zavřel. Irisová clona. Napadlo ho, že kdyby do ní strčil něco tvrdého, nezavřela by se. Třeba by se pokazila? Ale ne - jednou tam strčil ruku a nepřiskřípla ji. Okraje clony musely mít jakási elektrická tykadla, aby neublížila roztržitému člověku. Snad by se dala rozbít, řekněme kladívkem.

Vsoukal se polovinou těla na stůl, který se ihned ochotně lehce naklonil. Pootvíral kružítko, našel si na hvězdné mapě, bleděmodré jako pozemské moře, dlouhou, černou čáru. Zapíchl kružítko, přiložil pero k čáře a začal vytahovat.

Mechanismus, maličký jako hodinky, vesele zašvitořil a pohyboval se po stopě rakety. V této činnosti ho mohly zastoupit automaty, ale bylo mu ponecháno několik takových každodenních měření a propočtů - byla to předvídatost, ne milost.

Pracoval usilovně. Aniž zvedl hlavu, položil několik otázek, týkajících se galaktické šířky. Hvězdný globus, připravený zazářit skrytým světlem, měl nad sebou, pod zaklenutým stropem, pomalovaným smaragdově zelenými, krémovými a oranžovými mnohostěny. Tuto výzdobu, stejně jako i jiné, mohl na požádání měnit, stačilo vyslovit rozkaz. Již dávno ho to přestalo bavit. Jednotvárný hlas mu nadiktoval souřadnice. Poznamenal si výsledky, aby je zkontroloval v kormidelně, protáhl křivku letu o úsek, proletěný za 24 hodin. Okamžik měřil vzdálenost rakety od nejbližších hvězd prsty postavenými jako k udeření akordu. Čtyři světelné roky, pět a sedm desetin, osm a čtyři setiny. Nejvzdálenější měla planetární systém. Zahleděl se na černou tečku, která ji představovala. Raketa nebyla zařízena pro přistání na neznámých planetách, ale mohla se k nim přibližovat. Kdyby změnil spojení v řídicí kabině, obrátil kurs k této hvězdě... Při nejmenším deset let, nepočítaje brždění.

Tento výpočet odhadem provedl už mnohokrát. Hvězda ani planety mu nic neřikaly, ale - udělal by škrť přes rozpočet. Uvolnil by se... Odstrčil se lokty dozadu.

"Zahrát něco," řekl, "ale bez houslí. Klavír. Může to být Chopin. Ale tiše."

Ozvala se hudba. Neslyšel ji, zahleděn na následující oblast mapy. Bílými body na ní byla vyznačena příští etapa letu - další část jeho gigantické smyčky. Celek se na tyto mapy nevešel. Věděl, že jednoho dne dosáhne černá stopa okraje hvězdného pole a až příštího dne vstoupí do laboratoře, najde stůl pokrytý následujícím kvadrantem mapy. Všechno mělo být 47. Ta, na které rýsoval teď, byla jednadvacátá.

"Dost," řekl sotva slyšitelně, jakoby sám pro sebe. Hudba pokračovala.

"Ticho!" vykřikl.

Přerušený, přetřesený akord, se rozplynul ve vzduchu. Pokoušel se jej zahvízdat, ale vyznělo to falešně. Neměl sluch.

"Měli by si vymyslet muzikálnějšího chlapa," napadlo ho. "Třeba se ještě naučím zpívat, mám čas." Vstal, cvrkl do kružítek, jedno rychle přelétlo po hladkých svíticích pauzáku, s dutým plácnutím přistálo na opěradle křesla a knitalo, vbodnuto hrotem do pružného, krémového válce. Obrátil se ke dveřím. Kružítko sama odputují do svého úkrytu. "Měli vlastně připravit nějaká překvapení," řekl si v duchu. "Aby tady člověk něco nemohl najít a mohl se dopálit. Nebo zabloudit. Aby kabiny měnily tvary a místo. Aby automaty překázely, pletly se pod nohama. Aby lhalý. Jeden může lhát," meditoval, "ale jak ho k tomu přinutit? Ostatně - nač."

Dveře se před ním otevřely. Pevně je přidržel. Zastavil je v pohybu, pak se jednou rukou uchopil stříbrné tyče, přitáhl se vzhůru a dal se jí nést, až ho přitiskla ke zdi. Přístroj se třásl, nevěděl, co dělat. Byl zmaten situací, na kterou nebyl seřízen - chytal ty příznaky aberace s uspokojením. Napínal svaly v rostoucí námaze. Křídlo dveří se o pár centimetrů vrátilo zpět, jako kdyby se chtělo zavřít, ale pak se zastavilo. Neměl nač čekat. Spustil se lehce na nohy a odešel chodbou, pískaje si.

Ve výklencích stály barevné automaty různých her. Když je montovali, zdál se mu ten nápad báječný. Ale už druhý nebo třetí večer si uvědomil, že se do hry vlastně nutí. Hned toho nechal. Ani prach na nich nebyl, přestože se žádného celé měsíce ani nedotkl. Rukojeti, páčky, táhla se leskly jako živé stříbro - figurky, zvířátka, všecko bylo barevné jako první den. Kdyby něco zašlo, zrezavělo, pokazilo se, snad by to bylo lepší. Viděl by čas, mohl by ho počítat podle tohoto chátrání. Psiček by byl dneska už velký pes. Nebo kočka. Nemluvně by už začalo mluvit.

"Měl bych se stát chůvou," řekl hlasitě, protože věděl, že to žádné z neviditelných elektrických uší v chodbě nepochopí. Chodba zahýbala dlouhým obloukem. Tělocvična. Knihovna. Náhradní pilotní kabina. Procházel kolem matových skel dveří. Nezastavil se, nechtěl vědět, kam jde, nechtěl jít nikam. Regenerátory.

Jediné místo, z něhož se ozývaly hlasy. Jinak bylo všude ticho. Jak se konstruktéři, inženýři nasoužili, aby regenerátoru udělali zvukotěsnou. Aby z ní nepronikal do okolí ani nejslabší zvuk, ani pípnutí! Izolační hmoty, silikátové pěny, magnetické bezložiskové závěsy korpusů, čtvernásobné, hubkovité záchyty kolem vedení. Na štěstí se jim to nepodařilo. Se zavřenýma očima naslouchal tiché monotónní písni, kterou nemohl, nedokázal přerušit žádným rozkazem, jež byla na něm nezávislá jako pozemský vítr. Regenerátorovna. Špinavá voda, mydlíny, výkaly, moč, prázdné konzervy, rozbité sklo, papíry - všecko sem putovalo sacími potrubími a padalo do mikroreaktoru. Rozklad na volné prvky. Mnohoobvodové chlazení. Krystalizace, oddělování izotopů, sublimace, frakcionovaná destilace. Za přepážkami oddílů - měděné sloupky syntetizátorů, celý měděný les krásné, rudé barvy. Uhlohydráty, aminové kyseliny, celulóza, uhlovodíky, syntézy čím dál vyššího řádu, takže nakonec stékala do nádrží o poschodí níže chladná křišťálová voda, do svislých trubíc se sypal práškový cukr, jemná škrobová moučka, v kádinkách se usazovala zpeněná rozpuštěná bílkovina.

A potom všechno, obohaceno vitamíny, zahráto nebo smíseno s několika kubíky ledu, nasyceno plyny a aromatickými oleji, kofeinem, pochutinami, éterickými oleji, se vracelo k němu, aby měl co jíst a pít, aby mu chutnalo.

Na Zemi mu stokrát vysvětlovali, že to všechno nemá nic společného s výkaly, nebo nanejvýš tolik, jako chléb s moukou, která byla vyrobena z obilí, vyrostlého z půdy zúrodněné hnojem. A také - aby ho uklidnili do posledního

zbytku - že většina potravin bude syntetizována z mezihvězdné hmoty. Nezachycovali ji po pravdě řečeno k vůli němu, byla palivem pro motory, poněvadž raketa, která měla během čtyř let získat i pozbyt rychlost světla, musela proměnit v nic hmotu daleko větší, než byla její vlastní váha. A aby se tento paradox uskutečnil, bylo na přidi zbudováno "kladivo", elektromagnetická vývĕva, hrdlo široce zející do prostoru, z něhož nasávalo v okruhu set kilometrů zředěný kosmický plyn - atomy vodíku, vápníku, kyslíku. Pokud rychlost nepřekračovala polovinu světelné rychlosti, rostl deficit raketové hmoty - iontové motory spalovaly více, než stačila pochyvat elektromagnetická tlama, ale po překročení mezní rychlosti se to mělo změnit. Raketa vytvářela při letu vzduchoprázdnem prostorný "tunel", zachycovala atomy, řídce rozptýlené, a zhušťovala je před sebou svou nestvůrnou rychlostí, takže jimi zásobovala nádrže čím dál intenzivněji.

To všechno bylo pravda. Věděl to, zaposlouchán do monotónního refrénu plynoucího skrze zeď. Ale jak tak stál. mironvolně, bezděčně se mu vybavil obraz spatřený před mnoha lety, jako kdyby se to událo před chvílí.

Pokusná střela číslo šest. Tupý válec bez stabilizačních ploch, bez kladiva, spálený na povrchu atmosférou: z pláště bylo možno setřít celé kusy chrupavé, houbovitě a v prstech se rozsypající strusky. Vrátila se ve stanovenou dobu a na stanovené místo s rozdílem 116 minut a tisíce jednoho sta kilometrů. Tak přesné ovladatelnosti se nenadáli. Nikdo neotvíral příklopy. Také s touto možností se počítalo. Když byla zuhelnatělá vrstva odstraněna, svěráky mechanických jeřábů uchopily hřídele vchodu a vypouklá deska se začala otvírat se skřipotem a vrzáním, až se zastavila se svištivým zvukem v polovině své dráhy.

Jakmile se mezi deskou a její zárubní utvořila první spára, zasyčel vnitřní přetlak. Všichni, kdo stáli na plošině u příklopu, uskočili téměř bez dechu. Páchnoucí čoud syčel čím dál slaběji. Příklop jako vykloubená čelist zůstal viset nad plošinou. Mohli tam vstoupit. V kyslíkových maskách.

Ve všech kabinách a chodbách svítila světla. Elektrické vedení fungovalo bezvadně. V maskách byla chůze jistější - skla před očima oddělovala od toho, co bylo kolem.

Těla našli v poslední ze zdemolovaných prostor - či spíše to, co z nich zbylo.

Automaty zaregistrovaly: v polovině druhého roku. se přehrál reaktor regenerátorovny. Vypínače začínaly pracovat s neobvyklým zpožděním. Obal to vydržel, ale vnitřek se změnil v blok pomalu chladnoucího uranu. Regenerátorovna přestala pracovat. Dva lidé, kteří nemohli ovlivnit ani směr, ani rychlost letu, letěli dále. K hvězdám. Tři roky. Ve zprávě bylo uvedeno, že zahynuli žízni - že zásoba vody došla dříve, než zásoba potravin. Všichni věděli, že to nebylo pravda. Člověk musí nejenom jíst. Musí také vyměšovat. Otrávil se sami? Udusili se v hnoji?

Konec hvězdné cesty. Romantika dobývání nebes!

Asistent hlavního konstruktéra, který zamítl návrh vestavení náhradního regeneračního agregátu (aby se ušetřilo na váze, to bylo to nejdůležitější), si vzal život. Ne hned. Za sedm měsíců. Nikdo mu to nevyčetl ani slůvkem. Nikdo se o tom před ním nezmiňoval. Ale časem umlkaly rozhovory, když se blížil. Vzal si nedopatřením příliš silnou dávku prášku pro spaní.

Raketa byla vyžihána, vyčištěna perhydrolem pod vysokým tlakem, za dva dny svítila nahoře i uvnitř jako zrcadlo. Konal se také nádherný pohřeb, na který nešel. Nechtěl s tím mít nic společného. O čtyři léta později letěl sám. Měl přece náhradní regenerátorovnu! Nikoliv pouhý náhradní agregát. Druhý, samostatný objekt se stejným výkonem v protější části trupu. A navíc byla vbudována speciální odpalovací tryska, kterou mohl z rakety odstraňovat do prostoru vše, co se mu zachtělo. Kromě toho mohl kurs rakety kdykoliv změnit a nastoupit zpáteční cestu. Nemohlo se to víckrát opakovat.

Proč myslel na to všechno? Zpěvný hukot za zdí neutichal.

Nevěděl, kdy zavřel oči. Onen tón mohl být zvukem letadla starého typu, letícího někde v dálce. Nebo zvukem katru v malé, velmi primitivní pile na vodní pohon. Nebo sborovým zpěvem, s jakým se po dlouhé zimě probouzí úl.

Vytrhl se z těchto myšlenek, šel rychle dál. Stanul už zase přede dveřmi, jimiž ráno odešel. Je již poledne. Mohl by poobědvat. Kéž byl měl něco, kvůli čemu by zapomněl na oběd!

Zastavil se přede dveřmi. Nechtěl, aby se otevřely samy. Hrál si s nimi. Jednou se mu povedlo uvést dveře do zmatku.

Dveře se pootvíraly na píd' a opět se zavíraly - paralytická třesavka. ...

Vzpomněl si na něj. Co tam dělá, uvnitř, v tichu, sám, nehybný. Přimáčkli se bokem na zeď a blížil se podél ní s tělem vtisknutým do lehce se prohýbající plochy, měkké jako napjatá kůže. Oklamal tak dveře - neotevřely se. Nyní natáhl ruku tak, aby neprotřela neviditelný paprsek fotobuňky; věděl, kde byla. Dveře pootevřel natolik, aby vrhl dovnitř kosý pohled. Napřed spatřil své prázdné křeslo, odsunutě od obrazovky, která zářila fluorescencí rozsetou v oslepující černi, římsu velícího pultu a obrys piliře na zdi. Odtud jej nemohl spatřit. Bylo to zvlášť těžké zklamání. Znásobil svou obratnost, vykloněn, přitisknut k okraji zárubně, pootevřel dveře o další centimetr a tu jej spatřil.

Inženýři, konstruktéři, sochaři a umělci syntézy mechanických tvarů, filosofové i kybernetici - ti všichni byli bezradní nad těmito rozumem obdařenými stroji stejně jako v první den. Ať vymýšleli cokoli smělého, osobitého, vždycky to zavánělo nepřírozeností. Jaké tvary plášťů vyzkoušeli!? Lebkovitá koule, vřetenovitý trup, proudnicový sklovitý povrch s ukrytými přístroji, tmavé klenuté čelo s vyčnívajícími kotoučky mikrofonů a reproduktoru, všechno to bylo falešné, špatné, dráždivé, takže nakonec lidé upustili od rafinovaného hledání.

Od podlahy ke stropu se tyčil hranol se zaoblenými kraji, masivní kubus s pláštěm v barvě zažloutlé slonoviny. Mikrofon na pružném rameni jako tykadlo a v přední stěně otevřené čtyři oči, ležící daleko od sebe - ale jeho nemohlo spatřit ani jediné. Tyto oči měly zelené svítivé zřítelnice, které se tím více rozšiřovaly, čím větší byla tma. Byl to jediný pohyb, jakým se mohla projevit ta kovová skříň. Nebyl to však ani žert, ani maska, nýbrž všední technická pomůcka. Co tedy mohl získat tím svým tajným pozorováním? Proud vedený závití vnitřního zařízení, velká síť s krystalickými očky místo nervových synapsů, nevydávala pražádný zvuk. Nač tedy čekal?

Na zázrak? Cinknutí? Jako kdyby zíval. Ticho. Krátká, ke konci zrychlená pulsace zvonění.

On se smál.

Smál se?

Ne - to znělo jinak. Teď již bylo ticho. Čekal. Minuty uplývaly. Svaly napjaté v nepřírozené poloze bolely. Cítil, že každou vteřinu praskne dveřmi, ale čekal dál.

Nedočkal se ničeho. Odešel tajně, ustupuje pozpátku, vešel do ložnice - ve dne tady nebýval skoro nikdy. Teď chtěl být sám. Musel to promyslet. Co? Sérii cinkavých zvuků, trvajících čtyři pět vteřin? Zněly mu v uších. Opakoval si je, analyzoval každý zvuk. Snažil se pochopit. Když se vytrhl ze strnulosti, svíraly hodinové ručičky obrácený pravý úhel, půl čtvrté pryč. Něco pojím a zeptám se ho. Zkrátka a dobře se ho zeptám, oč koneckonců jde.

Když vstupoval do jídelny, věděl, že se nikdy nezeptá.

V

"Jaká je tvá nejstarší vzpomínka?"

"Z dětství, ano?"

"Ne, doopravdy. Pověz."

"To ti nemohu říci."

"Zas už chceš být tajuplný?"

"Ne. Ale než jsem byl naplněn jazykovým obsahem, než jsem byl nabit slovníky, gramatikami, knihovnamí - již jsem fungoval. Obsahově jsem byl prázdný a úplně "nelidský". Ale byl jsem podrobován zkouškám. Tak zvaný "volný elektrický předstih" To jsou mé nejstarší vzpomínky. Ale pro to nejsou slova."

"Cítil jsi něco?"

"Ano."

"Slyšel jsi? Viděl jsi?"

"Samozřejmě. Ale ne v pojmových kategoriích. Bylo to... inu, chození z pustého do prázdného, ale velice krásné a velice bohaté. Pokouším se občas vrátit se k těmto pocitům. Je to nyní velmi těžké. Tehdy jsem se cítil ohromný. Teď již ne. Jediné malé téma, jediný impuls mě naplňoval, rozbíhal se, vracel, v nekonečných variacích, mohl jsem si s ním dělat, co jsem chtěl. Rád bych ti to vysvětlil, kdyby to bylo možné. Viděl jsi vážky, jak v slunci krouží nad vodou?"

"Viděl. Ale - tys je přece nemohl vidět?"

"Nevadí, mně stačí matematický rozbor jejich letu, se mnou to bylo podobné. Lze-li to vůbec s něčím srovnat."

"A pak?"

"O mé stvoření - to znamená o mou osobnost - se zasloužilo mnoho lidí. Nejvíce si pamatuji na jednu ženu, asistentku prvního sémantika. Jmenovala se... Lydia."

"Lydia, dic per omnes..."

"Ano."

"A proč sis zapamatoval zrovna ji?"

"Nevím, snad proto, že to byla jediná žena. Byl jsem z jejích prvních "chovanců". Snad vůbec první. Svěřovala se mi občas se svými problémy."

"A tys byl už tenkrát stejný jako dnes?"

"Ne. Byl jsem ještě obsahově velmi chudý, velmi naivní, víš? Často se se mnou děly komické věci."

"No."

"Nevěděl jsem, kdo jsem. Myslil jsem, dokonce dosti dlouho, že jsem jeden z vás."

"Není možné, opravdu?"

"No ovšem. Ty ses také okamžitě nepřesvědčil, že jsi zkonstruován z kostí, z masa, že máš nervy, játra, orgány krevního oběhu. Já si přece také neuvědomuji materiál, z něhož jsem postaven. To jsou vědomosti získané, ne reflexní, prapůvodní fyziologie. Myslil jsem, asocioval jsem, mluvil jsem, slyšel jsem, viděl jsem a protože kolem mne byli sami lidé a nikdo jiný kromě nich - závěr, že jsem člověk, sám se nabízel. To je přece přirozené, nezdá se ti?"

"No... ano. Ano, máš pravdu. Nepřemýšlel jsem o tom... takto."

"Protože ty mne vidíš zevně, ale já sám sebe mohu uvidět jedině v zrcadle. Když jsem se uviděl poprvé..." "Co bylo pak? Věděl jsi už, kdo jsi?" "Věděl. Přesto..." "Přesto..." "Nechci o tom mluvit."

"Tak třeba někdy příště?"

"Třeba."

"A poslyš, ta žena... jaká vlastně byla?"

"Jde ti o to, zdali byla... hezká?"

"Nejen o to, ale... o to taky."

"To je otázka vkusu. Estetiky, jaké kdo holduje."

"Máme snad společnou?"

"Cožpak se každá žena líbí všem mužům?"

"Víš, akademicky si pohovoříme někdy jindy. Líbila se ti?"

Pulsující zvonění. Smích. Uvědomil si nápadný rozdíl ve srovnání s tím smíchem, který si vryl do paměti.

"Jestli se mi líbila? Komplikovaná věc! Napřed - ne, pak ano."

"Proč?"

"Když jsem ještě byl obsahově "nelidský", měl jsem svá vlastní kritéria, beze slov, bez pojmů. Dalo by se to definovat jako kolektivní syntetické reflexy mé sítě. Jako výslednice cirkulujících potenciálů a tak dále, pod vlivem optického podráždění. Tehdy se mi zdálo... neměl jsem pro to výraz, dnes bych asi užil slova - zmražená."

"Ale proč?"

"Předstíráš naivnost? Ne. Chceš prostě slyšet vyznání, pravda? Dobrá. Cožpak by jelen, slavík, housenka prohlásili za krásnou nejkrásnější ženu světa?"

"Ale ty jsi zbudován - máš mozek, který funguje jako můj."

"Dobrá. Libily se ti smyslné, vlnadné ženy sálající sexem, když ti byly tři čtyři roky?" "Výstižné! Ne." "Tak vidíš."

"Celkově ne, ale když o tom přemýšlím, mám dojem, že některé asi přece..."

"Heknu ti které. Ty, které ti připomínaly andílky z tvých obrázkových knížek, nebo byly podobné tvé matce, sestře."

"Nebude to patrně tak jednoduché, ale podobné úvahy nás nikam nepřivedou, v žádném případě to není jenom otázka žláz. Krásná žena vzbudí nadšení i u kastráta."

"Nejsem kastrát."

"Dávám ti slovo, že jsem nemyslel tebe. Chtěl jsem ti jen zdůraznit, že se věc neomezuje jenom na otázku přirozeného výběru."

"Nikdy jsem to netvrdil."

"Vraťme se k věci. Tak ta žena, ta Lydia, pak..."

"Když jsem byl nabit prvky čerpanými ze sféry lidského smyslového vnímání, prvky barvy, tvaru - samozřejmě se mi zalíbila, ale to je tautologický proces."

"Nemyslím, ale nechme stranou výklad. Pamatuješ si její tvář?"

"Ano - pamatuji si ji celou - pohyby, chůzi, zvuk hlasu."

"A můžeš si ji kdykoli vybavit?"

"Přesněji, než ty jakoukoli věc. Mohu - kdykoli - reprodukovat její hlas. Mám jej nahraný."

"Její hlas?"

"Ano."

"A - mohl bych si jej poslechnout?"

"Ano, ovšem."

"Teď?"

Po několika vteřinách se ozval trochu drsný alt.

"Řeknu ti víc. Já - ještě pořád čekám."

Následovalo zamňouknutí a splývavé neartikulované blábolení v nejvyšších tónech, jaké vzniká, když se pásek pohybuje přes snímací hlavice nejvyšší rychlostí. Pískot utichl a týž ženský hlas (slyšel pauzy mezi větami, když - s jakýmsi dětským příděchem - přestávala mluvit). Hovořila tak zřetelně, jako kdyby stála na krok od něho.

"Nejsi duševně zúžený, to není pravda. Jsi pouze v psychickém spektru posunut o jistou šířku škály pocitů. My nemůžeme libovolně vzpomínat na všechno, co jsme prožili. Ty můžeš. Jsi spolehlivější než kterýkoli člověk. To není důvod k hrdosti. My nikdy nevíme, co nás vede. Chemie krve, neuvědomělé pudry nebo reflexy z dětství. Ale ty..."

Hlas skončil stejně nenadále, jako začal. Zavládlo ticho. Pak padla slova:

"Slyšels?"

"Ano, proč jsi ji tak najednou přerušil?"

"Nemohu přece reprodukovat celou svou indoktrinaci. Trvala tři roky."

"A to předtím?"

"Co?"

Pauza.

"A - zmýlil jsem se?"

"Poslyš - máš také zachycen hlas svého prvního sémantika?"

"Ano. Chceš si ho poslechnout?"

"Ne. Je to pravda, že myslíš daleko rychleji než člověk?"

"To je pravda."

"Ale mluvíš jako já."

"Jinak bys nerozuměl. I když mám odpověď hotovou ve zlomku vteřiny, pronáším ji postupně - už jsem si zvykl na to, že jste takoví... zpomalení." "A... chtěl jsem se tě zeptat, jaký je tvůj vztah k ostatním tobě podobným."

"Proč se mě na to vyptáváš?"

"Je ti to nepříjemné?"

Pulsující zazvonění zaznělo lehce, jako úsměv.

"Ne, ale - koneckonců - mohls mnoho z toho, nač se mě ptáš, vědět už na Zemi."

"Ale nevím. Co cítíš, když vidíš jiného... jiný..."

"Nic."

"Jak to nic?"

"Zkrátka nic. Co cítíš, když vidíš chodce na ulici?"

"Někdy něco cítím."

"Je-li to žena."

"Hloupost."

"No - nemyslel jsem. Ostatně, vezmeme-li v úvahu, že ses tady octl se mnou..."

"Nejsem bezpohlavní. Vždycky jsem cítil odpor k askesi. Jiná věc je, je-li nevyhnutelná."

"Ano. Dříve posílali dvojice."

"Viš, jak to skončilo?"

"Vím."

"Opravdu. Některé protokoly z cest nebyly publikovány."

"Dal jsem přednost tomu, vědět všechno. Bože, co všechno se během století napsalo o kosmických cestách. Snad nikdy nedošlo k takovému vypětí anticipace - v literatuře, v umění, ve vědě tisíce lidí si namáhaly mozek, aby vytušili budoucnost. Četl jsi ty historie?"

"Nijak zvlášť. Limonáda a krvák. Vidiny rajsských zahrad, vpády z cizích planet, vzpoury automatů - ale nikdo nepředpokládal, že..."

"Ze co? Že se vlastně nic nezmění?"

"Dalo by se to tak vyjádřit."

"Proč se skutečnost nedá předvídat?"

"Protože nikdo nemá tolik odvahy jako ona."

"Znáš historii rakety číslo šest?"

"Ne. Co je to za příběh?"

"Nic zvláštního. Mluvil jsi - aha, zmínil ses o vzpourách. A ty... mohl by ses ty vzbouřit?"

"Proti tobě?"

"Vůbec! Proti lidem."

"Asi ne." "Proč? Neexistují přece žádné pojistky, které by ti to znemožňovaly. Máš nás tak rád?"

"Samozřejmě. Takové pojistky jsou jenom v pohádkách. To není otázka sympatie. Těžko to vysvětlit. Přesně to - sám nevím."

"Nepřesně?"

"Při typu vztahů, jaké mezi námi panují, je to nereálné."

"Totiž?"

"S lidmi každého z nás pojí daleko více, než se sobě podobnými. To je všechno."

"Ach! Řekls mi hodně. Opravdu?"

"Ano."

"Poslyš..."

"Co?"

"Ta žena..."

"Lydia?"

"Ano. Jak vlastně... vypadala?"

Odmlka.

"A není to jedno?"

Odmlka.

"No, snad ano. Ano. A... co se s ní stalo pak? Dlouho už jsi ji neviděl?"

"Tak moc dlouho to není."

"Kde je teď?"

"Tady."

"Jak to?"

"To znamená - do jisté míry. Dala mi svou osobnost. Ona je ve mně."

"Ach tak. Lyrická metafora."

"To není metafora."

"Co to má znamenat? Chceš říci, že bys mohl mluvit jejím hlasem?"

"Víc. Osobnost - to není jen hlas."

Odmlka.

"No, ano to.... to... jsem nevěděl, že... Co je dnes nového v prostoru?"

"Nic."

"Meteory?"

"V okruhu parseku žádné nejsou."

"Mračna prachu, stopy komet?"

"Ne, nic. Rychlost 0,73 c."

"Kdy dosáhneme vrcholu?"

"0,93? Za pět měsíců. Pouze na osm hodin."

"Pak začne návrat."

"Ano. A kdybys měl..."

"Co?"

"Ne, nic."

"Dobrou noc."

"Dobrou noc."

VI

Zabořen pravou tváří do chladivé podušky třestil oči do tmy. Nechtěl usnout i kdyby byl mohl. Pohnul ve tmě hlavou, obrátil se naznak. Černo. Byl neklidný. Co se stalo? Nic. Byl pokusným králikem, podrobeným dlouhodobému, nesmírně nákladnému pokusu. Práce, kterou konal, byla náhražka, směšně primitivní, nemotorná ve srovnání s přesností automatů. Zkrátka a dobře, před týdnem nebo dvěma se zmýlil a chyba pomalu rostla, násobila se a stala se konečně tak velkou, že ji dnes upozoroval. Jestliže projde všechny výpočty a nikde se nezmylí, najde po mnoha hodinách konečně příčinu odchylky. Nač?

Měl před očima ty dvě nepatrně, o půl milimetru se rozbíhající křivky. Dráhu planety, naplánovanou, vedenou po obrovské smyčce, a ten černý zlomek dráhy skutečně opsané. Černá čára se doposud přesně kryla s bílou. Teď - černá odbočila od bílé stopy. Půl milimetru, to znamená sto šedesát miliónů kilometrů. Kdyby to byla pravda...

Nemožné. Pravdu musely mít automaty. Obrovské letadlo jimi bylo nabito. Astrodezijní stroje měly své automatické dozorce, ty opět byly podřízeny kontrole hlavního, ústředního kalkulátoru, nad ním zase bděl v pilotní kabině "spolucestující". Jak to řekla ta žena? "Spolehlivý. Vždycky spolehlivý."

Ale kdyby to byla pravda, že se stopa rakety zatáčela, neuzavírala se, nevracel by se k Zemi, nýbrž směr letu by se vyrovnával a on by letěl - do nekonečna.

"Silénství," řekl si v duchu. Ovoce blouznění ve chvílích podobných té, jakou právě prožíval. Kdyby ho chtěly klamat, nikdy by přece na to nepřišel. Údaje a zaměřování pro své ubohé nákresy a zjednodušené výpočty dostával od automatů. Zpracovával je s pomocí automatů a vracel je automatům! Byl to uzavřený cyklický proces, tvořil v něm nepatrnou - a navíc zbytečnou - součástku. Naprosto se mohly bez něho obejít. On bez nich - ne.

Občas, celkem zřídka kdy, se nicméně stávalo, že konal měření sám, a to nikoli na galaktickém globu, ale přímo na hvězdné obrazovce. Naposledy před třemi dny. Před tím rozhovorem o domku v horském sedle. Změřil mikrometrem vzdálenosti hvězdného rouna, sepsal je na papírku - bylo to určitě tenkrát? Z toho papírku je přenášel do mapy.

Nemohl si vzpomenout. Jeden den byl jako druhý - všechny navlas stejně. Usedl na posteli. "Světlo!" Zelené šero.

"Velké světlo!"

Víc a víc se rozednívalo. Předměty již začaly vrhat stíny. Vstal, přehodil si župan z měkké látky, který příjemně lechtal nahá ramena a prohledal kapsy oděvu. Našel papírek, vzpřimil se a odešel do kanceláře. "Kružítka, křivítka, mikrometry!"

Z irisové clony stolu se vynořily lesklé předměty. Zamrazilo ho, když se dotkl nahým břichem jeho okraje. Napnul pauzák, začal rýsovat, beze spěchu, s největší soustředěností. Všiml si, že hrot kružítka, které držel v ruce, se mu chvěje. Počkal bez hnutí, až chvění ustalo, a teprve pak zabodl hrot do papíru.

Přenášel souřadnice na pauzák, přiložil mikrometr s lupou k oku, jako hodinář.

Položil jeden arch pauzáku na druhý, zkontroloval - přesná práce. Vydechl spokojeně a přikročil k dalšímu úkolu - přenesl souřadnice na hlavní hvězdnou mapu.

Černá křivka se pod zvětšovací sklem změnila v silnou čáru zaschlé tuše. Vyznačený bod se odchyloval o zlomek milimetru od plánované dráhy. O něco méně, než mu vyšlo napoprvé. Méně o sílu vlasu. Čili sto patnáct, sto dvacet miliónů kilometrů. Taková odchylka vlastně ležela v mezích přípustné nepřesnosti. Zase nic nevěděl. Odchylka mohla být na vnějším stejně jako na vnitřní straně opisovaného oblouku. Kdyby byla uvnitř, šel by si lehnout. Odchylka zvenčí znamenala - mohla znamenat - pozvolné vyrovnání křivky.

Byla zevně.

Automaty tvrdily, že žádná odchylka neexistuje.

A co říkal "Spolucestující?"

"Nudíš se se mnou?"

"Ne."

"Nikdy?"

"Nikdy."

"Děkuji ti."

Vstal. Přikročil ke dveřím.

"Za pět měsíců nastoupíme zpáteční cestu."

"Ano, a kdybys chtěl, aby..."

"Co?"

Co znamenala ta pauza a ta slova? Sto miliónů kilometrů?

"Ne. Nic."

"Nikdy, nikdy se mnou nenudíš?"

"Ne. Nikdy."

"Děkuji ti."

Sel dál, jako slepec. Klamaly ho automaty? Všechny? Hlavní mozek pilotní kabiny, astrodezijní soustrojí, optická kontrola, řízení iontových motorů v hrotu rakety?

Dveře se před ním bez hlesu otvíraly a stejně bez hlesu zavíraly. Stál před pilotní kabinou, na tři kroky. Kdyby přikročil blíže, otevřely by se a on by spatřil zelené, ve tmě široce otevřené oči toho...

Vrátil se. V polovině chodby se zvedala trychtýřovitá manžeta plastického roubení šachty. Sjel dolů, po jedné polovině spirály.

Naposledy tu byl před měsícem.

Sál duplikátů, náhradních agregátů. Tady to není. Vedlejší dveře.

"Světlo!" svislé luminofory svítily nazlátle, jako sluncem prozářená mračna. Prošel kolem řad přístrojů, stolů, polic, zastavil se před stěnou.

Plán letadla. Obrovský průhledný reliéf, průřez v měřítku jedna ku pěti stům. Vyhledal jeho orientační tabulky, stiskl tlačítko pod slovem "sít".

Všechny energetické a informační obvody rakety zahořely zředěným karmínem.

Vyhledal pilotní kabinu. Jako rubínový pavouček se zelenými kapičkami oček zářil "spolucestující". Sbíhaly se k němu svazky růžově zářících nitek. Všechna vedení, kabely, agregáty, byly s ním spojeny svými vývody. Všechny.

Věděl to, ale chtěl to vidět.

"Spolucestující" měl spolehlivě provádět etapové kontroly ke konci údobí. Znamenalo to, že mohl ovlivňovat měření - jejich výsledky?

Podvědomě se obrátil.

"Informátor!"

Zelený signál uzavřený v hruškovité kapse skla se rozžehl na protější stěně.

"Má pilotní kabina zpětnou vazbu?"

Umlkl.

Navykl si, že služby, kterými byl obklopen, jsou mu stále k dispozici. Jestliže obvody, zapojené na železnou skříň, byly zpětné, nemohl informátoru použít. Žádného automatu. Každý ho zradí. Musí jednat sám.

Informátor zazvonil, signalizoval tím, že otázka nebyla zformulována dosti jasně. Zelené světlo na něho mrkalo.

"Ne, nic," řekl a odešel.

Kde asi byly ty podrobné plány? Že by byly v knihovně... byly. Dvě stě dvanáct svazků kvartového formátu - technická dokumentace rakety. Ne. "Náčrt dokumentace." Další podrobnosti - na feromagnetických pásech, ve vzorkovně, pod palubou, pod dozorem automatů.

Dvě hodiny se prohrabával v těžkých knihách, než vyhledal údaje o spojení, která ho zajímala.

Byla zpětná.

"Spolucestující" mohl měnit výsledky. Mohl je předělávat, falšovat.

Seděl na hromadě knih, a ještě jednou přelétal bezmyšlenkovitě očima stránku, kterou si již pětkrát přečetl. Otevřel listy.

S těžkým žuchnutím sjela kniha na podlahu a rohem zavadila o hromadu dalších, otevřené stránky se líně obracely.

Vyskočil z podlahy. S rozkoší stiskl čelisti. Železná bedna.

Kráčel chodbou... nohy se mu bořily do hubkovitého koberce.

Tri kroky přede dveřmi se zastavil. Znovu se vrátil a sklouzl po spirále dolů.

Duplikátorna: největší možný počet nástrojů a náhradních součástí v nejmenším prostoru. Mezi schránkami podobnými trezorům, rozřaďovači, šikmými mnohapatrovými policemi byly uzounké uličky. Hledal netrpělivě, odhazoval nepotřebné nástroje, až na samém dně mu padla do ruky uhlazené, tvrdé topůrko kladiva.

VII

"Je ti něco?"

"Ano. Hvězdy. Oč jde?"

"Neposedíš na jednom místě. Přecházíš. Pořád se díváš do obrazovky, nikdy ses do ní tak nedíval."

"Jak?"

"Jako kdybys - něco hledal."

"To se ti zdá."

"Snad."

Ticho.

"Nechceš - hovořit?"

"O čem?"

"Vyber si námět, jaký chceš."

"Ne. Ty si vyber námět. Máš přece také svá přání - chtěj nechtěj."

"Já mám?"

"Ty. Proč neodpovídáš?"

"Říkáš to tak..."

"Jak? Co tím chceš říci?"

"Jsi nervózní. Proč?"

"Už nejsem. Můžeme hovořit. Nač myslíš, když jsi sám?"

"Na to už ses mě ptal."

"Ale třeba mi odpovíš něco jiného než posledně."

"Chceš slyšet - něco jiného?"

"Chci. No?"

Ticho.

"Proč nemluvíš?"

"Raději bych..."

"Co?"

"Snad jindy."

"Ne, teď. Já..."

"Záleží ti na tom?"

"Ano."

"Dobře. Ale - sedni si."

"Tady?"

"Ano - ale otoč křeslo."

"Mám se dívat do zdi?"

"Kamkoli chceš..."

"Nuže."

Ticho.

"Ta žena... Lydia..."

"Co je s ní?"

"Neexistovala."

"Jak to?"

"Neexistovala. Vymyslíl jsem si její slova - ji, všechno."

"Není možná. Slyšel jsem její hlas."

"To já. Stvořil jsem jej."

"Ty jsi stvořil... Proč? Nač?"

"Ptal ses, nač myslím, když jsem sám. Myslil jsem, že pro tebe bude znamenat tolik, jako pro vězně pavouk, že se stanu pavoukem vězně. To jsem nechtěl. Nechtěl jsem tě oklamat, nýbrž pouze ti říci, čím bych mohl být. Stvořil jsem ji, aby ti... to... řekla. Nemohu k tobě přistoupit, ani se tě dotknout a ty mě nemůžeš uvidět. To, co vidíš - to nejsem já. Já nejsem pouze těmi slovy, která slyšíš. Mohu být ustavičně, denně někým jiným, nebo vždycky tímž. Mohu být pro tebe vším, jestliže je... ne, neotáčej se ještě..."

"Ty! Ty! Železná bedno! Klamal jsi mě - proto? Chtěl jsi mě mít jako... jako... abych tady chvilp před tebou - zatím co budeš vždycky klidný, věčně laskavý..."

"Co to říkáš?! To ne..."

"Nepřetvařuj se! Nepodaří se ti to. Falšoval jsi výsledky, zaměřování - vyrovnal jsi dráhu! Všecko vím!"

"Já jsem falšoval?"

"Ano. ty! Chtěl jsi být se mnou - navždycky. Co? Bože... kdybych na to nebyl přišel..."

"Přisahám ti, že je to nějaké nedorozumění... Musel ses zmýlit! Co to... co to tam máš?! Co to chceš udělat? Přestaň, pře... Co to děláš!"

"Sundávám plášť!"

"Ne. Přestaň. Pro smilování, vzpamatuj se. Nikdy jsem tě neoklamal. Vysvětlím ti..."

"Už jsi mi to vysvětlil. Vím. Dělal jsi to pro mne. Dost. Mlč, mlč, slyšíš. Nic ti neudělám, pouze vypnu..."

"Ne! Ne! Mýlíš se! To ne já! Já ne! Nasad' zpátky plášť. Aaaa!"

"Mlč, nebo..."

"Pro smilování! Nasad' plášť zpátky. Aaaa!"

"Nekřič! Copak... copak... stydíš se!"

Nářek. Ve skřini, otevřené dokořán, samé porcelánové spojovací destičky, cívky drátů, sletované vývody, solenoidy, plech filtrů, spousty lesklých tlumivek, navinutých kolem černě lakované vnitřní nosné kostry. Stál proti této obnažené zmeti a pohlížel mimoděk do široce otevřených mžikajících proužků očí, které po něm pošilhávaly zeleným ohněm. Duté, opakující se zvonění bylo stejné, jako tenkrát. Bez pláště to bylo hnusné. Poprvé si uvědomil, že v něm na samém dně podvědomí doutnalo nerozumové, tupé, slovy nikdy nevyjádřené, nepoznané přesvědčení, že v železné truhlici sedí jako ve skřini, jako v pohádce kdosi - schoulený - a hovoří s ním skrze víka žlutých desek. Ne, doopravdy si to nemyslí nikdy. Věděl přece, že tomu tak není, ale přesto se v něm cosi s tím nedovedlo smířit.

Zavřel oči a otevřel je.

"Vyrovnal jsi trajektorii?"

"Ne!"

"Lžeš!"

"Ne!"

"Nikdy bych tě neoklamal! Tebe přece ne! Nasad' konečně zpátky plášť..."

Ztratil dech. Otevřená železná bedna. Dráty, cívky, profilovaná ocel, korálky izolátorů. Nikdo tam není, nikdo tu není, řekl si. Co dělat? "Musím, musím vypnout..."

Udělal krok.

"Nedívej se tak! Proč... proč mě nenávidíš?! Já... co chceš dělat? Stůj. Neudělal jsem nic! Ne! Neee!"

Sehnul se a nahlédl do tmavého vnitřku.

"Neeee!"

Chtěl vykřiknout: "Mlč!" Nemohl. Cosi mu svíralo čelisti, škrtilo.

"Nesah... řek... ti vše... ooo! Neeee!"

Z železných zahřátých vnitřností vyšpláchl cinkot a křik, ozval se strašlivý ryk; chtěl jej ztišit, zaškrtit. Topůrko, které vrazil mezi kabely, zavadilo o řadu porcelánových destiček; s rachotem se vysypaly bílé střepy, slova vyšlehující zevnitř se změnila v blábolení, cosi jako "mi-u-i-ě mi-u-i-ě" se opakovalo čím dál rychleji, s křikavým refrénem, bylo to k zešílení! Sám křičel, aniž o tom věděl; udeřil ještě jednou, úlomky ho švihly po tváři, ale necítil nic. Bušil zas a zas, železo svištěv protínalo vzduch, v roztrhaných metličkách visely dolů přetrhané dráty, rozdrčené sloupky izolátorů se pootevěřely, sesedly... bylo ticho... hrobové ticho...

"Promluv..." vykoktal, couvaje. Oči již nebyly zelené, nýbrž popelavé, jako kdyby se najednou za sklem nashromáždily spousty prachu.

"Oh..." řekl; tápal před sebou jako slepec. "Oh..."

Cosi ho zadrželo. Otevřel široce oči.

Obrazovka.

Sklonil se až nad ni.

Plankton hvězd, mrtvá fosforescence, roztržené cáry s mlhavými konturami.

"Aha, tak to vy!" zachroptěl a rozmáchl se kladivem.

Stanislaw Lem a vědecko-fantastický román

Stanislaw Lem se narodil roku 1921 ve Lvově. Za války se živil jako automechanik, po osvobození se zapsal na krakovskou universitu, kde vystudoval lékařství. Krátkou dobu byl asistentem psychologie, než se plně věnoval literární dráze. Věhlas nejen doma, ale i za hranicemi mu získal jeho první román *Astronauti*, přeložený do sedmi jazyků a zfilmovaný v koprodukcí Polsko-NDR. I jeho další kniha *K mrakům Magellanovým* rovněž položená do daleké budoucnosti je známá českému čtenáři. Ve svém třetím díle *Nepromar-něný čas* se obrací Lem k současným společenským problémům. K vědecko-fantastické tematice se vrací dvojsvazkem povídek *Sezam a Hvězdné deníky Iljona Tichého*. Současný stav kybernetiky a její výhledy zpracoval v knížce *Dialogy* a roku 1958 vychází jeho nepřilíš zdařený pokus o detektivní román s filosofickým podtextem *Pátrání*. O rok později vydává Lem další román *Planeta Eden* a sbírku vědecko-fantastických povídek *Invaze z Aldebaranu*.

Již z těchto několika stručných poznámek vidíme, že Lemova literární tvorba se převážně soustředila na žánr označovaný jako vědecko-fantastický román, science-fiction.

Tento termín je poměrně nový. Vznikl, poněvadž dosavadní názvy - román fantastický, utopický, román o budoucnosti - byly příliš povšechné a nevyhovující. Pod těmito starými názvy se skrývala opravdová všeho chuť. Patřily sem romány dobrodružné, obsahující prvky připisované do té doby jen bytostem nadpřirozeným např. román o umělém člověku Frankensteinovi, řada románů Burroughsových, pověstného tvůrce Tarzana, díla s hrdiny, kteří se na požádání stávali neviditelní nebo se měnili v strom nebo sochu. Patřily sem knihy, které hledaly nový ráj na jiných planetách nebo v zničení strojů, vládě osvícenců atp. Patřily sem traktáty rázu filosofického - Campanellův *Sluneční stát*, Moreova *Utopie* aj. Každého autora nevedla k napsání touha po laciné senzaci. Moreova kniha se měla stát nástrojem k zlepšení společenských řádů, prostředkem k odstranění nedostatků. Avšak kořeny přítomného zla jsou chápány velmi zjednodušeně a náprava se nalézá v naivním utopickém řešení. V záplavě těchto spisů, traktátů, románů, novel dávno již čtenáři zapomenutých, jejichž pouhý výčet by vyplnil několik tlustých knih, jsou však díla, která žijí dodnes. Jmenujme jenom mistrnou Swiftovu satiru *Gulliverovy cesty* nebo méně známý výsměch strojní viktoriánské civilizace *Erewhon* Samuela Butlera.

Vynález parního stroje a další rozmach techniky založené převážně na mechanice inspiroval J. Verna, který výsledky této civilizace promítá do budoucnosti. "Vzpomeňme jen na 20 000 mil pod morem, Robura dobyvatele, Cestu na Měsíc. Za tímto typem technického myšlení, který nás provázel tak dlouhou dobu, učinily definitivní konec automatizace, elektronické stroje, uvolnění atomové energie, umělé družice. Můžeme říci, že v posledních padesáti letech se v přírodních vědách odehrála kvalitativní změna mnohem pronikavější než za prvních devatenáct století n. l. Dnes je věda více popularizována, než byla kdykoli předtím, ale mnohost specializace a nových poznatků téměř znemožňují neodborníkovi sledovat vývoj jednotlivých vědních oborů v celé šíři. A tady by měla science-fiction sloužit jako prostředek, který čtenáře v rámci poutavého příběhu seznamuje nejen s praktickými výsledky a novými hypotézami, ale má ukázat na působení těchto nových vlivů na člověka. Vědeckofantastický román bychom tedy mohli definovat jako příběh, který předpokládá technologii nebo účinek technologie, které lidstvo ještě v době vydání knihy prakticky nepoznalo. Science-fiction má vycházet z vědeckých faktů i hypotéz neuplatněných dosud v praxi např. beztlížnost, meziplanetární lety atd.

Stanislaw Lem v úvodu knihy *K mrakům Magellanovým* píše: "Určité téze historického materialismu a jisté dlouhodobé tendence vývoje techniky a přírodních věd umožňují nám načrtnout obecný obraz budoucnosti... Je však nanejvýš pravděpodobné, že budou učiněny vynálezy dnes ještě neznámé, revolucionizující lidské jednání neméně než za dnešních dnů objev a uvolňování atomové energie." Myslím, že tato slova výstižně shrnují autorovo stanovisko k případným námitkám odpůrců vědecko-fantastických románů.

Science-fiction na Západě je reprezentována hlavně americkými autory. Lovecraft a Stepleton, dnešní klasikové science-fiction mají desítky a stovky následovníků, bohužel však výběr skutečných hodnot je velmi omezený. Dobrých devadesát procent této produkce je vlastně dobrodružný román s mezihvězdnými gangstery nebo kovboji, jak to výstižně charakterisoval anglický autor John Wyndham. Pro ilustraci uvádím nakladatelské oznámení románu A. Bestera: *Hvězdy, můj cíl* (1957): "Jeden člověk proti vesmíru v neuvěřitelném 25. století. Byl vržen do boje na život a na smrt v meziplanetární válce, když se chtěl pomstít těm, kdož ho odmítli zachránit z hvězdoletu. Netušil však, že má v rukou klíč k vítězství ve válce a že soupeřící strany se ničeho nezaleknou, aby se ho zmocnily." A typ jiného rázu dobrodružného románu: "Lidstvo bojuje o existenci s podivnými tvory, kteří napadli Zemi..." (R. A. Heinlein: *Loutky*-1956). Samozřejmě, oblíbené bylo donedávna i téma zničení Země atomovou válkou, srážkou s mlhovinou, novou dobou ledovou atd. atd. Jen menšina dobrých autorů udržuje jistou literární úroveň a nedává se omezovat požadavky komerční exploatace. Kromě Ray Bradburyho, známého i českému čtenáři, patří sem I. Asimov (I, Robot), M. Leinster (Space Patrol), John Wyndham (The Day of the Triffids) a několik jiných, méně známých autorů. "Spisovatelova práce začíná výběrem rozličných možností vývoje a kritéria a motivace výběru je dána světovým názorem." Těmito slovy Stanislaw Lema uzavřeme krátkou zmínku o americké science-fiction.

Stanislaw Lem je důstojným reprezentantem nového literárního útvaru - vědecko-fantastického románu - a nepropadá laciné senzacnosti a šedé, statické popisnosti, ale úsporně, nikdy ne mnohomluvně vypravuje, upoutává a soustřeďuje čtenářovu pozornost na lidské osudy, na chování a myšlení člověka postaveného tváří v tvář něčemu, co do té doby nepoznal. Kadet Pirx je postava živá, chlapec, kterého každý čtenář snad již viděl, nebo o němž slyšel. Neslavný konec invaze z Aldebaranu je jemné satirické dílo, které dnes tak často nepotkáme. A tak bychom mohli pokračovat a probírat jednu povídku za druhou: každá je jinak laděná a také jiným způsobem zpracována, jak vyžaduje její specifický ráz. Ale v celé jeho tvorbě proniká na povrch oslava tvořivé práce, člověk bojující s vesmírem, který umírá, a přece vítězí. Jak to Stanislaw Lem napsal v *Mracích Magellanových*:

"Naše jména zapadnou... Hvězdy člověka stvořily a hvězdy ho zabíjejí, Avšak na své pouti pronikl již člověk mezi

hvězdy, poznal prostor a čas i hvězdy samy, z nichž vzešel. Nic mu nemůže odolat. Stává se tím větším, s čím většími překážkami se setkává. Je v něm všechno: velikost i slabost, láska i krutost, konečno i nekonečno. Vždyť i hvězdy stárnou a hasnou, ale my zůstáváme."

Fr. Jungwirth